

**Strategia Rozwoju
Gminy Szczepieszyn
na lata 2016-2022**

SZCZEPRESZYN 2015

Eksperti uczestniczący w opracowywaniu strategii:
PIOTR MAJCHRZAK, RAFAŁ DUDEK,

Lubelska
akademia rozwoju

Ikony użyte w dokumencie pochodzą ze strony: www.flaticon.com

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI	2
1. Wstęp	4
2. Przesłanki opracowania nowej strategii rozwoju	5
3. Metodologia opracowania strategii	6
4. Zgodność strategii z innymi dokumentami strategicznymi	8
5. Raport o stanie gminy. Analiza i diagnoza strategiczna	9
5.1. Położenie, infrastruktura, przestrzeń i środowisko	9
5.1.1. Położenie administracyjne i geograficzne	9
5.1.2. Dostępność komunikacyjna gminy oraz infrastruktura komunikacyjna	10
5.1.3. Sieć osadnicza oraz zagospodarowanie przestrzenne	16
5.1.4. Walory przyrodnicze i kulturowe	16
5.1.5. Infrastruktura wodno-ściekowa	20
5.1.6. Infrastruktura zagospodarowywania odpadów	22
5.1.7. Infrastruktura energetyczno-oświetleniowa	25
5.1.8. Infrastruktura teleinformatyczna	31
5.1.9. Pozycja gminy w regionalnej i krajowej polityce przestrzennej	33
5.2. Infrastruktura społeczna	34
5.2.1. Sytuacja demograficzna	34
5.2.2. Wiek i struktura wykształcenia mieszkańców	38
5.2.3. Gospodarstwa domowe oraz źródła ich utrzymania	45
5.2.4. Sytuacja mieszkaniowa (mieszkalnictwo)	47
5.2.5. Infrastruktura oświatowo-edukacyjna	50
5.2.6. Infrastruktura sportowa	56
5.2.7. Infrastruktura kultury	57
5.2.8. Ochrona zdrowia, wykluczenie i opieka społeczna	64
5.2.9. Bezpieczeństwo publiczne	68
5.2.10. Jakość życia w gminie	74
5.3. Gospodarka i rynek pracy	75
5.3.1. Rolnictwo	75

5.3.2. Przedsiębiorczość	79
5.3.3. Turystyka	92
5.3.4. Rynek pracy i bezrobocie.....	96
5.3.5. Odnawialne źródła energii	101
5.3.6. Atrakcyjność inwestycyjna gminy.....	108
5.3.7. Możliwości budżetowe i zdolność inwestycyjna Gminy.....	109
5.4. Jakość rządzenia w gminie.....	122
5.4.1. Administracja i jakość kadr	122
5.4.2. Współpraca z innymi podmiotami	123
5.4.3. Planowanie strategiczne.....	126
5.4.4. Promocja gminy.....	126
5.5. Analiza SWOT	128
6. Rozwój strategiczny Gminy Szczepieszyn w latach 2015-2022	131
6.1 Wizja gminy	131
6.2 Misja gminy oraz cele strategiczne	132
6.2.1. Misja rozwoju	132
6.2.2. Priorytetowe obszary rozwoju (cele strategiczne) oraz cele operacyjne.....	133
6.3 Cele operacyjne i kierunki działań.....	135
6.3.1. Priorytet 1. Gmina Szczepieszyn atrakcyjna dla turystów oraz przyjazna środowisku naturalnemu.....	135
6.3.2. Priorytet 2. Gmina Szczepieszyn z efektywną gospodarką oraz nowoczesnym rolnictwem	141
6.3.3. Priorytet 3. Gmina Szczepieszyn atrakcyjnym i komfortowym miejscem zamieszkania i pobytu	149
6.4. Wdrażanie i finansowanie strategii	165
6.4.1. System instytucjonalny wdrażania strategii.....	165
6.4.2. Finansowanie strategii.....	167
6.5. Monitoring i ocena realizacji strategii	172
1. Załączniki:	173
Załącznik nr 1: Wykaz wskaźników monitoringowych	173
Spis wykresów, tabel, rysunków.	177

1. Wstęp

Strategia Rozwoju Gminy Szczepieszyn na lata 2016-2022 została opracowana przez firmę Lubelska Akademia Rozwoju Piotr Majchrzak i powstała na mocy umowy z gminą Szczepieszyn nr SOK.032.91.2015 z dnia 22 lipca 2015 roku. W umowie określono zasady, tryb i harmonogram opracowania strategii, a także model prac nad strategią z zaangażowaniem zewnętrznego wsparcia eksperckiego. Strategia składa się z trzech zasadniczych części: diagnostycznej, strategicznej i wdrożeniowej.

2. Przesłanki opracowania nowej strategii rozwoju

Główną przesłanką opracowania nowej strategii była konieczność stworzenia nowego, profesjonalnego i długofalowego dokumentu odpowiadającego oczekiwaniom i wyzwaniom współczesności oraz konieczność włączenia w proces jego tworzenia wszystkich opiniotwórczych środowisk z terenu gminy Szczepleszyn. Przesłankę do rozpoczęcia prac stanowiła również potrzeba przeprowadzenia oceny efektów realizowanej w latach 2007-2015 strategii oraz dokonanie na tej podstawie stosownych zmian i uzupełnień. Istotnym powodem opracowania nowego dokumentu była również konieczność dostosowania jego zapisów do nowego paradygmatu polityki regionalnej w Polsce, zakładającego m.in. większą koncentrację działań rozwojowych w miejskich obszarach funkcjonalnych jako tzw. biegunach wzrostu, specjalizację regionalną i lokalnej gospodarki, a także wieloszczeblowy model zarządzania i współdziałania w zakresie realizacji wspólnych zadań i przedsięwzięć inwestycyjnych. Bardzo ważną kwestię stanowiło również zapewnienie spójności pomiędzy strategią rozwoju gminy i aktualnie obowiązującymi dokumentami strategicznymi na poziomie wspólnotowym, krajowym i regionalnym, w tym w szczególności z celami zaktualizowanej Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2030 r.). Zasadniczym argumentem, przemawiającym za opracowaniem nowej strategii rozwoju gminy Szczepleszyn była również konieczność dostosowania jej celów i działań do nowej polityki spójności Unii Europejskiej oraz wynikających z tej polityki celów tematycznych, wdrażanych za pomocą krajowych i regionalnych programów operacyjnych finansowanych w ramach nowej perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020.

Główne zmiany, w stosunku do poprzednio obowiązującej strategii związane są przede wszystkim z uproszczeniem struktury dokumentu. W przedmiotowej strategii ujęto także nowe treści, wynikające m.in. z nowych uwarunkowań i wyzwań rozwojowych gminy, ewaluacji dotychczasowych efektów wdrażania strategii, aktualnych celów i priorytetów rozwoju polityki regionalnej na poziomie unijnym i krajowym, a także nowych możliwości wsparcia rozwoju samorządów lokalnych ze środków nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2014-2020. W porównaniu z poprzednią wersją strategii z roku 2007, dokument zawiera bardziej doprecyzowaną wizję i misję rozwoju gminy, a także lepiej uporządkowaną strukturę celów operacyjnych i kierunków działań. Ponadto całkowicie zmodyfikowano system monitorowania i oceny realizacji strategii. Należy podkreślić, iż, modyfikując układ celów i kierunków działań strategii przyjęto założenie, że mogą one wychodzić poza ustawowy zakres kompetencji gminy oraz, że będą realizowane w bliskiej współpracy z innymi szczeblami samorządu terytorialnego lub partnerami społeczno-gospodarczymi. Dotyczy to w szczególności takich obszarów jak: promocja i wspieranie przedsiębiorczości; rozwój lokalnego rynku pracy, czy pomoc społeczna. Holistyczne podejście do wdrażania strategii na poziomie lokalnym zgodne jest z postulowaną obecnie zasadą wieloszczeblowego zarządzania gminą, a także wychodzi naprzeciw oczekiwaniom mieszkańców, dla których mniej ważne są kompetencje poszczególnych podmiotów, zaś bardziej liczy się skuteczność i sposób rozwiązywania danego problemu.

3. Metodologia opracowania strategii

Podczas opracowywania strategii wykorzystano model ekspercko-partycypacyjny, pozwalający na szeroki udział władz i społeczności lokalnej w pracach nad dokumentem przy jednoczesnym zaangażowaniu ekspertów zewnętrznych. W ramach przyjętej metodologii prac gmina Szczebrzeszyn powołała zespół zadaniowy ds. opracowania strategii składający się m.in. z pracowników Urzędu Miejskiego i jednostek organizacyjnych gminy, radnych gminy oraz przedstawicieli organizacji społecznych i gospodarczych. Głównymi konsultantami strategii byli natomiast eksperci zewnętrzni, do których zadań należało m.in. zaprezentowanie metodologii opracowania strategii, nadzór nad koncepcyjną i merytoryczną stroną strategii, prowadzenie wszystkich spotkań i konsultacji społecznych oraz zredagowanie ostatecznej wersji dokumentu. W trakcie prac nad strategią wykorzystano szereg autorskich metod analizy danych oraz stosowaną w wielu państwach Unii Europejskiej Metodę Aktywnego Planowania Strategii (MAPS). Istotą metody MAPS jest założenie, że informacja i wiedza potrzebna do opracowania strategii istnieje, ale jest nieusystematyzowana i rozporoszona w różnych instytucjach, organizacjach oraz umysłach lokalnych ekspertów.

W trakcie prac nad strategią zorganizowano trzy ogólnodostępne spotkania konsultacyjne. Pierwsze spotkanie zostało zorganizowane w oparciu o metodę otwartej przestrzeni i miało na celu określenie potrzeb i oczekiwań społeczności lokalnej w kontekście podjętych już prac nad dokumentem. Podczas spotkania zaprezentowano wcześniej przygotowaną część diagnostyczną strategii, a jego uczestnicy mieli szansę zgłoszenia swoich uwag i postulatów, które zostały zebrane przez ekspertów Lubelskiej Akademii Rozwoju i wykorzystane do dalszych prac nad strategią.

Drugie spotkanie było poświęcone ponownej prezentacji skorygowanej części społeczno-gospodarczej Strategii Rozwoju Gminy Szczebrzeszyn oraz wstępnej prezentacji celów strategicznych i operacyjnych wraz ze wskazaniem możliwych kierunków działań oraz źródeł finansowania strategii. Analogicznie do spotkania pierwszego uczestnicy mieli również możliwość wypowiedzenia się na temat zaproponowanych celów i kierunków działań strategii.

Trzecie spotkanie konsultacyjne posłużyło wypracowaniu ostatecznej wersji strategii, a także określeniu systemu wdrażania i finansowania określonych działań, również ze wskazaniem kluczowych przedsięwzięć inwestycyjnych, jakie gmina zamierza realizować w okresie realizacji strategii do roku 2022. Spotkanie to zostało zorganizowane przy okazji zwołania sesji Rady Miejskiej, co umożliwiło w nim udział nie tylko mieszkańców, ale również wszystkich obecnych radnych.

Wszystkie spotkania zorganizowane były w formie warsztatów prowadzonych przez moderatora, którego rola polegała głównie na kierowaniu dyskusją oraz porządkowaniu i strukturyzacji wypowiedzi i odbyły się w okresie przygotowywania dokumentu tj. sierpnia do października 2015 r. Spotkania miały charakter otwarty i były jawne. Po każdym z nich ich uczestnicy byli zobowiązani do konsultacji ich treści we własnym środowisku.

Oprócz uczestnictwa w zorganizowanych spotkaniach konsultacyjnych społeczność gminy Szczebrzeszyn mogła również zgłaszać swoje uwagi do projektu Strategii wyłożonego w siedzibie Urzędu Miejskiego w Szczebrzeszynie.

W trakcie procesu opracowywania strategii starano się przestrzegać następujących zasad:

- » zasady **spójności** zaktualizowanej strategii gminy z dokumentami planistycznymi i operacyjnymi na poziomie krajowym, regionalnym i powiatowym;
- » zasady **partnerstwa** w procesie planowania poprzez współpracę władz gminnych z samorządami wyższego szczebla oraz podmiotami, reprezentującymi różne środowiska oraz instytucje;
- » zasady **wieloletniego planowania** rozwoju gminy w oparciu o ocenę efektów dotychczas realizowanej strategii z uwzględnieniem zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej na poziomie gminy, powiatu zamojskiego, województwa lubelskiego oraz kraju;
- » zasady **elastyczności** zgodnie z którą pierwotne założenia strategii były korygowane i dostosowywane do potrzeb i postulatów, zgłaszanych przez partnerów społecznych i gospodarczych, zaangażowanych w proces prac nad strategią.

Bazę do opracowania niniejszego dokumentu stanowiła poprzednia wersja Strategii Rozwoju Gminy z 2007 roku. Dokument ten i stopień jego realizacji stanowił punkt wyjścia do dalszych prac analitycznych. Ponadto przedmiotowa strategia bazuje na innych dokumentach planistycznych, które z mocy prawa zostały opracowane przez gminę Szczebrzeszyn. Ważnym źródłem informacji były również dane statystyczne, uzyskane głównie z opracowań posiadanych przez gminę oraz z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

4. Zgodność strategii z innymi dokumentami strategicznymi

Cele i priorytety Strategii Rozwoju Gminy Szczepieszyn wpisują się w szeroki kontekst dokumentów strategicznych, wdrażanych zarówno na poziomie Unii Europejskiej jak i kraju oraz regionu. Na poziomie unijnym strategia nawiązuje do Europy 2020 – Strategii na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu. Na poziomie krajowym dokument strategii jest natomiast w pełni skorelowany z obszarami strategicznymi Strategii Rozwoju Kraju 2020, Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020 oraz treścią innych dokumentów strategicznych przyjętych przez Radę Ministrów. Głównym dokumentem, do którego strategia odnosi się na poziomie regionalnym jest natomiast Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do roku 2030). Strategia wpisuje się w realizację większości celów strategicznych SRWL. Strategia rozwoju gminy Szczepieszyn przyczynia się również do realizacji Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Lubelskiego do roku 2020. Dotyczy to w szczególności priorytetu 1 oraz priorytetu 3 tego dokumentu. Dokument jest spójny z treścią Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego (PZWP) oraz Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Szczepieszyn, a także celami Strategii Rozwoju Powiatu Zamojskiego na lata 2007-2020.

5. Raport o stanie gminy. Analiza i diagnoza strategiczna

5.1. Położenie, infrastruktura, przestrzeń i środowisko

5.1.1. Położenie administracyjne i geograficzne

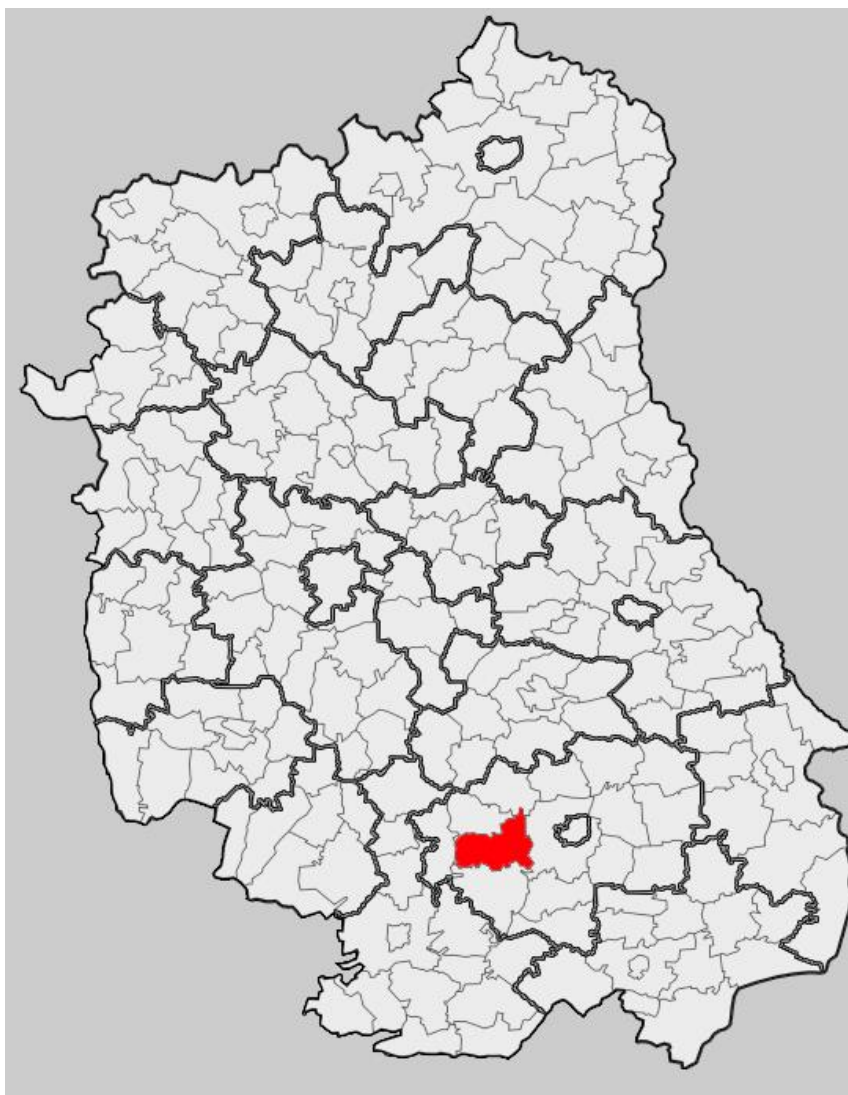
Gmina Szczepieszyn położona jest w południowej części województwa lubelskiego. Administracyjnie gmina należy do powiatu zamojskiego i zajmuje obszar o powierzchni 12 316 ha. Gmina sąsiaduje: od północy z gminami Nielisz i Sułów, od zachodu z gminą Radecznica, od południa z gminą Zwierzyniec, od wschodu z gminą Zamość.

Mapa 1. Położenie administracyjne gminy Szczepieszyn na tle powiatu zamojskiego.

Źródło: <https://www.osp.org.pl>

Mapa 2. Położenie administracyjne gminy Szczepieszyn na tle województwa lubelskiego.

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Szczepieszyn_%28gmina%29#/media/File:Lub_Zamojski_Szczepieszyn.png

5.1.2. Dostępność komunikacyjna gminy oraz infrastruktura komunikacyjna

Układ drogowy w gminie Szczepieszyn tworzą: drogi wojewódzkie nr 848 relacji Tarnawa Mała – Turobin – Sułów – Szczepieszyn i nr 858 relacji Zarzecze – Biłgoraj – Zwierzyniec – Szczepieszyn oraz droga krajowa nr 74 relacji Kraśnik – Janów Lubelski – Szczepieszyn – Zamość. Drogi te zapewniają relatywnie dogodne połączenia z większymi miastami – Lublinem, Zamościem, Rzeszowem oraz łatwy dojazd do granicy polsko-ukraińskiej. Przez teren gminy przebiega 16 dróg powiatowych klasy L oraz 69 odcinków dróg gminnych.

Przez teren gminy Szczepieszyn w sumie przebiega 57 655 km dróg, które zajmują 255 539,1 m² powierzchni. Długość i powierzchnię dróg zgodnie wraz ze wskazaniem rodzaju ich nawierzchni przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Długość i powierzchnia dróg według rodzaju nawierzchni.

LP.	RODZAJ NAWIERZCHNI	DŁUGOŚĆ	POWIERZCHNIA
1.	TWARDA ULEPSZONA BITUMICZNA	17.999 KM	105 928.1 M ²
2.	TWARDA ULEPSZONA KOSTKA	10.051 KM	46 621.1 M ²
3.	GRUNTOWA WZMOCNIONA ŻWIEM, ŻUŻLEM ITP.	17.386 KM	60 485.2 M ²
4.	TWARDA NIEULEPSZONA BRUKOWA	0.121 KM	363 M ²
5.	TWARDA NIEULEPSZONA TŁUCZNIOWA	7.925 KM	30 572 M ²
6.	TWARDA NIEULEPSZONA ŻWIROWA	1.521 KM	5 330.3 M ²
7.	GRUNTOWA NATURALNA (Z GRUNTU RODZIMEGO)	2.356 KM	4 712 M ²
8.	SUMA POWIERZCHNI POBOCZY UTWARDZONYCH, ZATOK AUTOBUSOWYCH	-	0 M ²
9.	SUMA POWIERZCHNI CHODNIKÓW I ŚCIEŻEK ROWEROWYCH	-	2 727.6 M ²
10.	LICZBA I DŁUGOŚĆ OBIEKTÓW MOSTOWYCH W OSI DROGI	30/244.3 SZT./M	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Szczepleszynie.

Tabela 2. Wykaz dróg publicznych na terenie gminy Szczepleszyn.

LP	NAZWA DROGI	DŁUGOŚĆ OGÓŁEM [KM]	DŁUGOŚĆ NAWIERZCHNI TWARDEJ [KM]	DŁUGOŚĆ NAWIERZCHNI GRUNTOWEJ [KM]
A) DROGI POWIATOWE				
1	3288 L - UL. KONOPNICKIEJ	0,530	0,530	-
2	3289 L - UL. XXX-LECIA	0,460	0,460	-
3	3290 L - UL. TRĘBACKA	0,578	0,578	-
4	3291 L - UL. OGRODOWA	0,450	0,450	-
5	3292 L - UL. TARGOWA	0,272	0,272	-
6	3293 L - UL. ZIELONA	0,270	0,270	-
7	3205 L - UL. OSIEDŁOWA	0,600	0,600	-
8	3210 L - UL. KLUKOWSKIEGO I BŁONIE	2,300	2,300	-
9	3207 L - ROZŁOPY- SZPERÓWKA	1,295	1,295	-
10	3209 L - GORAJEC- KAWĘCZYNEK- TOPÓLCZA	2,744	2,744	-
11	3210 L - SZCZEPLESZYN -TOPÓLCZA	1,926	1,926	-
12	3211 L - BRODY MAŁE- DOJAZD DO ST. KOL. SZCZEPLESZYN	0,220	0,220	-
13	3212 L - BRODY MAŁE - ZAWADA	9,901	9,901	-
14	3213 L - BODACZÓW - KOL. NIEDZIELISKA	1,810	1,810	-
15	3214 L - ZAWADA - KĄTY I - KĄTY II	3,053	3,053	-
16	3216 L - ZŁOJEC - WIELĄCZA	4,565	4,565	-
B) DROGI WOJEWÓDZKIE				
1	858 ZARZECZE- BIŁGORAJ- ZWIERZYNIEC- SZCZEPLESZYN	5,000	5,000	-
2	848 TARNAWA MAŁA- TUROBIN- SUŁÓW- SZCZEPLESZYN	2,500	2,500	-
C) DROGI GMINNE				
1	110306 L - UL. BOCZNA	0,860	0,860	-

2	UL. BRZECHWY	0,205	0,860	-
3	110307 L-UL. CICHA	0,162	0,162	-
4	110308 L - UL. CMENTARNA	1,140	1,140	-
5	110309 L - UL. DAWIDA	0,330	0,330	-
6	110311 L - UL. FRAMPOLSKA	0,420	0,420	-
7	110312 L - UL. GORAJSKA	3,190	3,190	-
8	110313 L-UL. GÓRNA	0,150	0,150	-
9	110314 L-UL. JASNA	0,070	0,070	-
10	110315 L-UL. KLINOWA	0,470	0,470	-
11	110316 L - UL. KOLEJOWA	0,400	0,400	-
12	110317 L - UL. PI. T.KOŚCIUSZKI	0,220	0,220	-
13	110318 L-UL. KRÓTKA	0,172	0,172	-
14	110319 L-UL. LEŚNA	0,125	0,125	-
15	110320 L - UL. ŁĄCZNA	0,360	0,360	-
16	110322 L - UL. NADRZECZNA	1,640	1,640	-
17	110323 L-UL. NOWA	0,280	0,280	-
18	110324 L - UL. PARKOWA	0,495	0,495	-
19	110325 L - UL. PIWNA	0,320	0,320	-
20	110326 L-UL. POLNA	0,100	0,100	-
21	110327 L - UL. PROSTA	0,400	0,400	-
22	110328 L - UL. PRZECHODNIA	0,240	0,240	-
23	110330 L - UL. SADOWA	0,910	0,910	-
24	110331 L-UL. SĄDOWA	0,295	0,295	-
25	110332 L - UL. SŁONECZNA	0,400	0,400	-
26	110333 L - UL. SOBIESKIEGO	0,120	0,120	-
27	110334 L - UL. SPACEROWA	0,430	0,430	-
28	110335 L - UL. SPÓŁDZIELCZA	0,185	0,185	-
29	110336 L -UL. STAROROZŁOPSKA	0,380	-	0,380
30	110337 L - UL. STARTOWA	0,375	0,375	-
31	110338 L - UL. STUDZIENNA	0,085	0,095	-
32	110340 L - UL. WIERZBOWA	0,300	0,300	-

33	110341 L - UL. WYZWOLENIA	0,350	0,350	-
34	110343 L - UL. ZAMKOWA	0,200	0,200	-
35	110344 L - UL. ZAUŁEK	0,070	0,070	-
36	110345 L - UL. ŻŁOTA	0,195	0,195	-
37	110347 L - UL. ZWIĄZKOWA	0,345	0,345	-
38	110349 L - UL. SPORTOWA	0,150	0,150	-
39	UL. SAS JAWORSKIEJ	0,412	0,412	-
40	110346 L - KAWĘCZYN-DR.WOJ.858-DR.POW.32121	2,200	2,200	-
41	110348 L - DR.POW.3212L- MARYNO WKA - DR.GM.LL0350L	2,100	2,100	-
42	110350 L - DR.POW.3212L-KOL.NIEDZIELISKA (BEZPRZELOTOWA)	3,200	3,200	-
43	110351 L - DR.POW.3214L-KĄTY II- DO KOŃCA ZABUDOWY	1,600	1,600	-
44	110352 L - DR.POW.3212L - DO STACJI KOLEJOWEJ KOL.NIEDZIELISKA	1,300	1,300	-
45	110353 L - DR.KRAJ.74 - BODACZÓW- DR.POW.3213L	0,800	0,800	-
46	110354 L -DR.POW.3213L-BODACZÓW-DR.GM. 110353	4,800	4,800	-
47	110355 L - DR.POW.3213L-BODACZÓW-WIELĄCZA POD.- DR.POW.3214L ZAWADA	2,300	2,300	-
48	110356 L - DR.KRAJ.74 - DR.GM.L 10355L	0,250	0,250	-
49	110357 L - DR.KRAJ.74 - DR.GM.L 10355L	0,250	0,250	-
50	110358 L - DR.POW.3212L - DR.GM.L 10355L	1,100	1,100	-
51	110359 L - DR.KRAJ.74 - DR.GM.L 10355L	0,270	0,270	-
52	110360 L - DR.KRAJ.74 - DR.GM.L 10355L	0,250	0,250	-
53	110361 L- DR.KRAJ.74 - DR.GM.L 10355L	0,250	0,250	-
54	110362 L - DR.KRAJ.74 - DR.GM.L 10355L	0,250	0,250	-
55	110363 L - KOL. WIELĄCZA-OD DR.GM.L 10365L (BEZPRZELOTOWA)	0,370	0,370	-
56	110364 L - KOL. WIELĄCZA - OD DR.GM.L 10365L (BEZPRZELOTOWA)	0,370	0,370	-
57	110365 L - DR.KRAJ.74 - DR.GM.L 10154L	3,400	3,400	-
58	110366 L - DR.L 10365L-DR.GM.L 10365L- KOL. WIELĄCZA	0,800	0,800	-
59	110367 L- KOL. WIELĄCZA -DR.GM.L 10365L- DR.POW.3216L	0,800	0,800	-

60	110368 L - KOL. WIELĄCZA-DR.GM.LL0365L- DR.GM.LL0369L	0,800	0,800	-
61	110369 L - DR.KRAJ.74 - DR.GM.L 10354L	3,100	3,100	-
62	110370 L - KOL. WIELĄCZA - DR.GM.LL0354L- GR.GMINY SZCZEBRZESZYN	0,450	0,450	-
63	110371 L - WIELĄCZA-DR.KRAJ.74-DR.GM.L 10354L	3,100	3,100	-
64	110372 L — KOL.WIELĄCZA-DR.POW.3216L-DR.GM.LL0367L	1,000	1,000	-
65	110373 L - KOL.WIELĄCZA-DR.GM.LL0369L- DR.GM.L 10371L	0,800	0,800	-
66	110374 L - KOL. WIELĄCZA-GR. GMINY SZCZEBRZESZYN-DR.POW. 3216L	1,000	1,000	-
67	110375 L - KAWĘCZYNEK-GR. GMINY ZWIERZYNIEC (DR.POW.3209L)	1,800	1,800	-
68	110376 L - SZPERÓWKA - GR. GMINY SUŁÓW (DR.POW.3207L)	0,500	0,500	-
69	110377 L - DR.WOJ.858 - KOL. LIPOWIEC	2,500	2,500	-
D) DROGI KRAJOWE				
1	NR 74 KRAŚNIK -JANÓW LUBELSKI- SZCZEBRZESZYN- ZAMOŚĆ	18,000	18,000	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Szczepieszynie

Stan techniczny dróg przebiegających przez gminę Szczepieszyn jest w większości przypadków umiarkowanie zadowalający. Tym samym wymagają one stosownej modernizacji.

Gmina obsługiwana jest przez komunikację autobusową. Realizowane są następujące główne połączenia:

- » Szczepieszyn – Zamość
- » Szczepieszyn – Biłgoraj
- » Szczepieszyn – Lublin
- » Szczepieszyn – Rzeszów
- » Szczepieszyn – Kraków
- » Szczepieszyn – Łódź
- » Szczepieszyn – Katowice.

W obrębie przechodzących przez gminę linii kolejowych zlokalizowane są stacje: osobowo-towarowa Szczepieszyn w Brodach Małych, osobowo-towarowa Klemensów w Kol. Niedzieliska i przystanek osobowy w Niedzieliskach.

5.1.3. Sieć osadnicza oraz zagospodarowanie przestrzenne

Na układ osadniczy gminy składają się miasto Szczepieszyn oraz następujące sołectwa: Bodaczów, Brody Duże, Brody Małe, Kawęczyn, Kawęczynek, Lipowiec Kolonia, Niedzieliska, Niedzieliska Kolonia, Osiedle Klemensów, przedmieście Błonie, przedmieście Szperówka, Przedmieście Zamojskie, Wielącza, Wielącza Kolonia, Wielącza Poduchowna. Miejscowości liczące ponad 500 mieszkańców to: Szczepieszyn, Bodaczów, Brody Duże, Brody Małe, Niedzieliska, Wielącza oraz Wielącza-Kolonia.

5.1.4. Walory przyrodnicze i kulturowe

Na terenie gminy znajduje się część obszaru otuliny Roztoczańskiego Parku Narodowego o powierzchni ok. 1500 ha oraz Szczepieszynski Park Krajobrazowy o całkowitej powierzchni 2720 ha.

Obszar gminy jest dość zróżnicowany hipsometrycznie – od 202 m n.p.m. w dolinie Wieprza na północy gminy w Bodaczowie (Padół Zamojski) do 334 m n.p.m. na Roztoczu Zachodnim w zachodniej części gminy w Kol. Kawęczyn, co oznacza, że maksymalna deniwelacja terenu wynosi 132 m.

Roztoczański Park Narodowy został utworzony w maju 1974 r., natomiast otaczający go obszar tzw. „otulina” zatwierdzona została w październiku 1981 r. Część terenu otuliny (ok. 3 650 ha) położona jest w obrębie gminy Szczepieszyn. Zadaniem jej jest pełnienie roli ochronnej przed niekorzystnymi czynnikami zewnętrznymi oraz funkcji tzw. „przedsionka” Parku. Lasy otuliny, mimo że znajdują się poza granicami Parku, są wartościowe ze względu na zachowanie półnaturalnego charakteru i występujących tam urozmaiconych zespołów leśnych.

Terenem cennym pod względem walorów przyrodniczych jest „**Szczepieszynski Park Krajobrazowy**”. Został utworzony z Rozporządzenia Wojewody Zamojskiego z dn. 22 I 1991 r. w sprawie wprowadzenia ochrony walorów wypoczynkowych i krajobrazowych. Objął swym zasięgiem obszar 20 209 ha, a umiejscowiony został w obrębie następujących gmin: Frampol, Sułów, Szczepieszyn (około 4.310 ha, co stanowi ok. 35% obszaru gminy), Terespol, Radecznica oraz Zwierzyniec.

Szczepieszynski Park Krajobrazowy leży prawie w całości we wschodniej części Roztocza Zachodniego, zwanego też lessowym, przez które przełamują się dwie dość szerokie bruzdy, przebiegające południkowo, zwane padołami. Jest to obszar o niezwykle pięknej rzeźbie wąwozów lessowych, w których występują strome zbocza dochodzące często do kilkunastu metrów wysokości, a dna - od kilkudziesięciu centymetrów do 20 m szerokości. Strome ściany wąwozów porastają drzewa liściaste, nadające im szczególny urok. Centrum tej części Roztocza jest zupełnie bezwodne, wszystkie wąwozy są suche, natomiast otaczające doliny są wilgotne. Na szczególną uwagę zasługuje „Bagno Tałandy”, które daje początek Gorajcowi. Najbardziej cennym obszarem pod względem botanicznym jest natomiast las „**Cetnar**” koło Kawęczynka. Jest to jeden z większych zwartych kompleksów leśnych na obrzeżach Parku. Rośnie tu buczyna karpacka, jodła i niewielka ilość grabu, osiki i klony. W tym kompleksie projektuje się utworzenie rezerwatu „Las Cetnar”. Na południowych niezalesionych stokach wzniesień i wąwozów, w okolicach Zakłodzia, rosną murawy kserotermiczne z zespołami szałwi i rutewki. Mniejsze płaty

występują na południowy zachód od Szczepieszyna w tzw. „Piekietku”, które jest najbardziej charakterystyczną częścią Roztocza lessowego.

Rysunek 1. Wąwóz lessowy w lesie Cetnar w Szczepieszynskim Parku Krajobrazowym.

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Szczepieszynski_Park_Krajobrazowy

Zgodnie z regionalizacją fizyczno-geograficzną, teren gminy Szczepieszyn położony jest w trzech mezoregionach: Padole Zamojskim, Roztoczu Zachodnim i Roztoczu Środkowym.

Główne zabytki to:

Na terenie miasta Szczepieszyn:

- » Zespół kościoła par. p.w. Św. Mikołaja przy ul. Wyzwolenia
- » Kościół pw. Św. Katarzyny Aleksandryjskiej przy ul. Klukowskiego
- » Cerkiew przy ul. Sądowej
- » Układ urbanistyczny miasta
- » Cmentarz grzebalny z kaplicą, drzewostanem i nagrobkami
- » Zespół klasztorny franciszkanów, XVII-XIX w.
- » Zespół cmentarza rzymsko-katolickiego (wielowyznaniowy), XVI-XX w.
- » Cmentarz żydowski z drzewostanem i nagrobkami przy ul. Cmentarnej
- » Zespół szkolny przy ul. Zamojskiej, 1819-1822 r.
- » Zespół domu dyrektora cukrowni Klemensów przy ulicy Słodkiej, XIX/XX w.

Na terenie gminy Szczepieszyn:

- » zespół kościoła par. P.w. Św. Stanisława z 1 poł. Xix w Wielączy
- » cmentarz wojenny z i wojny światowej w Wielączy-Kolonii.

Ponadto na terenie miasta i gminy Szczepieszyn zlokalizowane są liczne dobra kultury. Wśród nich należy wymienić:

- » zabytkowe kamienice wokół rynku w Szczepieszynie
- » młyn ordynacki Zamoyskich przy ul. Klukowskiego

Do walorów kulturowych zaliczają się także następujące obiekty:

- » ruiny zamku z XVI w.,

Rysunek 2. Ruiny zamku w XVI wieku.

Źródło: <http://www.zamki.pl/?idzamku=szczepieszyn>

- » kościół św. Mikołaja w stylu renesansu lubelskiego z XVII wieku.

Rysunek 3. Kościół św. Mikołaja w Szczebrzeszynie.

Źródło: <http://www.diecezja.zamojskolubaczowska.pl/parafia,133>

- » zespół pofranciszkański z kościołem św. Katarzyny oraz późnorenesansową synagogą z przełomu XVII w.,
- » cerkiew greckokatolicką,

Rysunek 4. Cerkiew greckokatolicka w Szczebrzeszynie.

Źródło: <http://trobal.pulawy.pl/node/676>

- » zespół szkolny,
- » cmentarz żydowski.

5.1.5. Infrastruktura wodno-ściekowa

Sieć kanalizacyjna na terenie gminy Szczepieszyn jest słabo rozwinięta. Łączna jej długość to 16,9 km. Do zbiorczej sieci podłączone są tylko miasto Szczepieszyn oraz miejscowość Bodaczów. Łączna liczba przyłączy to 412.

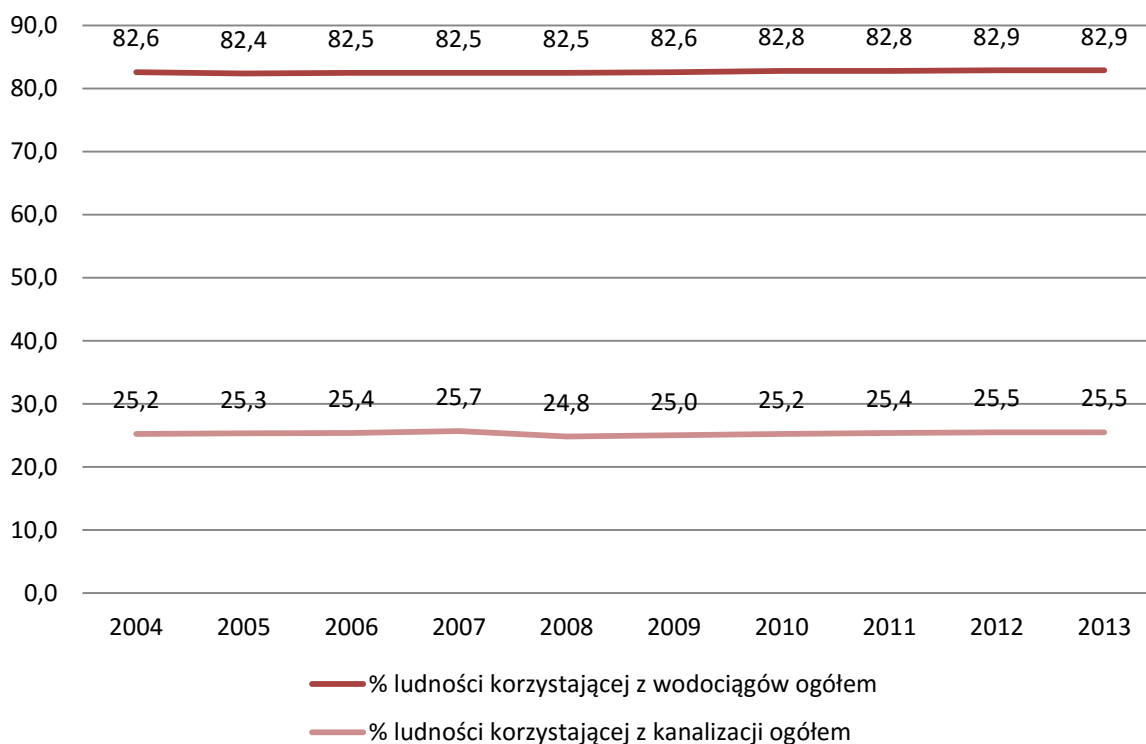
Wskaźnik zwodociągowania gminy wynosi natomiast 97%. Łączna długość sieci wodociągowej to 106 km. Wyposażone są w nią: Szczepieszyn, Wielącza, Wielącza Kolonia, Wielącza Poduchowna, Bodaczów, Kąty Pierwsze, Kąty Drugie, Niedzielska, Niedzielska Kolonia, Brody Duże, Brody Małe, Kawęczyn, Kawęczynek. Liczba przyłączy to 2529 sztuk. Ponadto na terenie miasta i gminy funkcjonują ujęcia wód podziemnych.

Na terenie gminy Szczepieszyn znajdują się następujące oczyszczalnie ścieków:

- » Miejska oczyszczalnia ścieków w Szczepieszynie o przepustowości 800 m³/d
- » Oczyszczalnia Zakładów Tłuszczowych Sp. z o. o. w Bodaczowie o przepustowości 2200 m³/d

W latach 2004-2013 na terenie gminy Szczepieszyn nieznacznie zwiększył się odsetek osób korzystających z sieci kanalizacyjnej (wzrost o 0,3 pkt %) i wodociągowej (wzrost o 0,3 pkt %).

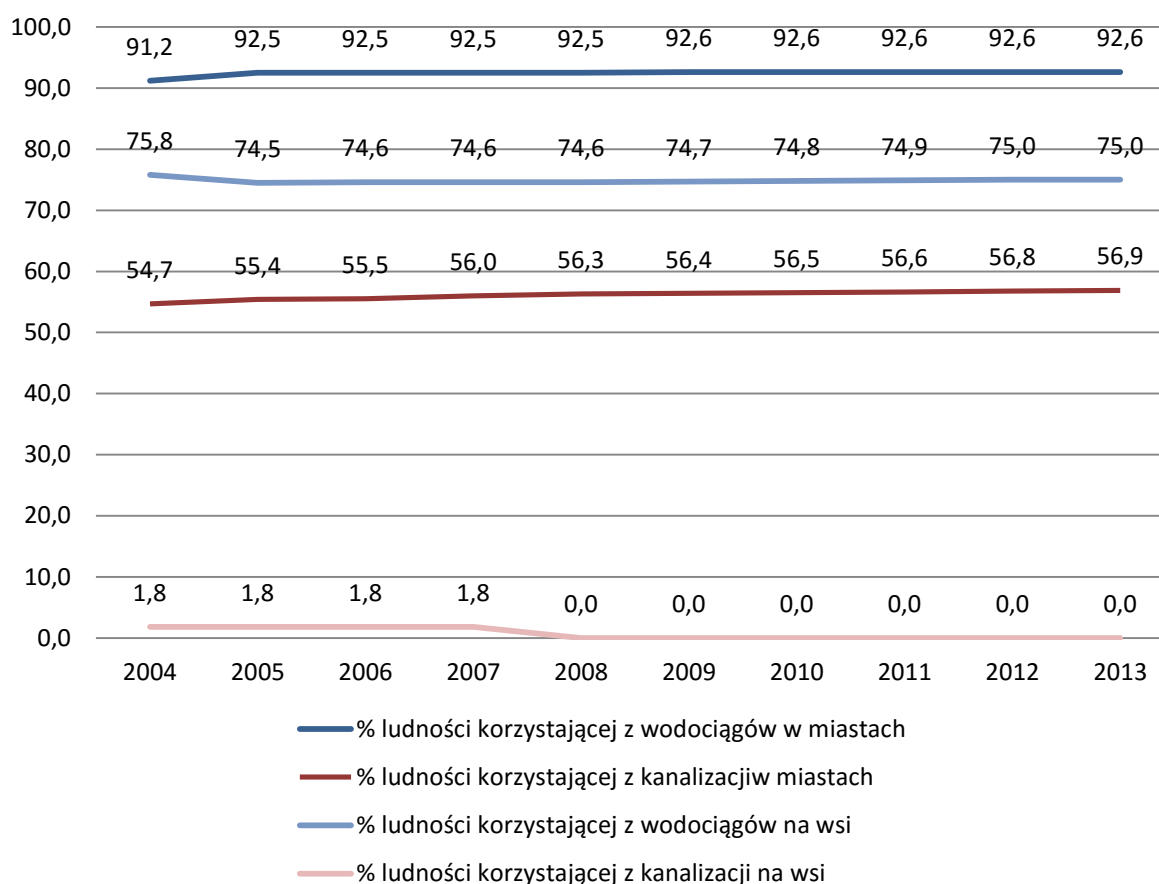
Wykres 1. Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej i wodociągowej w latach 2004-2013.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych od BDL GUS.

W gminie Szczepieszyn notuje się duże dysproporcje w odsetku osób korzystających z wodociągów i kanalizacji w obszarze miejskim i wiejskim. W mieście z sieci wodociągowej w 2013 roku korzystało 92,6 % mieszkańców, podczas gdy na wsiach 75%. Znacznie większe różnice występowały w zakresie dostępu do sieci kanalizacyjnej. W 2013 roku odsetek ludności korzystającej z kanalizacji w miastach wyniósł 56,9% natomiast na wsiach 0,0%.

Wykres 2. Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej i wodociągowej w latach 2004-2013 w rozbiciu na wsie i miasta.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych od BDL GUS.

5.1.6. Infrastruktura zagospodarowywania odpadów

Na terenie miasta i gminy Szczepieszyn prowadzony jest system zbierania odpadów z podziałem na odpady zmieszane i selektywnie zebrane. Odpady zmieszane gromadzone są w pojemnikach:

- » KP 7 – szt. 34
- » MGP 1100 – szt. 300
- » MGB 120 – szt. 3100
- » MGB 1100 – szt. 150
- » Śmietniczki uliczne – szt. 56

Odpady zmieszane gromadzone w pojemnikach odbierane są przede wszystkim ze spółdzielni mieszkaniowych, wspólnot mieszkańców, bloków komunalnych oraz indywidualnych posesji, a następnie przekazywane na składowisko w Kolonii Dębowiec, gdzie podlegają składowaniu.

We wrześniu 2014 r. Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Zamościu uruchomiło Regionalny Zakład Zagospodarowania Odpadów w Dębowcu, w którym przyjęto technologię mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów. Na linii do segregacji zmieszanych odpadów komunalnych prowadzona jest mechaniczna i ręczna selekcja frakcji możliwych do zagospodarowania.

Na odpady selektywnie zbierane właściciele prywatnych posesji otrzymują worki do segregacji odpadów: szkła białego i kolorowego, makulatury, tworzyw sztucznych oraz popiołu i żużla. Przy blokach komunalnych, wspólnotach, spółdzielniach ustawione są natomiast pojemniki przeznaczone do segregacji w/w odpadów. Odpady te podlegają dokładnej segregacji w Punkcie Selektywnego Zbierania Odpadów mieszczącym się na terenie oczyszczalni ścieków przy ul. Nadrzecznej 220 w Szczepieszynie. W wyniku segregacji odzyskiwane są surowce wtórne w podziale na rodzaj odpadu, kolor oraz rodzaj materiału z którego są wykonane.

Ponadto do Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK) mieszkańcy mogą nieodpłatnie dostarczyć: odpady wielkogabarytowe, (np. meble), wyeksploatowany kompletny sprzęt elektryczny i elektroniczny, (np. komputery, telewizory itp.) sprzęt AGD (np. lodówki, kuchenki itp.), odpady budowlane i rozbiórkowe (dotyczy odpadów powstałych w wyniku drobnych robót niewymagających pozwolenia na budowę ani zgłoszenia zamiaru prowadzenia robót), odpady zielone i inne ulegające biodegradacji (np. pochodzące z pielęgnacji ogrodów, terenów zieleni itp.), papier i tekturę, szkło bezbarwne i kolorowe, tworzywa sztuczne w tym opakowania typu PET, przeterminowane leki, metale, chemikalia (np. farby, rozpuszczalniki itp.), zużyte baterie, akumulatory i świetlówki, zużyte opony.

Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych wyposażony jest: w pojemniki stalowe 380 litrów – 2 szt., 800 litrów – 2 szt., 500 litrów – 2 szt. które są wykorzystywane na składowanie odpadów niebezpieczne (np. świetlówki, olej przepracowany, akumulatory itp.), Eko składy – 2 szt. oraz kontenery o pojemności 36,9 m³ w ilości 11 szt. na makulaturę, AGD RTV, Eko śmieci, butelki pet, chemię gospodarczą.

Na terenie miasta i gminy Szczepieszyn w 2014 roku zebrano i przekazano na składowisko w Kolonii Dębowiec 1329,1 Mg odpadów komunalnych zmieszanych. Z tego 1099,1 Mg odpadów od spółdzielni mieszkaniowych, wspólnot, z bloków komunalnych oraz indywidualnych posesji. Pozostałe 230,0 Mg pochodziło z posesji niezamieszkałych tj. sklepów, aptek, zakładów itp. Z 1099,1 Mg odpadów zmieszanych z miasta Szczepieszyn pochodziło 634,0 Mg a z gminy- 465,1 Mg. 74,3 Mg odpadów komunalnych to odpady ulegające biodegradacji.¹

Tabela 3. Masa wytworzonych i zebranych odpadów zmieszanych odebranych od spółdzielni, wspólnot, bloków komunalnych, indywidualnych posesji. [Mg] [wg. sprawozdań/raportów przedstawionych przez ZGK]

RODZAJ ODEBRANYCH ODPADÓW KOMUNALNYCH	KOD ODEBRANYCH ODPADÓW KOMUNALNYCH	MASA ODEBRANYCH ODPADÓW KOMUNALNYCH [Mg] 2013R.	MASA ODEBRANYCH ODPADÓW KOMUNALNYCH [Mg] 2014R.	WZROST MASY NA RODZAJU ODPADÓW [Mg]	SPADEK MASY NA RODZAJU ODPADÓW [Mg]
NIESEGREGOWANE (ZMIESZANE) ODPADY KOMUNALNE	20 03 01	832,0	1099,1	267,10	-

Źródło: Analiza Stanu Gospodarki Odpadami na terenie Miasta i Gminy Szczepieszyn w 2014 r.

Tabela 4. Ilość i rodzaje odpadów wytworzonych i zebranych selektywnie odebranych od spółdzielni, wspólnot, bloków komunalnych, indywidualnych posesji i dostarczonych do PSZOK.

LP.	RODZAJ ODEBRANYCH ODPADÓW KOMUNALNYCH	KOD ODPADÓW	MASA ODEBRANYCH ODPADÓW KOMUNALNYCH [Mg] 2013 R.	MASA ODEBRANYCH ODPADÓW KOMUNALNYCH [Mg] 2014 R.	WZROST MASY NA RODZAJU ODPADÓW [Mg]	SPADEK MASY NA RODZAJU ODPADÓW [Mg]
1.	OPAKOWANIA Z TWORZYW SZTUCZNYCH	15 01 02 20 01 39	44,0	80,7	36,7	-
2.	OPAKOWANIA ZE SZKŁA SZKŁO	15 01 07 20 01 02	102,0	131,6	29,6	-
3.	ZMIESZANE ODPADY Z BETONU, GRUZU CEGLANEGO, ODPADOWYCH MATERIAŁÓW CERAMICZNYCH I ELEMENTÓW WYPOSAŻENIA	17 01 07	33,1	154,2	121,1	-
4.	ZUŻYTE URZĄDZENIA ELEKTRYCZNE I ELEKTRONICZNE INNE NIŻ	20 01 36	0,7	2,9	2,2	-

¹ Analiza Stanu Gospodarki Odpadami na terenie Miasta i Gminy Szczepieszyn w 2014 r.

	WYMIENIONE 200121, 200123,200135					
5.	ZUŻYTE URZĄDZENIA ELEKTRYCZNE I ELEKTRONICZNE INNE NIŻ WYMIENIONE 200121, 200123, ZAWIERAJĄCE NIEBEZPIECZNE SKŁADNIKI	20 01 35	4,8	8,2	3,4	-
6.	URZĄDZENIA ZAWIERAJĄCE FREONY	20 01 23	3,3	6,2	2,9	-
7.	BATERIE I AKUMULATORY ŁĄCZNIE Z BATERIAMI I AKUMULATORAMI W 160601, 160602 LUB 160603 ORAZ NIE SORTOWANE BATERIE I AKUMULATORY ZAWIERAJĄCE TE BATERIE	20 01 33	0,0	0,3	0,3	-
8.	OPAKOWANIA Z TWORZYW SZTUCZNYCH - FOLIA	20 01 39	0,8	1,6	0,8	-
9.	INNE NIE WYMIENIONE FRAKCJE ZBIERANE W SPOSÓB SELEKTYWNY	20 01 99	7,1	3,3	-	3,8
10.	ODPADY WIELKOGABARYTOWE	20 03 07	18,0	19,8	1,8	-
11.	POPIÓŁ Z WĘGLA, ŻUŻEL PALENISKOWY	10 01 02	0,0	42,3	42,3	-
12.	PAPIER I TEKTURA	15 01 01	23,6	32,6	9,0	-
13.	ODPADY ULEGAJĄCE BIODEGRADACJI	20 01 01	17,7	48,2	30,5	-
14.	ŻELAZO I STAL	17 04 05	19,5	2,7	-	16,8
15.	ZUŻYTE OPONY	16 01 03	2,0	0,0	-	2,0
OGÓŁEM			276,6	534,6	-	-

Źródło: Analiza Stanu Gospodarki Odpadami na terenie Miasta i Gminy Szczepleszyn w 2014 r.

5.1.7. Infrastruktura energetyczno-oświetleniowa

W chwili obecnej gmina Szczepieszyn nie posiada jednolitego systemu ciepłowniczego. Jedyna funkcjonująca sieć ciepłownicza zlokalizowana jest na Osiedlu Mieszkaniowym przy ul. XXX-lecia w Szczepieszynie. Źródłem ciepła jest kotłownia osiedlowa, która ogrzewa następujące obiekty :

- » 9 bloków mieszkalnych i budynek administracyjny należących do Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko - Własnościowej w Szczepieszynie,
- » 1 blok mieszkalny należący do Wspólnoty Mieszkaniowej w Szczepieszynie,
- » przychodnię rejonową, aptekę oraz pawilon handlowy.

Zapotrzebowanie na energię ciepłą pozostałych budynków mieszkalnych zapewniają indywidualne źródła ciepła oparte m.in. na kotłach węglowych, kotłach zasilanych gazem ziemnym, sporadycznie piecach kaflowych. Według danych GUS na terenie miasta 71,7 % mieszkań wyposażonych jest w centralne ogrzewanie, na terenach wiejskich jest ich natomiast 52,9 %.

Tabela 5. Zużycie energii cieplnej w latach 2013-2014 przez poszczególne grupy odbiorców.

	2013	2014
- SZKOŁY	8 859,20	10 278,08
- SPÓŁDZIELNIA MIESZKANIOWA	13 469,60	14 356,48
- POZOSTALI ODBIORCY	1 494,20	684,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zakładu Energetyki Ciepłej Szczepieszyn.

Obszar terytorialny gminy Szczepieszyn jest zasilany z Głównego Punktu Zasilającego 110/15 kV Szczepieszyn, za pośrednictwem linii kablowych i napowietrznych SN 15 kV oraz stacji transformatorowych 15/04 kV. Stacja 110/15 kV Szczepieszyn jest wyposażona w dwa transformatory 110/15 kV o mocach 16 MVA każdy.

Długość sieci WN, SN i NN, ilość stacji wraz z mocami zainstalowanych w stacjach transformatorów przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Sieć WN, SN i nN na terenie gminy Szczepieszyn.

1.	DŁUGOŚĆ LINII 110 kV [KM]	NAPOWIETRZNE	21,48
2.	DŁUGOŚĆ LINII 15 kV [KM]	NAPOWIETRZNE	115,214
		KABLOWE	9,095

3.	DŁUGOŚĆ LINII NN (BEZ PRZYŁĄCZY) [KM]	NAPOWIETRZNE	106,552
		KABLOWE	39,168
4.	DŁUGOŚĆ PRZYŁĄCZY NN [KM]	NAPOWIETRZNE	57,303
		KABLOWE	22,189
5.	STACJE TRANSFORMATOROWE 15/0,4 kV [SZT.]	SŁUPOWE	46
		WNĘTRZOWE	16
6.	MOC ZAINSTALOWANYCH TRANSF. 15/0,4 kV [kVA]	SZT.	63
		MOC	9 231
7.	STACJE TRANSFORMATOROWE 110/15kV [SZT.]	SZT.	1
8.	LICZBA ZAINSTALOWANYCH TRANSFORMATORÓW 110/15kV [SZT.]	SZT.	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PGE Dystrybucja S.A. Oddział Zamość.

Jak wynika z tabeli nr 7, w gminie Szczepieszyn w 2014 roku było 2 608 odbiorców dostarczanej energii. Spośród nich zdecydowana większość korzysta z grupy taryfowej G, najmniej natomiast, bo tylko 4 osoby – z grupy taryfowej B. W gminie nie zanotowano żadnego odbiorcy grupy taryfowej A.

Tabela 7. Raport dostarczonej energii dla gminy Szczepieszyn w latach 2010-2014.

LP.	RODZAJ	GRUPA TARYFOWA B		GRUPA TARYFOWA C		GRUPA TARYFOWA G		GRUPA TARYFOWA R		RAZEM	
		SZT.	kWh	SZT.	kWh	SZT.	kWh	SZT.	kWh	SZT.	kWh
		IŁOŚĆ	DOSTARCZONA ENERGIA	IŁOŚĆ ODBIORCÓW	DOSTARCZONA ENERGIA	IŁOŚĆ ODBIORCÓW	DOSTARCZONA ENERGIA	IŁOŚĆ ODBIORCÓW	DOSTARCZONA ENERGIA	IŁOŚĆ ODBIORCÓW	DOSTARCZONA ENERGIA
2010	GMINA MIEJSKO-WIEJSKA	4	3 841 501	120	782 419	2 747	4 136 363	10	1 019	2 608	8 761 302
2010	MIASTO	5	10 659 283	214	2 223 825	1 965	3 956 956	53	0	2 237	16 840 064

2011	GMINA MIEJSKO-WIEJSKA	4	1 989 662	123	781 349	2 450	4 212 871	10	7 257	2 587	6 991 139
2011	MIASTO	5	6 778 361	215	2 587 994	1 961	3 946 493	53	360	2 234	13 313 208
2012	GMINA MIEJSKO-WIEJSKA	4	5 776 041	82	744 222	2 429	4 073 737	0	0	2 515	10 594 000
2012	MIASTO	5	13 292 931	161	1 943 008	1 951	3 854 092	0	0	2 117	19 090 031
2013	GMINA MIEJSKO-WIEJSKA	4	5 838 694	80	644 902	2 396	4 013 861	0	0	2 480	10 497 457
2013	MIASTO	5	14 662 789	156	1 438 453	1 936	3 694 844	0	0	2 097	19 796 086
2014	GMINA MIEJSKO-WIEJSKA	3	6 886 181	83	859 753	2 375	4 008 256	0	0	2 461	11 754 190
2014	MIASTO	5	16 320 930	156	1 263 714	1 899	3 583 900	0	0	2 060	21 168 544

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PGE Dystrybucja S.A. Oddział Zamość.

Zgodnie z informacjami pochodzącymi od PGE, na terenie gminy Szczepieszyn planowane są następujące inwestycje:

- » Modernizacja linii 110kV Szczepieszyn – Mokre - Przebudowa linii na nową (słupy, przewody, izolacja) na 240mm² /80°C na odcinku,
- » Modernizacja linii 110kV Szczepieszyn – Biłgoraj - Przebudowa linii na nową (słupy, przewody, izolacja) 240mm² /80°C 27,74km,
- » Rozbudowa stacji Szczepieszyn do H5 - Rozbudowa stacji do układu S1 z trzema polami liniowymi, transformatorami o mocy 2x16MVA, uruchomienie rezerwy lokalnej 110kV,
- » Przebudowa stacji transf. Szczepieszyn 5 - L.SN - 0,1 km, SŁSN/nn - 1szt, l.nn- 0.1 km,
- » Wykonanie niezbędnych rozcięć w sieci nn, demontaży oraz przebudowy istn. Przyłączy – Przył. nap. nn L-0,90km,30szt; Przył. kabł. nn L-1,05km,36szt; Linia nap. nn L-1,2 km; Linia kab. nn L-0.6km,

- » Modernizacja odcinków sieci SN od GPZ Szczepieszyn - Obwodowa 1, Obwodowa 2 oraz GPZ Szczepieszyn Frampol, Radecznicza, ZMJ – L.SN-19km,
- » Modernizacja sieci SN Szczepieszyn- Zwierzyniec 2 od GPZ do sł 64 - L.SN- 7,5 km,
- » Modernizacja sieci SN Szczepieszyn- Bodaczów ZT i Średnicowa od GPZ do sł nr 46 i st. Bodaczów ZT - L.SN-11,5 km,
- » Przyłączenie odbiorców – moc przyłączeniowa: 2 529 kW

W ciągu 6 lat długość czynnej sieci gazowej na terenie gminy Szczepieszyn zwiększyła się ponad dwukrotnie. Jeszcze w roku 2007 wynosiła ona niespełna 10 km, a w roku 2013 liczyła nieco ponad 23 km.

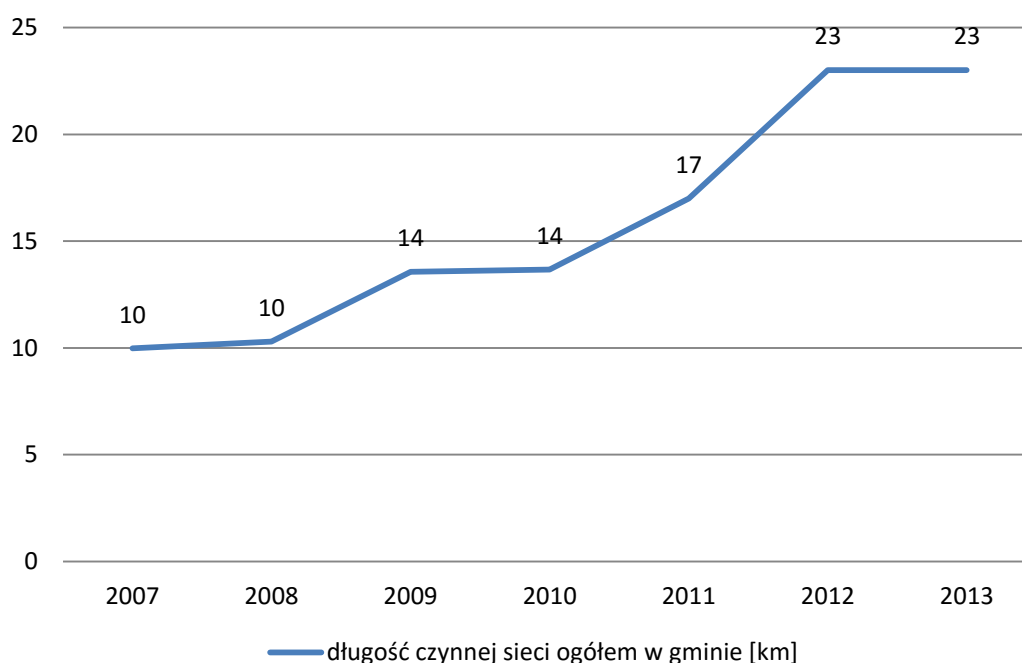
Tabela 8. Charakterystyka infrastruktury gazowej na terenie gminy Szczepieszyn.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	DYNAMIKA [%]
DŁUGOŚĆ CZYNNEJ SIECI OGÓŁEM W GMINIE [M]	9 973	10 293	13 561	13 662	16 989	23 004	23 004	130,66
DŁUGOŚĆ CZYNNEJ SIECI OGÓŁEM W MIEŚCIE [M]	3 430	3 750	7 018	7 119	10 446	16 461	16 461	379,91
DŁUGOŚĆ CZYNNEJ SIECI OGÓŁEM W OBSZARZE WIEJSKIM [M]	6 543	6 543	6 543	6 543	6 543	6 543	6 543	0,00
DŁUGOŚĆ CZYNNEJ SIECI PRZESYŁOWEJ W GMINIE [M]	0	0	0	0	0	0	0	0,00
DŁUGOŚĆ CZYNNEJ SIECI PRZESYŁOWEJ W MIEŚCIE [M]	0	0	0	0	0	0	0	0,00
DŁUGOŚĆ CZYNNEJ SIECI PRZESYŁOWEJ W OBSZARZE WIEJSKIM [M]	0	0	0	0	0	0	0	0,00
DŁUGOŚĆ CZYNNEJ SIECI ROZDZIELCZEJ W GMINIE [M]	9 973	10 293	13 561	13 662	16 989	23 004	23 004	130,66

DŁUGOŚĆ CZYNNEJ SIECI ROZDZIELCZEJ W MIEŚCIE [M]	3 430	3 750	7 018	7 119	10 446	16 461	16 461	379,91
DŁUGOŚĆ CZYNNEJ SIECI ROZDZIELCZEJ W OBSZARZE WIEJSKIM [M]	6 543	6 543	6 543	6 543	6 543	6 543	6 543	0,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych od BDL GUS.

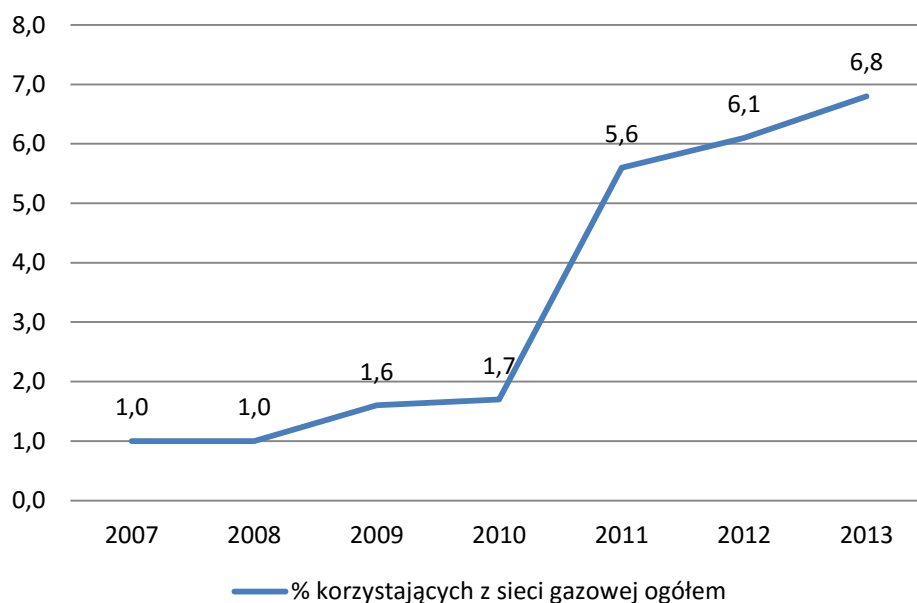
Wykres 3. Długość czynnej sieci gazowej w km w latach 2007-2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych od BDL GUS.

Odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej w gminie w ciągu 6 lat (od 2007 roku) wzrósł z 1,0% do 6,8%. Dynamikę zmian w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

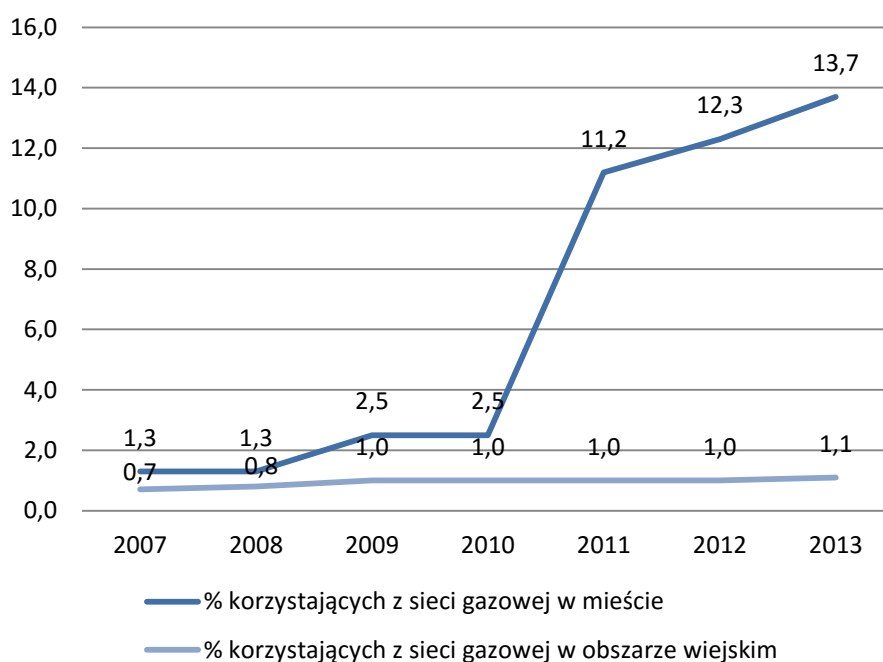
Wykres 4. Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej w latach 2004-2013 [%]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych od BDL GUS.

Rozwój sieci gazowej dotyczy głównie obszaru miejskiego. W 2013 roku z instalacji gazowej w mieście korzystało bowiem 13,7% mieszkańców, na obszarach wiejskich natomiast zaledwie 1,1%.

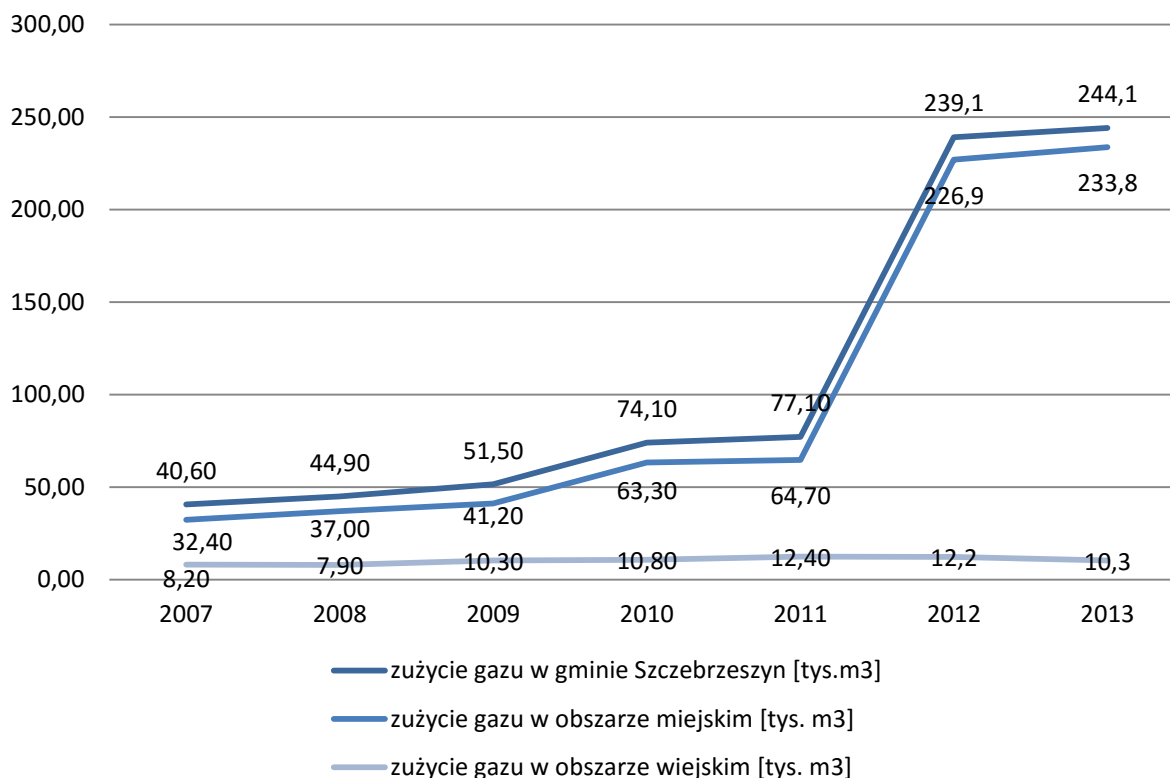
Wykres 5. Odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej w latach 2004-2013 w rozbiciu na wieś i miasta [%]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych od BDL GUS

Należy podkreślić, iż w latach 2007- 2013 znacznie wzrosło zużycie gazu. Jeszcze w 2007 roku wynosiło ono 40,60 m³ a w 2013 już aż 244,1 m³. Zużycie gazu w gminie Szczepieszyn w latach 2007-2013 obrazuje poniższy wykres.

Wykres 6. Zużycie gazu w gminie Szczepieszyn w latach 2007-2013. [tys. m³]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych od BDL GUS.

5.1.8. Infrastruktura teleinformatyczna

W gminie Szczepieszyn funkcjonuje bezpłatna, bezprzewodowa sieć internetowa o nazwie **Szczepieszyn.org**. Działa ona na zasadzie radiowej sieci lokalnej Wi-Fi /Hotspot/. Szczepieszyn.org korzysta z nadajników rozmieszczonych na dachach budynków, których właścicielem jest gmina Szczepieszyn. Sieć ta umożliwia dostęp do darmowego Internetu zarówno mieszkańcom miasta i gminy jak i ludności przyjezdnej. Korzystanie z sieci szczepieszyn.org jest uwarunkowane wyrażeniem zgody na przetwarzanie danych osobowych podawanych w formularzu rejestracyjnym w zakresie niezbędnym do realizacji projektu: "Informatyzacja Gminy Szczepieszyn". Administratorem danych osobowych jest gmina Szczepieszyn.

Sieć Szczepieszyn.org obowiązują następujące ograniczenia techniczne rekomendowane przez Prezesa UKE w świadczeniu usługi dostępu do bezpłatnego Internetu lub w zamian za opłatę niższą niż cena rynkowa:

1. Wysyłanie i odbieranie danych z maksymalną prędkością połączenia, w przypadku usługi bezpłatnej nie więcej niż 512 kbit/s.
2. Czas jednorazowej sesji w ramach dostępu nieodpłatnego nie może być dłuższy niż 45 minut, przy czym przerwa pomiędzy poszczególnymi sesjami nie może być krótsza niż 15 minut. Ograniczenie połączenia dotyczy urządzenia końcowego lub użytkownika, jeżeli będzie on rejestrowany.
3. Miesięczny limit transferu danych, ustalany jest w przypadku dostępu bezpłatnego nie więcej niż 750 MB dla użytkownika.
4. Przyznanie użytkownikowi lub urządzeniu końcowemu indywidualnego kodu dostępu do sieci Internet w celu rozliczania ograniczeń.²

Tabela 9. Rozmieszczenie nadajników sieci internetowej Szczepieszyn.org na terenie gminy.

LP	NADAJNIK	MIEJSCE ROZMIESZCZENIA
1.	SZCZEPESZYN.ORG 1,2,3	BUDYNEK URZĘDU MIEJSKIEGO W SZCZEPESZYNIE, PLAC
2.	SZCZEPESZYN.ORG 4,5,6	KOMIN ZAKŁADÓW TŁUSZCZOWYCH W BODACZOWIE
3.	SZCZEPESZYN.ORG 7	BUDYNEK SZKOŁY PODSTAWOWEJ W BODACZOWIE
4.	SZCZEPESZYN.ORG 8,9,10	KOMIN DAWNEJ MLECZARNI W SZCZEPESZYNIE, UL. ZAMOJSKA
5.	SZCZEPESZYN.ORG 11	BUDYNEK SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 3, UL. ZAMOJSKA 189
6.	SZCZEPESZYN.ORG 12	DOM POMOCY SPOŁECZNEJ, UL. ZAMOJSKA 212
7.	SZCZEPESZYN.ORG 13	BUDYNEK OSP W BODACZOWIE
8.	SZCZEPESZYN.ORG 14,15,16	BUDYNEK PAŃSTWOWEJ STAŻY POŻARNEJ W SZCZEPESZYNIE, UL.
9.	SZCZEPESZYN.ORG 17	BUDYNEK OSP BŁONIE, SZCZEPESZYN, UL. BŁONIE 69
10.	SZCZEPESZYN.ORG 18	BUDYNEK PAŃSTWOWEJ SZKOŁY MUZYCZNEJ W SZCZEPESZYNIE,
11.	SZCZEPESZYN.ORG 19,20	BUDYNEK SZKOŁY PODSTAWOWEJ W NIEDZIELISKACH
12.	SZCZEPESZYN.ORG 21,22,23	BUDYNEK PRYWATNY W KĄTACH I
13.	SZCZEPESZYN.ORG 24	BUDYNEK OSP W WIELĄCZY
14.	SZCZEPESZYN.ORG 25	BLOK, SZCZEPESZYN UL. TARGOWA 13
15.	SZCZEPESZYN.ORG 26, 26_2, 26_3	BUDYNEK GIMNAZJUM W SZCZEPESZYNIE, UL. OGRODOWA 16
16.	SZCZEPESZYN.ORG 27	BUDYNEK SZKOŁY PODSTAWOWEJ W WIELĄCZY
17.	SZCZEPESZYN.ORG 28	WIEJSKI DOM KULTURY W KAWĘCZYNIE
18.	SZCZEPESZYN.ORG 29	BUDYNEK HYDROFORNI ZGK, SZCZEPESZYN, SZPERÓWKA
19.	SZCZEPESZYN.ORG 30	BUDYNEK ZGK W SZCZEPESZYNIE, UL. GORAJSKA 51
20.	SZCZEPESZYN.ORG 31	BUDYNEK OSP W BRODACH MAŁYCH
21.	SZCZEPESZYN.ORG 32	BUDYNEK OSP W BRODACH DUŻYCH
22.	SZCZEPESZYN.ORG 33	BUDYNEK SZKOŁY PODSTAWOWEJ W WIELĄCZY
23.	SZCZEPESZYN.ORG 34,35	BUDYNEK KOŚCIOŁA W WIELĄCZY

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: <http://www.szczepieszyn.org/>

² Źródło: Opracowanie własne na podstawie: <http://www.szczepieszyn.org/>

Ponadto mieszkańcy mają możliwość korzystania z gminnego portalu o charakterze informacyjno-promocyjnym oraz 5 infomatów włączonych w system informacji turystyczno-promocyjnej. Infomaty ustawione zostały w miejscach ogólnie dostępnych tj. Księgarnia Chrzęszcz, Miejsko - Gminna Biblioteka Publiczna, Urząd Miejski, Miejski Dom Kultury oraz Ośrodek -Przystanek Kawęczynek.

Mieszkańcy gminy mają także możliwość korzystania z usług prywatnych operatorów Internetu. Teren gminy objęty jest zasięgiem telefonii komórkowej wszystkich operatorów dostępnych na rynku polskim.

Zgodnie z Projektem Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej przez teren gminy planowany jest także przebieg węzłów i sieci szerokopasmowej.

5.1.9. Pozycja gminy w regionalnej i krajowej polityce przestrzennej

W Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju gmina Szczepieszyn jako gmina miejsko-wiejska zaliczona została do wiejskich obszarów funkcjonalnych jako ośrodek wymagający wsparcia w procesach rozwojowych. Tak samo została sklasyfikowana w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego (PZP WL). M.in. z uwagi na dobre położenie komunikacyjne oraz warunki do rozwoju przedsiębiorczości pozarolniczej, obszar gminy ma relatywnie duży potencjał i możliwości rozwojowe.

W PZPWL³ Szczepieszyn został ponadto wskazany jako gmina, na której terenie powinno dążyć się do rozwoju infrastruktury turystycznej celem wykorzystania lokalnych walorów kulturowych. Gmina Szczepieszyn została uznana także za obszar stanowiący główną strefę przedsiębiorczości i teren inwestycyjny dla lokalizacji branż przemysłu i usług uwarunkowanych sąsiedztwem infrastruktury transportowej i logistycznej. Umieszczono ją również pośród obszarów priorytetowych pod względem budowy, rozbudowy i modernizacji urządzeń melioracyjnych oraz zbiorowych systemów kanalizacyjnych.

W Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 miasto Szczepieszyn, zgodnie z delimitacją granic przewidzianą w PZP WL, zostało wpisane na listę Obszarów Strategicznej Interwencji jako obszar o bardzo wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowo-kulturowych o uznanej randze krajowej i międzynarodowej. Działania interwencyjne w gminie Szczepieszyn powinny polegać na wykorzystaniu potencjału obszarów cennych przyrodniczo i kulturowo dla tworzenia warunków wzrostu społeczno-gospodarczego tych obszarów oraz określenia charakteru i natężenia funkcji turystycznej, aby nie powodowała ona dewaloryzacji lub zniszczenia walorów i zasobów przyrodniczych, które na tym terenie są podstawą jej wykształcenia. Ponadto, interwencja powinna obejmować takie działania jak: rozwój infrastruktury transportowej, poprawa dostępu do usług społecznych, poprawa warunków fitosanitarnych, przywrócenie miastom funkcji społecznych i gospodarczych z jednoczesnym wsparciem zasobów ludzkich i przedsiębiorczości.⁴

³ Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego.

⁴ Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2022, Lublin 2013, s. 81

5.2. Infrastruktura społeczna

Pojęcie infrastruktura społeczna należy rozumieć jako zespół urządzeń publicznych stanowiących materialną podstawę przekazu usług socjalnych, oświatowych i kulturowych. W polityce społecznej występuje w dwóch układach: w roli instytucjonalnej i funkcjonalnej. Do infrastruktury społecznej zaliczamy infrastrukturę z zakresu oświaty i edukacji, kultury i sportu, ochrony zdrowia i opieki społecznej, wypoczynku oraz bezpieczeństwa. Od jej stanu zależy poziom życia mieszkańców i ich szanse przyszłego rozwoju.

5.2.1. Sytuacja demograficzna

W skład powiatu zamojskiego wchodzi 15 gmin, w tym 3 miejskie i 12 wiejskich. W 2014 roku gmina Szczepieszyn zajęła drugie miejsce w powiecie pod względem liczby ludności. Gminę zamieszkiwało 11 618 osób, co stanowiło aż 10,68% populacji całego powiatu. Średnia gęstość zaludnienia gminy wynosiła 94 os/km². Dla porównania gęstość zaludnienia na obszarze województwa lubelskiego wynosi 85 os/km², natomiast w powiecie zamojskim tylko 58 os/ km².

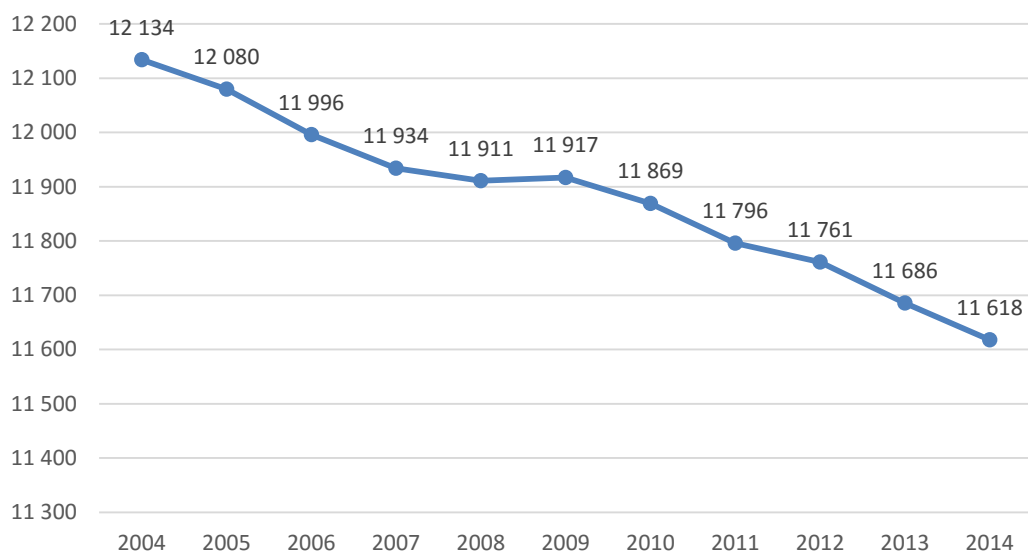
Tabela 10. Liczba mieszkańców w gminach powiatu zamojskiego w 2014 roku.

MIEJSCE	GMINA	LICZBA MIESZKAŃCÓW	%
1.	ZAMOŚĆ	22 414	20,61
2.	SZCZEPESZYN	11 618	10,68
3.	KRASNOBRÓD	7 255	6,67
4.	ZWIERZYNIC	7 017	6,45
5.	SITNO	6 801	6,25
6.	ŁABUNIE	6 299	5,79
7.	MIĄCZYN	6 019	5,53
8.	RADECZNICA	5 969	5,49
9.	NIELISZ	5 690	5,23
10.	SKIERBIESZÓW	5 325	4,90
11.	STARY ZAMOŚĆ	5 325	4,90
12.	KOMARÓW-OSADA	5 286	4,86
13.	ADAMÓW	4 831	4,44
14.	SUŁÓW	4 699	4,32
15.	GRABOWIEC	4 229	3,89
OGÓŁEM		108 777	100,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W gminie Szczepieszyn na przestrzeni lat 2004-2014 obserwuje się systematyczny spadek ludności. W ciągu 10 lat liczba mieszkańców spadła z 12 134 do 11 618 osób tj. o 4,25%. W ciągu roku z gminy ubywało średnio ok. 0,4 % mieszkańców. Pomimo tego, że spadek ten nie jest duży, to jak ilustruje poniższy wykres, stanowi on względnie stałą tendencję.

Wykres 7. Liczba ludności w gminie Szczebrzeszyn w latach 2004-2014.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Na terenie gminy występuje niewielka przewaga zamieszkałych kobiet nad mężczyznami, która utrzymuje się na przestrzeni ostatnich lat. Stan i charakterystykę zaludnienia gminy w latach 2004-2014 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Liczba kobiet i mężczyzn w gminie Szczebrzeszyn w latach 2004-2014.

ROK	LICZBA MIESZKAŃCÓW	MĘŻCZYŹNI		KOBIETY	
		LICZBA	%	LICZBA	%
2004	12 134	5 894	48,57	6 240	51,43
2005	12 080	5 873	48,40	6 207	51,15
2006	11 996	5 823	47,99	6 173	50,87
2007	11 934	5 787	47,69	6 147	50,66
2008	11 911	5 775	47,59	6 136	50,57
2009	11 917	5 757	47,45	6 160	50,77
2010	11 869	5 745	47,35	6 124	50,47
2011	11 796	5 712	47,07	6 084	50,14
2012	11 761	5 696	46,94	6 065	49,98
2013	11 686	5 657	46,62	6 029	49,69
2014	11 618	5 611	46,24	6 007	49,51

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Na dzień 30.06.2015 roku w gminie Szczebrzeszyn na stałe zamieszkiwało 11 756 osób, w tym 6 078 kobiet. Szczegółowy spis mieszkańców poszczególnych miejscowości przedstawia tabela nr 12.

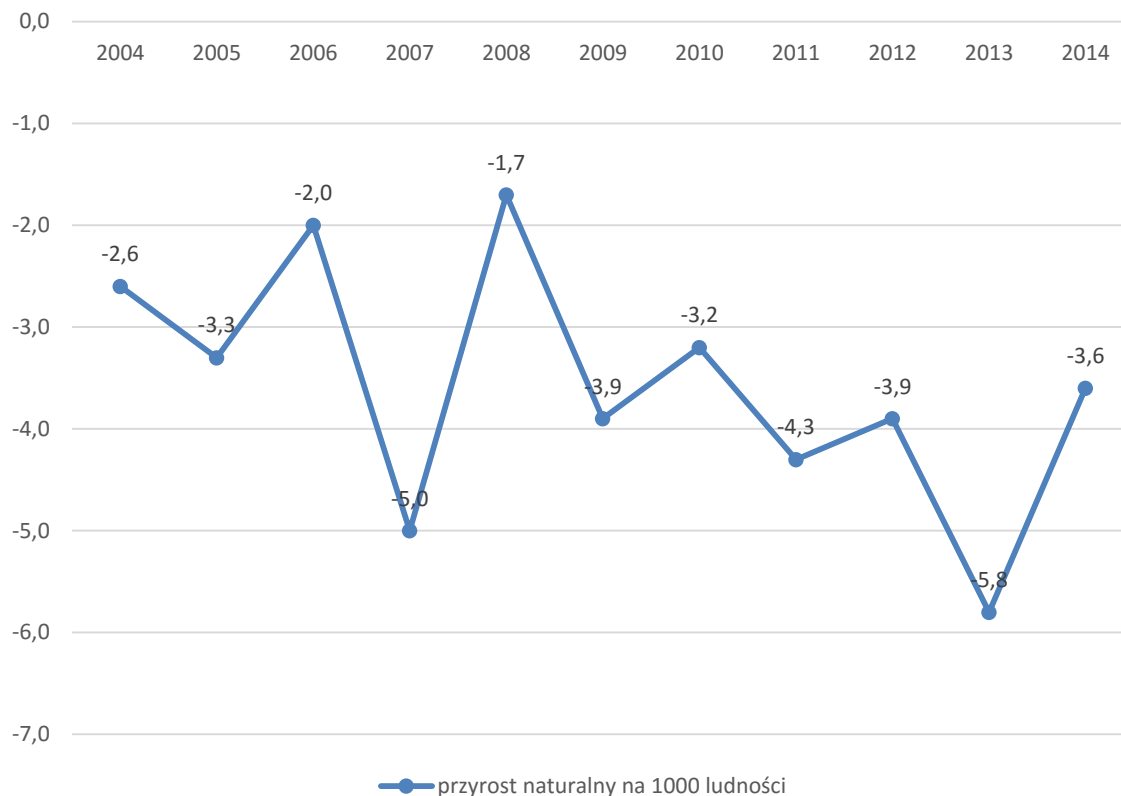
Tabela 12. Zestawienie mieszkańców gminy Szczepieszyn na dzień 30.06.2015 roku.

LP.	MIEJSCOWOŚĆ	ILOŚĆ MIESZKAŃCÓW	KOBIETY	MĘŻCZYŹNI
1.	BODACZÓW	2 103	1 088	1 015
2.	BRODY DUŻE	569	286	283
3.	BRODY MAŁE	598	302	296
4.	KAWĘCZYN	403	207	196
5.	KAWĘCZYNEK	81	40	41
6.	KĄTY DRUGIE	83	41	42
7.	KĄTY PIERWSZE	198	98	100
8.	LIPOWIEC-KOLONIA	12	4	8
9.	NIEDZIELISKA	918	458	460
10.	NIEDZIELISKA-KOLONIA	154	78	76
11.	SZCZEBRZESZYN	5 229	2 745	2 484
12.	WIELĄCZA	654	345	309
13.	WIELĄCZA PODUCHOWNA	219	113	106
14.	WIELĄCZA-KOLONIA	535	273	262
ŁĄCZNIE		11 756	6 078	5 678

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Szczepieszynie.

Zgodnie z tendencją charakterystyczną dla niemal całego województwa lubelskiego również w gminie Szczepieszyn, w ciągu ostatnich 10 lat, obserwuje się ujemny przyrost naturalny. Oznacza to, że więcej ludzi umiera niż się rodzi. Najniższą wartość -5,8 wskaźnik przyrostu naturalnego na 1000 ludności osiągnął w roku 2013. W 2014 roku wskaźnik ten wyniósł natomiast -3,6

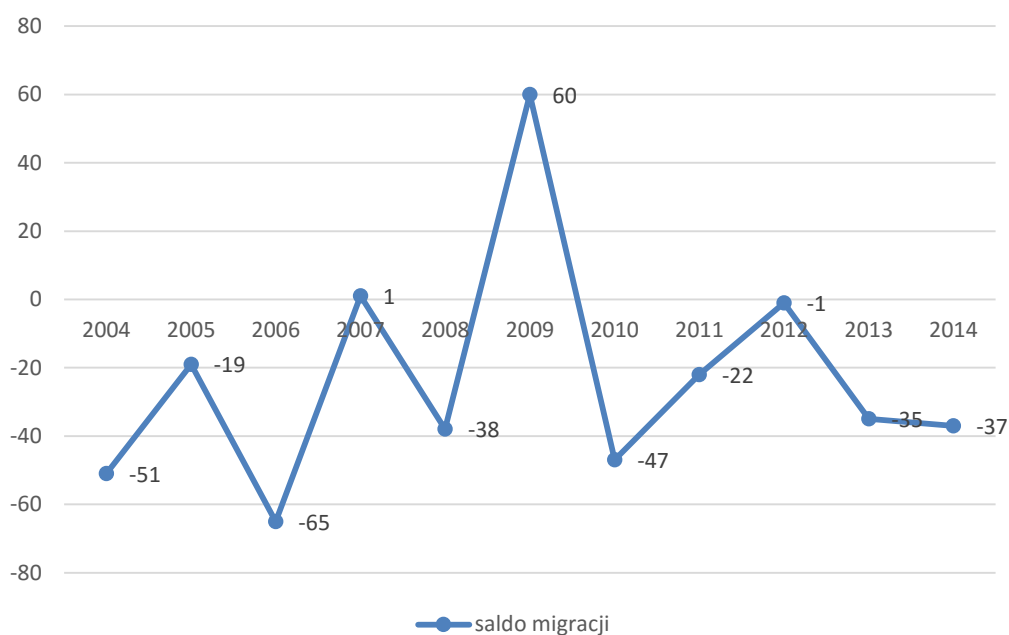
Wykres 8. Przyrost naturalny w gminie Szczepieszyn w latach 2004-2014.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Na zmianę liczby ludności poza przyrostem naturalnym wpływają również migracje wewnętrzne. Saldo migracji w gminie Szczepieszyn w roku 2014 było ujemne i wyniosło -37. Oznacza to, że liczba osób wymeldowanych z terenu gminy przewyższała liczbę osób nowo zameldowanych. W ciągu ostatnich 10 lat średnia wartość salda migracji wynosiła -23. Od 2004 roku dodatnie saldo migracji odnotowano tylko dwukrotnie w 2007 i 2009 roku. Sytuację tę należy tłumaczyć szeregiem uwarunkowań spośród których do najważniejszych należy zaliczyć m.in. relatywnie wysokie bezrobocie, ograniczone możliwości rozwoju zawodowego, brak szkolnictwa wyższego na terenie gminy, czy wyjazdy związane z zawarciem związku małżeńskiego i rozwojem rodziny. Odwrócenie tego trendu wydaje się być jednym z najważniejszych wyzwań dla władz gminy.

Wykres 9. Saldo migracji w gminie Szczepczeszyn w latach 2004-2014.

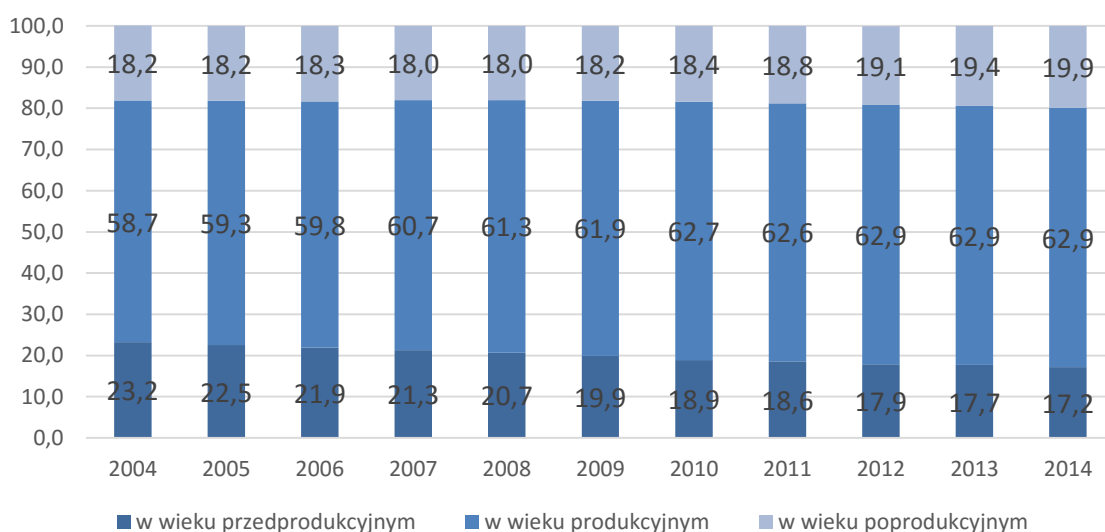
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

5.2.2. Wiek i struktura wykształcenia mieszkańców

Na podstawie analiz GUS można stwierdzić, iż struktura ludności wg grup ekonomicznych w gminie Szczepczeszyn jest korzystna i od niemalże 10 lat się nie zmienia. W 2014 r. w gminie osoby w wieku produkcyjnym stanowiły 62,9% ogółu mieszkańców. Grupę tę tworzą osoby, które wykonują pracę przynoszącą dochód. Tym samym utrzymują one zarówno osoby w wieku przedprodukcyjnym, jak i poprodukcyjnym. Szczegóły prezentują wykres nr 10 oraz tabela nr 13.

Wykres 10. Ludność wg ekonomicznych grup wieku w gminie Szczepczeszyn w latach 2004-2014 w ujęciu procentowym.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

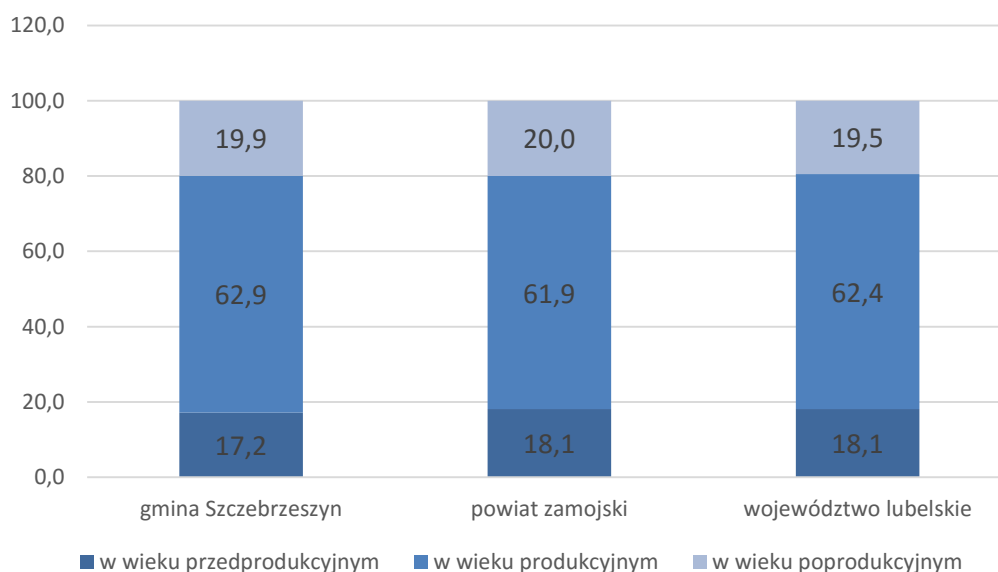
Tabela 13. Charakterystyka zaludnienia na terenie gminy Szczepieszyn wg ekonomicznych grup wieku w latach 2012-2014.

	LATA		
	2012	2013	2014
LICZBA MIESZKAŃCÓW, W TYM:	11 761	11 686	11 618
MĘŻCZYŹNI	5 696	5 657	5 611
KOBIETY	6 065	6 029	6 007
W WIEKU PRZEDPRODUKCYJNYM, W TYM:	2 109	2 069	2 002
MĘŻCZYŹNI	1 092	1 067	1 029
KOBIETY	1 017	1 002	973
W WIEKU PRODUKCYJNYM, W TYM:	7 403	7 349	7 303
MĘŻCZYŹNI	3 972	3 943	3 926
KOBIETY	3 431	3 406	3 377
W WIEKU POPRODUKCYJNYM, W TYM:	2 249	2 268	2 313
MĘŻCZYŹNI	632	647	656
KOBIETY	1 617	1 621	1 657

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Również na tle powiatu i województwa gmina Szczepieszyn wypada w tym aspekcie korzystnie.

Wykres 11. Struktura procentowa ludności wg ekonomicznych grup wieku w gminie Szczepieszyn, powiecie zamojskim i województwie lubelskim w 2014 roku.

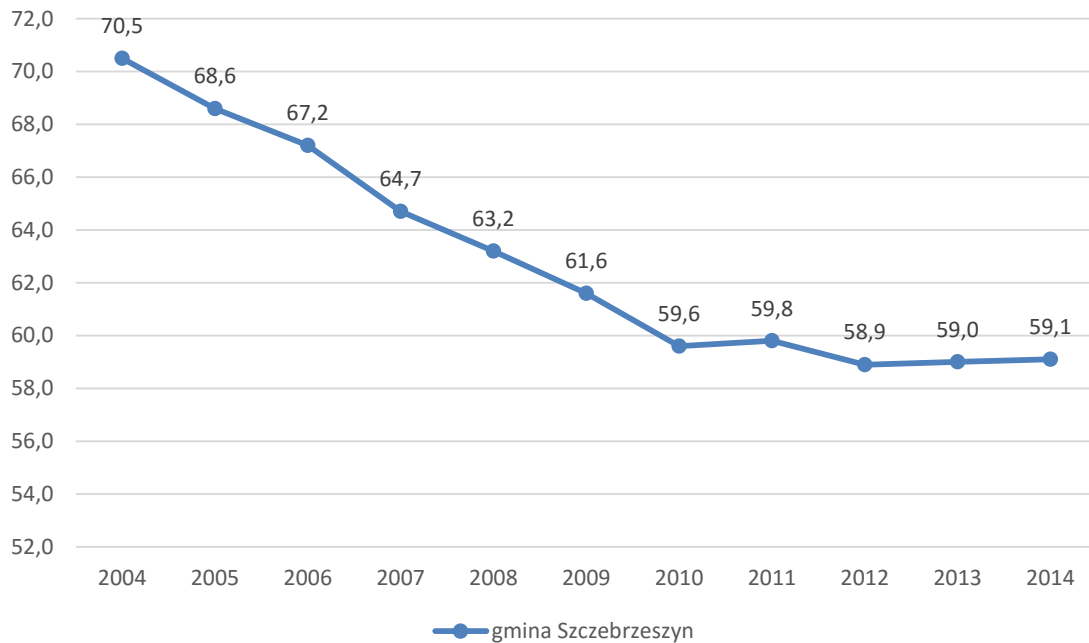
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wartość wskaźnika obciążenia demograficznego dla gminy Szczepieszyn wynosi 59,1 i jest ona niższa niż w powiecie zamojskim 61,5 i niższa niż wartość wskaźnika dla województwa wynosząca 60,2. Wskaźnik obciążenia demograficznego stanowi syntetyczną miarę sytuacji demograficznej wskazując na to, ile osób w wieku nieprodukcyjnym przypada na 100 osób w wieku produkcyjnym. Jego wysoka wartość ma niekorzystny wpływ na lokalny rynek pracy i powoduje sytuację, w której zbyt duża liczba mieszkańców utrzymuje się ze świadczeń socjalnych. Wskaźnik

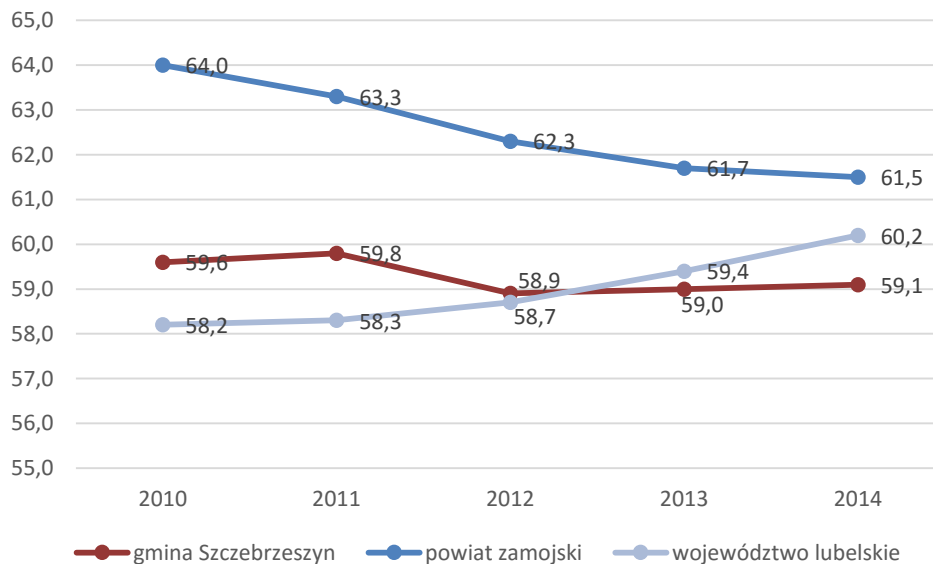
obciążenia demograficznego w gminie Szczepieszyn znacznie zmalał w latach 2004-2010. Od 2012 natomiast notowany jego nieznaczny wzrost o 0,17% rocznie.

Wykres 12. Wskaźnik obciążenia demograficznego w gminie Szczepieszyn w latach 2004-2014.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wykres 13. Wskaźnik obciążenia demograficznego w gminie Szczepieszyn, powiecie zamojskim i województwie lubelskim w latach 2010-2014.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W strukturze płciowej ludności zdecydowana przewaga kobiet nad mężczyznami widoczna jest w grupie wiekowej 50-54 oraz powyżej 60 roku życia. Mężczyźni przeważają natomiast w pozostałych kategoriach wiekowych.

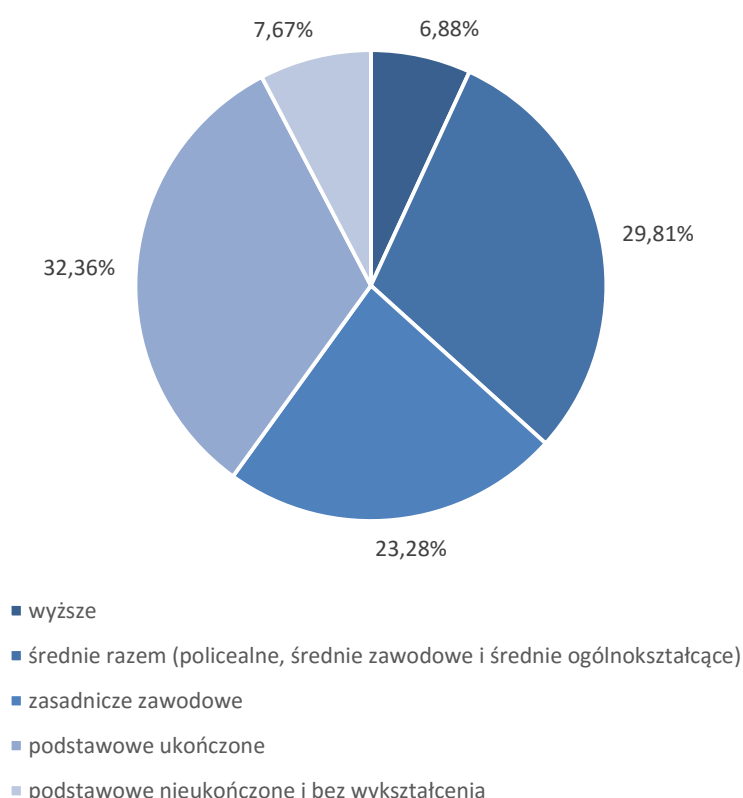
Tabela 14. Struktura ludności ze względu na wiek i płeć w 2014 roku.

WIEK	MĘŻCZYŹNI	KOBIETY	RÓŻNICA
0-4	237	230	7
5-9	275	261	14
10-14	308	287	21
15-19	359	323	36
20-24	458	428	30
25-29	461	408	53
30-34	468	433	35
35-39	407	395	12
40-44	397	381	16
45-49	360	354	6
50-54	392	431	-39
55-59	459	419	40
60-64	374	399	-25
65-69	248	350	-102
70 I WIĘCEJ	408	908	-500
70-74	135	243	-108
75-79	120	253	-133
80-84	96	218	-122
85 I WIĘCEJ	57	194	-137

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Ostatnie ogólnodostępne dane na temat wykształcenia mieszkańców gminy Szczepleszyn pochodzą z 2002 r. **Oznacza to, że stan faktyczny znacznie różni się od przedstawionego w przedmiotowej diagnozie.** Zgodnie z danymi GUS z 2002 roku wśród mieszkańców gminy największy odsetek bo aż 32,36% stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym. Drugą pod względem wielkości grupą byli mieszkańcy z wykształceniem zasadniczym zawodowym 23,28%. Wykształcenie wyższe posiadało tylko 6,88% osób. Biorąc jednakże pod uwagę ogólnopolski trend wzrostu liczby osób studiujących, należy założyć, iż liczba osób zamieszkałych na terenie gminy i posiadających wykształcenie wyższe jest obecnie znacznie większa i będzie rosła.

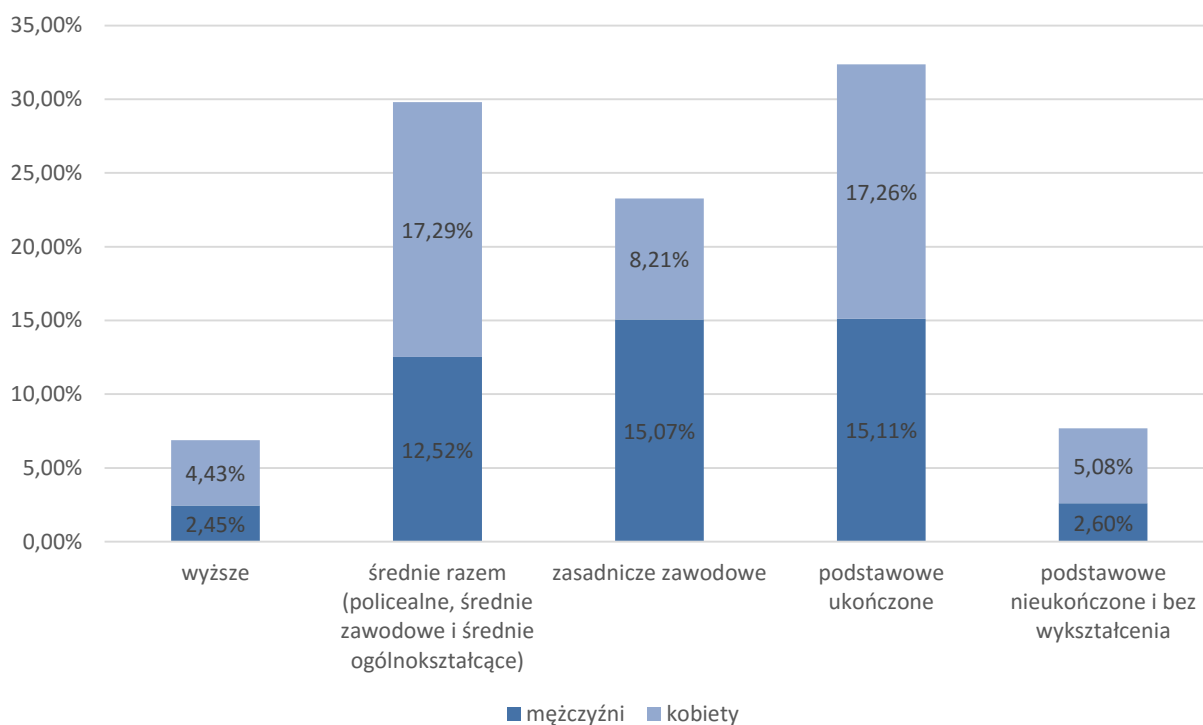
Wykres 14. Struktura wykształcenia w gminie Szczepleszyn w 2002 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W strukturze wykształcenia w podziale na płeć praktycznie na każdym poziomie, z wyjątkiem zasadniczego zawodowego, dominowały kobiety. Strukturę wykształcenia mieszkańców gminy prezentuje szczegółowo poniższy wykres.

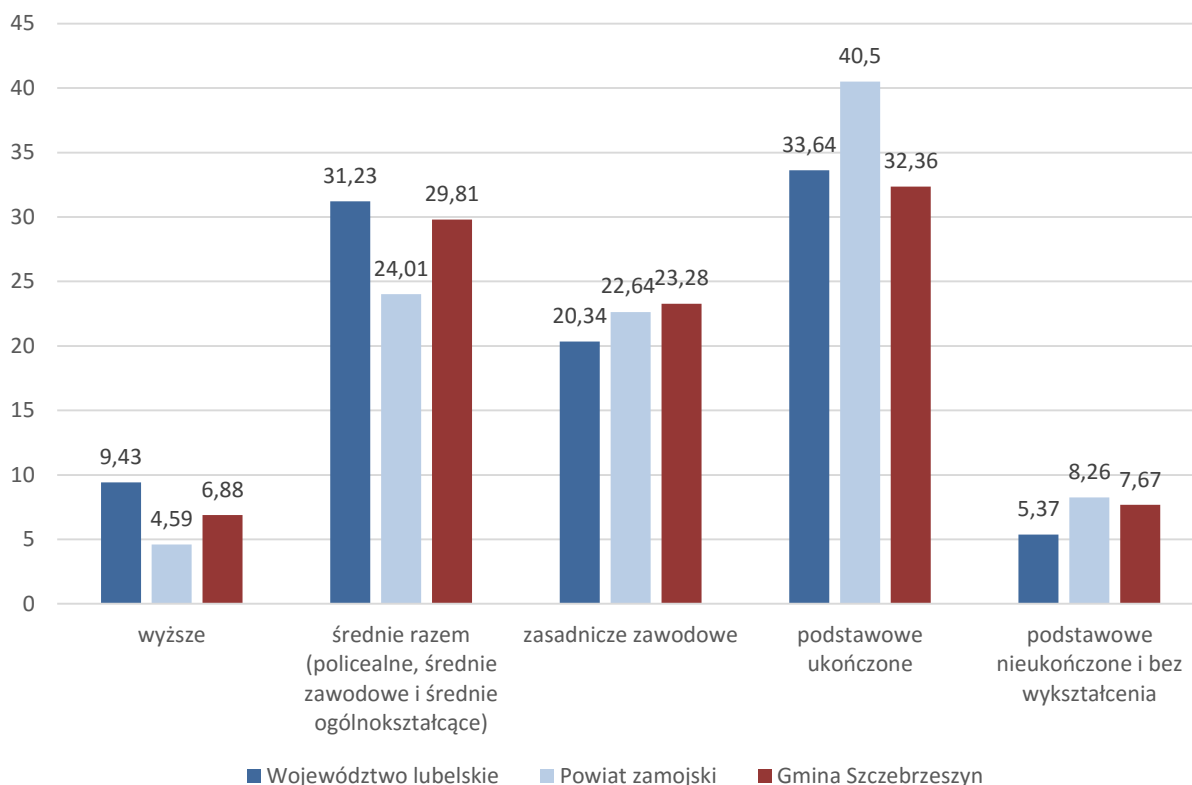
Wykres 15. Struktura wykształcenia w gminie Szczepleszyn w podziale na płeć w % w 2002 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Porównując strukturę wykształcenia w gminie z powiatem oraz województwem w 2002 roku, można zauważyć, że gminę charakteryzował najwyższy odsetek osób legitymujących się wykształceniem zasadniczym zawodowym. Z analizy poniższego wykresu wynika również, że odsetek osób z wykształceniem wyższym w gminie był wprawdzie wyższy niż w powiecie zamojskim, ale jednocześnie znacznie niższy niż w województwie. Porównanie struktury wykształcenia w gminie, powiecie i województwie w 2002 roku przedstawia wykres 16.

Wykres 16. Porównanie struktury wykształcenia w % w gminie Szczepieszyn, powiecie zamojskim i województwie lubelskim w 2002 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Dane pochodzące z Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku potwierdzają tendencje polegającą na wzroście odsetka osób z wykształceniem wyższym oraz spadku liczby osób legitymujących się wykształceniem podstawowym lub jego całkowitym brakiem. Dotyczy to zarówno całego województwa lubelskiego jak i powiatu zamojskiego. Na tej podstawie można przypuszczać, że poziom wykształcenia mieszkańców gminy jest obecnie znacznie wyższy niż w 2002 roku.

Tabela 15. Struktura wykształcenia w województwie lubelskim i powiecie zamojskim w 2002r i 2011 r.

		WYŻSZE	ŚREDNIE I POLICEALNE, OGÓLNOKSZTAŁCĄCE I ZAWODOWE	ZASADNICZE ZAWODOWE	PODSTAWOWE UKOŃCZONE	PODSTAWOWE NIEUKOŃCZONE I BEZ WYKSZTAŁCENIA
WOJEWÓDZTWO LUBELSKIE	2002	9,43%	31,23%	20,34%	33,64%	5,37%
	2011	18,00%	35,11%	21,46%	23,36%	2,07%
POWIAT ZAMOJSKI	2002	4,59%	24,01%	22,64%	40,5%	8,26%
	2011	11,52%	29,68%	26,21%	29,48%	3,11%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Należy jednakże podkreślić, iż wysoki udział ludności legitymującej się wykształceniem zasadniczym zawodowym może paradoksalnie stanowić szansę dla rozwoju gminy. Grupa ta stanowi bowiem dość liczny zasób wykwalifikowanej siły roboczej. Wyzwaniem dla gminy Szczepieszyn jest zatem takie dostosowywanie lokalnego rynku pracy, aby spełniał on z jednej strony aspiracje i oczekiwania osób po studiach, których liczba regularnie rośnie, z drugiej jednak dał możliwość rozwoju zawodowego mieszkańcom z wykształceniem zasadniczym zawodowym, którzy mogliby zostać zatrudnieni przez potencjalnych inwestorów. W przeciwnych razie należy liczyć się niestety z dalszym odpływem ludności do większych ośrodków miejskich oraz za granicę w tym tej najlepiej wykształconej.

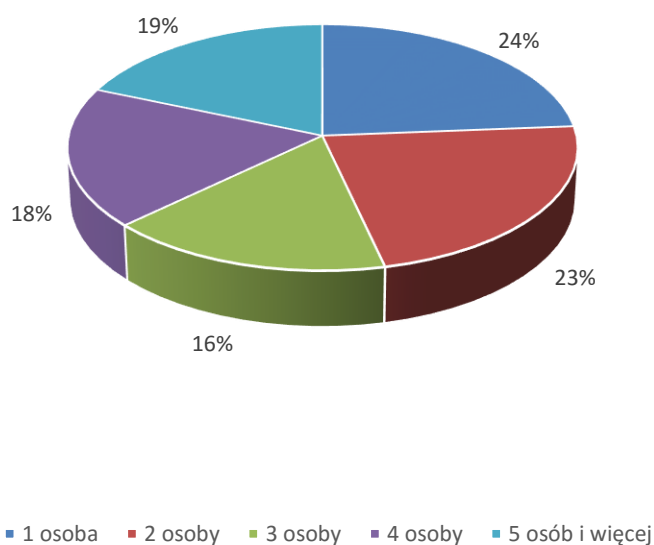

5.2.3. Gospodarstwa domowe oraz źródła ich utrzymania

Zgodnie z definicją Głównego Urzędu Statystycznego gospodarstwo domowe to jeden z podstawowych podmiotów gospodarczych, stworzony przez osobę lub zespół osób, które zamieszkują razem i wspólnie się utrzymują. Ostatnie dane na temat struktury gospodarstw domowych na poziomie gminy pochodzą z 2002 roku. W związku z tym stan przedstawiony może się w pewnym stopniu różnić od obecnego.

W 2002 r. na terenie gminy Szczepieszyn znajdowało się 4 099 gospodarstw, z czego najwięcej stanowiły gospodarstwa jednoosobowe (24%) oraz dwuosobowe (23%). Gospodarstwa zamieszkiwane przez 5 i więcej osób stanowiły 19%. Najmniej było natomiast gospodarstw trzyosobowych (16%).

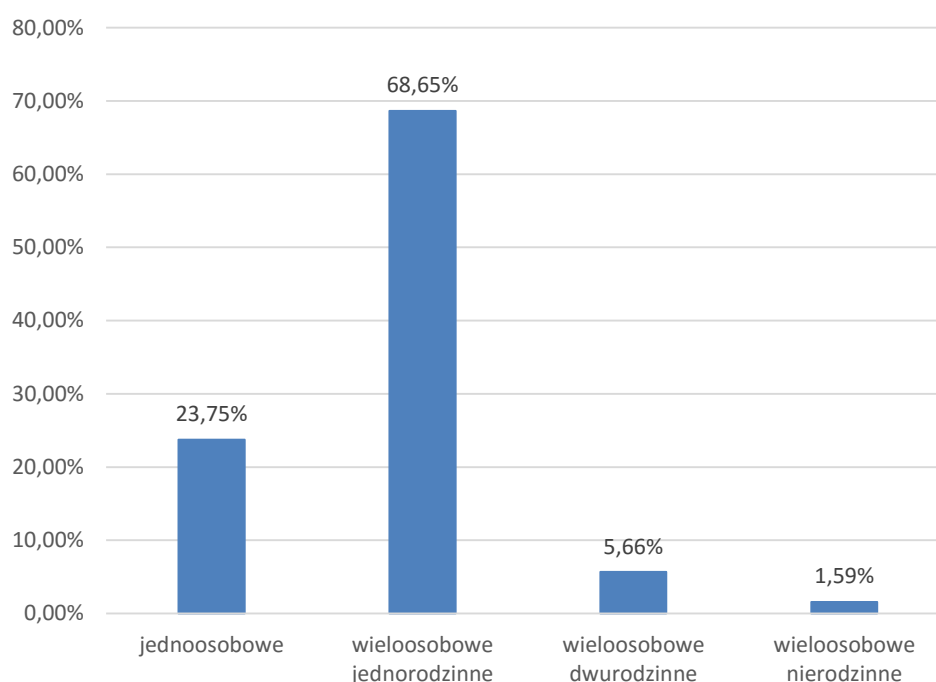
Wykres 17. Gospodarstwa domowe wg liczby osób w 2002 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Pod względem składu rodzinnego w 2002 roku najczęściej było gospodarstw wieloosobowych jednorodzinnych – 2 812 (68,65%) a następnie jednoosobowych - 973 (23,75%) i wieloosobowych dwurodzinnych - 232 (5,66%). Najmniej, bo tylko 65 (1,59%), odnotowano gospodarstw wieloosobowych nierodzinnych.

Wykres 18. Gospodarstwa domowe wg składu rodzinnego w 2002 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Dane dotyczące źródeł utrzymania gospodarstw domowych niestety również pochodzą z 2002 roku. Wskazują one, iż najczęściej z nich utrzymywało się ze źródeł niezarobkowych (53,5%), w tym głównie z emerytur (22,52%) oraz renty z tytułu niezdolności do pracy (12,44%). Źródłem utrzymania ponad 32% gospodarstw była z kolei praca najemna, szczególnie ta poza rolnictwem w sektorze publicznym (20,4%).

Tabela 16. Rodzaj źródła utrzymania gospodarstw domowych w 2002 roku.

RODZAJ ŹRÓDŁA UTRZYMANIA		
PRACA NAJEMNA, W TYM:	1 345	32,81
POZA ROLNICTWEM W SEKTORZE PUBLICZNYM	836	20,40
POZA ROLNICTWEM W SEKTORZE PRYWATNYM	479	11,69
W ROLNICTWIE W SEKTORZE PUBLICZNYM	15	0,37
W ROLNICTWIE W SEKTORZE PRYWATNYM	15	0,37
PRACA NA RACHUNEK WŁASNY, W TYM:	467	11,39
POZA ROLNICTWEM	131	3,20
W SWOIM GOSPODARSTWIE ROLNYM	326	7,95

W ROLNICTWIE POZA SWOIM GOSPODARSTWEM ROLNYM	10	0,24
NIEZAROBKOWE, W TYM:	2 193	53,50
EMERYTURA PRACOWNICZA, KOMBATANCKA I POCHODNE	923	22,52
EMERYTURA ROLNA	347	8,47
RENTA Z TYTUŁU NIEZDOLNOŚCI DO PRACY	510	12,44
RENTA SOCJALNA	17	0,41
RENTA RODZINNA	188	4,59
ZASIŁEK DLA BEZROBOTNYCH	88	2,15
ZASIŁEK POMOCY SPOŁECZNEJ	49	1,20
INNE NIEZAROBKOWE ŹRÓDŁO	71	1,73
NA UTRZYMANIU	90	2,20
NIEUSTALONE	4	0,10
INNE DOCHODY	0	0,00
OGÓŁEM	4 099	100,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

5.2.4. Sytuacja mieszkaniowa (mieszkalnictwo)

Sytuacja mieszkaniowa w gminie jest kolejnym istotnym czynnikiem świadczącym o rozwoju gospodarczym gminy i społeczeństwa. W 2013 roku na terenie gminy Szczepleszyn znajdowało się nieco ponad 3 tys. budynków mieszkalnych i ponad 4 tys. samych mieszkańców. Liczba budynków zwiększa się powoli, acz regularnie od 2011 roku. Z danych GUS wynika, iż w roku 2014 budynków było już 3 215. Analogiczny wzrost widać również w liczbie mieszkań na 1 000 mieszkańców oraz ich przeciętnej powierzchni użytkowej. Szczegółowe dane na temat zasobów mieszkaniowych zawiera tabela poniżej.

Tabela 17. Zasoby mieszkaniowe w latach 2011 – 2013.

	2011	2012	2013
IŁOŚĆ BUDYNKÓW MIESZKALNYCH	3 177	3 188	3 209
IŁOŚĆ MIESZKAŃ	4 068	4 079	4 100
PRZECIĘTNA POWIERZCHNIA UŻYTKOWA 1 MIESZKANIA W M ²	81,1	81,3	81,6
PRZECIĘTNA POWIERZCHNIA UŻYTKOWA MIESZKANIA NA 1 OSOBĘ W M ²	28,0	28,2	28,6
IŁOŚĆ MIESZKAŃ NA 1 000 MIESZKAŃCÓW	344,9	346,8	350,8
IŁOŚĆ MIESZKAŃ SOCJALNYCH	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W celu oceny stanu jakości mieszkań w gminie, ważna jest ich analiza pod względem wyposażenia w instalacje. Jak wynika z danych uzyskanych w BDL GUS nie wszystkie lokale mieszkalne

wyposażone są w podstawowe urządzenia. Notuje się jednak widoczny wzrost liczby mieszkań wyposażonych w urządzenia techniczno-sanitarne.

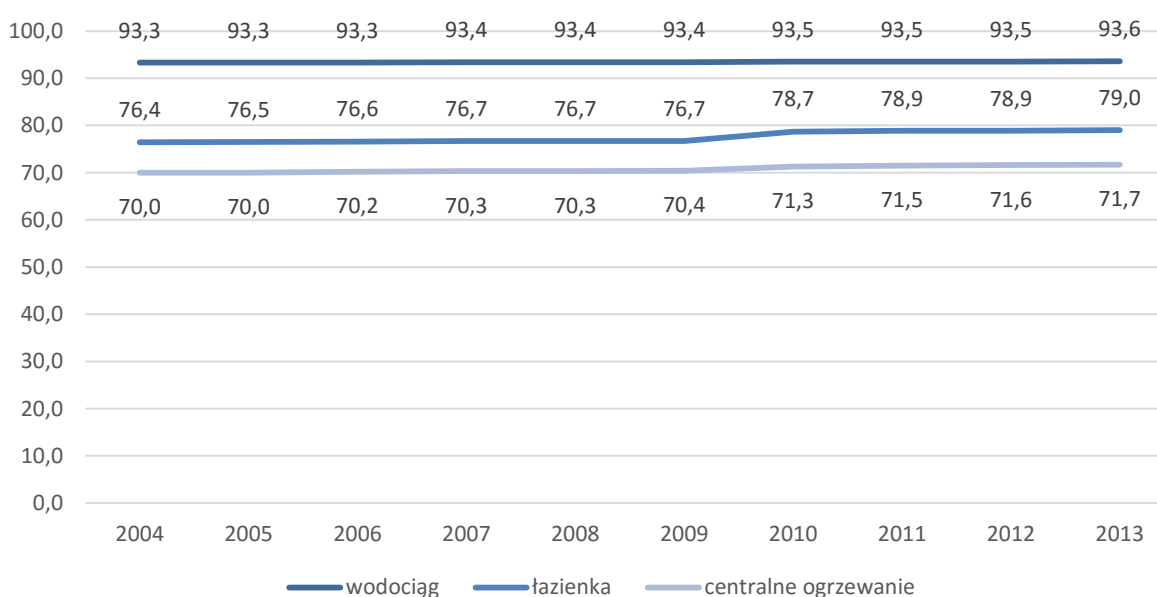
Tabela 18. Stan wyposażenia mieszkań w urządzenia techniczno-sanitarne w latach 2004-2013.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
WODOCIĄG	3 511	3 516	3 527	3 540	3 546	3 552	3 593	3 613	3 624	3 645
USTĘP SPŁUKIWANY	2 676	2 681	2 692	2 705	2 711	2 717	3 035	3 055	3 066	3 087
ŁAZIENKA	2 709	2 714	2 725	2 738	2 744	2 750	2 889	2 909	2 920	2 941
CENTRALNE OGRZEWANIE	2 355	2 360	2 371	2 384	2 390	2 396	2 470	2 490	2 501	2 522
GAZ SIECIOWY	0	0	41	41	42	67	69	69	70	72

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

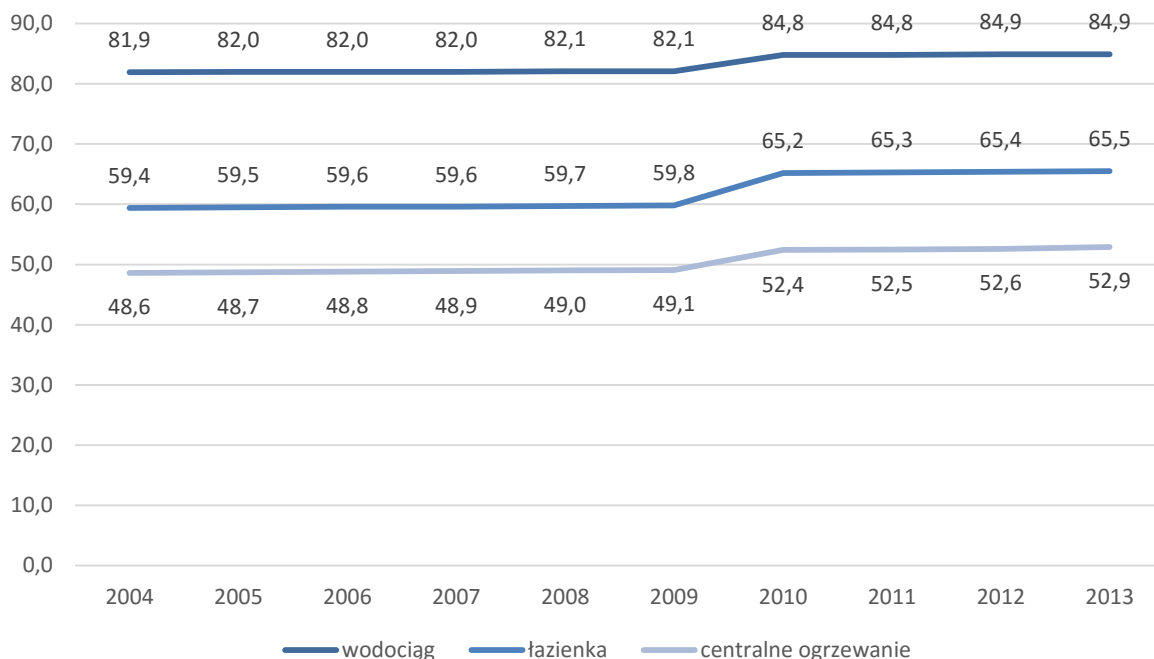
Zdecydowanie gorsza sytuacja ma miejsce na terenach wiejskich, gdzie do 2010 roku niecałe 60% lokali posiadało łazienki. W ostatnich latach wskaźnik ten wzrósł wprawdzie do 65%, ale od 2013 roku utrzymuje się na stałym poziomie. Dla porównania na obszarze miasta w 2013 r. łazienki znajdowały się w 79% wszystkich lokali. Od roku 2004 regularnie wzrasta natomiast liczba mieszkań z dostępem do centralnego ogrzewania. Dotyczy to zarówno obszarów wiejskich jak i miejskich. Relatywnie dobrze prezentuje się również wskaźnik zwodociągowania, który dla obszaru miasta wynosi 94%, a dla terenów wiejskich ok 85%.

Wykres 19. Mieszkania wyposażone w instalacje w % ogółu mieszkań w miastach.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres 20. Mieszkania wyposażone w instalacje w % ogółu mieszkań na wsiach.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Warto również odnotować wysokość wypłacanych przez gminę dodatków mieszkaniowych. Tylko w roku 2013 na cel ten zostało przeznaczone 68 805 zł w ramach 554 dodatków, co w przeliczeniu na jednorazową pomoc średnio daje 124 zł. Jest to najwyższa przeciętna kwota od 2011 roku.

Tabela 19. Liczba i kwoty wypłaconych dodatków mieszkaniowych w latach 2011 – 2013.

	2011	2012	2013
LICZBA DODATKÓW	486	488	554
KWOTA DODATKÓW W ZŁ	53 619	59 723	68 805
ŚREDNIA KWOTA ZŁ	110,33	122,38	124,20

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

5.2.5. Infrastruktura oświatowo-edukacyjna

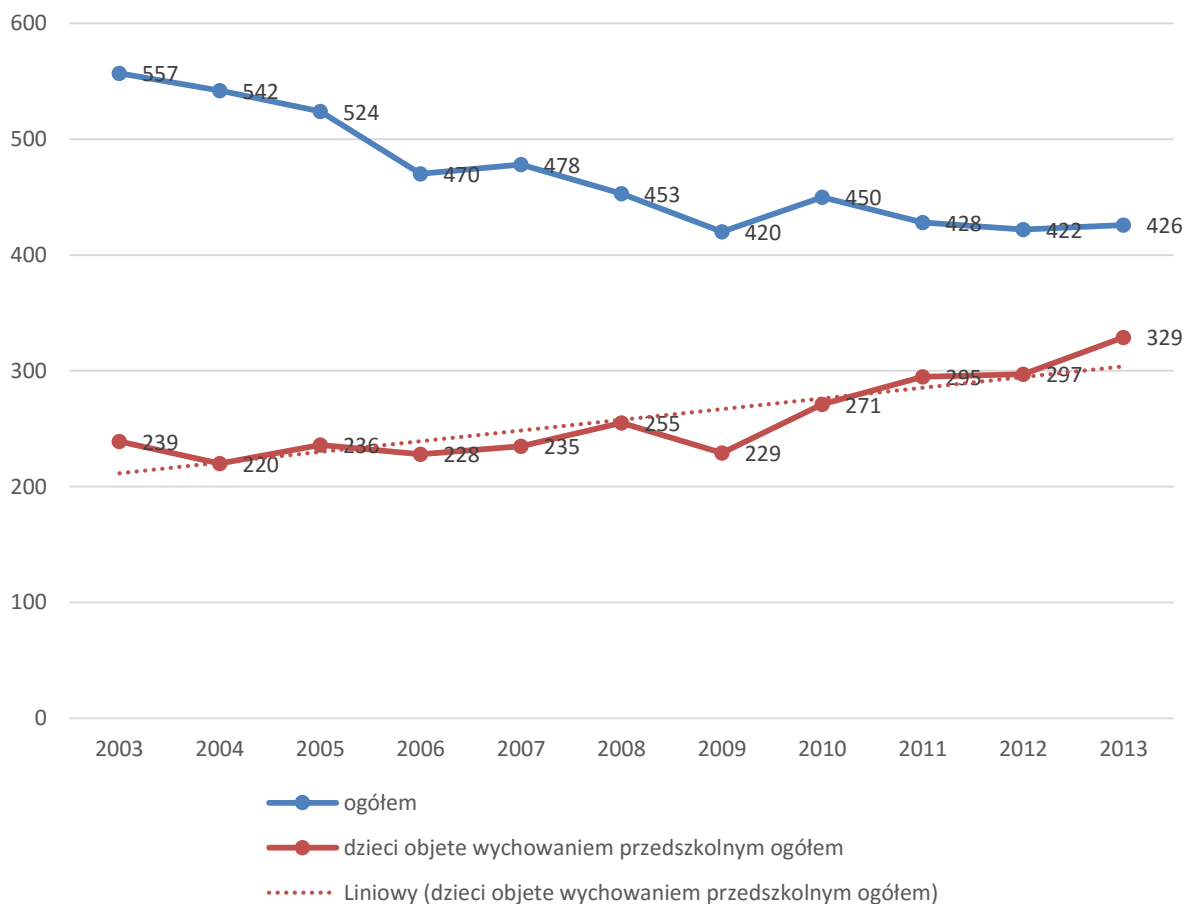
Dbłość o rozwój edukacji publicznej należy do najważniejszych zadań samorządów lokalnych. Na terenie gminy Szczepieszyn w 2014 roku funkcjonowały następujące placówki edukacyjno-oświatowe:

- » Przedszkole Samorządowe w Bodaczowie
- » Przedszkole Samorządowe w Szczepieszynie
- » Szkoła Podstawowa nr 1 w Szczepieszynie
- » Szkoła Podstawowa Nr 3 w Szczepieszynie wraz z oddziałem przedszkolnym
- » Szkoła Podstawowa w Bodaczowie
- » Szkoła Podstawowa w Niedzieliskach wraz z oddziałem przedszkolnym
- » Szkoła Podstawowa w Wielączy wraz z oddziałem przedszkolnym
- » Szkoła Podstawowa w Wielączy Kolonii wraz z oddziałem przedszkolnym
- » Gimnazjum w Bodaczowie
- » Gimnazjum w Szczepieszynie
- » Państwowa Szkoła Muzyczna I st. im. Karola Namysłowskiego w Szczepieszynie
- » Niepubliczna Szkoła Muzyczna I stopnia im. Ignacego Jana Paderewskiego w Szczepieszynie
- » Zespół Szkół Nr 2 im. dr Z. Klukowskiego
- » Liceum Ogólnokształcące im. Zamoyskich
- » Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych
- » Szkolne Schronisko Młodzieżowe
- » Technikum Mechaniczne

Poniższa analiza dotyczy jedynie szkół publicznych.

Jak ilustruje wykres 21, w ciągu ostatnich lat znacznie wzrosła liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym. Rośnie ona nieprzerwanie od 2007 roku. W 2007 roku wychowaniem przedszkolnym na terenie gminy zostało objęte 51,67% dzieci, natomiast w 2013 już ponad 77%. Obserwując obecny trend, można przewidywać, że zapotrzebowanie na dostęp do edukacji przedszkolnej będzie nadal systematycznie wzrastało. W związku z tym gmina Szczepieszyn inna dążyć do pełnego zabezpieczenia możliwości uczęszczania do przedszkoli przez wszystkie dzieci z jej obszaru.

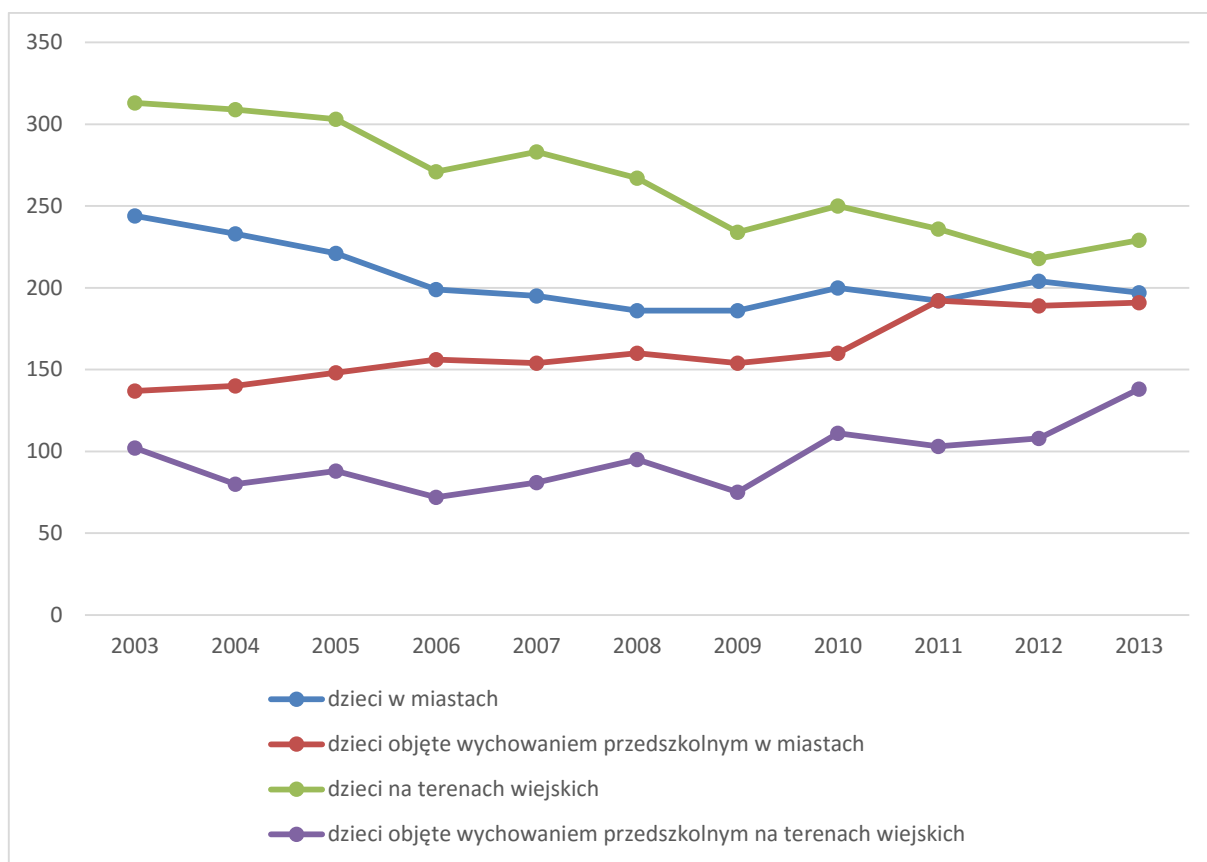
Wykres 21. Stosunek wszystkich dzieci w wieku 3-6 lat do dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym na terenie gminy Szczepleszyn w latach 2003-2013.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Szczególnie istotnym jest realizacja tego zadania na obszarach wiejskich. Jak wynika z danych GUS występuje duża dysproporcja pomiędzy dziećmi objętymi wychowaniem przedszkolnym w mieście i na wsi. Do przedszkoli uczęszcza bowiem niemal 92 % dzieci z obszaru miejskiego i tylko niespełna 60 % z terenów wiejskich.

Wykres 22. Stosunek wszystkich dzieci w wieku 3-6 lat do dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym na terenie gminy Szczepleszyn w latach 2003-2013 w rozbiciu na wieś i miasto.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Inaczej prezentuje się sytuacja uczniów szkół wszystkich szczebli. Od roku 2003 r na terenie gminy Szczepleszyn następuje ogólny spadek ich liczby. Wyjątek, co wskazano powyżej, stanowią tylko placówki wychowania przedszkolnego, gdzie notowany jest wzrost liczby dzieci.

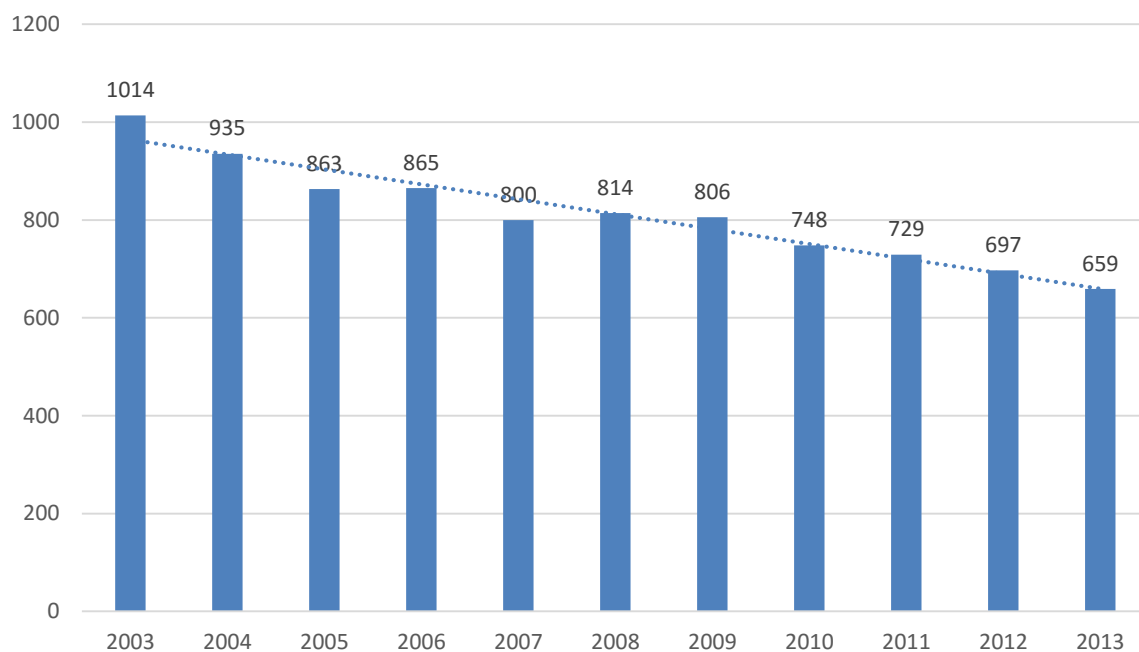
Tabela 20. Liczba uczniów z uwzględnieniem typów szkół w ostatnich trzech latach.

LP.	RODZAJ SZKOŁY	ROK		
		2010/2011	2012/2013	2013/2014
1	PLACÓWKA WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO, W TYM:	272	303	332
	PRZEDSZKOŁA	220	248	250
2	SZKOŁA PODSTAWOWA	748	697	659
3	GIMNAZJUM	361	324	316
ŁĄCZNIE		1 381	1 324	1 307

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

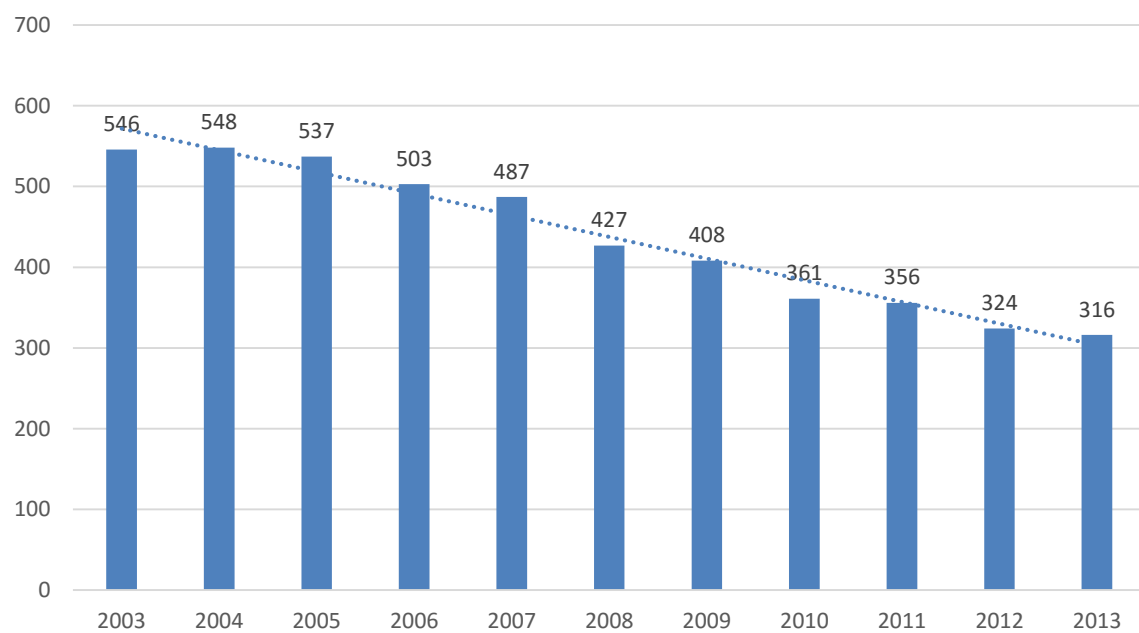
W latach 2003-2013 liczba uczniów w szkołach podstawowych spadła o niemalże 35%. W gimnazjach spadek ten był jeszcze większy i wyniósł ponad 42%.

Wykres 23. Liczba uczniów uczęszczających do szkół podstawowych w latach 2003-2013.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

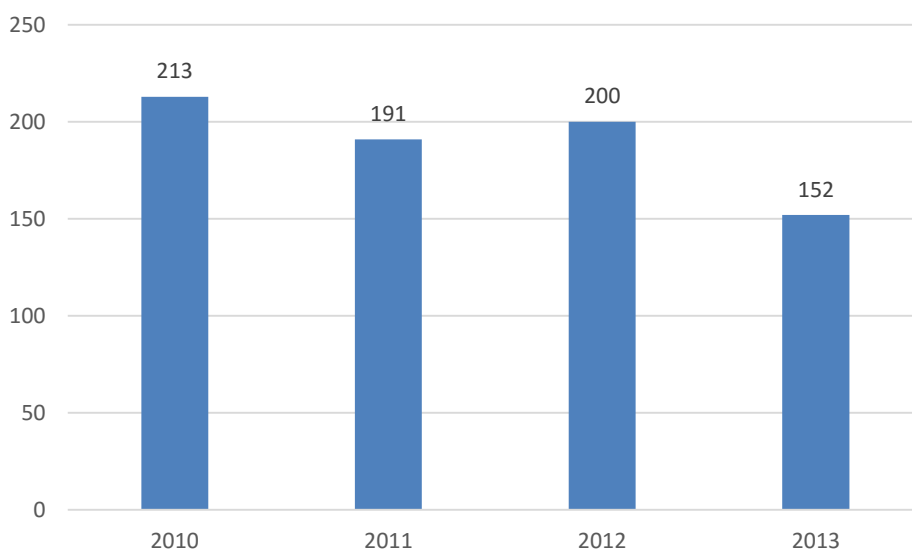
Wykres 24. Liczba uczniów uczęszczających do szkół gimnazjalnych w latach 2003-2013.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Dane dotyczące szkół ponadgimnazjalnych można przeanalizować natomiast od roku 2010. Wynika z nich, iż od tamtego czasu w szkołach średnich również ubywa słuchaczy, za wyjątkiem roku 2012, kiedy ich liczba nieznacznie wzrosła. Najniższy od 4 lat poziom liczba uczniów osiągnęła w 2013 roku.

Wykres 25. Liczba uczniów uczęszczających do szkół ponadgimnazjalnych i policealnych w latach 2003-2013.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W roku 2013 średnio na jeden oddział w szkole podstawowej przypadało, podobnie jak w województwie, 16 uczniów, natomiast w gimnazjum wskaźnik ten wynosił 24 i był wyższy od wojewódzkiego, dla którego wynosił 21 uczniów.

Jak wynika z danych GUS poziom wyposażenia szkół w gminie Szczepleszyn w komputery z dostępem do Internetu wynosi 100% przy średniej dla województwa wynoszącej dla szkół podstawowych 95% i dla gimnazjów 83%. Średnio w szkołach podstawowych na jeden komputer przypada 8 uczniów (przy 10 w kraju i 8 w województwie), natomiast w gimnazjach na jeden komputer przypada 9 uczniów, podczas gdy średnia dla kraju to 10 uczniów, a dla województwa lubelskiego 9.

Problemem gminy Szczepleszyn, analogicznie do innych jednostek samorządu terytorialnego, jest i może w przyszłości być wysokość otrzymywanej z budżetu państwa subwencji oświatowej. Wydatki ponoszone przez gminę na funkcjonowanie oświaty to w pierwszej kolejności płace nauczycieli oraz bieżące utrzymanie i remonty budynków. Z uwagi na fakt, iż gmina zobligowana jest ponosić powyższe koszty, a wpływy z subwencji oświatowej są niższe niż realne potrzeby utrzymuje się deficyt, który pokrywany jest ze środków własnych samorządu. Oznacza to, że gmina bilansując wydatki na oświatę, zmniejsza m.in. swoją zdolność inwestycyjną.

Jak ilustruje poniższa tabela w latach 2009-2014 kwota wydatków na oświatę znacznie przekraczała kwotę otrzymanych subwencji (w 2014 o 5 492 162 złotych). Różnicę pomiędzy wysokością otrzymanej subwencji a wydatkami na oświatę i wychowanie gmina zmuszona jest pokrywać z własnych środków.

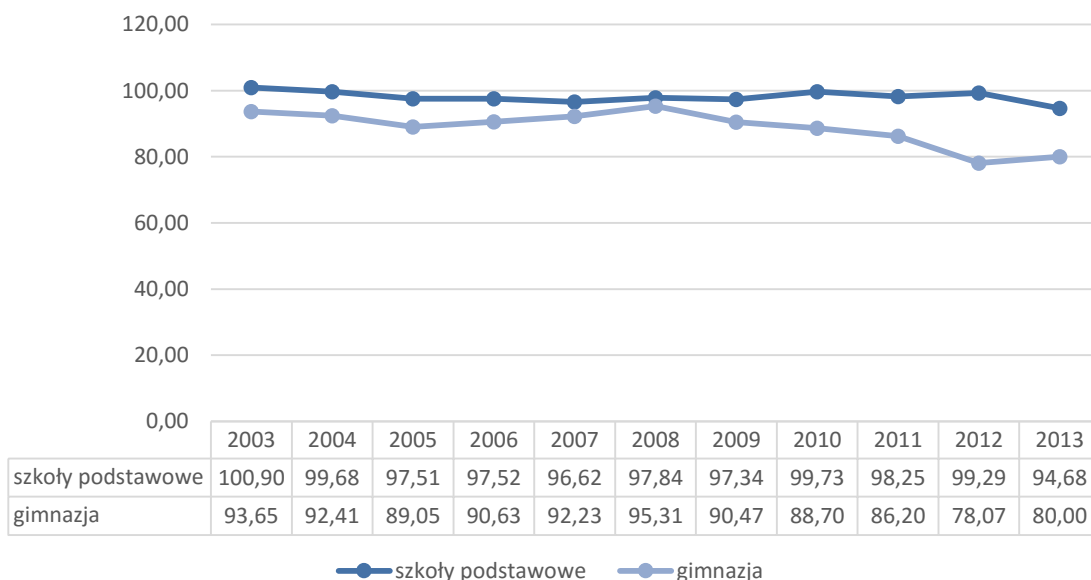
Tabela 21. Porównanie wysokości subwencji oświatowej i wydatków na oświatę w PLN.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
SUBWENCJA NA CELE OŚWIATOWE	6 322 306	6 711 773	6 647 225	7 044 233	7 014 222	6 643 387
WYDATKI NA OŚWIATĘ	10 154 705	10 799 686	12 133 172	10 743 412	11 608 204	12 135 549
RÓŻNICA	-3 832 399	-4 087 913	-5 485 947	-3 699 179	-4 593 982	-5 492 162

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Współczynnik skolaryzacji brutto stanowi miarę relacji liczby osób uczących się (stan na 1 września) na danym poziomie kształcenia do liczby ludności (stan na 31 grudnia) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. W sytuacji gdy wskaźnik ten osiąga miarę powyżej 100 oznacza, że do szkół zlokalizowanych na terenie gminy uczęszczają osoby spoza jej obrębu. Wartość współczynnika poniżej 100 oznacza sytuację odwrotną, kiedy to dzieci zamieszkujące w gminie uczęszczają do placówek oświatowych znajdujących się na terenie innych jednostek samorządowych. Jak wynika z uzyskanych danych współczynnik skolaryzacji brutto, zarówno na poziomie edukacji podstawowej jak i gimnazjalnej, utrzymywał się na dosyć wysokim poziomie. Analiza współczynnika skolaryzacji na przestrzeni ostatnich lat wskazuje, że tylko niewielki odsetek osób uczęszcza do szkół podstawowych zlokalizowanych poza obrębem gminy Szczebrzeszyn. Wskaźnik ten w 2013 roku dla szkół podstawowych wyniósł 94,68%. Nieco gorzej sytuacja wygląda w przypadku szkół gimnazjalnych, dla których wskaźnik oscyluje w granicy 80%. Odpływ osób do placówek oświatowych znajdujących się poza gminą Szczebrzeszyn może być spowodowany bliskością miasta powiatowego Zamościa oraz może się wiązać z faktem dowożenia dzieci do szkół zlokalizowanych w niedalekiej odległości do miejsc pracy rodziców.

Wykres 26. Współczynnik skolaryzacji brutto w gminie Szczebrzeszyn w latach 2003-2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

5.2.6. Infrastruktura sportowa

Gmina Szczepieszyn jest stosunkowo dobrze wyposażona w infrastrukturę sportową. Obiekty sportowe zlokalizowane są głównie przy szkołach znajdujących się na terenie gminy.

Tabela 22. Wykaz obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie Szczepieszyn.

LP.	RODZAJ OBIEKTU	LOKALIZACJA
1.	„MOJE BOISKO ORLIK 2012”	SZCZEPESZYN UL. XXX-LECIA PRL
2.	BOISKO DO GRY W SIATKÓWKĘ	BODACZÓW
3.	KORTY TENISOWE PRZY ZS NR SZYNIE	SZCZEPESZYN, UL. ZAMOJSKA
4.	STADION MIEJSKI W SZCZEPESZYNIE	SZCZEPESZYN, UL. XXX-LECIA PRL
5.	BOISKO DO GRY W PIŁKĘ NOŻNĄ	BRODY MAŁE
6.	PLAC ZABAW W KAWĘCZYŃNIE	KAWĘCZYŃNIE
7.	PLAC ZABAW W SZCZEPESZYNIE	SZCZEPESZYN, UL. TRĘBACKA
8.	PLAC ZABAW	BRODY MAŁE
9.	PLAC ZABAW	BRODY DUŻE
10.	PLAC ZABAW	WIELĄCZA PODUCHOWNA
11.	HALA SPORTOWA DUŻA I MAŁA W GIMNAZJUM	SZCZEPESZYN, UL. OGRODOWA
12.	SALA GIMNASTYCZNA W BODACZOWIE	BODACZÓW

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Szczepieszynie.

Na terenie gminy Szczepieszyn działają następujące kluby, sekcje i stowarzyszenia sportowe:

- » Autonomiczna Sekcja Piłki Nożnej ROZTOCZE Szczepieszyn.
- » Klub Sportowy ALWA Brody Małe.
- » Stowarzyszenie Sportowe SANUS w Szczepieszynie.
- » Ludowy Zespół Sportowy ANITEX w Kątach Drugich.
- » Stowarzyszenie Sztuk i Sportów Walki BUSHIDO Szczepieszyn.
- » Międzyszkolny Klub Sportowy Roztocze w Szczepieszynie.

Gmina organizuje również cykliczne imprezy sportowe. Ich wykaz zamieszczony został w tabeli poniżej.

Tabela 23. Wykaz imprez sportowych i turystycznych w gminie Szczepieszyn.

Nazwa	Lokalizacja	Organizator	Zasięg oddziaływania	Cykliczność	Miesiąc	Szacowana liczba uczestników
Turniej Piłki Nożnej o Puchar Burmistrza Szczepieszyna	Szczepieszyn	MDK	lokalne	raz w roku	marzec	75-80

Roztoczańskie OST-y – festyn turystyczny	Szczebrzeszyn	MDK	lokalne	raz w roku	maj	150-200
Biegi im. B. Pietruszyńskiego	Szczebrzeszyn	MDK	lokalne	raz w roku	wrzesień	300-400
Rajd Pieszy „Poznajemy nasze Roztocze”	Szczebrzeszyn i okolice	UM, Szkoła Podstawowa Nr 3 w Szczebrzeszynie	lokalne	raz w roku	październik	100
Turniej Drużyn Piłkarskich Orlik’2012 o Puchar Premiera	Szczebrzeszyn	MDK, Szkolny Związek Sportowy	krajowe	raz w roku	październik	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Szczebrzeszynie.

5.2.7. Infrastruktura kultury

W gminie Szczebrzeszyn działalnością z zakresu kultury zajmuje się Miejski Dom Kultury. Obecnie w placówce zatrudnionych jest 14 pracowników. Jego działalność merytoryczna skupia się wokół zagospodarowania czasu wolnego mieszkańców gminy Szczebrzeszyn tak, by udział w działaniach kulturalnych był dostępny dla szerokiego grona odbiorców. Grono to obejmuje zarówno dzieci i młodzież, jak również osoby dorosłe i ludzi starszych. Realizując powyższe zadania w MDK prowadzone są zajęcia w następujących klubach, kołach, zespołach i sekcjach:

- » Klub Amatora Plastyka - zrzesza wokół siebie ludzi uzdolnionych zajmujących się malarstwem olejnym i batikowym oraz grafiką. Klub ma na swoim koncie liczne osiągnięcia m.in.: dwukrotna nagroda na Triennale Sztuki WOK w Lublinie, wyróżnienie w III edycji Konkursu Wojewódzkiego dla malarzy nieprofesjonalnych organizowanego przez WOK w Lublinie.
- » Koła plastyczne - uczestnicy mają okazję zapoznać się z ciekawymi technikami, jak np: malarstwo batikowe, grafika, origami, makrama itp. Uczestnicy zdobywają nagrody i wyróżnienia w konkursach organizowanych przez Centrum Kultury w Lublinie, Liceum Plastyczne oraz MDK w Zamościu. Do ostatnich osiągnięć należy zdobyte III miejsce w Ogólnopolskim Konkursie plastycznym "Bezpieczne górnictwo", nagroda i tytuł "Przyjaciela UEFA" w konkursie UEFA - EURO 2012 oraz pierwsze miejsce w ogólnopolskim konkursie plastycznym "Piaśnica, Palmiry, Katyń ...zgładzony kwiat polskiej inteligencji".
- » Pracownia Ceramiki Artystycznej - uczestnicy zajęć dowiadują się jak kawałki gliny zamienić w najróżniejsze rzeczy. Efektem prac są przedmioty cieszące oczy, ale i użytkowe. Pracownia posiada własne koło garncarskie oraz piec ceramiczny. Wyposażenie to sfinansowane zostało przy udziale środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
- » Koło Recytatorsko-Teatralne - teatr istnieje od 1993r. Grupa realizuje spektakle kukiełkowe, zachowując lubianą przez dzieci konwencję baśniową. Do największych osiągnięć zespołu należą: dwukrotna nominacja na Ogólnopolskim Spotkaniu Lalkarzy w Puławach (1996,

2004), I miejsce w Biennale Lalki Teatralnej w Krakowie (1998), laureat Festiwalu Najciekawszych Widowisk Wojewódzkiego Przeglądu Teatrów Dziecięcych i Młodzieżowych (2004) oraz nagroda główna w II Powiatowym Konkursie na Lalkę Teatralną - MDK Zamość (2005).

- » Klub Seniora - powstał w 1980r. Od chwili powstania zrzesa Panie i Panów w jesieni ich życia". Z jego szeregów wywodzi się nieżyjąca już dziś znana poetka ludowa z Błonia Franciszka Boryta.
- » Orkiestra Dęta - swymi korzeniami sięga 1894r. Od 1985 r. w domu kultury. W większości skupia muzyków amatorów z pobliskich miejscowości. Orkiestra szczyli się "Srebrną" i "Brązową Trąbką" - nagrodami zdobytymi na Wojewódzkim Festiwalu Orkiestr Dętych w Biłgoraju, a także I miejscem na Przeglądzie Orkiestr Dętych w Krasnobrodzie. Cyklicznie bierze udział w Międzynarodowym Zlocie Chórów i Orkiestr Dętych w Licheniu. Swoimi występami uświetnia uroczystości patriotyczne i religijne. Obecnie Orkiestra skupia 20 członków.
- » Zespół Folkowy KOROMYSŁO - powstał w listopadzie 2012 roku. Inspiracją jest folklor kresów dawnej Rzeczypospolitej, szczególnie pogranicza polsko - ukraińsko - białoruskiego oraz twórczość ludowa z terenu Zamojszczyzny. Grupa przygotowuje własne aranżacje tradycyjnych pieśni ukraińskich i białoruskich, a także autorskie opracowania dawnych pieśni ludowych z okolic Zamościa i Roztocza Zachodniego. 20 maja 2014r. podczas Dnia Animatora Kultury w Powiecie Zamojskim zespół otrzymał nagrodę Starosty Zamojskiego za dokonania w dziedzinie kultury na terenie Zamojszczyzny. W ostatni weekend maja 2015 r. zespół gościł w Bielsku Podlaskim, gdzie znalazł się wśród laureatów konkursu Podlaska Nuta 2015 oraz koncertował na scenie ustawionej obok bielskiego magistratu w ramach obchodów Dni Bielska Podlaskiego.
- » Pracownia audiowizualna – dzięki realizacji projektu dofinansowanego ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego "Zakup wyposażenia dla Miejskiego Domu Kultury w Szczepieszynie", nabyto sprzęt, który pozwolił stworzyć miejsce poznawania podstaw, a następnie rejestracji i edycji obrazu i dźwięku cyfrowego w oparciu o nowe media, takie jak fotografia cyfrowa, video i rejestracja dźwięku. Uczestnicy zajęć będą mogli nabyć umiejętności rejestracji, kreacji i montażu cyfrowego materiału przy pomocy najnowszych technologii i specjalistycznego oprogramowania realizując własne projekty z dziedziny tworzenia filmu, podcastu, dokumentu, animacji, fotografii i muzyki. Dodatkowo z pracowni mogą korzystać zespoły muzyczne (dzieci, młodzież, dorośli) działające przy MDK w Szczepieszynie. Pracownia wykorzystywana jest do nagrań muzycznych oraz umożliwia publikację efektów pracy w nowoczesnych mediach.

Miejski Dom Kultury w Szczepieszynie zajmuje się również organizacją imprez. Przykładowymi przedsięwzięciami w 2014 roku były:

- » Noworoczny Koncert Orkiestry Dętej MDK
- » Spotkanie Klubu Hobbysty
- » Turniej Brydża Sportowego Ligii Lubelskiej
- » Festyn turystyczny
- » Europejski Tydzień Sportu

- » Festyn Rekreacyjno-Sportowy – wybór reprezentacji na Letnie Igrzyska LZS
- » 70. Rocznica Wyzwolenia Szczepieszyna
- » Turniej drużyn podwórkowych na bazie Orlik'2012
- » Obchody 75 rocznicy wybuchu II Wojny Światowej
- » VII Biegi im. B. Pietruszyńskiego
- » Turniej Tańca Dyskotekowego – Mistrzostwa Okręgu Lubelskiego Polskiej Federacji Tańca Szczepieszyn'2014
- » Międzynarodowe Seminarium Jiu- Jitsu
- » Obchody 96 - rocznicy odzyskania niepodległości
- » Mistrzostwa Polski Jiu-Jitsu (Kata Goshin Riju)

Ponadto w gminie odbywa się wiele innych imprez, zarówno o zasięgu lokalnym, jak i krajowym czy międzynarodowym.

Tabela 24. Imprezy kulturalne, sportowe, turystyczne na terenie gminy Szczepieszyn.

NAZWA	LOKALIZACJA	ORGANIZATOR	ZASIĘG ODDZIAŁY- WANIA	CYKLICZNO ŚĆ	MIESIĄC	SZACOWANA LICZBA UCZESTNIKÓ W
PREZENTACJE TEATRÓW JASEŁKOWYCH	SZCZEPESZYN	MDK, SZKOŁY	LOKALNE	RAZ W ROKU	STYCZEŃ	Ok.100
WERNISAŻ WYSTAW	SZCZEPESZYN	MDK	KRAJOWE	6-8 RAZY W ROKU	ŚREDNIO CO 2 M- CE	WERNISAŻ – 30-35, SAME WYSTAWY OGLĄDA 50- 100 OSÓB DZIENNIE, W SEZONIE TURYSTYCZNYM NAWET DO 200-250 OSÓB DZIENNIE
KONKURS GITAROWY UCZNIÓW SZKÓŁ MUZYCZNYCH I°	SZCZEPESZYN	PAŃSTWOWA SZKOŁA MUZYCZNA W SZCZEPESZYN IE, MDK	KRAJOWE	CO 2 LATA	LUTY	Ok.100
COROCZNY KONKURS PLASTYCZNY –	SZCZEPESZYN	MDK	KRAJOWE	RAZ W ROKU	MARZEC	KILKASET PRAC

TRADYCJE WIELKANOCNE						
TURNIEJ PIŁKI NOŻNEJ O PUCHAR BURMISTRZA SZCZEBRZESZYNA	SZCZEBRZESZYN	MDK,		RAZ W ROKU	MARZEC	75-80
OBCHODY ROCZNIC UCHWALENIA KONSTITUCJI 3 MAJA	SZCZEBRZESZYN	BURMISTRZ SZCZEBRZESZYNA, MDK,	LOKALNE	RAZ W ROKU	MAJ	200-300
ROZTOCZAŃSKIE OST-Y – FESTYN TURYSTYCZNY	SZCZEBRZESZYN	MDK,	LOKALNE	RAZ W ROKU	MAJ	150-200 OSÓB
DNI CHRZĄSZCZOWEGO GRODU W TYM FESTIWAL PIOSENKI ROZŚPIEWANY CHRZĄSZCZ	SZCZEBRZESZYN	GMINA, MDK	LOKALNE	RAZ W ROKU	CZERWIEC	1200-2500 OSÓB
ŚWIĘTO KWITNĄCEJ FASOLI	SZCZEBRZESZYN	BURMISTRZ SZCZEBRZESZYNA, SOŁTYS, KOŁO GOSPODYŃ WIEJSKICH I OSP PRZEDMIEŚCIA BŁONIE ORAZ MIEJSKI DOM KULTURY	LOKALNE	RAZ W ROKU	CZERWIEC	200-300
BIESIADA SOBÓTKOWA	SZCZEBRZESZYN	MDK,	LOKALNE	RAZ W ROKU	CZERWIEC	200 - 250
WERNISAŻ ZBIOROWEJ WYSTAWY ARTYŚCI MIASTU	SZCZEBRZESZYN	MDK, BURMISTRZ SZCZEBRZESZYNA	LOKALNE	RAZ W ROKU	LIPIEC	OK. 200 OSÓB DZIENNIE
FESTIWAL EDUKACYJNO – ANIMACYJNY „ŚLADAMI SINGERA”	SZCZEBRZESZYN	OŚRODEK BRAMA GRODZKA – TEATR NN W	MIĘDZYNARODOWE	RAZ W ROKU	LIPIEC	200-300

		LUBLINIE, MDK, SZKOŁY				
FESTIWAL FOLKLORYSTYCZNY EUROFOLK	SZCZEBRZESZYN	MDK	MIĘDZYNARODOWE	RAZ W ROKU	LIPIEC	200-250
FESTIWAL LITERACKI „SZCZEBRZESZYN – STOLICA JĘZYKA POLSKIEGO”	SZCZEBRZESZYN	FUNDACJA CZUŁEGO BARBARZYŃCY, MDK, ZESPÓŁ SZKÓŁ NR 2 W SZCZEBRZESZYNIE	KRAJOWE	RAZ W ROKU	SIERPIEŃ	2000
SZCZEBRZESKIE DNI TRADYCJI	SZCZEBRZESZYN	BURMISTRZ SZCZEBRZESZYN A, MDK	LOKALNE	RAZ W ROKU	SIERPIEŃ	500
DOŻYNKI GMINNO - PARAFIALNE	SZCZEBRZESZYN	BURMISTRZ SZCZEBRZESZYN A, RADA MIEJSKA W SZCZEBRZESZYNIE, MDK	LOKALNE	RAZ W ROKU	WRZESIEŃ	1000
BIEGI IM. B. PIETRUSZYŃSKIEGO	SZCZEBRZESZYN	MDK	LOKALNE	RAZ W ROKU	WRZESIEŃ	300-400
RAJD PIESZY „POZNAJEMY NASZE ROZTOCZE”	SZCZEBRZESZYN I OKOLICE	UM, SZKOŁA PODSTAWOWA NR 3 W SZCZEBRZESZYNIE	LOKALNE	RAZ W ROKU	PAŹDZIERNIK	100
TURNIEJ DRUŻYN PIŁKARSKICH ORLIK’2012 O PUCHAR PREMIERA	SZCZEBRZESZYN	MDK, SZKOLNY ZWIĄZEK SPORTOWY	KRAJOWE	RAZ W ROKU	PAŹDZIERNIK	100
KONKURS WYMOWY POLSKIEJ IM. J. BRZECHWY	SZCZEBRZESZYN	MDK	LOKALNE	RAZ W ROKU	PAŹDZIERNIK	Ok. 200
KONKURS PLASTYCZNY – TRADYCJE BOŻONARODZENIOWE	SZCZEBRZESZYN	MDK	KRAJOWE	RAZ W ROKU	GRUDZIEŃ	300
KONKURS KOLĘD – „HEJ	SZCZEBRZESZYN	MDK	REGIONALNE	RAZ W ROKU	GRUDZIEŃ	150

KOLEDA, KOLEDA”						
SYLWESTER NA PLACU MIEJSKIM	SZCZEBRZESZYN	BURMISTRZ SZCZEBRZESZYN A, MDK	LOKALNE	RAZ W ROKU	GRUDZIEŃ	200

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Szczepieszynie.

Również aktywność osób zajmujących się twórczością ludową związaną z tradycjami lokalnymi jest bardzo charakterystycznym zjawiskiem dla gminy Szczepieszynie.

Tabela 25. Twórczość ludowa na terenie gminy Szczepieszynie.

LP.	TWÓRCA LUDOWY	LOKALIZACJA (MIEJSCOWOŚĆ)	CHARAKTERYSTYKA PROWADZONEJ DZIAŁALNOŚCI
1.	ZYGMUNT JARMUŁ	SZCZEBRZESZYN	RZEŻBA W DREWNI, CERAMIKA, MALARSTWO
2.	MARIUSZ DROHOMIRECKI	SZCZEBRZESZYN	MALARSTWO OLEJNE, RYSUNEK
3.	BARBARA CZAPIGA – DROHOMIRECKA	SZCZEBRZESZYN	MALARSTWO, CERAMIKA, GRAFIKA, FOTOGRAFIA
4.	PIOTR KOŁODZIEJCZYK	SZCZEBRZESZYN	MALARSTWO - PRZYRODA SZCZEBRZESZYNA I OKOLIC, MARTWA NATURA, ARCHITEKTURA, AKTY, PORTRETY
5.	GRZEGORZ KRÓL	SZCZEBRZESZYN	MALARSTWO - PRZYRODA (SZCZEBRZESZYNA I ROZTOCZA)
6.	JAN KITKA	NIEDZIELISKA	RZEźBIARSTWO , RZEźBA W DREWNI: MOTYWY LUDOWE ZWIĄZANE ZE WSIĄ, Z PRACĄ NA ROLI,
7.	JACEK KOŁODZIEJCZYK	SZCZEBRZESZYN	STOLARSTWO ARTYSTYCZNE

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Szczepieszynie.

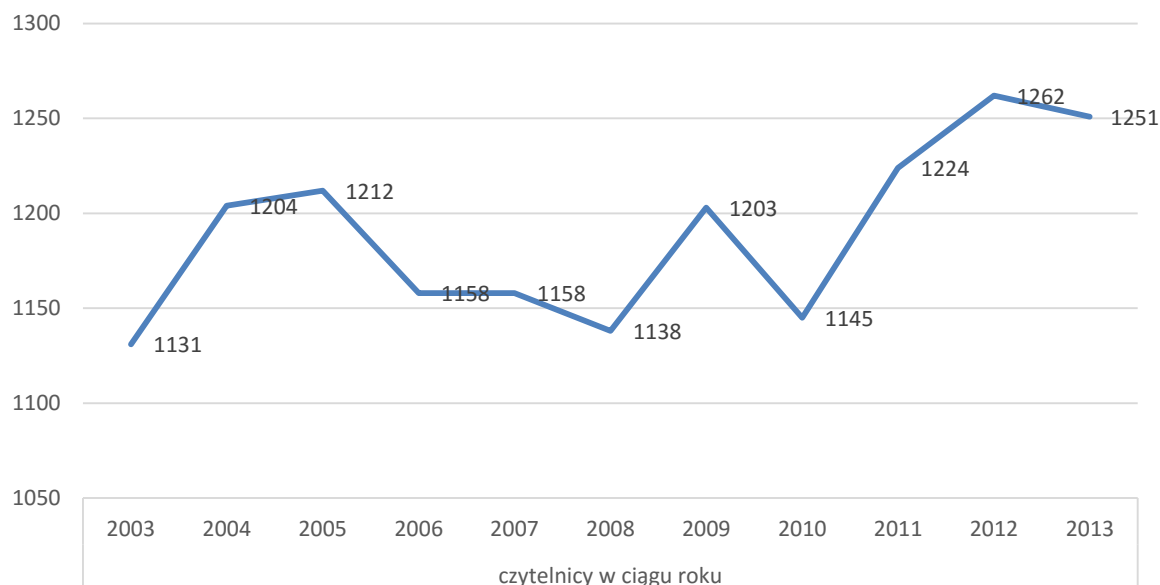
W gminie funkcjonują ponadto różne organizacje nieformalne. Można wśród nich wymienić:

- » Zespół folkowy „KOROMYSŁO” – 9 członków
- » Klub Seniora – 18 członków
- » Koło Gospodyń Wiejskich w Bodaczowie – 15 członków
- » Koło Gospodyń Wiejskich w Wielączy Kolonii – 26 członków
- » Koło Gospodyń Wiejskich w Błoni – 21 członków

Bardzo ważną rolę pełni także Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Szczepieszynie. Posiada ona oddział filialny w miejscowości Kawęczyn, a czytelnicy mogą korzystać z jej księgozbioru liczącego 16 539 woluminów - stan na 2013 rok.

Poziom czytelnictwa na terenie gminy Szczepieszynie od roku 2003 waha się. Najwyższą wartość liczba czytelników osiągnęła w roku 2012, najniższą zaś niemal 10 lat wcześniej.

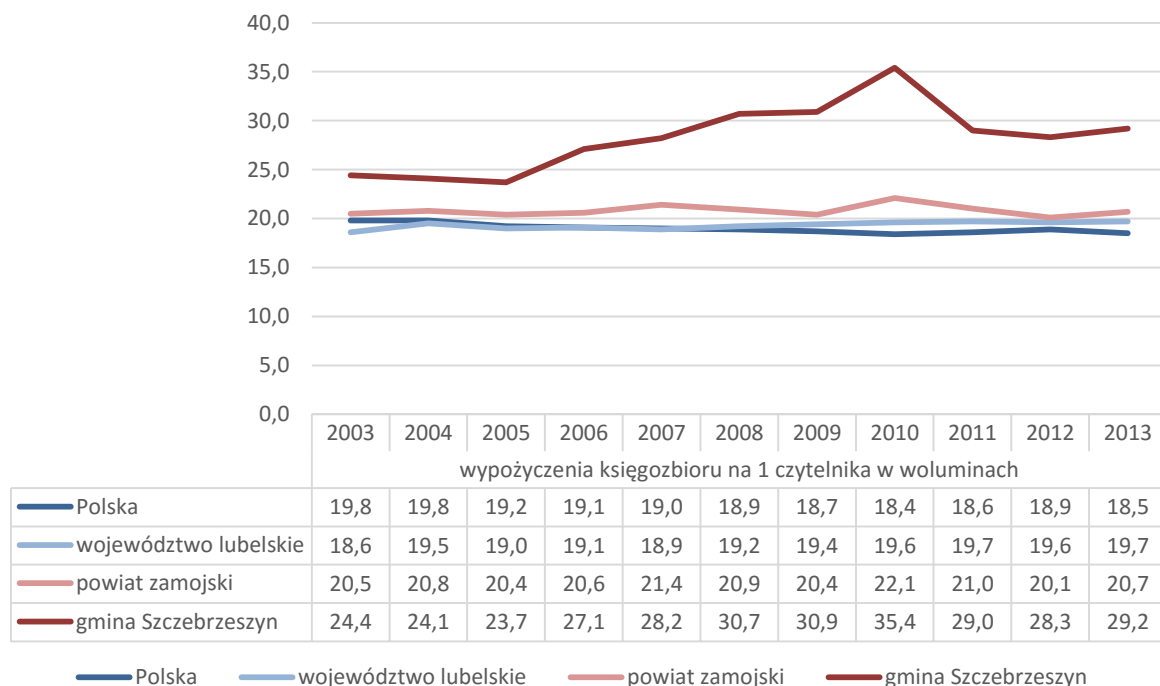
Wykres 27. Poziom czytelnictwa w latach 2003- 2013.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Liczba wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w gminie również się zmienia. W latach 2005-2010 poziom ten regularnie wzrastał, lecz w następnych dwóch latach zanotowano jego ponowny spadek. Warto jednak zaznaczyć, iż liczba wypożyczeń na 1 czytelnika w gminie Szczepieszyn utrzymuje się na zdecydowanie wyższym poziomie niż w powiecie, województwie czy nawet kraju.

Wykres 28. Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w latach 2003-2013.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

5.2.8. Ochrona zdrowia, wykluczenie i opieka społeczna

Na terenie gminy Szczepieszyn funkcjonują dwa ośrodki zdrowia. Są to Przychodnia Rejonowa w Szczepieszynie oraz Ośrodek Zdrowia w Bodaczowie. Dodatkowo na terenie miasta działa Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej. .

Tabela 26. Struktura organizacyjna SPZOZ w Szczepieszynie.

LP.	JEDNOSTKA	DODATKOWE INFORMACJE
1.	IZBA PRZYJĘĆ	CZYNNA CAŁĄ DOBĘ W KAŻDY DZIEŃ TYGODNIA
2.	ODDZIAŁ CHIRURGICZNY	ILOŚĆ ŁÓŻEK: 18
3.	ODDZIAŁ GINEKOLOGICZNY	ILOŚĆ ŁÓŻEK: 11
4.	ODDZIAŁ WEWNĘTRZNY	ILOŚĆ ŁÓŻEK: 37
5.	PORADNIA LEKARZA PODSTAWOWEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ	CZYNNA OD PONIEDZIAŁKU DO PIĄTKU W GODZ. 7:25 – 18:00
6.	CENTRUM LEKARZA RODZINNEGO	PRZYJĘCIA W ZAKRESIE NOCNEJ I ŚWIĄTECZNEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ OD PONIEDZIAŁKU DO PIĄTKU W GODZ. 18:00 – 8:00 ORAZ W SOB., ND. ORAZ INNE DNI USTAWOWO WOLNE OD PRACY W GODZ. 8:00 – 8:00 DNIA NASTĘPNEGO

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze strony: www.zoz-szczepieszyn.pl.

W skład SPZOZ wchodzi następujące poradnie:

- » chirurgii ogólnej,
- » neurologiczna,
- » urazowo – ortopedyczna,
- » położniczo – ginekologiczna,
- » okulistyczna,
- » otolaryngologiczna,
- » rehabilitacyjna.

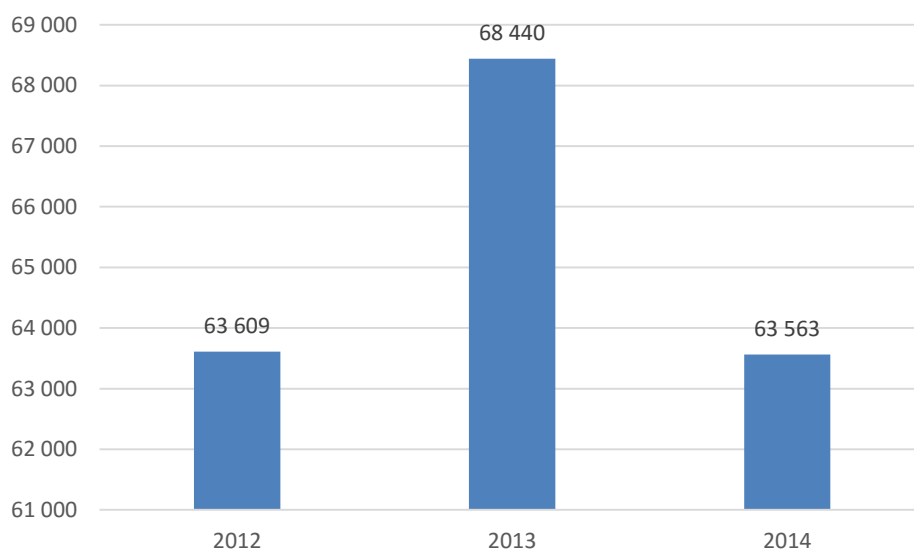
Dodatkowo w jego strukturze funkcjonują: pracownia fizjoterapii, laboratorium analityczne, pracownia RTG, US i endoskopii, apteka szpitalna oraz sterylizatornia.

W Szczepieszynie zlokalizowana jest także placówka Pogotowia Ratunkowego, zajmującego się medycyną ratunkową i transportem chorych.

Według danych GUS w 2014 roku na terenie gminy znajdowało się 5 aptek. Średnio na jedną z nich przypadało 2 324 osób.

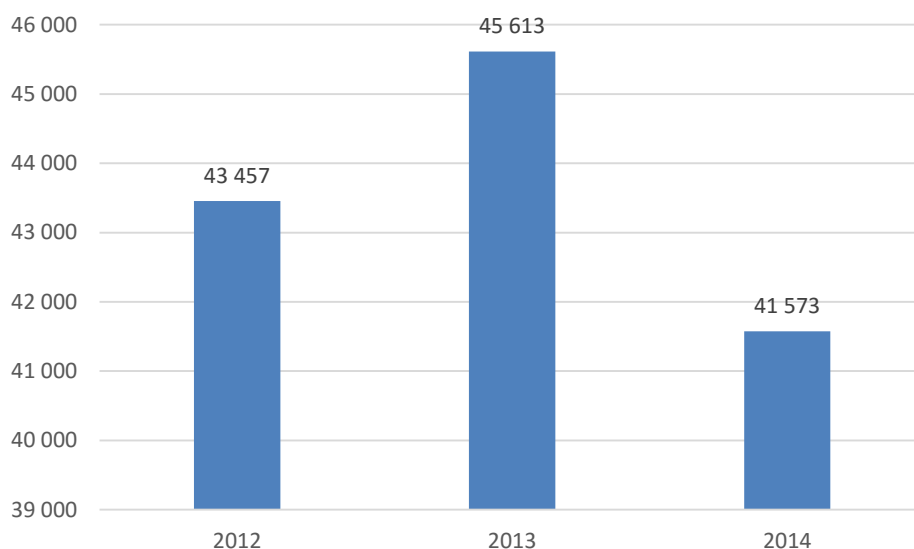
Liczba porad w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej udzielonych mieszkańcom w 2014 roku w gminie Szczepieszyn wynosiła 63 563 natomiast tych dotyczących opieki podstawowej udzielono 41 573. Jak widać na poniższych wykresach, rok 2014 charakteryzował się wyraźnym spadkiem w zakresie liczby wyżej wymienionych porad.

Wykres 29. Liczba porad lekarskich w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w latach 2012-2014.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres 30. Liczba porad lekarskich w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej w latach 2012-2014.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Pomimo relatywnie dobrze rozwiniętej infrastruktury ochrony zdrowia mieszkańcy gminy Szczepieszyn mają dość ograniczony dostęp do specjalistycznych usług medycznych. Z takich usług korzystają oni najczęściej w Lublinie, ewentualnie, pod warunkiem dostępności miejsc w Biłgoraju lub Zamościu.

Problemy zdrowotne mieszkańców gminy nie odbiegają od statystycznie najczęściej występujących problemów zdrowotnych mieszkańców innych gmin województwa lubelskiego. Dominują choroby układu krążenia i choroby narządu ruchu. Obserwuje się również wzrost przypadków cukrzycy.

Zadania pomocy społecznej wynikające z programów rządowych, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczebrzeszynie. Zadania jakie realizuje wyżej wymieniona placówka, są zadaniami własnymi gminy Szczebrzeszyn oraz zadaniami zleconymi z zakresu administracji rządowej, nałożone przepisami prawa oraz wykonywane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej lub innymi podmiotami.

W poniższej tabeli zawarte zostały dane dotyczące różnych form pomocy społecznej udzielanych w gminie Szczebrzeszyn w latach 2012-2015. Wynika z niej, iż liczba osób korzystających z tej formy wsparcia regularnie spada - najwięcej beneficjentów 763 korzystało z pomocy społecznej w roku 2013.

Tabela 27. Formy pomocy społecznej realizowane w gminie Szczebrzeszyn w latach 2012-2015.

LP.	FORMY POMOCY	LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH			
		2012	2013	2014	2015
	LICZBA OSÓB OGÓŁEM KORZYSTAJĄCA	683	763	741	528
	Z POMOCY SPOŁECZNEJ				
1	ZASIŁEK STAŁY	53	58	64	56
2	ZASIŁEK OKRESOWY	163	169	158	92
3	DOŻYWIANIE DZIECI W SZKOŁACH	396	413	430	314
4	DOŻYWIANIE DZIECI Z TZW. LISTY DYREKTORSKIEJ	88	77	101	65
5	DOŻYWIANIE DLA OSÓB DOROSŁYCH	16	20	4	5
6	ZASIŁEK CELOWY W ZWIĄZKU ZE ZDARZENIEM LOSOWYM	1	-	1	-
7	ZASIŁEK CELOWY	162	131	237	75
8	W TYM: SPECJALNY ZASIŁEK CELOWY	20	19	32	11
9	SPECJALISTYCZNE USŁUGI OPIEKUŃCZE	-	-	-	-
10	USŁUGI OPIEKUŃCZE	32	36	31	27
11	OSOBY OBJĘTE PRACĄ SOCJALNĄ	99	93	137	193
12	OSOBY OBJĘTE KONTRAKTEM SOCJALNYM	20	20	14	3
13	OSOBY OBJĘTE WSPARCIEM ASYSTENTA RODZINY	20	20	20	14

14	LICZBA WDROŻONYCH PROCEDUR „NIEBIESKA KARTA”	22	4	11	8
15	LICZBA OSÓB PRZEBYWAJĄCYCH W DOMACH OPIEKI SPOŁECZNEJ	6	7	11	9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego.

Spośród przyczyn pobierania pomocy społecznej, najczęstszymi w roku 2015 były: bezrobocie, niepełnosprawność, ubóstwo oraz długotrwała lub ciężka choroba.

Tabela 28. Przyczyny korzystania z pomocy społecznej w gminie Szczepleszyn w latach 2012-2015.

PRZYCZYNY KORZYSTANIA Z POMOCY SPOŁECZNEJ				
	2012	2013	2014	2015
UBÓSTWO	153	169	150	92
BEZDOMNOŚĆ	1	4	2	2
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	56	56	59	44
W TYM: WIELODZIETNOŚĆ	34	38	39	33
BEZROBOCIE	232	267	256	163
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	90	100	112	94
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	84	92	105	79
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO	68	71	76	62
W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	33	36	35	29
RODZINY WIELODZIETNE	31	32	30	22
PRZEMOC W RODZINIE	4	3	4	-
ALKOHOLIZM	12	12	10	-
NARKOMANIA	1	-	-	1
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO	10	7	5	0
ZDARZENIE LOSOWE	3	3	4	0
SYTUACJA KRYZYSOWA	0	1	1	0
PROGNOZA LICZBY OSÓB, KTÓRE BĘDĄ KORZYSTAĆ	-	-	-	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego.

5.2.9. Bezpieczeństwo publiczne

Zagadnienia z zakresu bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy Szczebrzeszyn realizuje Komisariat Policji w Szczebrzeszynie. Od czasu zmiany struktury organizacyjnej Komendy Miejskiej Policji w lutym 2011 roku Komisariat Policji w Szczebrzeszynie obsługuje miasto i gminę Szczebrzeszyn, gminę Sułów oraz gminę Radecznica.

Rysunek 5. Struktura KMP Zamość od 2011 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Miejskiej Policji w Zamościu.

Komisariat Policji w Szczebrzeszynie został oddany do użytku po gruntownym remoncie w dniu 01.02.2012 r. Na jego wyposażeniu znajdują się 4 pojazdy służbowe oraz specjalistyczny sprzęt: noktowizor, alkomaty, latarki, kamizelki kuloodporne i odblaskowe, walizka technika kryminalistyki itp. Sam budynek wyposażony jest w sprzęt kwaterunkowy oraz sprzęt komputerowy niezbędny do obsługi interesantów. Sprzęt komputerowy jest jednakże częściowo wyeksploatowany i wymaga wymiany. Uzupełnienia wymaga ponadto wyposażenie meblowe.

Z danych zawartych w biuletynie statystycznym KWP Lublin wynika, że na terenie miasta i gminy Szczebrzeszyn najczęściej popełnianymi przestępstwami są prowadzenie w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego pojazdu mechanicznego w ruchu lądowym (art. 178a §1kk) oraz czyny o charakterze kryminalnym.

Jak wynika z poniższych tabel, liczba przestępstw na terenie działania Komisariatu Policji Szczebrzeszyn w 2014 roku utrzymuje się na podobnym poziomie w porównaniu do roku go poprzedzającego, natomiast liczba wykroczeń w tym okresie znacznie spadła.

Tabela 29. Liczba przestępstw stwierdzonych na terenie miasta i gminy Szczebrzeszyn.

	2013	2014	I PÓŁROCZE 2015
LICZBA PRZESTĘPSTW STWIERDZONYCH	238	245	81

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Miejskiej Policji w Zamościu.

Tabela 30. Liczba wykroczeń na terenie działania KP Szczebrzeszyn (miasto i gmina Szczebrzeszyn, gm. Radecznicza, gm. Sulów)

	2013	2014	I PÓŁROCZE 2015
LICZBA WYKROCZEŃ	1 756	1 489	669

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Miejskiej Policji w Zamościu.

Tabela 31. Liczba popełnionych przestępstw i wykroczeń w podziale na ich rodzaj za ostatnie 3 lata.

PRZESTĘPSTWA	2013	2014	I PÓŁROCZE 2015
KRYMINALNE	101	112	43
GOSPODARCZE	17	37	9
NIETRZEŻWI KIERUJĄCY	64	26	8
KRADZIEŻE Z WŁAMANIEM	19	23	6
KRADZIEŻE MIENIA	13	13	2
ROZBOJE	1	9	2
USZKODZENIA MIENIA	11	6	5
POBICIA	4	6	2
P-KO RODZINIE I OPIECE	5	8	0
ZNĘCANIE SIĘ NAD RODZINĄ	3	5	4
OGÓŁEM	238	245	81

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Miejskiej Policji w Zamościu.

Tabela 32. Liczba wykroczeń na terenie działania KP Szczepieszyn (miasto i gmina Szczepieszyn, gm. Radecznicza, gm. Sulów)

WYKROCZENIA	2013	2014	I PÓŁROCZE 2015 R.
PRZECIWKO PORZĄDKOWI I SPOKOJOWI PUBLICZNEMU	82	87	39
PRZECIWKO BEZPIECZEŃSTWU OSÓB I MIENIA	105	56	17
PRZECIWKO BEZPIECZEŃSTWU W KOMUNIKACJI	886	794	370
PRZECIWKO OSOBIE	3	1	0
PRZECIWKO MIENIU	56	97	42
PRZECIWKO OBYCZAJNOŚCI PUBLICZNEJ	147	83	40
PRZECIWKO URZĄDZENIOM UŻYTKU PUBLICZNEGO	101	75	22
PRZECIWKO PRZEPISOM O OCHRONIE PRZYRODY, ZWIERZĄT I RYBACTWIE ŚRÓDLĄDOWYM	11	6	0
PRZECIWKO PRZEPISOM USTAWY O WYCHOWANIU W TRZEŹWOŚCI	257	164	66
INNYM PRZEPISOM	108	126	73
OGÓŁEM	1756	1489	669

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Miejskiej Policji w Zamościu.

Na terenie działania Komisariatu (miasto i gmina Szczepieszyn, gm. Radecznicza i gm. Sulów) w roku 2014 policjanci nałożyli 1 190 mandatów karnych, natomiast w I półroczu 2015 r. udzielono ich 533.

Tabela 33. Liczba sporządzonych wniosków o ukaranie za ostatnie 3 lata.

WYKROCZENIA	2013	2014	I PÓŁROCZE 2015
P-KO PORZĄDKOWI I SPOKOJOWI PUBLICZNEMU	1	8	9
P-KO BEZPIECZEŃSTWU OSÓB I MIENIA	15	10	0
P-KO BEZPIECZEŃSTWU W KOMUNIKACJI	47	70	23
P-KO OSOBIE	0	0	0
P-KO MIENIU	16	19	10

P-KO OBYCZAJNOŚCI PUBLICZNEJ	1	0	1
P-KO URZĄDZENIOM UŻYTKU PUBLICZNEGO	0	1	0
P-KO PRZEPISOM O OCHRONIE PRZYRODY, ZWIERZĄT I RYBACTWIE ŚRÓDLĄDOWYM	2	0	0
P-KO PRZEPISOM USTAWY O WYCHOWANIU W TRZEŻWOŚCI	9	0	2
INNYM PRZEPISOM	23	50	26
OGÓŁEM	114	158	71

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Miejskiej Policji w Zamościu.

W ciągu 2014r. policjanci KP Szczepieszyn **na terenie działania całego Komisariatu Policji** (miasto i gmina Szczepieszyn, gm. Radechnica i gm. Sułów) zatrzymali na gorącym uczynku popełnienia przestępstwa 64 sprawców.

Tabela 34. Liczba osób zatrzymanych na gorącym uczynku w 2014 r.

RODZAJ PRZESTĘPSTWA	LICZBA ZATRZYMANYCH
PRZESTĘPSTWA ROZBÓJNICZE	2
KRADZIEŻE Z WŁAMANIEM	3
KRADZIEŻE MIENIA	3
BÓJKI I POBICIA	6
NIETRZEŻWI KIERUJĄCY	50
OGÓŁEM	64

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Miejskiej Policji w Zamościu.

Tabela 35. Liczba interwencji za ostatnie trzy lata.

RODZAJ INTERWENCJI	2013	2014	I PÓŁROCZE 2015
DOMOWE	143	148	69
W LOKALACH	6	2	2
ZWIĄZANE Z RUCHEM DROGOWYM	129	134	63

ZWIĄZANE Z WYKROCZENIEM (KRADZIEŻ MIENIA)	12	29	13
ZWIĄZANE Z WYKROCZENIEM (USZKODZENIE MIENIA)	8	8	10
OSOBA NIETRZEŻWA	30	23	7
SPOŻYWANIE ALKOHOLU W MIEJSCU ZABRONIONYM	17	10	7
ZWIĄZANE Z WYKROCZENIEM (ZAKŁÓCANIE PORZĄDKU PUBLICZNEGO)	24	6	2
INNE	363	438	240
OGÓŁEM	732	798	413

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Miejskiej Policji w Zamościu.

Ponadto policjanci wylegitymowali w 2014r. - 1307 osób, natomiast w I półroczu 2015r. liczba ta wyniosła - 372. Zatrzymano łącznie 52 dowody rejestracyjne, 32 w 2014 r. i 20 w I półroczu 2015 r. oraz 32 dokumenty prawo jazdy – 17 w 2014 r. oraz 5 w I półroczu 2015 r.

Tabela 36. Odnotowane wskaźniki wykrywalności przestępstw na terenie miasta i gminy Szczepieszyn w ciągu I półroczu 2015 r.

OBSZAR	RODZAJ PRZESTĘPSTWA	WSKAŹNIK WYKRYWALNOŚCI (%)
MIASTO SZCZEPRESZYN	OGÓŁEM	92,68
	GOSPODARCZE	100
	KRYMINALNE	92
	KRADZIEŻ Z WŁAMANIEM	66,67
	PROWADZENIE POJ. W STANIE NIETRZEŻWOŚCI W RUCHU DROGOWYM	100
	KRADZIEŻ CUDZEJ RZECZY	50
	ROZBOJE I WYMUSZENIA	100
	BÓJKA I POBICIE	100
GMINA SZCZEPRESZYN	OGÓŁEM	89,66

	GOSPODARCZE	66,67
	KRYMINALNE	89,47
	KRADZIEŻ Z WŁAMANIEM	75
	PROWADZENIE POJ. W STANIE NIETRZEŻWOŚCI W RUCHU DROGOWYM	100
	USZKODZENIE RZECZY	80

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Miejskiej Policji w Zamościu.

W ciągu 2014r. **na terenie działania całego Komisariatu Policji** zostało umorzonych 54 postępowań przygotowawczych z czego:

- » 34 z powodu niewykrycia sprawcy przestępstwa,
- » 25 brak znamion czynu zabronionego,
- » 8 brak znamion czynu zabronionego po wykonaniu czynności w trybie 308 kpk,
- » 3 czyn stanowił wykroczenie,
- » 3 umorzono z innych przyczyn wyłączających ściganie

W I półroczu 2015 r. - umorzono 33 postępowań z czego:

- » 13 z powodu niewykrycia sprawcy przestępstwa,
- » 8 brak znamion czynu zabronionego,
- » 6 brak znamion czynu zabronionego po wykonaniu czynności w trybie 308 kpk,
- » 2 czyn stanowił wykroczenie,
- » 4 umorzono z innych przyczyn wyłączających ściganie.

Ochrona Przeciwpożarowa na terenie gminy Szczebrzeszyn zapewniona jest jedną Jednostką Ratowniczo-Gaśniczą Państwowej Straży Pożarnej z siedzibą w Szczebrzeszynie, w której służbę pełni 33 strażaków na trzech zmianach służbowych. Całodobowo pełniona jest służba 7 strażaków, co pozwala zapewnić obsadę osobową dla 2 zastępów. Dodatkowo funkcjonuje 11 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych znajdujące się w: Szczebrzeszynie, Szperówce, Błoniu, Kawęczynie, Kawęczynku, Brodach Małych, Brodach Dużych, Niedzieliskach, Kątach Pierwszych, Bodaczowie oraz Wielączy.

Zaprezentowane powyżej wskaźniki i informacje jednoznacznie wskazują dość na wysoki poziom bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie gminy. W celu dalszego podnoszenia standardu bezpieczeństwa publicznego niezbędnym elementem wydaje się być kontynuacja

i zacieśnianie współpracy władz samorządowych z Komisariatem Policji. Z uwagi na turystyczny charakter gminy wskazane ponadto jest zastosowanie monitoringu w miejscach niebezpiecznych oraz najczęściej uczęszczanych. Celowe wydaje się być również podjęcie działań zmierzających do instalacji dodatkowego oświetlenia drogowego w miejscach niebezpiecznych oraz realizacji inwestycji polegających na dalszej budowie chodników i ścieżek rowerowych, w szczególności poza miastem Szczepieszyn. Konieczne jest również doposażenie miejscowego Komisariatu Policji w nowoczesny sprzęt komputerowy i biurowy.

5.2.10. Jakość życia w gminie

Jak wynika z analizy statystyczno-diagnostycznej w gminie Szczepieszyn systematycznie zmniejsza się liczba mieszkańców. Ten, utrzymujący się od kilkunastu lat, trend demograficzny jest jednakże charakterystyczny dla większości gmin powiatu zamojskiego. Relatywnie duży przyrost ludności w wieku poprodukcyjnym na terenie gminy oraz zmniejszający się z roku na rok odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym jednoznacznie wskazują na starzenie się społeczeństwa.

Warunki mieszkaniowe w gminie Szczepieszyn są porównywalne do panujących w innych gminach powiatu zamojskiego. Na 1000 mieszkańców przypada ok. 350 mieszkań - o 0,72% więcej niż województwie. Na podobnym poziomie znajdują się wskaźniki wyposażenia mieszkań w instalacje wodociągowe, łazienkę i centralne ogrzewanie. Niepokoić może natomiast zbyt mała liczba mieszkań oddawanych do użytku – w 2013 r. były to 23 mieszkania, a w roku 2014 już tylko 9 mieszkań, a także relatywnie niska liczba nowobudowanych obiektów mieszkalnych.

Poziom wykształcenia mieszkańców rośnie, czego odzwierciedleniem jest zwiększający się odsetek osób z wykształceniem wyższym i malejący udział osób z wykształceniem podstawowym. Jest to możliwe dzięki lepszej dostępności dzieci i młodzieży do coraz wyższej jakości form edukacji, a także coraz lepszemu wyposażeniu szkół w pomoce i sprzęt komputerowy.

Mieszkańcy gminy mają również coraz lepszy dostęp do ambulatoryjnej i szpitalnej opieki zdrowotnej, możliwej dzięki rozwijającym się publicznym i niepublicznym przychodniom lekarskim. Choć liczba porad lekarskich, udzielonych pacjentom odwiedzającym przychodnie spadła w 2014 roku, wciąż utrzymuje się ona na wysokim poziomie (63 653). Gmina Szczepieszyn była pod względem ilości porad lekarskich na pierwszym miejscu wśród gmin powiatu zamojskiego. Na taki stan rzeczy wpływać mogą dwa czynniki. Z jednej strony może to być rezultatem starzejącego się społeczeństwa, z drugiej natomiast strony może to również świadczyć o rosnącej świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowia.

Poziom bezpieczeństwa publicznego w gminie należy uznać za dość wysoki. Świadczyć może o tym malejąca liczba wykroczeń na terenie działania Komisariatu Policji w Szczepieszynie jak również wysoka wykrywalność sprawców przestępstw popełnionych -89,66% na terenie gminy Szczepieszyn i 92,68% na terenie miasta Szczepieszyn.

Zgodnie z metodologią Krajowego Raportu o Rozwoju Społecznym⁵, na podstawie wskaźnika rozwoju społecznego - HDI (Human Development Indeks), który na poziomie lokalnym stanowi użyteczne narzędzie do analizy źródeł obecnych i przyszłych problemów, powiat zamojski został

⁵ Raport o Rozwoju Społecznym Polska 2012. Rozwój regionalny i lokalny. Biuro projektów UNDP w Polsce. Warszawa 2012.

zakwalifikowany do powiatów o niskim wskaźniku rozwoju społecznego. Tym samym powiat, został znalazł się w rankingu 30 powiatów o najniższych wartościach LHDI w roku 2010. Pomiaru rozwoju społecznego dokonano na podstawie trzech istotnych elementów ludzkiego życia: długości życia (zdrowie), wiedzy (edukacja) oraz poziomu dochodu – zamożności. W powiecie zamojskim najniższą wartość przyjmuje wskaźnik zamożności, który został ustalony na podstawie średniego poziomu zamożności mieszkańców. Jego wartość wynika przede wszystkim z niskich zarobków mieszkańców powiatu oraz dużego udziału osób niepracujących. Wskaźnik zdrowia został w raporcie oceniony jako przyjmujący wartość wysoką a wskaźnik edukacji niską.

Tabela 37. Wartość wskaźnika LHDI dla powiatu zamojskiego w roku 2010 i zmian pozycji w rankingu w porównaniu do 2007 r.

POWIAT	POZYCJA WG LHDI 2010	ZMIANA POZYCJI W PORÓWNANIU DO 2007 R.	LHDI (LOKALNY WSKAŹNIK ROZWOJU SPOŁECZNEGO)	HI (WSKAŹNIK ZDROWIA)	EI (WSKAŹNIK EDUKACJI)	WI (WSKAŹNIK ZAMOŻNOŚCI)
ZAMOJSKI	364	-8	24,45	40,28	22,56	16,09

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportu o Rozwoju Społecznym Polska 2012.

Nie mniej jednak należy wskazać, iż rozwój społeczny jest zjawiskiem niezwykle złożonym i proponowany w raporcie, o którym mowa powyżej, wskaźnik – ani żadna inna miara syntetyczna – nie jest w stanie w pełni tej złożoności oddać. Prezentowana w tabeli zmiana w czasie ma zatem charakter poglądowy i ze względu na jej niewielką skalę trudno wyciągać zdecydowane wnioski. Zwraca uwagę to, że nie zawsze ranking według dochodów odzwierciedla rozkład rozwoju społecznego, innymi słowy dochód nie determinuje poziomu rozwoju społecznego danego województwa czy powiatu. Należy przy tym pamiętać, że wartość wskaźnika syntetycznego jest wypadkową wartości wskaźników grupowych i na ich podstawie należy rozpatrywać wynik każdej jednostki terytorialnej.

5.3. Gospodarka i rynek pracy

5.3.1. Rolnictwo

Rolnictwo stanowi dużą część działalności gospodarczej w gminie Szczepleszyn. W 2010 roku powierzchnia gminy wynosiła 12 350,00 ha, z czego użytki rolne, zgodnie z danym z Powszechnego Spisu Rolnego, zajmowały powierzchnię 6 789,69 ha. Tym samym, stanowiły one ponad połowę powierzchni gminy (54,98%). W ciągu ośmiu lat teren zajmowany przez gminę nieznacznie się zwiększył (o 34 ha), natomiast powierzchnia użytków rolnych zmniejszyła się o 713,62 ha. Strukturę użytkowania gruntów w gminie Szczepleszyn przedstawia poniższa tabela.

Tabela 38. Struktura użytkowania gruntów w gminie Szczepleszyn w latach 2002 i 2010 wg danych z Powszechnych Spisów Rolnych.

	(HA)			%		
	2002	2010	RÓŻNICA (HA)	2002	2010	RÓŻNICA (PKT. %)
POWIERZCHNIA OGÓLNA	12 316,00	12 350,00	34,00	100,00	100,00	-
UŻYTKI ROLNE, W TYM:	7 503,32	6 789,69	-713,63	60,92	54,98	-5,95
LASY I GRUNTY LEŚNE	1 180,71	1 233,29	52,58	9,59	9,99	0,40
POZOSTAŁE GRUNTY OGÓŁEM	466,44	454,48	-11,96	3,79	3,68	-0,11
OGÓŁEM	9 150,47	8 477,47	-673,00	74,30	68,64	-5,65

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Strukturę użytkowania gruntów w 2002 roku przedstawia szczegółowo poniższa tabela.

Tabela 39. Struktura użytkowania gruntów w gminie Szczepleszyn 2002 roku.

RODZAJE GRUNTÓW	POWIERZCHNIA (HA)	% POWIERZCHNI OGÓLNEJ GMINY
POWIERZCHNIA OGÓLNA GMINY	12 316,00	100,00%
GRUNTY OGÓŁEM	9 150,47	74,30%
UŻYTKI ROLNE	7 503,32	60,92%
GRUNTY ORNE OGÓŁEM	6 551,03	53,19%
GRUNTY ORNE POD ZASIEWAMI	5 559,91	45,14%
GRUNTY ORNE ODŁOGI	590,85	4,80%
GRUNTY ORNE UGORY	400,27	3,25%
SADY	63,45	0,52%
ŁĄKI TRWAŁE OGÓŁEM	851,59	6,91%
ŁĄKI TRWAŁE UŻYTKOWANE	450,56	3,66%
PASTWISKA OGÓŁEM	37,25	0,30%
PASTWISKA UŻYTKOWANE	28,77	0,23%
LASY I GRUNTY LEŚNE OGÓŁEM	1 180,71	9,59%
LASY I GRUNTY LEŚNE ZALESIONE	1 172,24	9,52%
POZOSTAŁE GRUNTY OGÓŁEM	466,44	3,79%
POZOSTAŁE GRUNTY ZADRZEWIONE I ZAKRZEWIONE	10,90	0,09%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Strukturę użytkowania gruntów w 2010 roku przedstawia szczegółowo poniższa tabela.

Tabela 40. Struktura użytkowania gruntów w gminie Szczepleszyn w 2010 roku.

RODZAJE GRUNTÓW I UŻYTKÓW ROLNYCH	POWIERZCHNIA (HA)	% POWIERZCHNI OGÓLNEJ GMINY
POWIERZCHNIA OGÓLNA GMINY	12 350,00	100,00%
GRUNTY OGÓŁEM	8 477,47	68,64%
UŻYTKI ROLNE OGÓŁEM	6 789,69	54,98%
UŻYTKI ROLNE W DOBREJ KULTURZE	6 424,16	52,02%

POD ZASIEWAMI	5 184,31	41,98%
GRUNTY UGOROWANE ŁĄCZNIE Z NAWOZAMI ZIELONYMI	421,93	3,42%
UPRAWY TRWAŁE	120,87	0,98%
SADY OGÓŁEM	100,89	0,82%
OGRODY PRZYDOMOWE	87,01	0,70%
ŁĄKI TRWAŁE	590,70	4,78%
PASTWISKA TRWAŁE	19,34	0,16%
POZOSTAŁE UŻYTKI ROLNE	365,53	2,96%
LASY I GRUNTY LEŚNE	1 233,29	9,99%
POZOSTAŁE GRUNTY	454,48	3,68%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

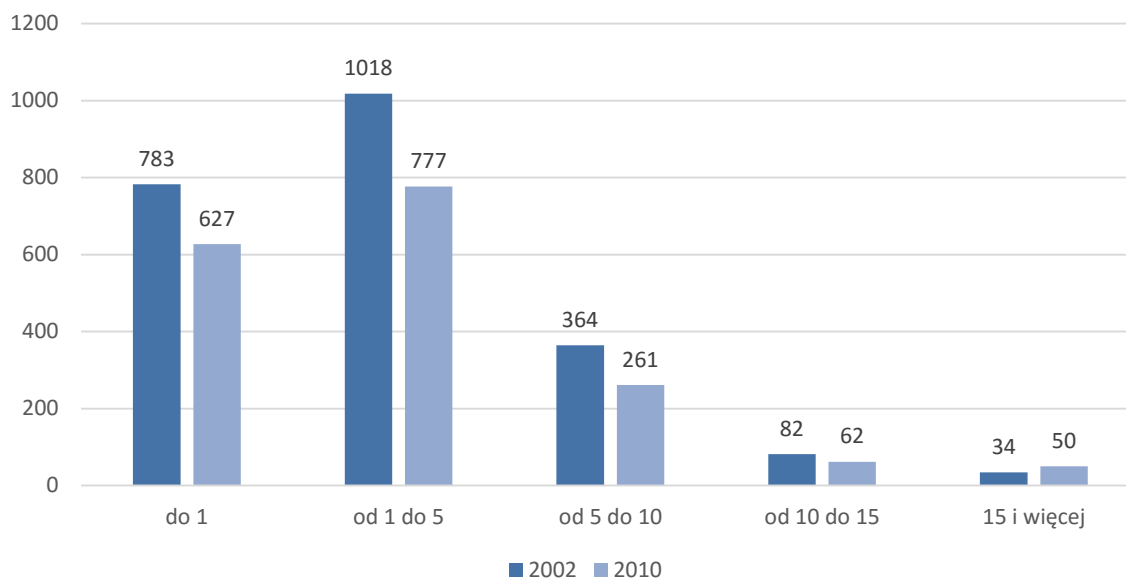
Zgodnie z danymi GUS, w 2010 roku gospodarstwa zajmujące powierzchnię mniejszą niż 5 hektarów stanowiły w gminie aż 78,96% wszystkich gospodarstw. Z tego aż 34,33%, to gospodarstwa zajmujące poniżej 1 ha. W ciągu 8 lat od 2002 roku liczba gospodarstw zmalała o 19,92% - z 783 do 627. Zmniejszyła się również liczba gospodarstw o powierzchni od 1 do 5 ha z 1018 do 777 - spadek o 23,67%. Jak wynika z danych pochodzących z Powszechnego Spisu Rolnego gospodarstwa większe niż 15 ha w 2010 roku ha stanowiły jedynie 2,81%. W gminie Szczecbrzeszyn występuje więc bardzo niekorzystna sytuacja agrarna. Jest ona związana z rozdrobnieniem rolnictwa, co prowadzi do małej efektywności w zakresie gospodarki rolnej. Strukturę gospodarstw wg grup obszarowych użytków rolnych w 2002 i 2010 roku przedstawiają tabela oraz wykres.

Tabela 41. Liczba gospodarstw rolnych wg grup obszarowych użytków rolnych w 2002 i 2010 roku.

LATA	2002		2010		RÓŻNICA	
	LICZBA	%	LICZBA	%	LICZBA	PKT %
DO 1	783	34,33	627	35,28	-156	0,96
OD 1 DO 5	1 018	44,63	777	43,73	-241	-0,90
OD 5 DO 10	364	15,96	261	14,69	-103	-1,27
OD 10 DO 15	82	3,59	62	3,49	-20	-0,11
15 I WIĘCEJ	34	1,49	50	2,81	16	1,32
OGÓŁEM	2 281	100,00	1 777	100,00	-504	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wykres 31. Liczba gospodarstw rolnych wg grup obszarowych użytków rolnych w 2002 i 2010 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Najważniejszą uprawą na terenie gminy są zboża. Zajmowana przez nie powierzchnia w 2010 roku wyniosła aż 3 873,29 ha, co stanowiło 74,71% obszaru wszystkich upraw. Wśród zbóż dominowała uprawa pszenicy ozimej. W gminie były na nią przeznaczone 2 003,09 ha. Stanowiło to aż 38,64% wszystkich zasiewów. Drugą pod względem zajmowanej powierzchni uprawą był jęczmień jary, który zajmował 1 012,99 ha (19,54% powierzchni wszystkich zasiewów). Uprawy przemysłowe pokrywały 803,76 ha, stanowiąc 15,50% obszaru przeznaczonego na zasiew. Wśród upraw przemysłowych dominowała produkcja rzepaku i rzepiku oraz buraków cukrowych.

Tabela 42. Powierzchnia zasiewów w gminie Szczepczyszyn w roku 2010.

RODZAJ ZASIEWÓW	POWIERZCHNIA (HA)	%
OGÓŁEM	5 184,31	100,00
ZBOŻA RAZEM	3 873,29	74,71
ZBOŻA PODSTAWOWE Z MIESZANKAMI ZBOŻOWYMI	3 851,13	74,28
PSZENICA OZIMA	2 003,09	38,64
PSZENICA JARA	334,61	6,45
ŻYTO	47,55	0,92
JĘCZMIEŃ OZIMY	76,56	1,48
JĘCZMIEŃ JARY	1 012,99	19,54
OWIES	43,25	0,83
PSZENŻYTO OZIME	112,33	2,17
PSZENŻYTO JARE	16,44	0,32
MIESZANKI ZBOŻOWE OZIME	29,60	0,57

MIESZANKI ZBOŻOWE JARE	174,71	3,37
KUKURYDZA NA ZIARNO	2,17	0,04
ZIEMNIAKI	143,75	2,77
UPRAWY PRZEMYSŁOWE	803,76	15,50
BURAKI CUKROWE	218,37	4,21
RZEPAK I RZEPIK RAZEM	533,16	10,28
STRĄCZKOWE JADALNE NA ZIARNO RAZEM	106,00	2,04
WARZYWA GRUNTOWE	11,85	0,23

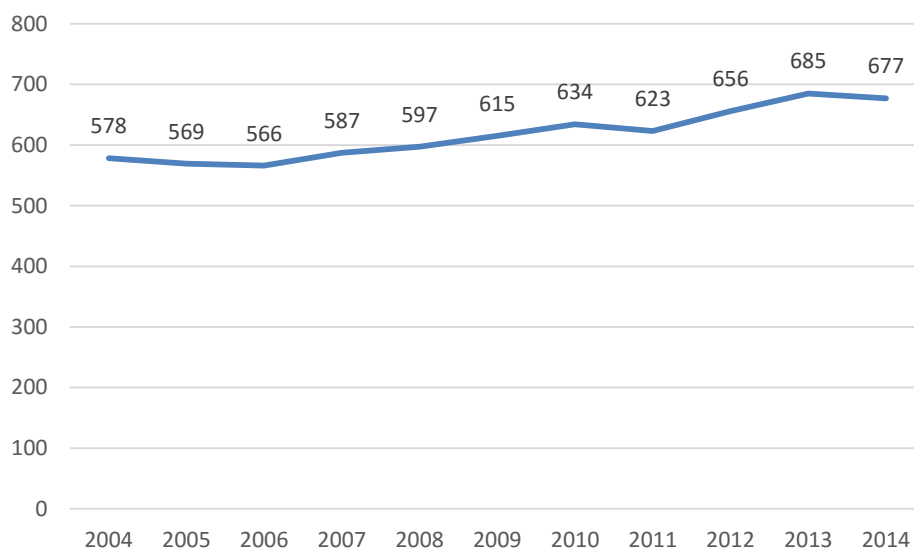
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

5.3.2. Przedsiębiorczość

Gmina Szczepleszyn należy do gmin miejsko-wiejskich. Produkcja rolnicza stanowi znaczącą działalność gospodarczą na terenie gminy. Przekłada się to na niższą liczbę zarejestrowanych na jej terenie przedsiębiorstw w porównaniu do gmin miejskich. W ciągu ostatnich lat można jednak zaobserwować bardzo pozytywny trend polegający na stałym wzroście liczby podmiotów gospodarczych.

Wykres 32. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w gminie Szczepleszyn w latach 2004- 2014.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W strukturze własnościowej podmiotów przeważa sektor prywatny nad publicznym. W 2014 roku podmioty gospodarcze z sektora prywatnego stanowiły aż 96,60 % podmiotów zarejestrowanych w REGON. Sektor publiczny stanowił jedynie 3,4 %. Dynamikę zmian liczby podmiotów gospodarczych w gminie Szczepleszyn w latach 2004-2014 przedstawia poniższa tabela nr 43 i wykres 33.

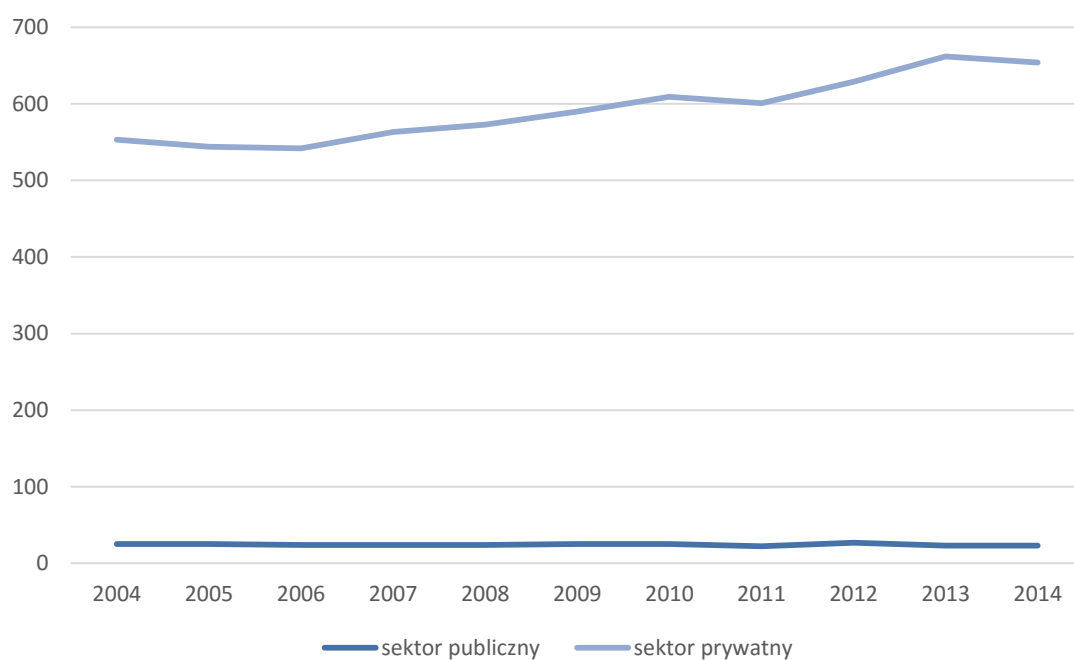

Tabela 43. Liczba podmiotów gospodarczych w gminie Szczepleszyn w latach 2004-2014 z uwzględnieniem struktury własności.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	DYNAMIKA ZMIAN LICZBY PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH (% ZMIANY W STOSUNKU DO 2002 ROKU)
SEKTOR PUBLICZNY	25	25	24	24	24	25	25	22	27	23	23	-8,00
SEKTOR PRYWATNY	553	544	542	563	573	590	609	601	629	662	654	18,26

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wykres 33. Liczba podmiotów gospodarczych w gminie Szczepleszyn w latach 2004-2014 z uwzględnieniem struktury własności.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Rodzaje podmiotów gospodarczych występujących na terenie gminy Szczepleszyn prezentuje tabela nr 44.

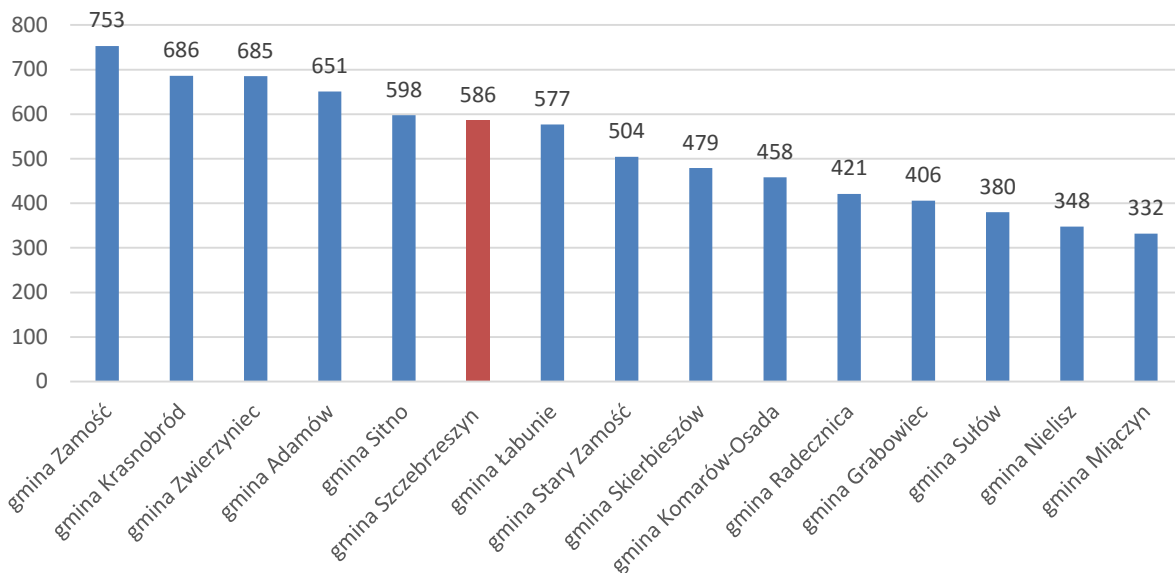
Tabela 44. Rodzaje podmiotów gospodarki narodowej w gminie Szczebrzeszyn w 2014 roku.

RODZAJE PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ	WARTOŚĆ	%
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ OGÓŁEM	677	100,00
SEKTOR PUBLICZNY, W TYM:	23	3,40
PAŃSTWOWE I SAMORZĄDOWE JEDNOSTKI PRAWA BUDŻETOWEGO	17	2,51
PRZEDSIĘBIORSTWA PAŃSTWOWE	0	0,00
SPÓŁKI HANDLOWE	2	0,30
SPÓŁKI HANDLOWE Z UDZIAŁEM KAPITAŁU ZAGRANICZNEGO	0	0,00
SEKTOR PRYWATNY, W TYM:	654	96,60
OSOBY FIZYCZNE PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ	540	79,76
SPÓŁKI HANDLOWE	24	3,55
SPÓŁKI HANDLOWE Z UDZIAŁEM KAPITAŁU ZAGRANICZNEGO	1	0,15
SPÓŁDZIELNIE	8	1,18
FUNDACJE	1	0,15
STOWARZYSZENIA I ORGANIZACJE SPOŁECZNE	34	5,02

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Pod względem wskaźników dotyczących rozwoju przedsiębiorczości gmina Szczebrzeszyn znajdowała się pośrodku rankingu gmin powiatu zamojskiego. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności wynosiła 585 i plasowała ją na 6 miejscu w powiecie zamojskim.

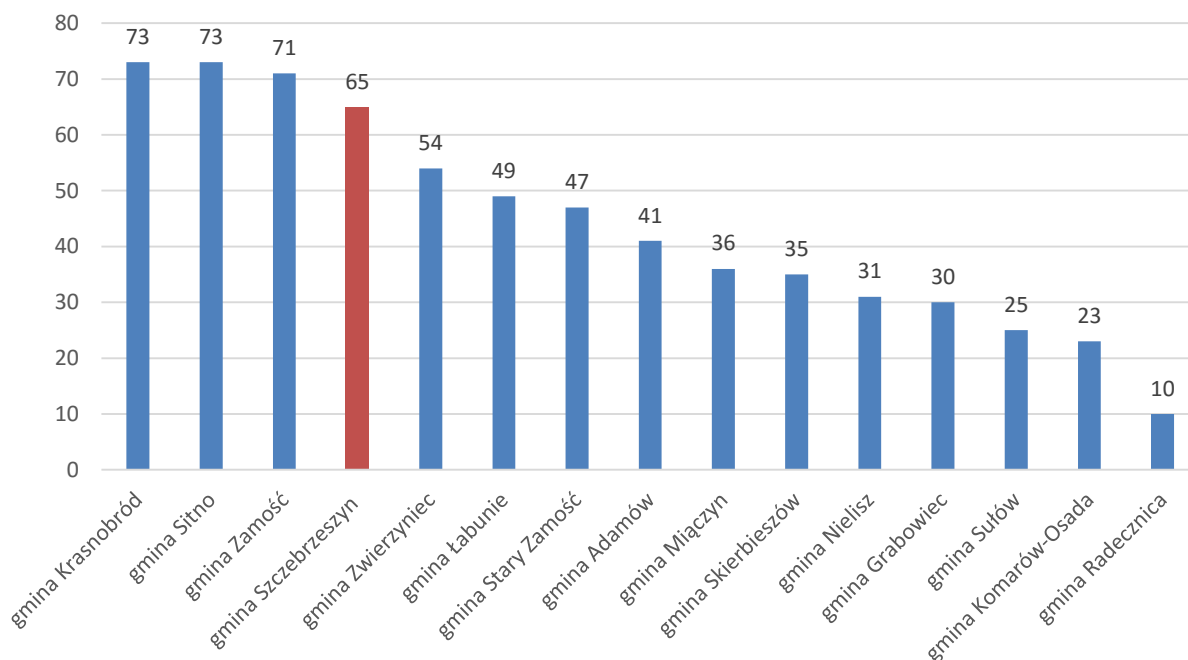
Wykres 34. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności w gminach powiatu zamojskiego w 2013 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Poziom wskaźnika nowo zarejestrowanych jednostek dawał jej z kolei czwarty wynik w powiecie.

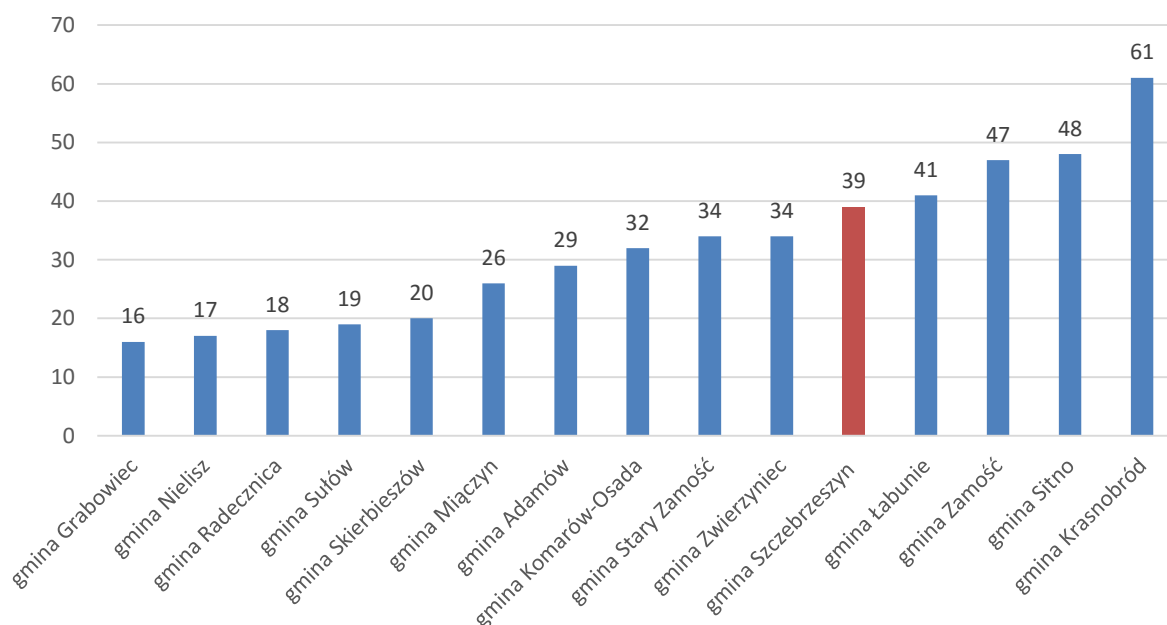
Wykres 35. Liczba jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 10 tys. ludności w gminach powiatu zamojskiego w 2013 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Również wskaźnik mówiący o liczbie jednostek wyrejestrowanych z REGON był dość korzystny. Pod tym względem gmina Szczepieszyn zajmowała 11 miejsce w powiecie z liczbą 39 zamkniętych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tysięcy ludności.

Wykres 36. Liczba podmiotów wykreślonych z rejestru REGON na 10 tys. ludności w gminach powiatu zamojskiego w 2013 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wartości wszystkich omówionych powyżej wskaźników oraz miejsce w rankingu gmin powiatu zamojskiego prezentuje szczegółowo poniższa tabela.

Tabela 45. Wskaźniki dotyczące rozwoju przedsiębiorczości w gminach powiatu zamojskiego 2013 roku.

GMINA	PODMIOTY WPISANE DO REJESTRU REGON NA 10 TYS. LUDNOŚCI		JEDNOSTKI NOWO ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON NA 10 TYS. LUDNOŚCI		JEDNOSTKI WYKREŚLONE Z REJESTRU REGON NA 10 TYS. LUDNOŚCI		PODMIOTY WPISANE DO REJESTRU NA 1000 LUDNOŚCI		PODMIOTY NOWO ZAREJESTROWANE NA 10 TYS. LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM	
	ILOŚĆ	RANKING	ILOŚĆ	RANKING	ILOŚĆ	RANKING	ILOŚĆ	RANKING	ILOŚĆ	RANKING
GMINA ADAMÓW	651	4	41	8	29	7	65	4	68	8
GMINA GRABOWIEC	406	12	30	12	16	1	41	12	52	12
GMINA KOMARÓW-OSADA	458	10	23	14	32	8	46	10	38	14
GMINA KRASNOBRÓD	686	2	73	1	61	15	69	2	119	1
GMINA ŁABUNIE	577	7	49	6	41	12	58	7	78	6

GMINA MIĄCZYN	332	15	36	9	26	6	33	15	59	10
GMINA NIELISZ	348	14	31	11	17	2	35	14	53	11
GMINA RADECNICA	421	11	10	15	18	3	42	11	17	15
GMINA SITNO	598	5	73	2	48	14	60	5	113	2
GMINA SKIERBIESZÓW	479	9	35	10	20	5	48	9	60	9
GMINA STARY ZAMOŚĆ	504	8	47	7	34	10	50	8	77	7
GMINA SUŁÓW	380	13	25	13	19	4	38	13	42	13
GMINA SZCZEBRZESZYN	586	6	65	4	39	11	59	6	103	4
GMINA ZAMOŚĆ	753	1	71	3	47	13	75	1	109	3
GMINA ZWIERZYNIEC	685	3	54	5	34	9	68	3	87	5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wiodącym typem działalności gospodarczej w gminie, zgodnie z danymi BDL GUS, jest handel hurtowy i detaliczny. Liczba tego rodzaju przedsiębiorstw zarejestrowanych w 2014 roku wynosiła 228, co stanowiło 33,68% wszystkich podmiotów zarejestrowanych w gminie. Ważną i popularną na terenie gminy branżą jest również budownictwo. W branży tej działało 86 firm (12,70% podmiotów na terenie gminy zarejestrowanych w REGON). Nieznacznie mniej podmiotów gospodarczych, bo 74 działało w sekcji C- przetwórstwo przemysłowe. Pełne zestawienie zarejestrowanych w gminie Szczepieszyn podmiotów gospodarczych – stan na 2014 r. - przedstawia tabela nr 45.

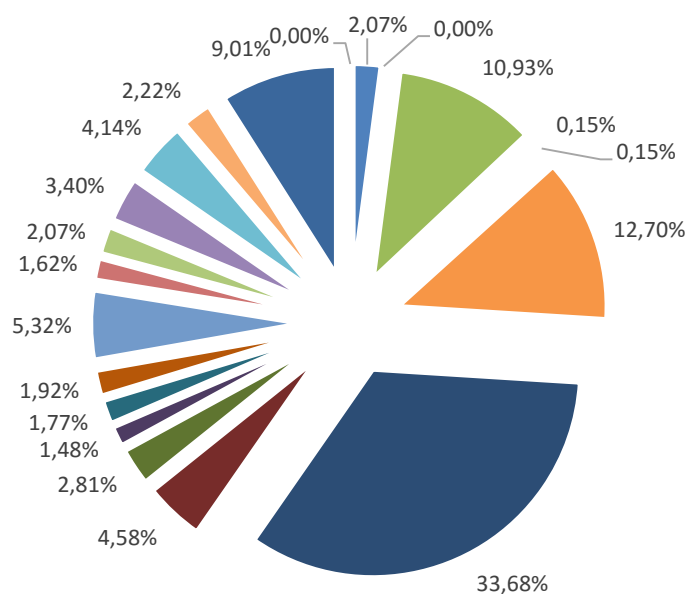
Tabela 46. Podmioty gospodarcze w gminie Szczepieszyn wg klasyfikacji PKD 2007 stan na 2014 r.

SEKCJE I DZIAŁY WEDŁUG PKD 2007	WARTOŚĆ	PROCENT
SEKCJA A: ROLNICTWO, LEŚNICTWO, ŁOWIECTWO, RYBACTWO	14	2,07
SEKCJA B: GÓRNICTWO I WYDOBYWANIE	0	0,00
SEKCJA C: PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE	74	10,93
SEKCJA D: WYTWARZANIE I ZAOPATRYWANIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ, GAZ...	1	0,15
SEKCJA E: DOSTAWA WODY; GOSPODAROWANIE ŚCIEKAMI, ODPADAMI	1	0,15
SEKCJA F: BUDOWNICTWO	86	12,70
SEKCJA G: HANDEL HURTOWY I DETALICZNY; NAPRAWA POJAZDÓW...	228	33,68
SEKCJA H: TRANSPORT I GOSPODARKA MAGAZYNOWA	31	4,58
SEKCJA I: DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZAKWATEROWANIEM I USŁUGAMI GASTRONOMICZNYMI	19	2,81
SEKCJA J: INFORMACJA I KOMUNIKACJA	10	1,48
SEKCJA K: DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA I UBEZPIECZENIOWA	12	1,77

SEKCJA L: DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OBSŁUGĄ RYNKU NIERUCHOMOŚCI	13	1,92
SEKCJA M: DZIAŁALNOŚĆ PROFESJONALNA, NAUKOWA, TECHNICZNA	36	5,32
SEKCJA N: DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE USŁUG ADMINISTROWANIA I DZIAŁALNOŚĆ WSPIERAJĄCA	11	1,62
SEKCJA O: ADMINISTRACJA PUBLICZNA I OBRONA NARODOWA; OBOWIĄZKOWE ZABEZPIECZENIA SPOŁECZNE	14	2,07
SEKCJA P: EDUKACJA	23	3,40
SEKCJA Q: OPIEKA ZDROWOTNA I POMOC SPOŁECZNA	28	4,14
SEKCJA R: DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z KULTURĄ, ROZRYWKĄ I REKREACJĄ	15	2,22
SEKCJE S I T: POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA ORAZ GOSPODARSTWA DOMOWE ZATRUDNIAJĄCE PRACOWNIKÓW...	61	9,01
SEKCJA U: ORGANIZACJE I ZESPOŁY EKSTERYTORIALNE	0	0,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

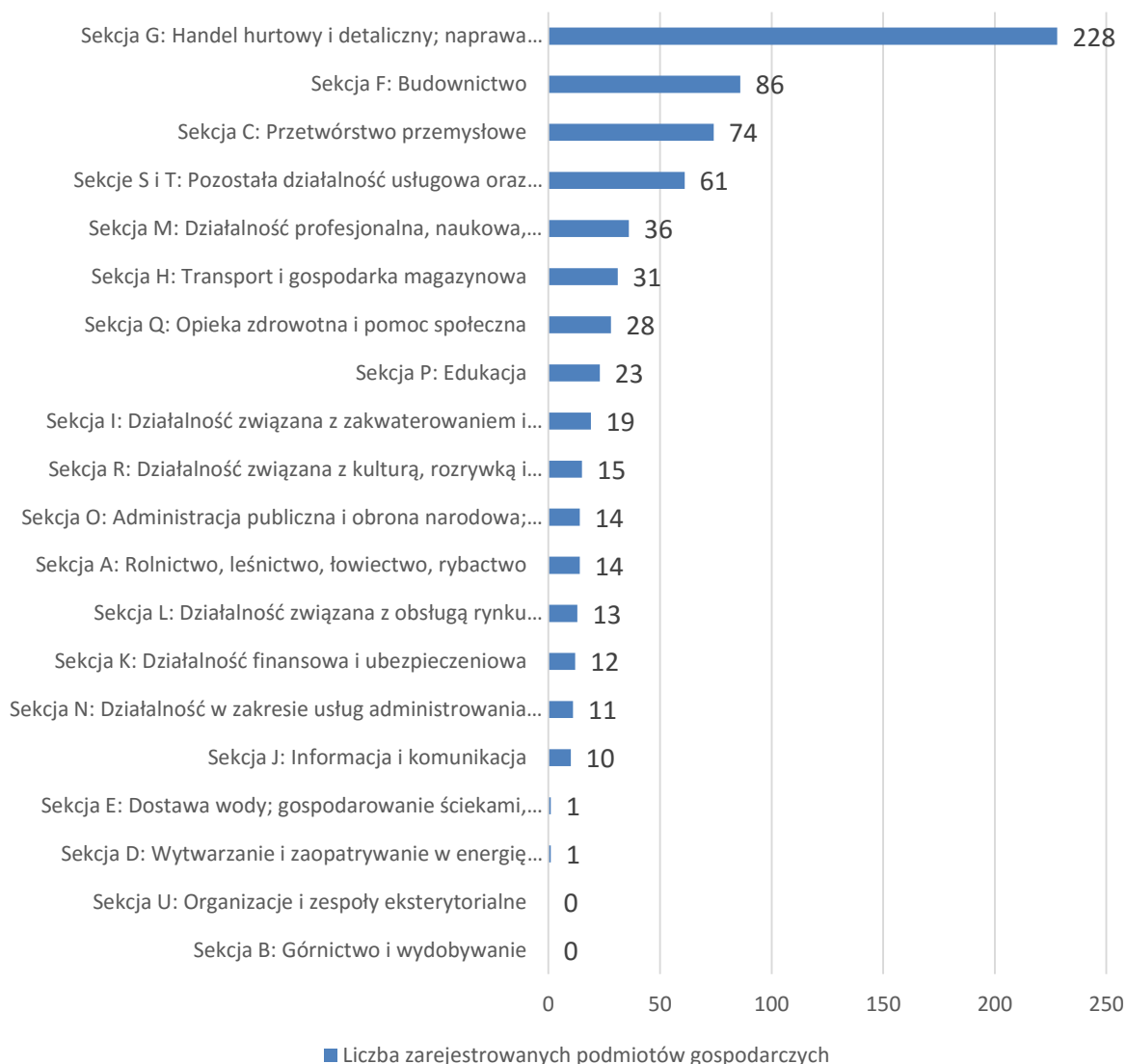
Wykres 37. Procentowy rozkład podmiotów gospodarczych w gminie Szczepczeszyn w roku 2014.

- Sekcja A: Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo
- Sekcja B: Górnictwo i wydobywanie
- Sekcja C: Przetwórstwo przemysłowe
- Sekcja D: Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz...
- Sekcja E: Dostawa wody; gospodarowanie ściekami, odpadami
- Sekcja F: Budownictwo
- Sekcja G: Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów...
- Sekcja H: Transport i gospodarka magazynowa
- Sekcja I: Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
- Sekcja J: Informacja i komunikacja
- Sekcja K: Działalność finansowa i ubezpieczeniowa
- Sekcja L: Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
- Sekcja M: Działalność profesjonalna, naukowa, techniczna
- Sekcja N: Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
- Sekcja O: Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne
- Sekcja P: Edukacja

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wykres 38. Liczba podmiotów gospodarczych w gminie Szczepleszyn wg klasyfikacji PKD 2007 w 2014 roku.

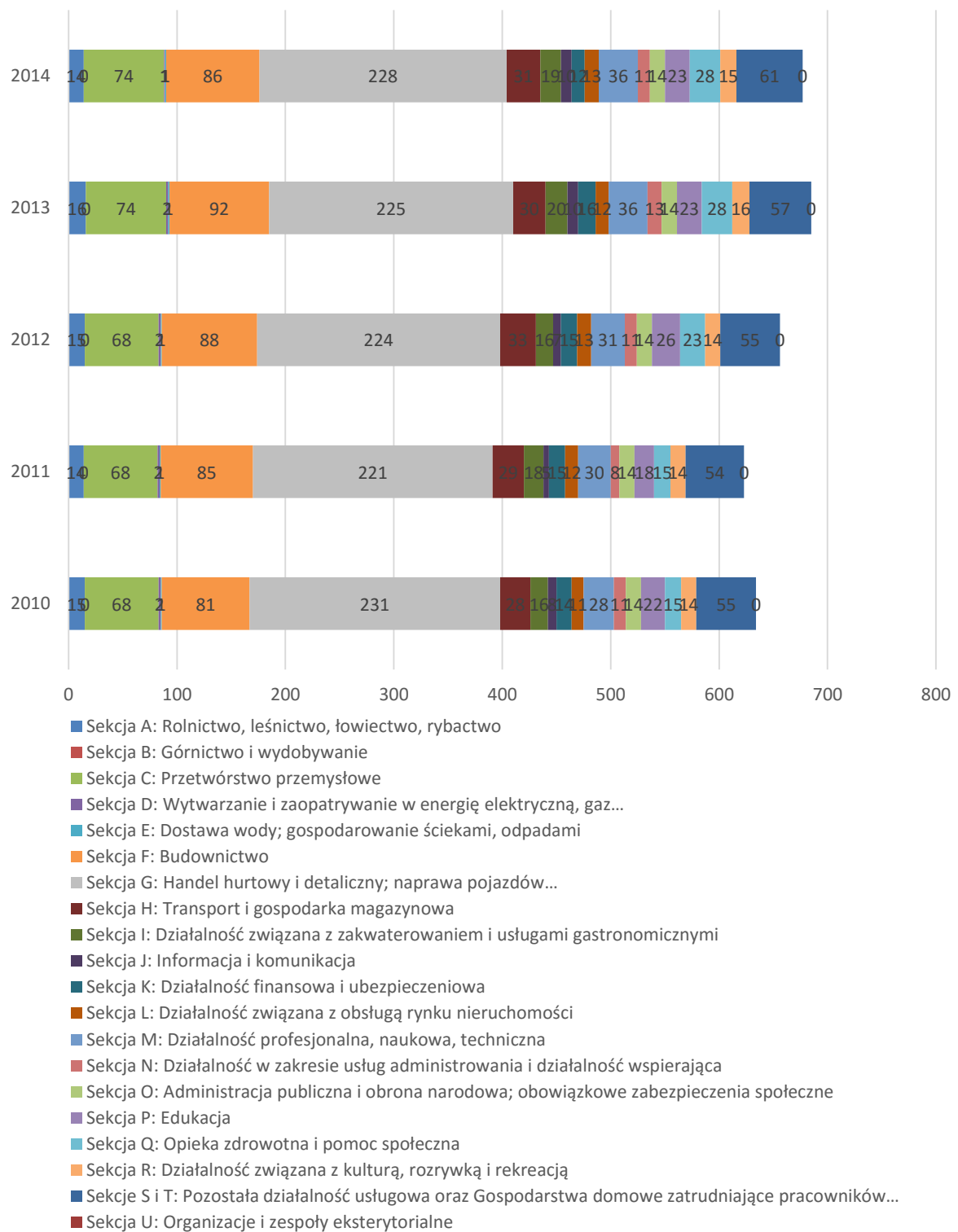

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Analizując dynamikę zmian liczby zarejestrowanych w gminie podmiotów gospodarczych na przestrzeni lat 2010-2014 można zauważyć wzrost liczby przedsiębiorstw zajmujących się przetwórstwem przemysłowym. Ich liczba wzrosła w 2012 roku o 8,82% i od tamtej pory utrzymuje się na niezmiennym poziomie. Liczba podmiotów, w wiodącym w gminie, rodzaju działalności tj. handlu hurtowym i detalicznym wahała się - w 2011 roku spadła o 4,33%, a następnie w latach 2013 i 2014 zwiększyła się o 3,16%. W przypadku podmiotów gospodarczych w pozostałych sekcjach, ich liczba podlegała również okresowym wahanom, które obrazuje poniższy wykres.

Wykres 39. Dynamika zmian liczby podmiotów gospodarczych w gminie Szczepleszyn w latach 2010-2014.

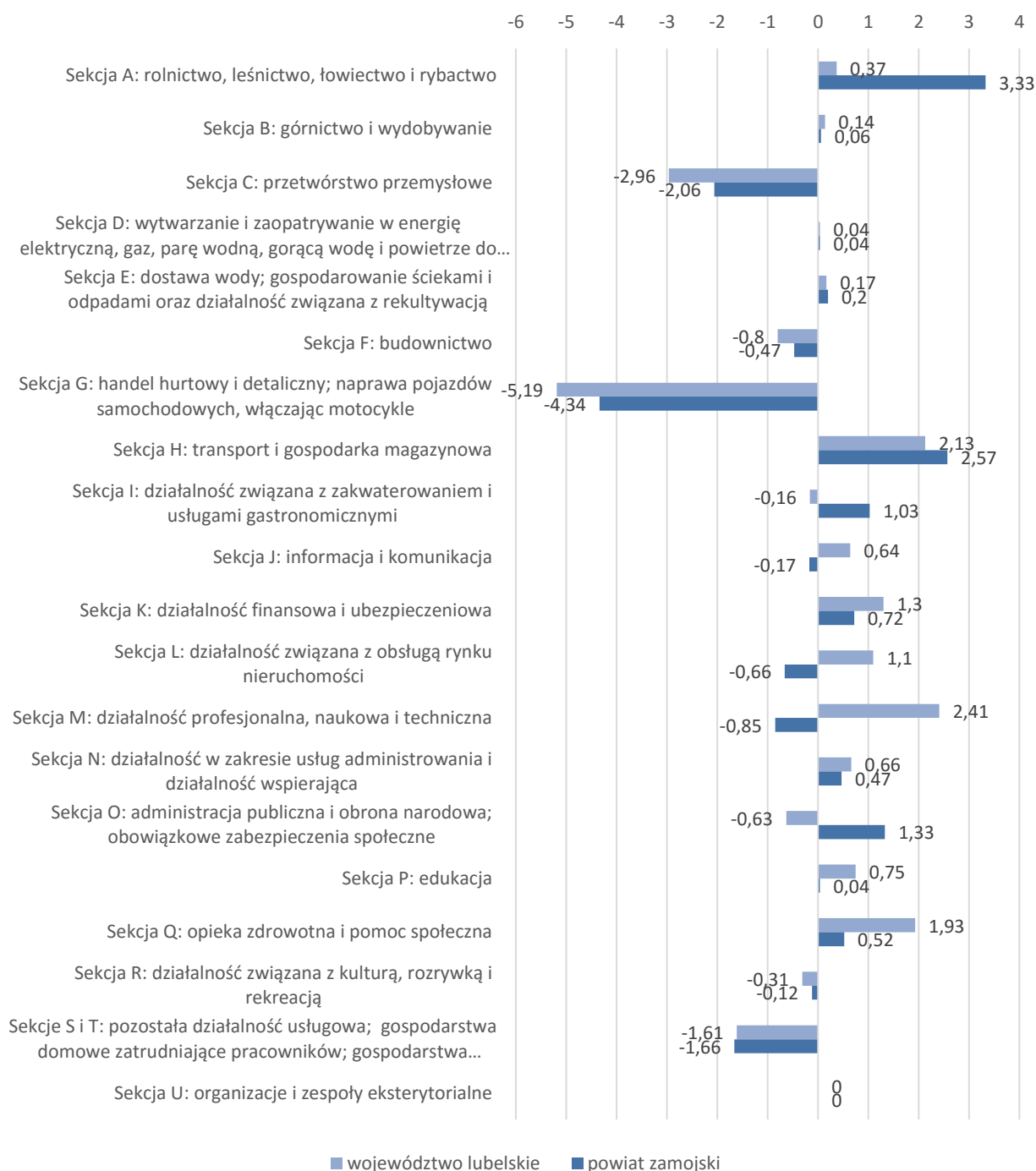
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Największe różnice w procentowym udziale podmiotów gospodarczych w poszczególnych sekcjach między gminą, a powiatem i województwem występują w sekcjach:

- » **G: Handel i transport.** Odsetek funkcjonujących podmiotów gospodarczych był w gminie Szczepieszyn wyższy niż w powiecie (o 4,34 pkt %) i województwie (o 5,19 pkt %)
- » **A: Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo.** Procentowy udział podmiotów prowadzących tego rodzaju działalność był w gminie niższy niż w powiecie (o 3,33% pkt %) i województwie (o 0,37 pkt %)
- » **C: Przetwórstwo przemysłowe.** Procentowy udział podmiotów gospodarczych w tej sekcji był w gminie wyższy niż w powiecie (o 2,06 pkt %) i województwie (o 2,96 pkt %)
- » **H: Transport i gospodarka magazynowa.** Odsetek przedsiębiorstw prowadzących tego typu działalność był w gminie niższy niż w powiecie (o 2,57 pkt %) i województwie (o 2,13 pkt %).

Pozostałe różnice w procentowym udziale podmiotów gospodarczych w powiecie zamojskim i województwie lubelskim w porównaniu z gminą Szczepieszyn przedstawia poniższy wykres. Znak - oznacza, że odsetek podmiotów w danej sekcji był wyższy w gminie. Znak + oznacza sytuację odwrotną.

Wykres 40. Różnice w procentowym udziale podmiotów gospodarczych w powiecie zamojskim i województwie lubelskim w 2014 roku w poszczególnych sekcjach klasyfikacji PKD 2007 w porównaniu z gminą Szczebrzeszyn.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Największym zakładem w sferze produkcji materialnej położonym na terenie gminy Szczebrzeszyn jest Zakład Przemysłu Tłuszczowego w Bodaczowie. Na obszarze gminy Szczebrzeszyn działają ponadto mniejsze zakłady i przetwórnice branży przemysłu rolno-spożywczego i drzewnego. Listę najważniejszych przedsiębiorców z terenu gminy Szczebrzeszyn zawiera poniższa tabela.

Tabela 47. Wykaz najważniejszych podmiotów gospodarczych w gminie Szczepieszyn.

LP.	NAZWA FIRMY	LOKALIZACJA	BRANŻA
1.	ZAKŁADY TŁUSZCZOWE W BODACZOWIE SP. Z O.O.	BODACZÓW, SZCZEPRESZYN (KLEMENSÓW)	PRZEMYSŁ ROLNO - SPOŻYWCZY PRODUKCJA OLEJU
2.	INVEST - NIERUCHOMOŚCI	SZCZEPRESZYN UL. TARGOWA	HANDEL I USŁUGI, GOSPOD. NIERUCHOMOŚCIAMI
3.	TRIMEX SP. Z O.O.	BRODY MAŁE	WYROBY Z DREWNA
4.	INWEX SP. Z O.O.	BRODY MAŁE	PRZEDSIĘBIORSTWO WIELOBRANŻOWE
5.	PPH „KROM”	BRODY MAŁE	TRANSPORT, MAGAZYNY PASZOWO-ZBOŻOWE
6.	TERMINAL PRZEŁADUNKOWY LHS W SZCZEPRESZYNIE	BRODY MAŁE	LOGISTYCZNA
7.	SPÓŁDZIELNIA TRANSPORTOWO-HANDLOWA	SZCZEPRESZYN UL. LUBELSKA	LOGISTYCZNA, USŁUGOWA
8.	ZAKŁAD GOSPODARKI KOMUNALNEJ W SZCZEPRESZYNIE SP. Z O.O.	SZCZEPRESZYN UL. GORAJSKA, UL. NADRZECZNA	USŁUGOWA

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Szczepieszynie.

Przedsiębiorcy z gminy Szczepieszyn w ciągu ostatnich lat wykazywali się relatywnie niską skutecznością w pozyskiwaniu funduszy z Unii Europejskiej. Ze środków unijnych skorzystały tylko trzy przedsiębiorstwa. Kwota zrealizowanych projektów wynosiła 3 434 055,28 złotych, a całkowita wartość dofinansowania 1 181 054,20 złotych.

Tabela 48. Wykaz środków z UE pozyskanych przez przedsiębiorstwa z gminy Szczepieszyn w latach 2007-2015.

NAZWA PROJEKTU	BENEFICJENT	WARTOŚĆ PROJEKTU (PLN)	WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA (PLN)	DATA PODPISANIA UMOWY
BUDOWA KARCZMY STAROPOLSKIEJ REGIONALNYM PRODUKTEM TURYSTYCZNYM ZAMOJSZCZYZNY I ROZTOCZA	DARIUSZ HANDIUK	2 720 048,99	789 905,00	19-09-2011
POPRAWA INNOWACYJNOŚCI I KONKURENCYJNOŚCI USŁUG OKULISTYCZNYCH W NZOZ PORADNIE SPECJALISTYCZNE	BOGUSŁAW WOJDA - NIEPUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ PORADNIE SPECJALISTYCZNE	261 115,01	121 783,75	23-01-2015
POPRAWA KONKURENCYJNOŚCI "GABINETU STOMATOLOGICZNEGO PISARSKA	GABINET STOMATOLOGICZNY PISARSKA JOLANTA	452 891,28	269 365,45	17-03-2011

JOLANTA" POPRZEC POSZERZENIE OFERTY STOMATOLOGICZNEJ O LECZENIE PEDODONCYJNE I BADANIA RADIOLOGICZNE WEWNĄTRZUSTNE.				
RAZEM		3 434 055,28	1 181 054,20	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie Mapa projektów dofinansowanych z RPO WL, www.mapa.rpo.lubelskie.pl

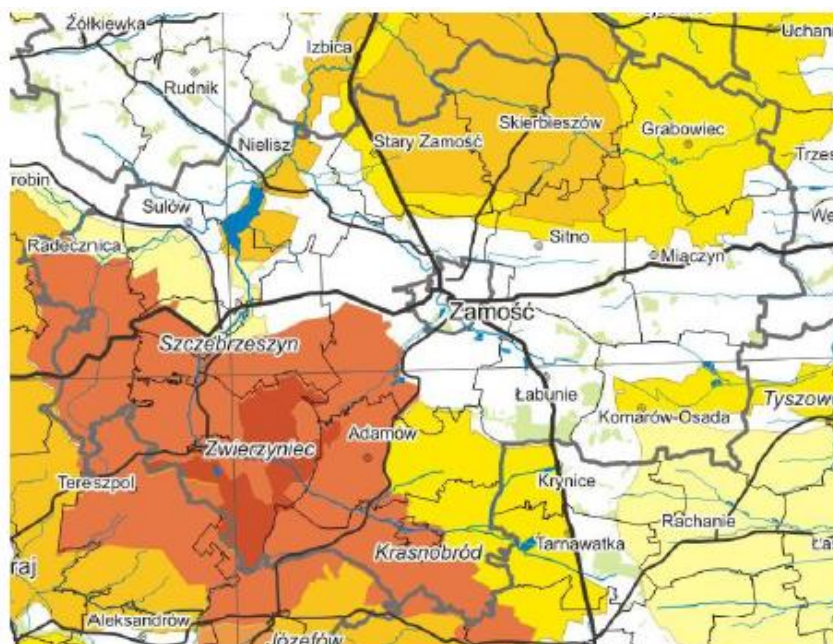
5.3.3. Turystyka

Rozwój turystyki stanowi i może nadal stanowić znaczącą szansę dla ogólnego rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Szczepieszyn. Elementy posiadanego potencjału turystyczno-rekreacyjnego wymagają jednak pogłębionej analizy, a w jej następstwie dalszych zmian w postaci wykreowania z nich Zintegrowanego Produktu Turystycznego. Planowane w tym zakresie działania gminy powinny nawiązywać do uwarunkowań przyrodniczych, ochrony podstawowych procesów ekologicznych, ochrony wartości kulturowych, ale również wykorzystywać nowoczesne, a nawet innowacyjne metody i technologie, osiągając przez to charakter rozwoju zrównoważonego.

Rozwój turystyki i rekreacji na terenie gminy Szczepieszyn uzależniony jest od dalszego wykorzystania jej naturalnych walorów przyrodniczych, kulturowych oraz wykorzystania innowacyjnych rozwiązań i niszy w dziedzinie zagospodarowania turystycznego. Nie bez znaczenia pozostaje również dobrze zorganizowana obsługa instytucjonalna, a także pozyskanie i wykorzystanie zewnętrznych źródeł finansowania dla dodatkowej bazy turystyczno-rekreacyjnej oraz stworzenia Zintegrowanego Produktu Turystycznego.

W dokumencie „Koncepcja programowo-przestrzenna rozwoju turystyki i rekreacji. Cele i główne kierunki rozwoju sektora turystyki i rekreacji w województwie lubelskim” gmina Szczepieszyn została wskazana jako **istotny ośrodek turystyczny o znaczeniu regionalnym**, a znajdujący się na jej terenie Szczepieszynski Park Krajobrazowy uznano za strefę **o bardzo wysokich walorach krajoznawczych, wypoczynkowych i krajobrazowych**. Jednocześnie dokument ten stwierdza, że warunkiem utrzymania tego statusu są dalsza poprawa infrastruktury oraz stworzenie interesującej oferty i programów pobytu.

Mapa 3. Walory krajoznawcze i wypoczynkowe w powiecie zamojskim.

STREFOWANIE

- obszary o najwyższych walorach krajoznawczych z wykluczeniem turystyki wypoczynkowej
- obszary o bardzo wysokich walorach krajoznawczych i wypoczynkowych
- obszary o bardzo wysokich walorach krajoznawczych o ograniczonej przydatności dla turystyki wypoczynkowej
- obszary o wysokich walorach krajoznawczych i wypoczynkowych
- obszary o dość wysokich walorach krajoznawczych i wypoczynkowych
- obszary o ponadprzeciętnych walorach krajoznawczych i wypoczynkowych
- obszary o przeciętnych walorach krajoznawczych i wypoczynkowych

Źródło: „Konceptja programowo-przestrzenna rozwoju turystyki i rekreacji. Cele i główne kierunki rozwoju sektora turystyki i rekreacji w województwie lubelskim.”

Na terenie gminy Szczepieszyn występują następujące czynniki atrakcyjności turystycznej:

- » obszary przyrodnicze o najwyższych walorach krajoznawczych z wykluczeniem turystyki wypoczynkowej oraz obszary o bardzo wysokich i wysokich walorach krajoznawczych i wypoczynkowych, w tym m.in. Szczepieszynski Park Krajobrazowy, unikatowa sieć wąwozów.
- » sprzyjające warunki klimatyczne dla rozwoju turystyki w okresie letnim (wysoki poziom usłonecznienia, korzystny wpływ klimatyczny lasów) oraz okresie zimowym (długi okres zalegania pokrywy śnieżnej, długi okres utrzymywania się pokrywy lodowej);

- » sprzyjające warunki hipsometryczne dla uprawiania sportów zimowych (znaczne różnice wysokości, znaczne nachylenia stoków);
- » zespoły i obiekty zabytkowe o wysokich walorach dziedzictwa kulturowego
- » znaczne liczby osobliwości fauny i flory oraz licznych osobliwości przyrody nieożywionej

Tym samym gmina Szczebrzeszyn została uznana za obszar predestynowany do uprawiania turystyki krajoznawczej, przyrodniczej (ekologicznej, sylwanoturystyki), specjalistycznej, zdrowotnej, kwalifikowanej aktywnej (np. kolarstwa górskiego oraz innych letnich atrakcji rekreacyjnych wymagających znacznych spadków terenu), narciarstwa biegowego i zjazdowego, łyżwiarstwa, zimowych atrakcji rekreacyjnych - kuligów, saneczkarstwa; agroturystyki oraz turystyki biznesowej.

W chwili obecnej na terenie gminy można zaobserwować następujące formy ruchu turystycznego:

- » Ruch krajoznawczy (indywidualny i zorganizowany) związany z wysokimi walorami kulturowymi i przyrodniczymi (ekoturystyka, sylwanoturystyka).
- » Wypoczynek indywidualny sezonowy realizowany w bazie prywatnej, zabudowie letniskowej i gospodarstwach agroturystycznych.
- » Turystyka kwalifikowana aktywna – pobyty w celach rekreacji ruchowej (turystyka piesza, rowerowa, konna, wodna -kajakarstwo, wędkarstwo, myślistwo).
- » Rekreacja mieszkańców pobliskich ośrodków miejskich, w tym Zamościa i Tomaszowa Lubelskiego.⁶

Ponadto „*Plan marketingu turystyki dla województwa lubelskiego na lata 2007-2013*” wskazuje gminę Szczebrzeszyn jako element turystycznego produktu liniowego, w tym w oparciu:

- » Szlak Pamiątek Kultury Żydowskiej – stanowiący produkt markowy najwyższej rangi, typowo krajoznawczy, zbudowany na bazie walorów historycznych; jest to produkt przeznaczony przede wszystkim na rynek krajowy i zagraniczny,
- » Szlak Ordynacji Zamojskiej – będący krajoznawczym produktem turystycznym budowanym na bazie wyjątkowych walorów architektonicznych obiektów powstałych w czasach działania Ordynacji (Zamość - dawna stolica Ordynacji; produkt przeznaczony na rynek regionalny i krajowy,
- » Szlak Partyzancki – będący produktem zbudowanym na bazie walorów historycznych związanych z miejscami bitew partyzanckich; produkt przeznaczony na rynek regionalny.

Zadaniem priorytetowym w zakresie dalszego rozwoju turystyki na terenie gminy Szczebrzeszyn wydaje się być zatem stałe poszerzanie i zwiększanie oferty turystycznej. Dalszej rozbudowy wymaga zarówno baza gastronomiczna jak i noclegowa. Możliwość aktywnego wypoczynku zapewniłoby również wyznaczenie większej liczby szlaków rowerowych, pieszych, konnych, narciarstwa biegowego czy tras nordic-walking, w szczególności na obszarach o wysokich walorach przyrodniczych, ale także poszerzenie oferty o nowe formy aktywnego wypoczynku np. sporty wodne. To z kolei wymaga budowy zbiornika wodnego. Konieczne wydaje się być także

⁶ *Biuro Planowania Przestrzennego w Lublinie, Koncepcja programowo-przestrzenna rozwoju turystyki i rekreacji. Cele i główne kierunki rozwoju sektora turystyki i rekreacji w województwie lubelskim, Lublin sierpień 2008, str. 53-57.*

większe wykorzystanie osobliwości przyrody nieożywionej jako atrakcji turystycznych i włączenie ich do systemu istniejących ścieżek rekreacyjno-edukacyjnych. Niewątpliwie atutem byłby także rozwój nowych form ruchu turystycznego, dotychczas mało znanych na terenie gminy, ale możliwych do zrealizowania na obszarze Roztocza, a tym samym gminy.. Mogły to być m.in.

- » Turystyka etniczna/turystyka wielokulturowego pogranicza – związana z cennymi zabytkami dziedzictwa kulturowego mniejszości narodowych i religijnych zamieszkujących niegdyś ten obszar
- » Turystyka przyrodnicza, w tym:
  - Geoturystyka – związana z poznawaniem obiektów i procesów geologicznych charakterystycznych dla danego regionu (osobliwości przyrody nieożywionej)
  - Apiturystyka – związana ze spędzaniem czasu wolnego w gospodarstwach pszczelarskich, konsumpcją i poznawaniem właściwości produktów pszczelarskich oraz tradycji pszczelarskich.

Należy jednakże pamiętać, iż gmina Szczepieszyn ma i będzie mieć silną konkurencję ze strony innych jednostek samorządowych położonych na terenie Roztocza m.in. Zwierzyńca, i Krasnobrodu oraz ośrodków o randze krajowej i międzynarodowej takich jak Zamość. Sensownym zatem jest również, obok konkurowania z sąsiednimi JST, także bliska współpraca w zakresie turystyki i stworzenie wspólnego produktu turystycznego. Gmina Szczepieszyn wychodząc na przeciw tym wyzwaniom przystąpiła do inicjatywy samorządowej pn. „Aktywne Roztocze”⁷, która została zgłoszona do listy przedsięwzięć priorytetowych dla Realizacji Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2030 r.). Dla przedsięwzięcia tego powstaje w chwili obecnej autonomiczna strategia rozwoju.

Na terenie gminy działają następujące obiekty noclegowe:

- » „Chatka nad rzeką”, ul. Zwierzyniecka 11, Szczepieszyn
- » „Świerszczowe noce i dnie” – ul. dr Z. Klukowskiego 44, Szczepieszyn
- » „Perła Roztocza” – Hotel – Restauracja, ul. Zamojska 35, Szczepieszyn
- » „Sen na Roztoczu” – pokoje gościnne, ul. Zielona 9, Szczepieszyn
- » Restauracja – Motel “Klemens 1895”, ul. Słodka 1, Szczepieszyn
- » Schronisko Młodzieżowe - ul. Ogrodowa 14, Szczepieszyn
- » Ostoja Spokoju pod Czubatą Górą - Kawęczynek 30 B
- » Ośrodek Wypoczynkowy “Przystanek Kawęczynek” - Kawęczynek 35
- » Roztoczańska Oaza - Kawęczynek 13

---

⁷ „Aktywne Roztocze” to inicjatywa samorządowa (zgłoszona na listę przedsięwzięć priorytetowych dla realizacji SRWL na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2030 r.) mająca na celu pobudzenie gospodarcze oraz wzrost liczby turystów poprzez rozwój specjalizacji gospodarczej Roztoczańsko – puszczańskie obszaru funkcjonalnego w oparciu o wewnętrzne potencjały - zgodnie z delimitacją PZPWL wszystkie gminy wchodzące w skład tej inicjatywy zawierają się w ww. obszarze. W jej ramach proponuje się stworzenie zintegrowanego produktu turystycznego pn. „7 bram Roztocza” lub „7 portów Roztocza”.

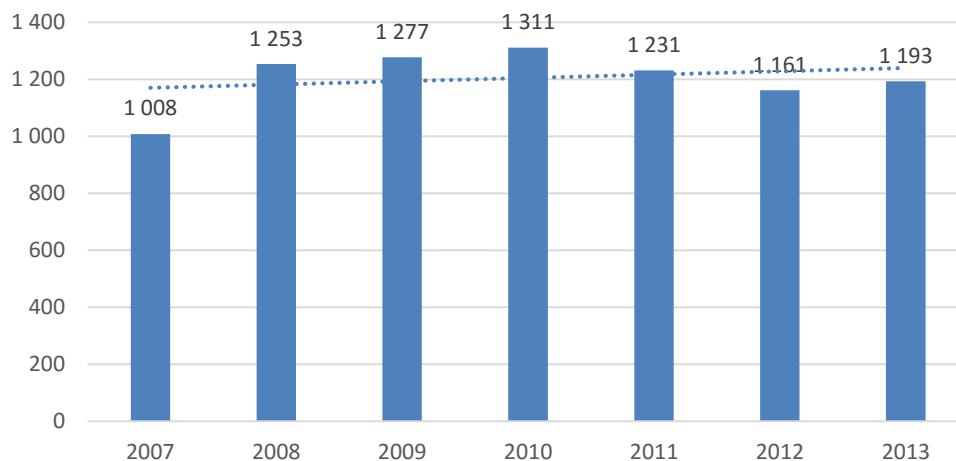

5.3.4. Rynek pracy i bezrobocie

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2013 roku w gminie Szczepleszyn pracowały 1 193 osoby, czyli o 15,5% więcej niż miało to miejsce w roku 2007, kiedy osób zatrudnionych było 1 008. Na przestrzeni 7 lat zauważalny jest więc stosunkowo niewielki wzrost zatrudnienia w gminie.

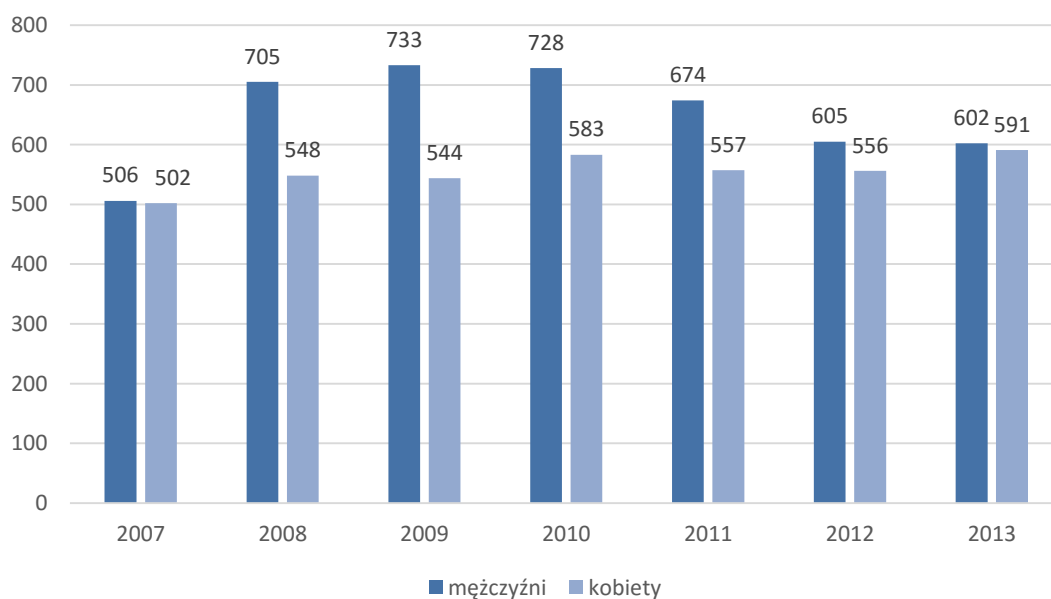
Wykres 41. Liczba osób pracujących w gminie Szczepleszyn w latach 2007-2013.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Dane dotyczące zatrudnienia w rozbiciu na płeć pokazują lepszą sytuację mężczyzn na rynku pracy. Największa różnica w liczbie zatrudnionych kobiet i mężczyzn występowała w roku 2009. Pracujących kobiet było wtedy o 26% mniej. Od kilku lat jednak dysproporcje te ulegają zdecydowanemu zmniejszeniu.

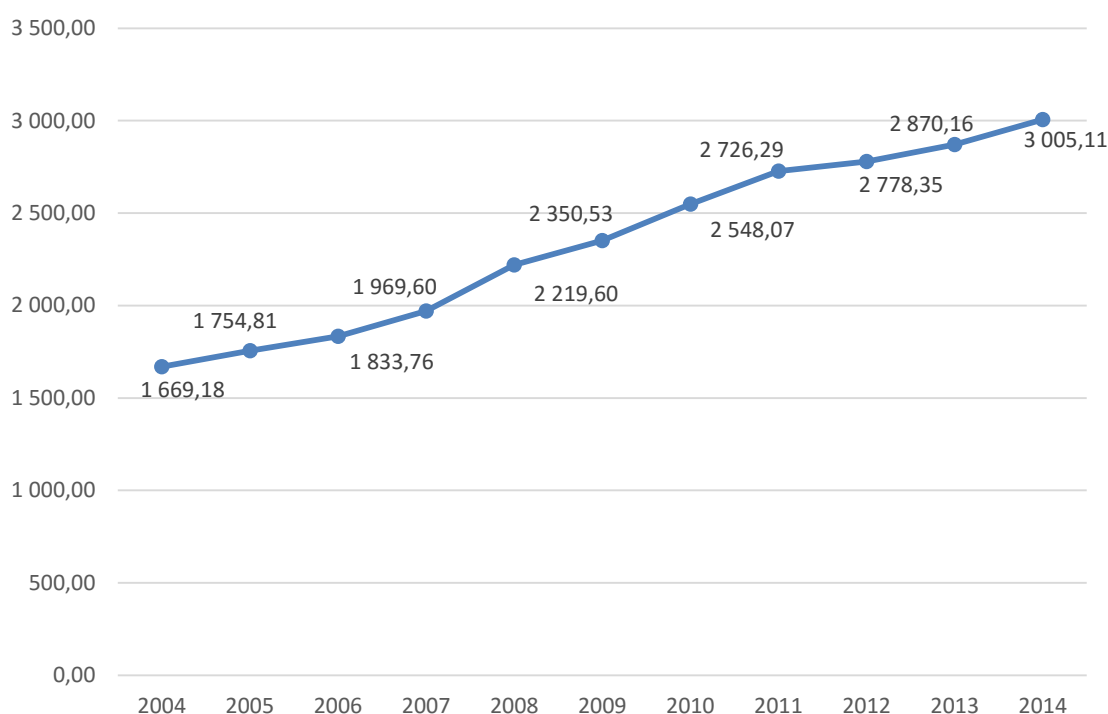
Wykres 42. Liczba zatrudnionych w gminie Szczepleszyn z podziałem na płeć w latach 2007 – 2013.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W ciągu ostatnich 10 lat zauważalny jest również systematyczny wzrost średniego wynagrodzenia mieszkańców powiatu zamojskiego, a więc również mieszkańców gminy Szczepieszyn. Od roku 2004, kiedy przeciętnie wynosiło ono 1 669,18 zł, kwota ta wzrosła do 3 005,11 zł w roku 2014, a więc o ok. 80%. Jednakże z danych GUS jasno wynika, iż wysokość wynagrodzeń w powiecie, a więc także w gminie Szczepieszyn wciąż jest niższa od średniej wojewódzkiej wynoszącej 3 605,03zł oraz średniej krajowej wynoszącej 4 003,99 zł.

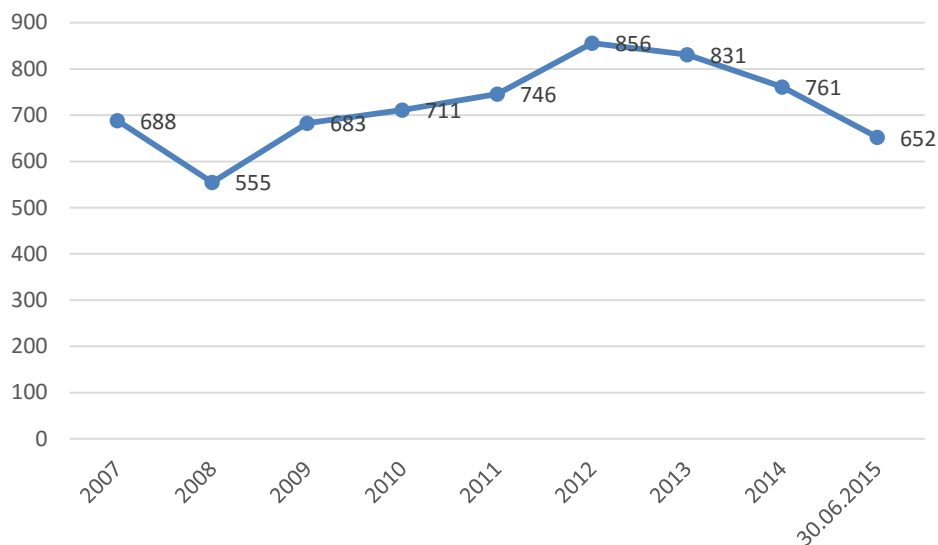
Wykres 43. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto mieszkańców powiatu zamojskiego w latach 2004-2014.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Zamościu w dniu 30.06.2015 roku liczba zarejestrowanych bezrobotnych wynosiła 652 osoby. Jest to o 109 osób mniej niż na koniec 2014 roku. Od 2012 roku liczba bezrobotnych w gminie systematycznie spada, co obrazuje poniższy wykres. Najmniej osób bez pracy - 555 zanotowano w 2008 roku, najwięcej natomiast w roku 2012.

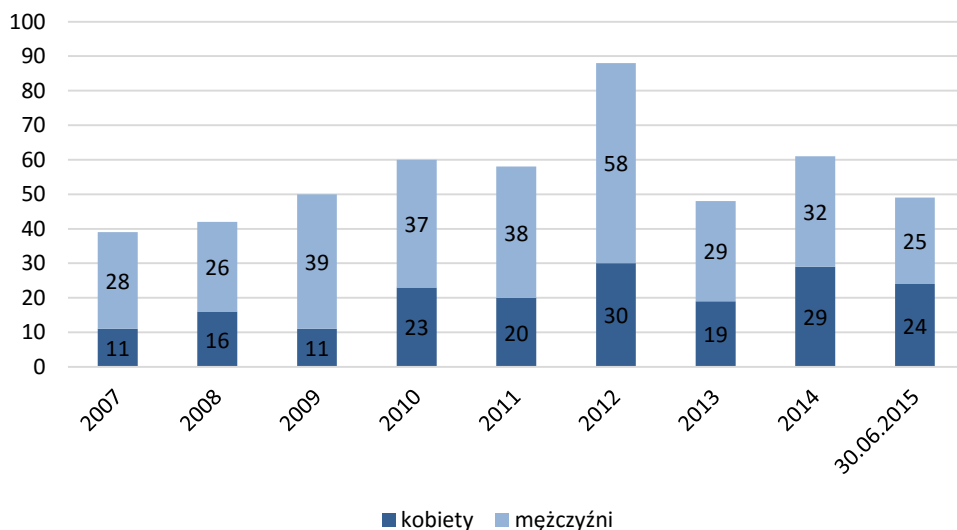
Wykres 44. Liczba osób bezrobotnych w gminie Szczebrzeszyn w latach 2007-2015.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Zamościu.

Analiza liczby osób, którym przysługuje zasiłek dla bezrobotnych potwierdza lepszą sytuację kobiet na lokalnym rynku pracy. Niekorzystna liczba mężczyzn utrzymuje się od 2007 roku, przy czym największą różnicę zanotowano w 2012 roku, kiedy bezrobotnych było najwięcej.

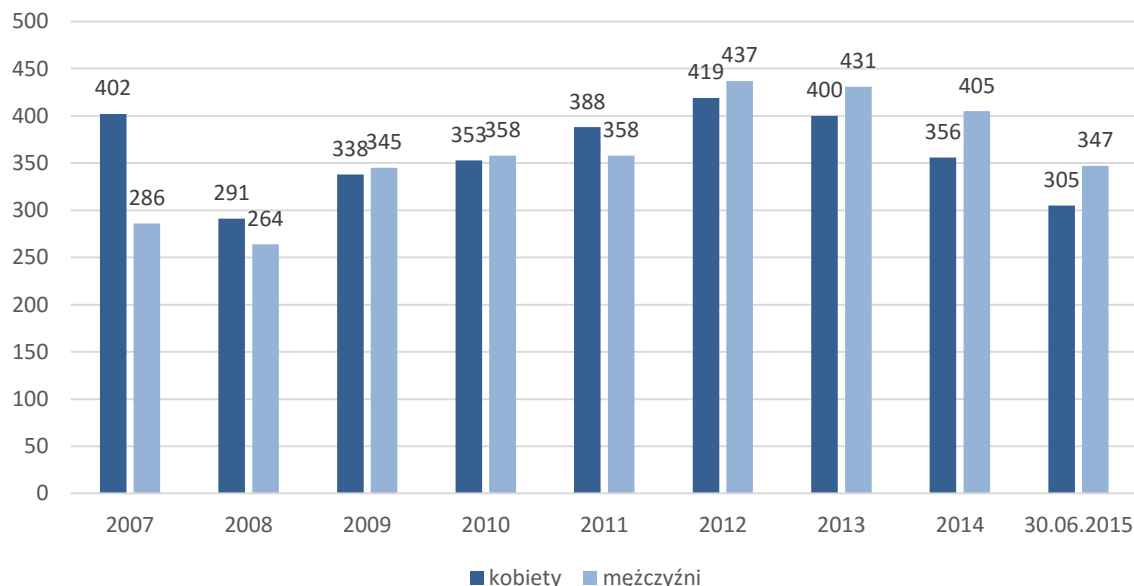
Wykres 45. Liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku z podziałem na płeć w gminie Szczebrzeszyn w latach 2007 – 2015.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Zamościu.

Również analiza liczby bezrobotnych zarejestrowanych według płci, potwierdza wyżej opisaną sytuację. Szczegóły prezentuje wykres nr. 46.

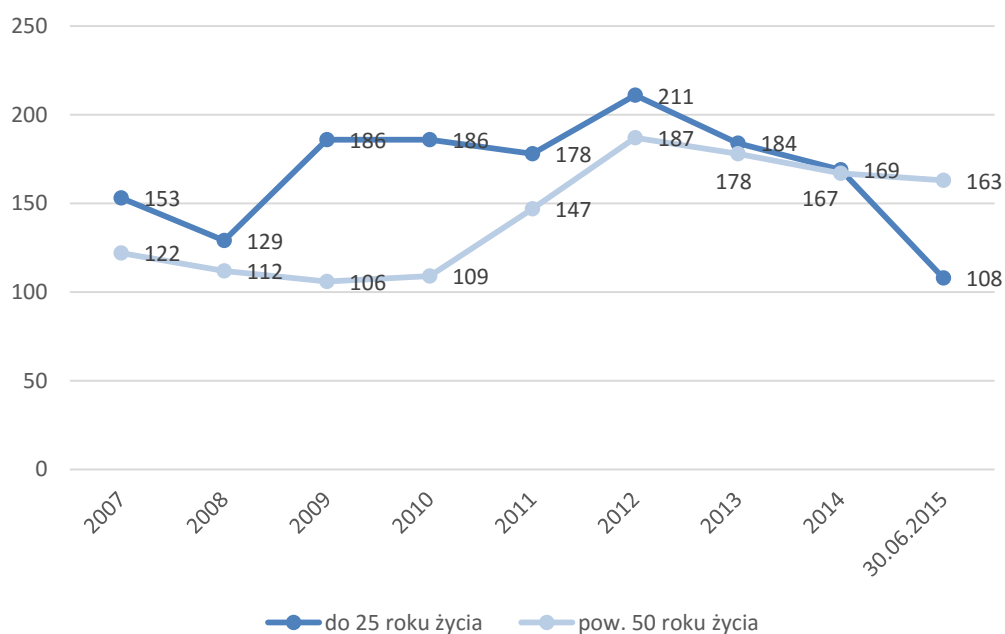
Wykres 46. Liczba osób bezrobotnych w podziale na płeć w gminie Szczepieszyn w latach 2007-2015.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Zamościu.

W II kwartale 2015 roku w gminie zarejestrowanych było 108 bezrobotnych w wieku do 25. roku życia oraz 163 powyżej 50. roku życia. Od roku 2012 można jednakże zauważyć spadek liczby bezrobotnych w podanych przedziałach wiekowych.

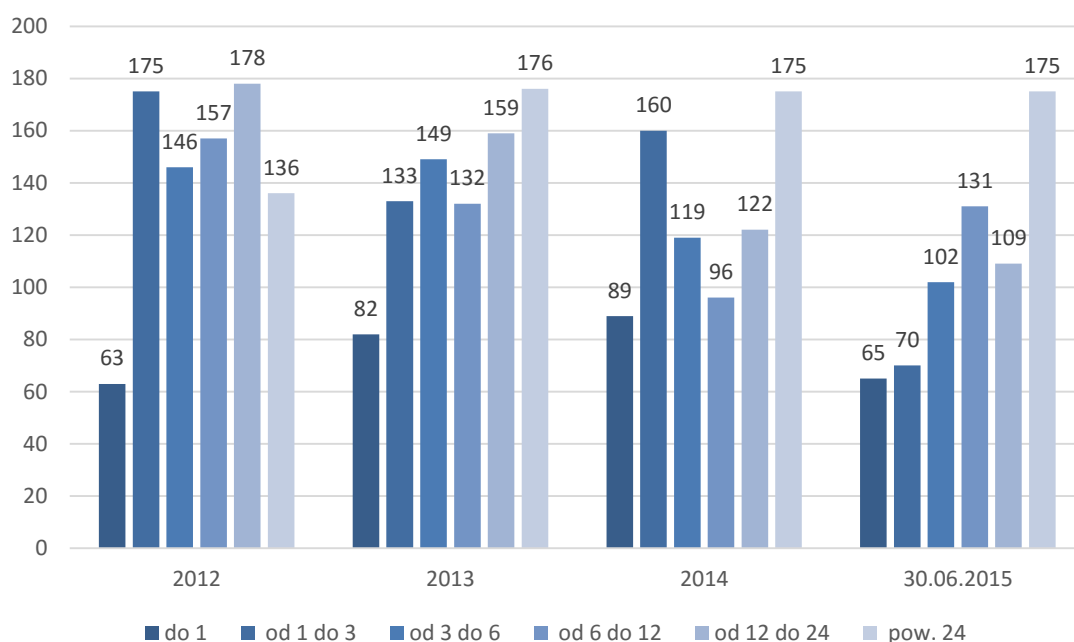
Wykres 47. Liczba bezrobotnych do 25. oraz po 50. roku życia w latach 2007-2014.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Zamościu.

W oparciu o ogólnodostępne dane możliwe jest również wskazanie liczby osób bezrobotnych z podziałem na czas, w jakim pozostają oni bez pracy. Na dzień 30.06.2012 roku zdecydowanie największą grupę stanowią osoby niezatrudnione powyżej 2 lat. Stanowią oni prawie 27% wszystkich bezrobotnych. Szczegóły prezentuje poniższy wykres.

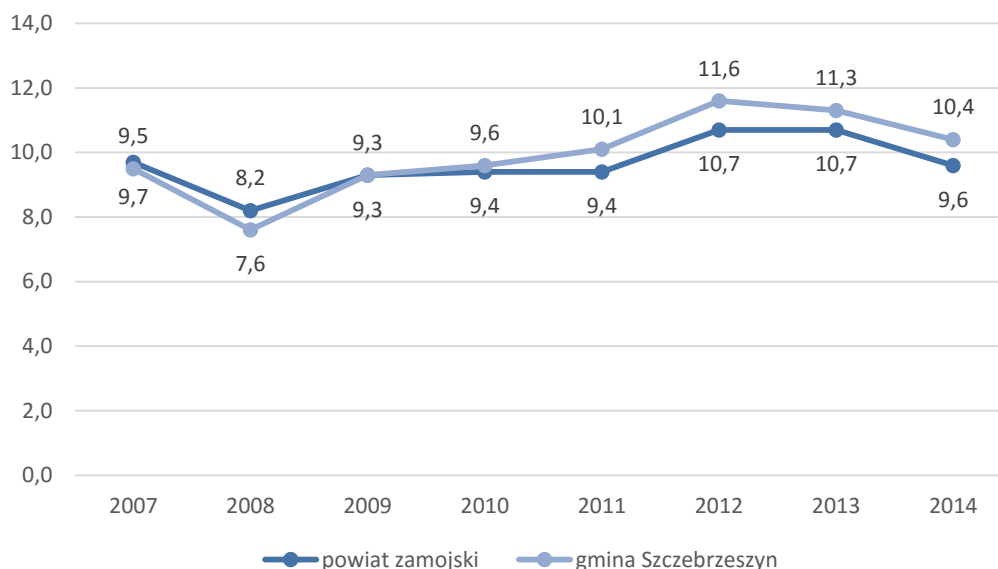
Wykres 48. Liczba bezrobotnych z podziałem na czas pozostawania bez pracy w miesiącach w latach 2012-2015.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Zamościu.

Istotnym wskaźnikiem jest procentowy udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym. Najwyższy poziom uzyskał on w 2012 roku – 11,6%. Jest to o 4 punkty procentowe więcej niż w 2008 roku, kiedy poziom ten był najniższy. Od 2010 roku wskaźnik ten niestety przyjmuje większe wartości niż w powiecie zamojskim w tożsamym okresie.

Wykres 49. Udział bezrobotnych w % zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2007 – 2014.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

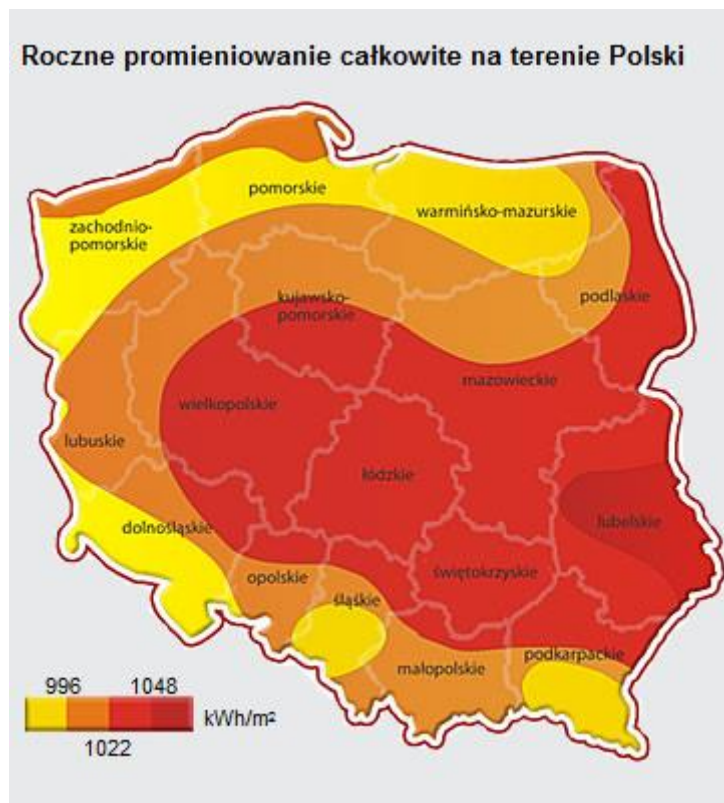

5.3.5. Odnawialne źródła energii

Obszar województwa lubelskiego charakteryzuje się stosunkowo niewielkim zróżnicowaniem przestrzennym potencjału energii słonecznej (od ok. 1050 – do ok. 1150 kWh/m²). Tym samym, mając na uwadze największy wśród wszystkich regionów w kraju potencjał energii słonecznej, do obszarów preferowanych dla lokalizacji urządzeń i instalacji wykorzystujących energię słoneczną należy zakwalifikować cały obszar województwa, z wyłączeniem obszarów ograniczeń określonych przez przepisy prawa. W przypadku dużych inwestycji, takich jak elektrownie słoneczne, pożądane jest ich lokalizowanie na obszarze wschodniej części województwa, w którym średnioroczne całkowite promieniowanie osiąga największe wartości w kraju. Z uwagi na ograniczenie negatywnego wpływu wielkopowierzchniowych instalacji paneli fotowoltaicznych budowa elektrowni fotowoltaicznych może być jednym z kierunków przeznaczenia i zagospodarowania zrehabilitowanych terenów wyrobisk poeksploatacyjnych surowców mineralnych oraz zrehabilitowanych terenów składowisk odpadów komunalnych⁸. Jak ilustrują poniższe ryciny gmina Szczepieszyn jest położona w rejonie, gdzie notowane są najwyższe wartości rocznego promieniowania w ciągu roku w Polsce. Stwarza to duże możliwości wykorzystywania energii słonecznej jako alternatywnego źródła energii.

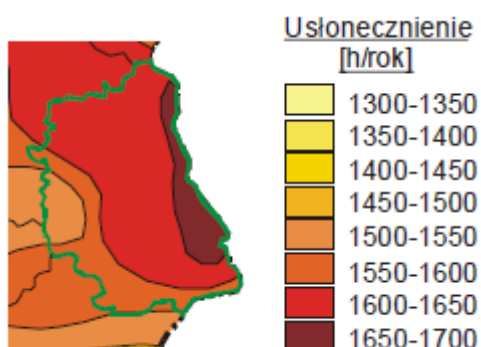
⁸ Program Rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii dla województwa lubelskiego (2013 r.)

Mapa 4. Roczne promieniowanie całkowite na terenie Polski

Źródło: <http://www.ekoenergia-poniatowa.pl/o-projekcie/zasoby-energii-slonecznej-w-polsce/>

Mapa 5. Usłonecznienie w ciągu roku na terenie województwa lubelskiego

Źródło: *Wojewódzki Program Rozwoju Alternatywnych Źródeł Energii dla Województwa Lubelskiego*

Energia słoneczna może być przetwarzana na prąd i ciepło przez instalacje zamontowane na dachach budynków i w miejscach zabudowanych. Takie warunki występują na około 0,5% powierzchni Polski. Promieniowanie słoneczne jest wykorzystywane głównie w rolnictwie,

ciepłownictwie (cieplne kolektory słoneczne) oraz elektroenergetyce (ogniwa fotowoltaiczne). Jednakże największe szanse rozwoju, w krótkim okresie mają technologie oparte na wykorzystaniu kolektorów słonecznych.

Do przetwarzania promieniowania słonecznego w użytkową energię ciepłą służą między innymi kolektory słoneczne. Są to urządzenia wychytujące energię słoneczną i zamieniające na energię ciepłą. Kolektory są najczęściej stosowane do podgrzewania wody użytkowej, rzadziej zaś jako ogrzewanie domów. Różne przeprowadzane w Polsce analizy wykazały, że poprzez ich użycie można zaoszczędzić około 60% energii konwencjonalnej w procesach przygotowywania ciepłej wody użytkowej oraz około 20% w procesach ogrzewania pomieszczeń.

W latach 2013-2014 na terenie gminy zrealizowano projekt „EKO SZCZEBRZESZYN – CIEPŁO W PROMIENIACH SŁOŃCA”. Projekt realizowany był przez Gminę Szczebieszyn i współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013, Oś Priorytetowa VI: Środowisko i czysta energia, Działanie 6.2 Energia przyjazna środowisku.

W ramach przedmiotowego projektu zostało wykonanych 613 instalacji kolektorów słonecznych do podgrzewania CWU. Zostało nimi objętych 613 gospodarstw domowych oraz 2 584 osób co stanowiło odpowiednio 18,1% i 21,8% ogólnej liczby gospodarstw i mieszkańców gminy Szczebieszyn.

Całkowita wartość projektu wynosiła 4 835 821,60 PLN. Kwota dofinansowania ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego wyniosła **3 784 642,00 PLN.**⁹

Korzyści uzyskane z realizacji ww. projektu to:

- » ograniczenie zanieczyszczenia środowiska naturalnego głównie poprzez obniżenie emisji zanieczyszczeń powietrza z obiektów energetycznych w zakresie emisji pyłów, SO₂, NO_x, CO₂ oraz CO, z uwzględnieniem istniejących zanieczyszczeń emitowanych z innych źródeł energii konwencjonalnych,
- » całkowita eliminacja emisji w/w zanieczyszczeń z tytułu pozyskiwania ciepłej wody użytkowej w sytuacji, gdy jedynym źródłem będą kolektory słoneczne,
- » podniesienie atrakcyjności turystycznej i walorów przyrodniczych gminy poprzez ograniczenie emisji zanieczyszczeń,
- » minimalizacja kosztów paliw i nośników energetycznych oraz opłat za usługi energetyczne,
- » przybliżenie się gminy do spełnienia ustawowych wymogów produkcji energii ze źródeł odnawialnych.

Dzięki realizacji projektu uzysk solarny wyniósł 1 480 069 kWh na rok.

Uzyskaną dzięki projektowi „EKO SZCZEBRZESZYN – CIEPŁO W PROMIENIACH SŁOŃCA” redukcję zanieczyszczeń przedstawia poniższa tabela:

---

⁹ <http://www.ekoszczebieszyn.pl/informacje-o-projekcie/>

Tabela 49. Redukcja zanieczyszczeń w efekcie realizacji projektu „EKO SZCZEBRZESZYN – CIEPŁO W PROMIENIACH SŁOŃCA”

WSPÓŁCZYNNIKI G/MG	REDUKCJA EMISJI	G	KG	Mg
45000	CO	16871802	16871,80	16,872
1850000	CO2	693618547	693618,55	693,619
16320	SOX	6118840	6118,84	6,119
2200	NOX	824844	824,84	0,825
1150000	PYŁY	431168286	431168,29	431,168
14	BENZOPIREN	5249	5,25	0,0052

Źródło: <http://www.ekoszczebreszyn.pl/oszczednosci/>

Generalnie w Polsce, w tym i na Lubelszczyźnie dominują wiatry bardzo słabe, tj. o prędkości do 2 m/sek. Biorąc pod uwagę wartości średnie, wzrost ich prędkości obserwuje się w miesiącach zimowych, co jest związane ze zwiększonymi gradientami ciśnienia powietrza atmosferycznego w tej porze roku. Największe średnie prędkości wiatru, przekraczające 4 m/sek., przypadają na styczeń, natomiast najmniejsze, sięgające 1,2 m/sek., notowane są w sierpniu. Zimą silne wiatry (tj. o prędkościach przekraczających 10 m/sek.) najczęściej występują przy zachodniej i północno-wschodniej cyrkulacji cyklonalnej, natomiast latem silne wiatry najczęściej obserwuje się przy północno-zachodniej cyrkulacji cyklonalnej. Sporadycznie, z tendencją do wzrostu częstotliwości, obserwowane są bardzo silne wiatry (tj. o prędkości przekraczającej 15 m/sek.). Spowodowane są dużymi różnicami termicznymi podłoża. Na Lubelszczyźnie średnia liczba dni: z wiatrem bardzo silnym wynosi 2 dni, z wiatrem silnym – 20 dni, a z wiatrem bardzo słabym i ciszą – 50 dni.

Ilość energii elektrycznej pozyskiwanej na terenie województwa z energii wiatru na tle produkcji energii w kraju jest symboliczna. Według danych Urzędu Regulacji Energetyki w dniu 30.09.2013 r. na obszarze województwa koncesje na produkcję energii elektrycznej posiadało 5 elektrowni wiatrowych o łącznej mocy 2,15 MW. Moc ta stanowiła 0,07% mocy elektrowni wiatrowych współpracujących z energetyką zawodową w całym kraju. Jak ilustruje poniższa mapa gmina Szczebreszyn jest położona w strefie korzystnej do pozyskiwania energii wiatrowej.

Mapa 6. Strefy energetyczne wiatru w województwie lubelskim

Źródło: Na podstawie *Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030*.

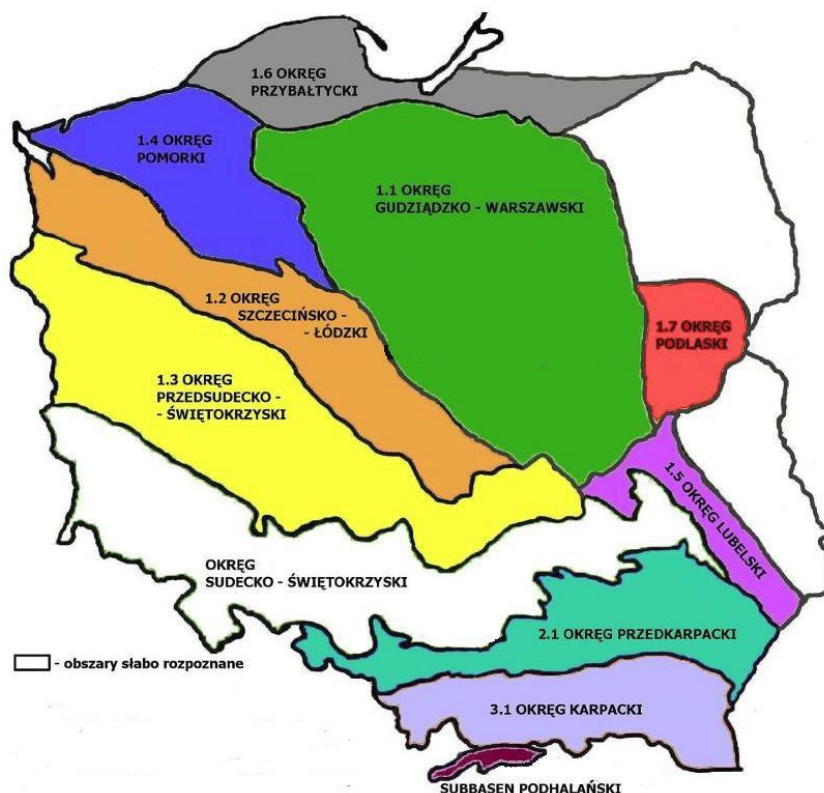
Energia geotermiczna pochodząca od jądra Ziemi gromadzona jest w gruntach, skałach i wodach wypełniających pory i szczeliny skalne. W przypadku, gdy głównym nośnikiem energii termicznej jest woda lub para wodna, energię określa się jako energię geotermalną, a jej nośnik wodą geotermalną. Jest to podstawowy i najpowszechniej stosowany na świecie sposób pozyskiwania zgromadzonej energii cieplnej z wnętrza ziemi. Najbardziej rozpoznany spośród trzech występujących w Polsce jednostek geostrukturalnych jest Rów Lubelski położony w centralnej części województwa, stąd też obszar ten uznać można za priorytetowy w zakresie lokalizacji inwestycji geotermalnych. Głębokość, na której występują wody termalne o temperaturze 20°C, wynosi od ok. 500 do 800 m. p.p.m., o temperaturze 40°C od ok. 1200 do 1600 m. p.p.m., o temperaturze 60°C od ok. 1900 do 2600 m. p.p.m., zaś o temperaturze 80°C od ok. 2500 do 3500 m. p.p.m. Eksploatacja ich jest uzależniona od charakterystyki hydrogeologicznej skał.¹⁰

Zasoby geotermalne w poszczególnych obszarach regionu są bardzo zróżnicowane. Wynika to przede wszystkim z wyodrębnienia się w obszarze regionu trzech jednostek geostrukturalnych charakteryzujących się różnymi warunkami występowania wód geotermalnych oraz różnym stopniem ich przebadania. Choć wody geotermalne w Polsce występują na obszarze około 2/3 terytorium kraju. Nie oznacza to, że na całym tym obszarze istnieją obecnie warunki techniczno-ekonomiczne uzasadniające budowę instalacji geotermalnych. Przy znanych technologiach

¹⁰ Na bazie Programu Rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii dla Województwa Lubelskiego 2013

pozyskiwania i wykorzystywania wody geotermalnej w obecnych warunkach ekonomicznych najefektywniej mogą być wykorzystane wody geotermalne o temperaturze większej od 60°C.

Rysunek 6. Szkic okręgów geotermalnych.

Źródło: <http://www.pga.org.pl>

Dotychczasowe wyniki badań pozwalają stwierdzić, że za potencjalne obszary rozwoju energetyki geotermalnej na terenie województwa lubelskiego należy uznać:

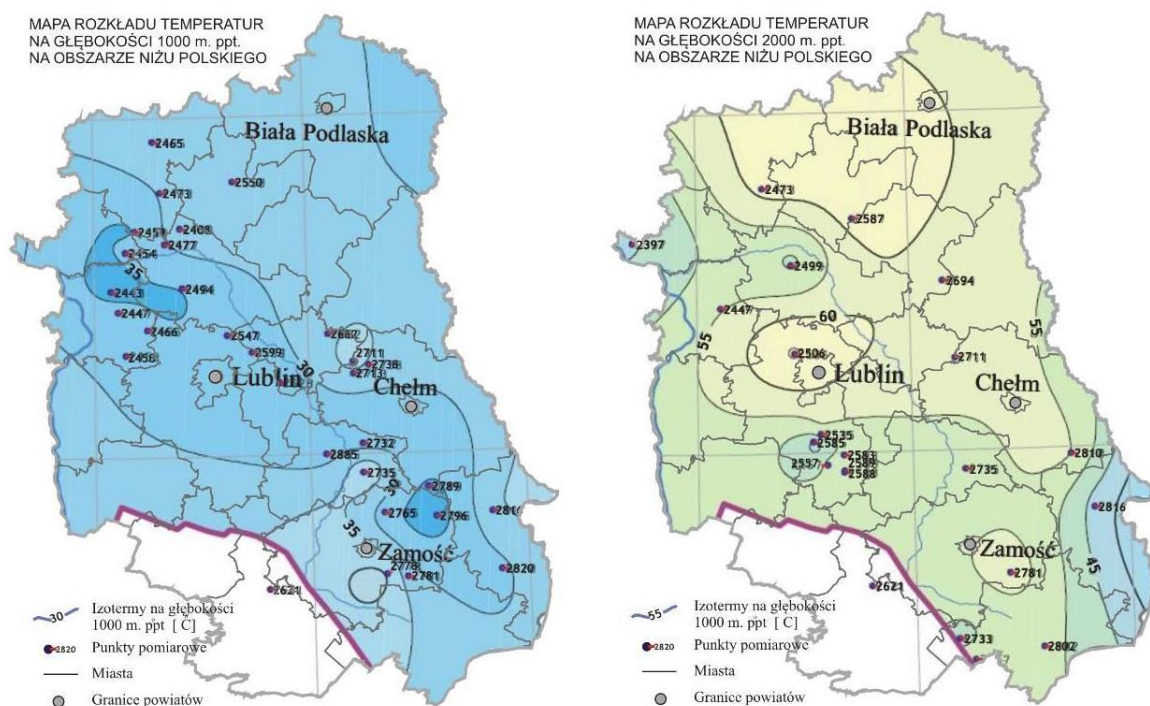
- » obszary obejmujące tereny miast, na których z racji dużego skupiska ludności może być uzasadniona budowa ciepłowni geotermalnych w temperaturach zalegania wód geotermalnych w przedziałach 40 - 60°C i 60 - 80°C,
- » obszary występowania wysokotemperaturowych wód powyżej 100°C stanowiących potencjał dla lokalizacji elektrowni geotermalnej,
- » obszary uzdrowiskowe i rekreacyjne, na których występują wody wysokozmineralizowane – preferowane są obiekty wykorzystujące wody geotermalne dla celów rekreacji i balneologii.

Na poniższych mapach przedstawiono rozkład temperatur struktur geologicznych ziemi w zależności od głębokości i rejonu badania. Dla głębokości 1000 m p.p.t. na całym obszarze województwa, dla którego przeprowadzone były badania temperatura przekracza 20°C, aczkolwiek najkorzystniejsze warunki dla rozwoju geotermii wykorzystujące ten poziom odwiertów panują w środkowo – zachodniej części powiatu zamojskiego oraz zachodniej części

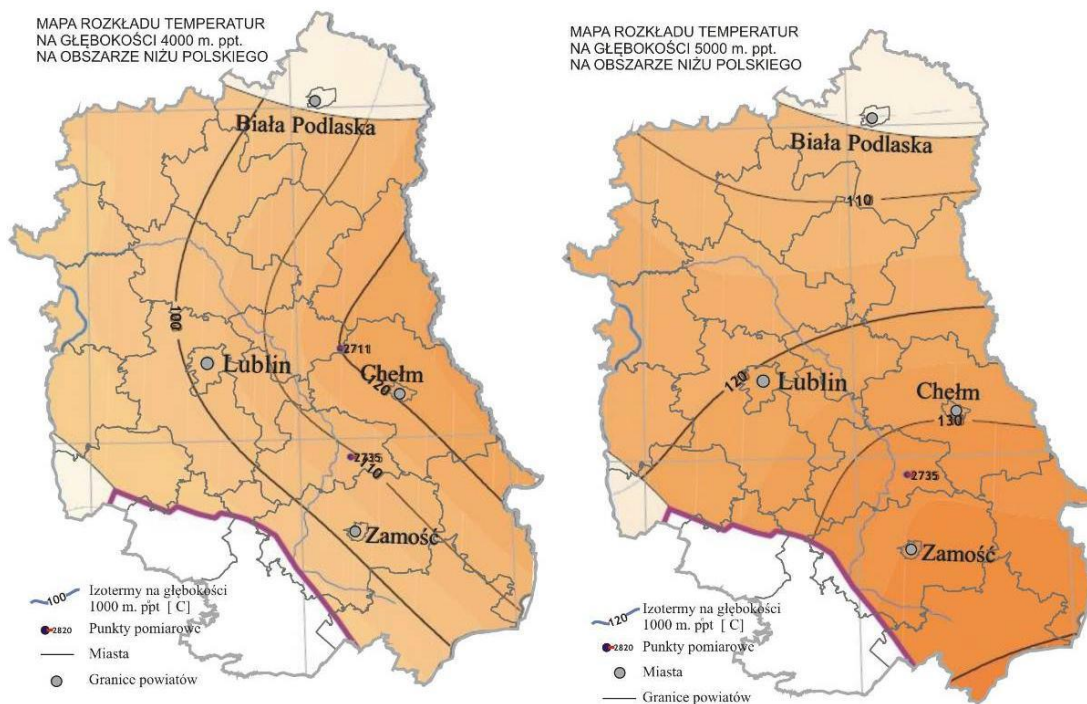
powiatu tomaszowskiego. Na odwiertach przeprowadzonych na głębokości 2000 m p.p.t., poza wschodnimi krańcami powiatu hrubieszowskiego, temperatura przekracza 45°C. Najwyższe wartości temperatur – powyżej 60°C występują na obszarze wokół Lublina oraz w obrębie powiatów: bialskiego, parczewskiego lubartowskiego i łukowskiego. Dla głębokości odwiertów 4000 m p.p.t. rozkład temperatur jest zbliżony do południkowego z widocznym wzrostem temperatur od 95°C na zachodzie województwa do ponad 120°C we wschodniej części powiatów włodawskiego, chełmskiego i hrubieszowskiego. Równoleżnikowy zaś charakter ma rozkład temperatur na głębokości 5000 m p.p.t. Osiągane temperatury kształtują się na tym poziomie od 105°C na północy województwa do ponad 130°C w powiatach: zamojskim, hrubieszowskim i tomaszowskim.¹¹

Jak wynika z treści „Programu Rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii dla Województwa Lubelskiego” dostępne zasoby temperaturowe mogą umożliwić zastosowanie ciepła wód geotermalnych na terenie gminy Szczepieszyn. Mogą one być wykorzystywane w lokalnych niskotemperaturowych systemach grzewczych jako dodatkowe źródło w większych systemach ciepłowniczych, jak również w celach rekreacyjnych i balneologicznych. Wiąże się to jednak z potencjalnym ryzykiem oraz wymaga wielomilionowych inwestycji.

Mapa 7. Mapa rozkładu temperatur w granicach województwa lubelskiego.

¹¹ Program Rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii dla Województwa Lubelskiego, 2013

Źródło: „Atlas zasobów geotermalnych formacji mezozoicznej na Nizinie Polskiej” pod red. Wojciecha Góreckiego, 2006 r.

5.3.6. Atrakcyjność inwestycyjna gminy

W 2013 roku został opublikowany raport „Atrakcyjność Inwestycyjna Regionów 2013, Województwo Lubelskie”. Został on opracowany przez ekspertów ze Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie. W raporcie posłużono się wskaźnikiem potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej (PAI) oceniającym walory lokalizacyjne regionów. Wskaźniki obliczane były dla jednostek różnych szczebli podziału statystycznego (gminy, powiaty, podregiony, województwa). Były to następujące wskaźniki:

- » PAI1 odnoszące się do całości gospodarki regionalnej/narodowej (PAI1_GN) oraz do wybranych sekcji:
- » PAI_C - przemysłu przetwórczego,
- » PAI_G - handlu i napraw,
- » PAI_I - turystyki i gastronomii,
- » PAI_M - działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej.

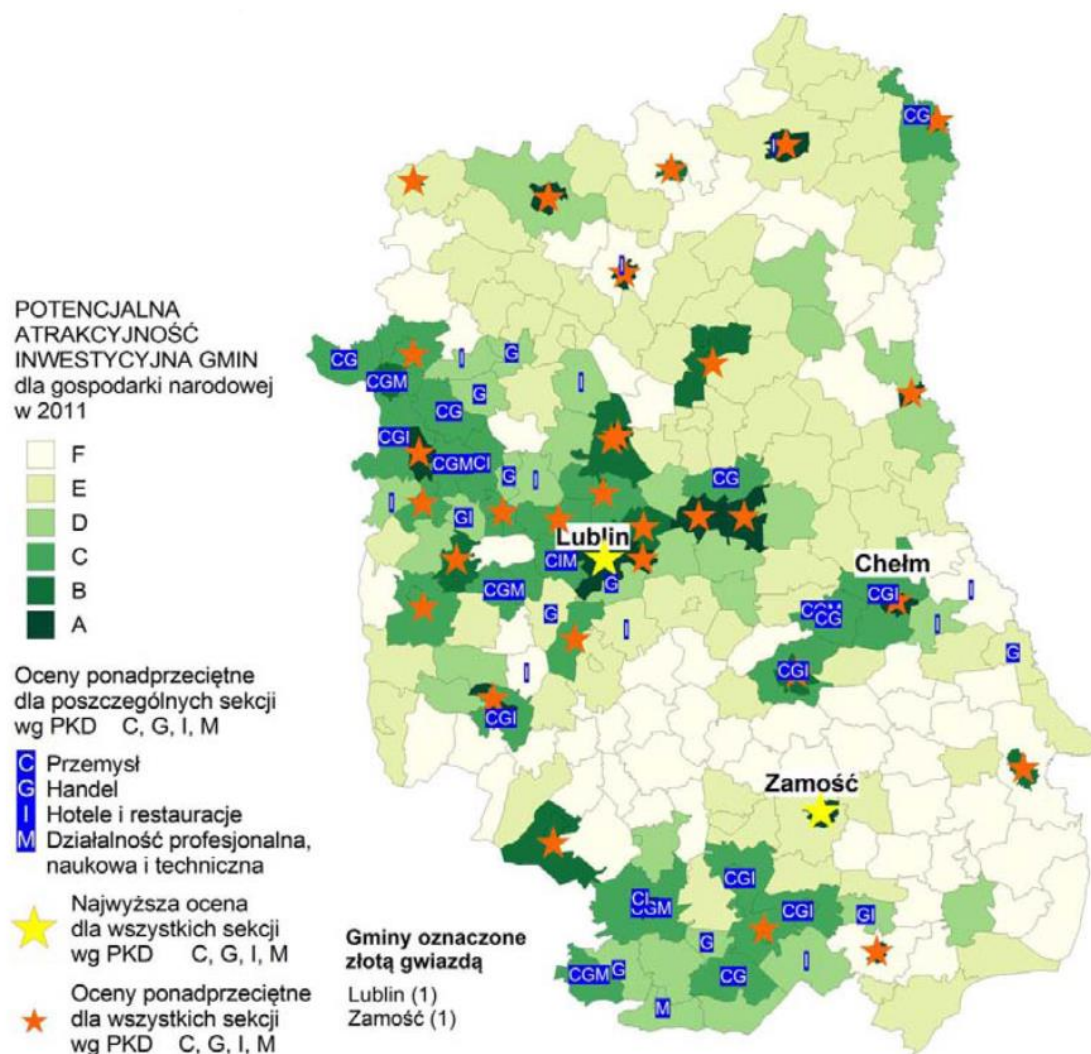
Atrakcyjność w poszczególnych sferach określono na skali od A do F, gdzie A oznaczało region najbardziej atrakcyjny inwestycyjnie, a F obszar o najmniejszej atrakcyjności. Województwo lubelskie zostało przedstawione jako region o bardzo niskiej ogólnej atrakcyjności inwestycyjnej, o czym świadczy przyznanie mu klasy F.

Podobnej ocenie poddano również powiaty i gminy województwa. Powiat zamojski na tym tle wypada podobnie jak województwo. W raporcie „Atrakcyjność Inwestycyjna Regionów 2013”

W porównaniu z powiatem zamojskim gmina Szczepieszyn wypada nieco lepiej pod względem atrakcyjności inwestycyjnej. Według wskaźnika PAI_GN gminę zaliczono do klasy E. W związku z tym **atrakcyjność inwestycyjną gminy można uznać za niższą od przeciętnej.**

Atrakcyjność inwestycyjną gmin województwa lubelskiego przedstawia poniższa mapa.

Mapa 8. Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna gmin województwa lubelskiego

Źródło: „Atrakcyjność Inwestycyjna Regionów 2013 Województwo Lubelskie”, Centrum Analiz Regionalnych i Lokalnych.

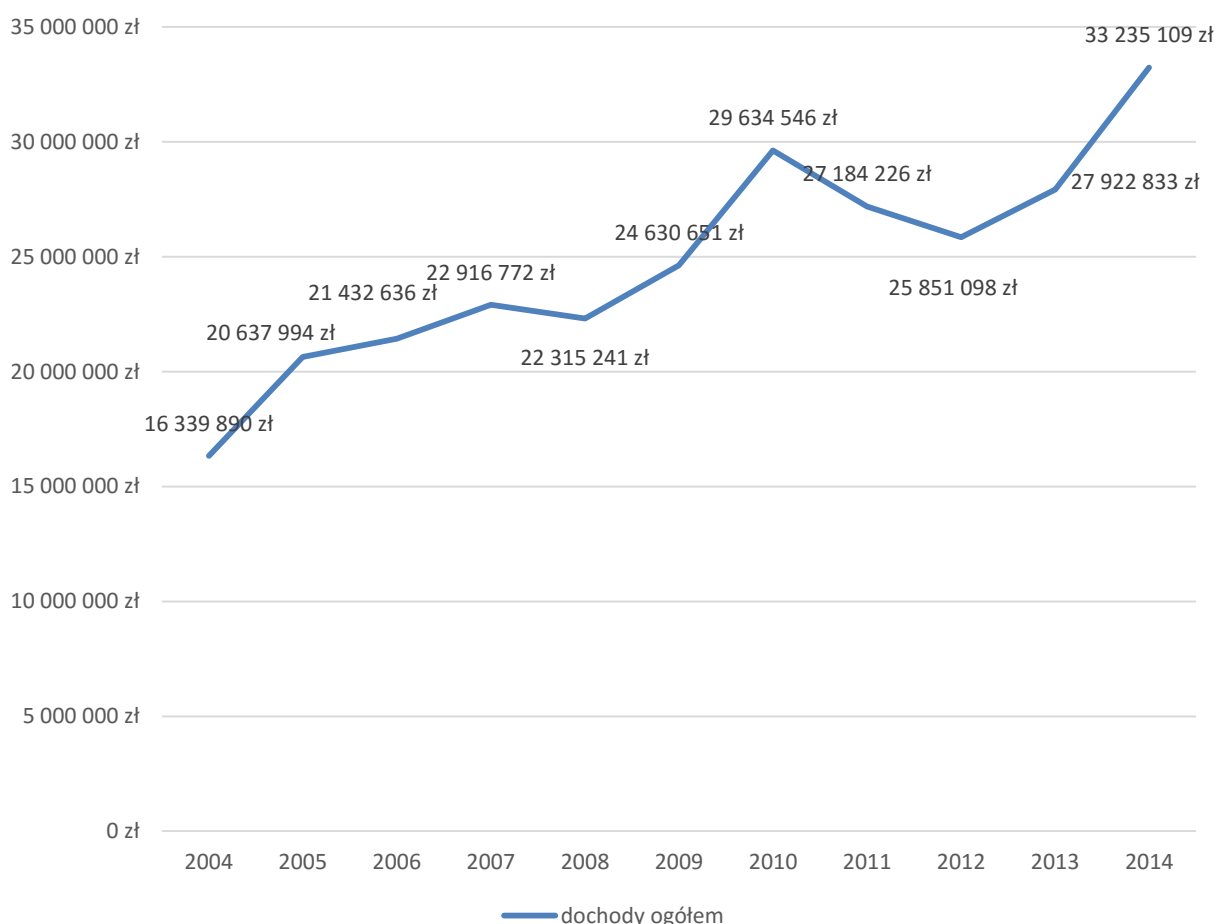

5.3.7. Możliwości budżetowe i zdolność inwestycyjna Gminy

Budżet Gminy jest planem rocznym zawierającym dochody i wydatki związane z finansowaniem zadań własnych i zadań zleconych z zakresu administracji rządowej. Możliwości rozwoju gminy są ograniczone przez osiągnięte dochody budżetowe. W pozycjach przychodów można wyróżnić różnego rodzaju subwencje i dotacje oraz dochody własne. Na dochody własne składają się podatki i opłaty gminne. Strukturę wydatków tworzą: wydatki bieżące i inwestycje. Wydatki bieżące to przede wszystkim wynagrodzenia sfery budżetowej i wydatki rzeczowe ponoszone na utrzymanie między innymi różnych obiektów będących w gestii gminy.

W ciągu ostatnich 10 lat (2004-2014) dochody gminy Szczepleszyn wzrosły ponad dwukrotnie - z 16 339 890 zł do 33 235 109 zł. W tym czasie występowały okresowe wahania poziomu dochodów, niemniej jednak od 2013 roku obserwuje się ich regularny wzrost. W ciągu dwóch ostatnich lat powiększyły się one niemal o 29%, przewyższając tym samym najwyższy w tej dekadzie poziom dochodów z 2010 roku, który wynosił 29 634 546 zł. Wzrost dochodów do budżetu gminy w ostatnich latach wiąże się ze wzrostem gospodarczym kraju.

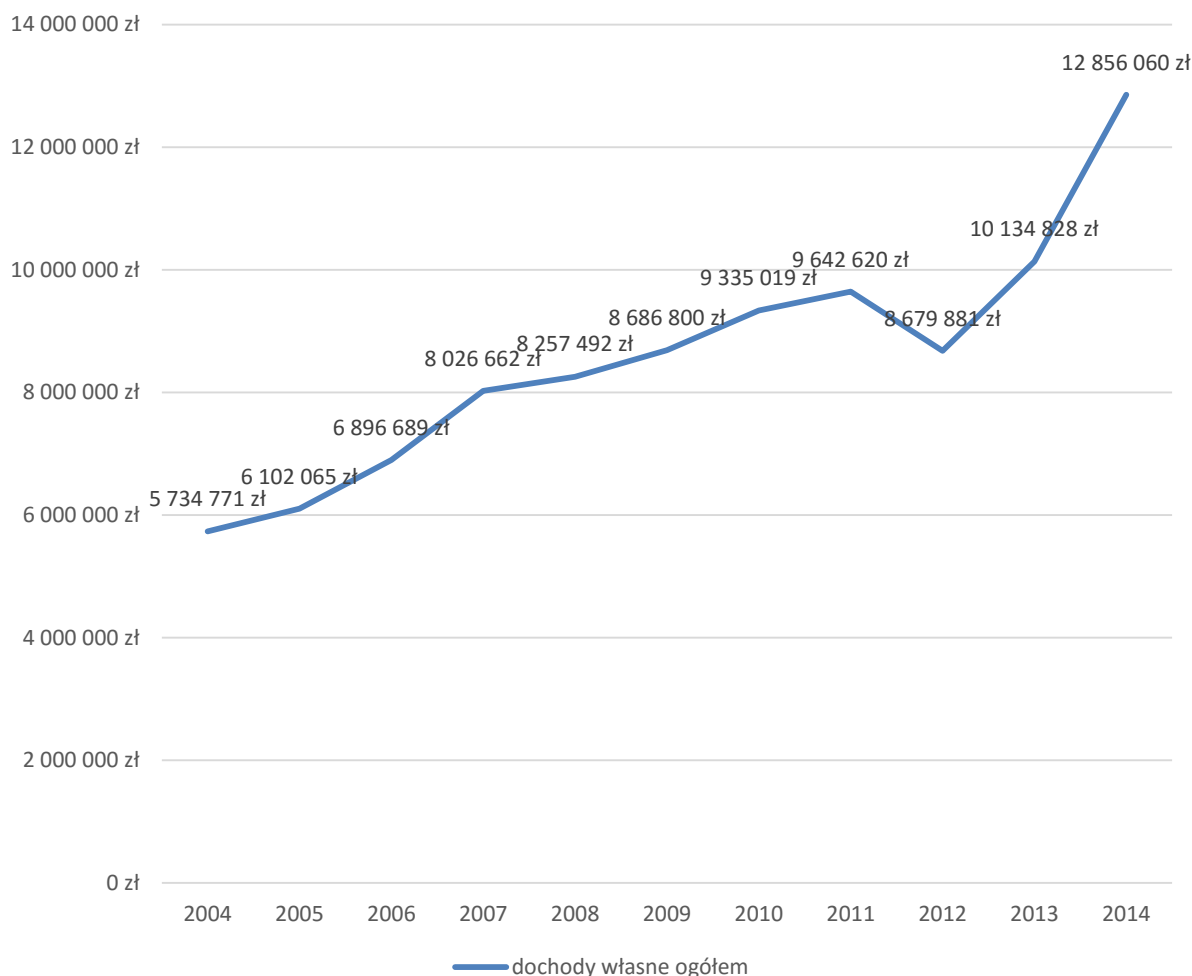
Wykres 50. Dochody gminy Szczepleszyn w latach 2004-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Dochody własne gminy Szczepleszyn rosną właściwie nieprzerwanie od 2004 roku. Wyjątek stanowi jedynie rok 2012, kiedy nastąpił ich prawie 10% spadek - z 9 642 620 zł do 8 679 881 zł. Największy wzrost dochodów własnych o 26,85% nastąpił w latach 2013-2014. Tym samym, w ciągu 10 lat dochody własne gminy wzrosły z 5 734 771 zł do 12 856 060 zł, co stanowiło wzrost o 124,18%. Wzrost dochodów własnych w budżecie gminy jest jednym z czynników, które świadczą o rozwoju danego obszaru.

Wykres 51. Dochody własne gminy Szczepleszyn w latach 2004-2014

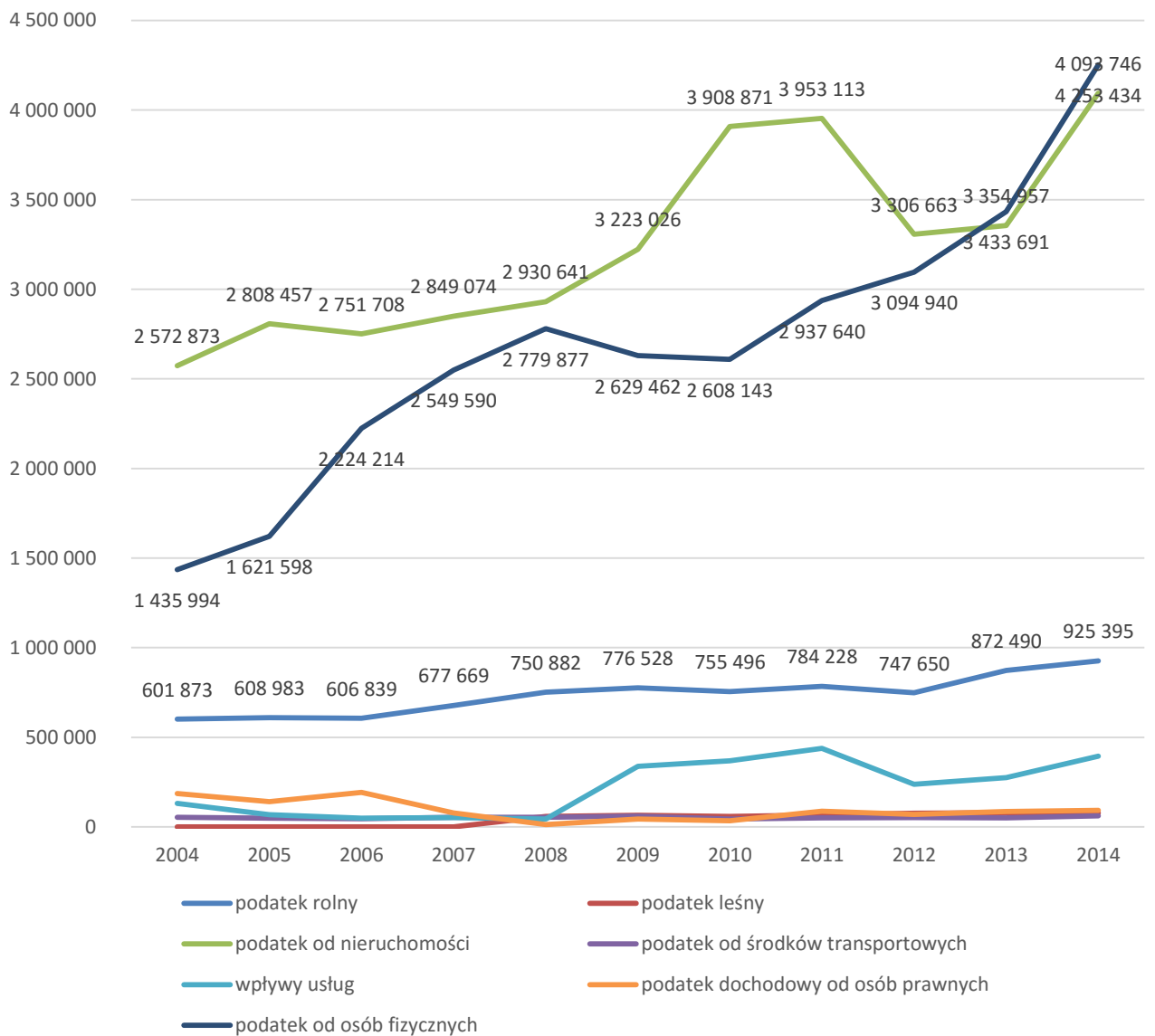

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Na przestrzeni lat 2004-2014, najbardziej zauważalny jest systematyczny, z wyjątkiem lat 2009 i 2010 wzrost podatku od osób fizycznych, z którego wpływy wzrosły w tym czasie niemal trzykrotnie. Dochody z podatku od osób fizycznych w 2014 roku stanowiły aż 33,08% ogółu dochodów własnych. Na drugim miejscu znajdują się wpływy z tytułu podatku od nieruchomości - w 2014 stanowił on 31,84% dochodów własnych. Dochody z tego tytułu spadły wprawdzie w roku 2012, ale od tamtego czasu notowany jest ich ciągły wzrost. W ciągu 10 lat dochody z podatku od nieruchomości wzrosły z 2 572 873 do 4 258 434, co stanowiło wzrost o 59,11%. Trzecim co do wielkości dochodem własnym gminy jest podatek rolny. W 2014 roku stanowił on 7,20% dochodów własnych w gminie. W ciągu 10 lat wpływy do budżetu gminy z tytułu podatku rolnego wzrosły z 601 873 do 925 395 zł - wzrost o 53,75%.

Wykres 52. Struktura dochodów własnych gminy Szczepieszyn w latach 2004-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Należy podkreślić, iż gmina Szczepieszyn zajęła 2 miejsce w powiecie zamojskim, bezpośrednio za stolicą regionu, pod względem wysokości wpływów do budżetu gminy z tytułu podatku od osób fizycznych. Świadczyć to może o znacznej zmianie profilu gminy, która przez długi czas uznawana była za gminę rolniczą. Wydaje się, iż na szczególną uwagę w tym kontekście zasługują rozwój branży turystycznej, ale również dostęp do LHS. Wysokość wpływów do budżetów poszczególnych gmin powiatu zamojskiego prezentuje poniższa tabela.

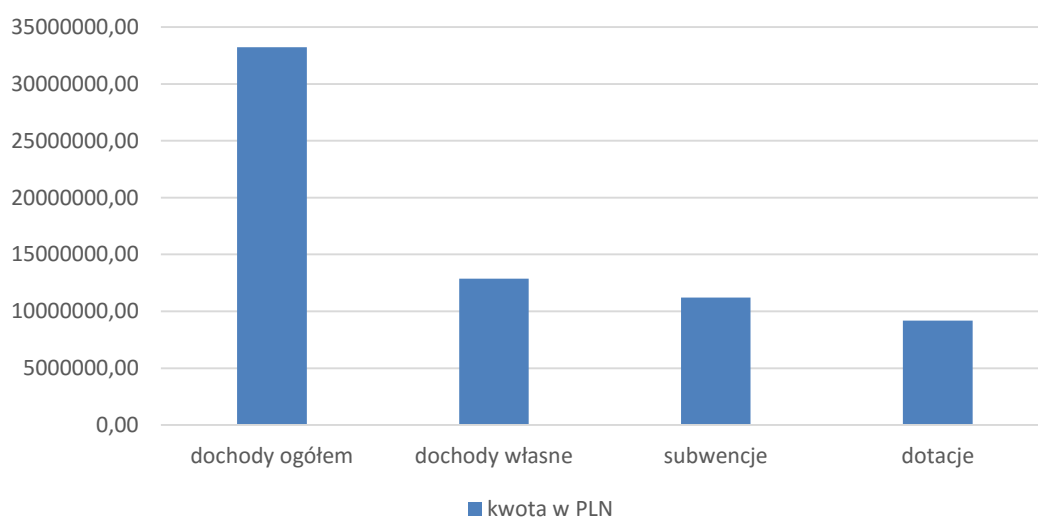
Tabela 50. Wybrane źródła dochodów własnych w gminach powiatu zamojskiego w 2014 roku.

GMINA	PODATEK ROLNY [zł]	PODATEK OD NIERUCHOMOŚCI [zł]	PODATEK DOCHODOWY OD OSÓB FIZYCZNYCH [zł]
ADAMÓW	520 052	620 125	998 979
GRABOWIEC	1 237 605	313 342	821 009
KOMARÓW-OSADA	1 134 506	841 497	1 005 422
KRASNOBRÓD	364 192	1 843 118	2 730 384
ŁABUNIE	558 935	898 475	1 701 501
MIĄCZYN	1 371 540	850 971	1 022 787
NIELISZ	726 254	1 528 792	985 930
RADECZNICA	621 009	390 169	1 305 042
SITNO	1 072 295	788 972	2 088 454
SKIERBIESZÓW	956 279	664 973	1 050 849
STARY ZAMOŚĆ	640 168	541 113	1 341 479
SUŁÓW	882 647	469 223	958 478
SZCZEBRZESZYN	925 395	4 093 746	4 253 434
ZAMOŚĆ	1 679 583	5 910 538	9 290 891
ZWIERZYNIEC	251 053	3 171 772	3 187 451

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Jak wskazano na początku niniejszego rozdziału dochody własne w 2014 roku stanowiły 38,68% ogółu dochodów i tym samym miały największy udział w budżecie. Na drugim miejscu znalazły się subwencje 33,72%, na trzecim natomiast dotacje 27,60%.

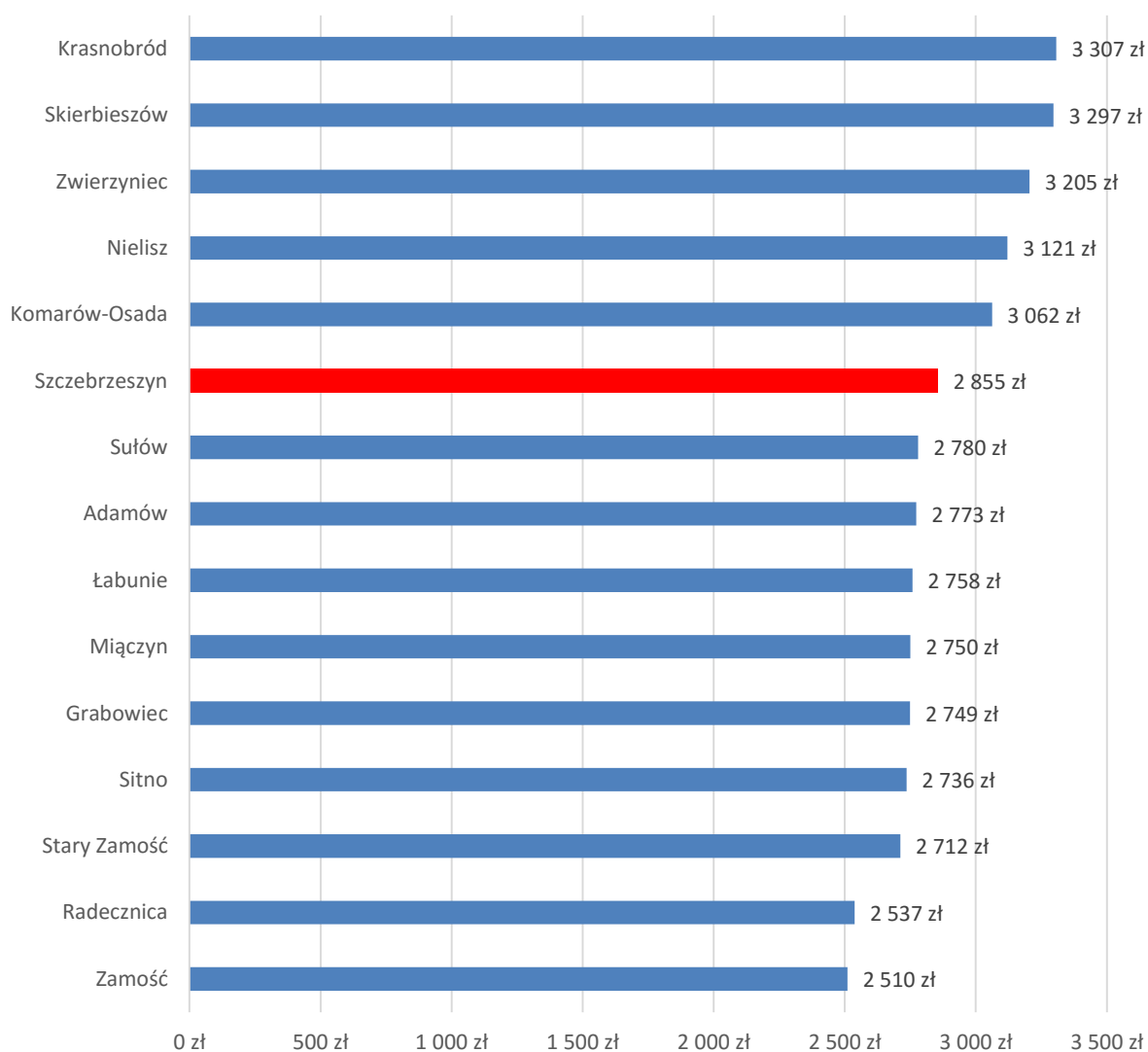
Wykres 53. Struktura dochodów w gminie Szczepieszyn w 2014 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W 2014 roku gmina Szczepieszyn zajęła 6 miejsce w powiecie zamojskim pod względem dochodu na 1 mieszkańca, który wyniósł 2 855 złotych. Wskaźnik ten był o 13,67% niższy niż w uzyskującej największy dochód na mieszkańca gminie Krasnobród. Wysokość wskaźnika dla poszczególnych gmin powiatu zamojskiego przedstawia poniższy wykres.

Wykres 54. Dochód na 1 mieszkańca w gminach powiatu zamojskiego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W tym samym 2014 roku największą część dochodów gminy (33,78%) stanowiły te z działu 758- różne rozliczenia. Ich wartość wyniosła 11 227 002 złotych. Drugim pod względem wielkości źródłem dochodów był dział 756- dochody od osób prawnych, fizycznych i od innych jednostek nie posiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem. Dochód z niego uzyskany to łącznie 10 027 507 złotych (30,17%). Trzecim pod względem dochodowości działem była pomoc społeczna, z którego dochody stanowiły 14,65% ogółu dochodów gminy. Następnie pod względem wielkości dochodów znalazły się kolejno: gospodarka komunalna i ochrona środowiska (13,16%), oświata i wychowanie (2,50%), rolnictwo i łowiectwo (1,33%), pozostałe zadania polityki społecznej (0,92%), kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (0,87%),

edukacyjna opieka wychowawcza (0,75%), gospodarka mieszkaniowa (0,69%), administracja publiczna (0,48%), transport i łączność (0,33%), urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa (0,31%), kultura fizyczna (0,03%), obrona narodowa (0,003%).

Tabela 51. Struktura dochodów gminy Szczepleszyn w 2014 roku według działów klasyfikacji budżetowej.

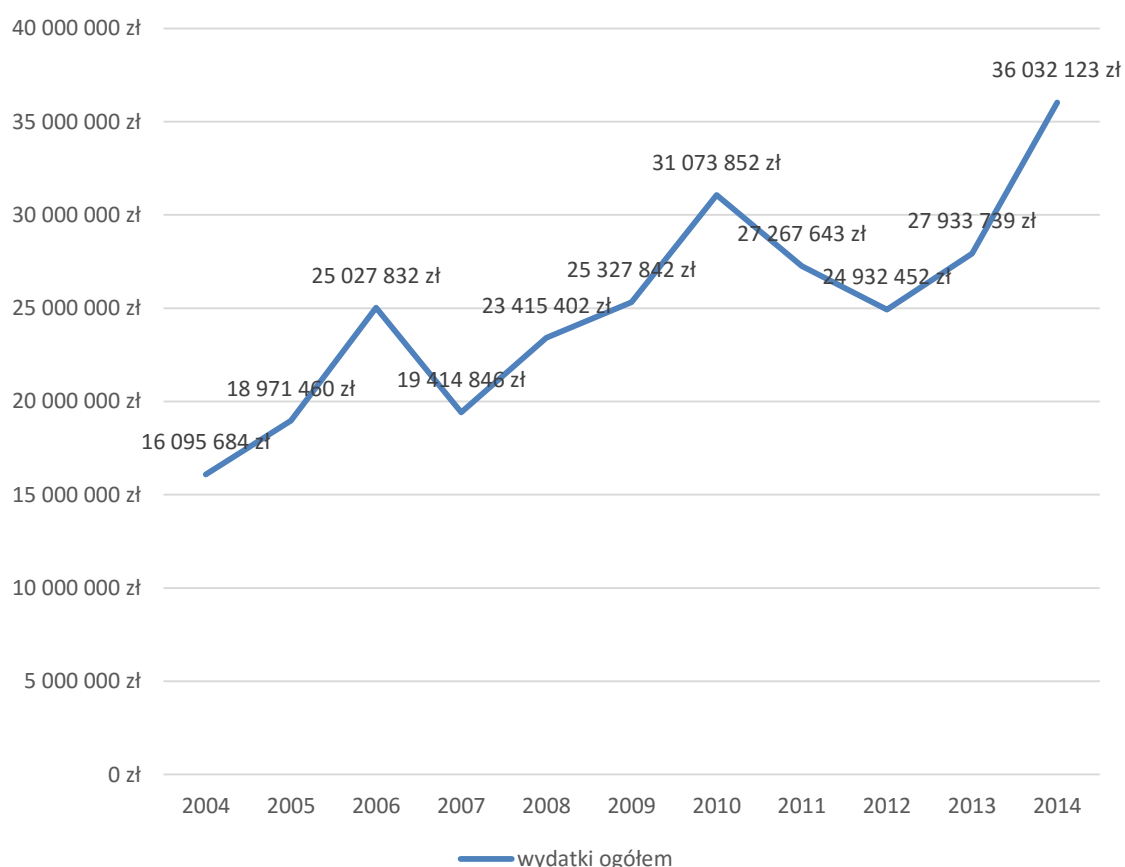
DZIAŁY KLASYFIKACJI BUDŻETOWEJ	WARTOŚĆ [zł]	% OGÓŁU DOCHODÓW
DZIAŁ 010 - ROLNICTWO I ŁOWIECTWO	442 355	1,33
DZIAŁ 020 - LEŚNICTWO	4 908	0,01
DZIAŁ 050 - RYBOŁÓWSTWO I RYBACTWO	0	0,00
DZIAŁ 100 - GÓRNICTWO I KOPALNICTWO	0	0,00
DZIAŁ 150 - PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE	0	0,00
DZIAŁ 400 - WYTWARZANIE I ZAOPATRYWANIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ, GAZ I WODĘ	0	0,00
DZIAŁ 500 - HANDEL	0	0,00
DZIAŁ 550 - HOTELE I RESTAURACJE	0	0,00
DZIAŁ 600 - TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ	110 000	0,33
DZIAŁ 630 - TURYSTYKA	0	0,00
DZIAŁ 700 - GOSPODARKA MIESZKANIOWA	230 500	0,69
DZIAŁ 710 - DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA	0	0,00
DZIAŁ 720 - INFORMATYKA	0	0,00
DZIAŁ 730 - NAUKA	0	0,00
DZIAŁ 750 - ADMINISTRACJA PUBLICZNA	158 717	0,48
DZIAŁ 751 - URZĘDY NACZELNYCH ORGANÓW WŁADZY PAŃSTWOWEJ, KONTROLI I OCHRONY PRAWA ORAZ SĄDOWNICTWA	101 536	0,31
DZIAŁ 752 - OBRONA NARODOWA	1 000	0,00
DZIAŁ 753 - OBOWIĄZKOWE UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE	0	0,00
DZIAŁ 754 - BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE I OCHRONA PRZECIWPOŻAROWA	833	0,00
DZIAŁ 755 - WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI	0	0,00
DZIAŁ 756 - DOCHODY OD OSÓB PRAWNYCH, OD OSÓB FIZYCZNYCH I OD INNYCH JEDNOSTEK NIEPOSIADAJĄCYCH OSOBOWOŚCI PRAWNEJ ORAZ WYDATKI ZWIĄZANE Z ICH POBOREM	10 027 507	30,17
DZIAŁ 757 - OBSŁUGA DŁUGU PUBLICZNEGO	0	0,00
DZIAŁ 758 - RÓŻNE ROZLICZENIA	11 227 002	33,78
DZIAŁ 801 - OŚWIATA I WYCHOWANIE	831 715	2,50
DZIAŁ 803 - SZKOLNICTWO WYŻSZE	0	0,00

DZIAŁ 851 - OCHRONA ZDROWIA	0	0,00
DZIAŁ 852 - POMOC SPOŁECZNA	4 869 654	14,65
DZIAŁ 853 - POZOSTAŁE ZADANIA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ	306 973	0,92
DZIAŁ 854 - EDUKACYJNA OPIEKA WYCHOWAWCZA	249 348	0,75
DZIAŁ 900 - GOSPODARKA KOMUNALNA I OCHRONA ŚRODOWISKA	4 374 463	13,16
DZIAŁ 921 - KULTURA I OCHRONA DZIEDZICTWA NARODOWEGO	287 952	0,87
DZIAŁ 925 - OGRODY BOTAN. I ZOOLOG. ORAZ NATURALNE OBSZARY I OBIEKTY CHRONIONEJ PRZYRODY	0	0,00
DZIAŁ 926 - KULTURA FIZYCZNA	10 646	0,03

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Analogicznie do dochodów w latach 2004-2014 systematycznie rosła również kwota wydatków gminy. Rekordowa wartość wydatków została osiągnięta w roku 2014 i wyniosła ona ponad 36 mln zł.

Wykres 55. Wydatki w gminie Szczepleszyn w latach 2004-2014

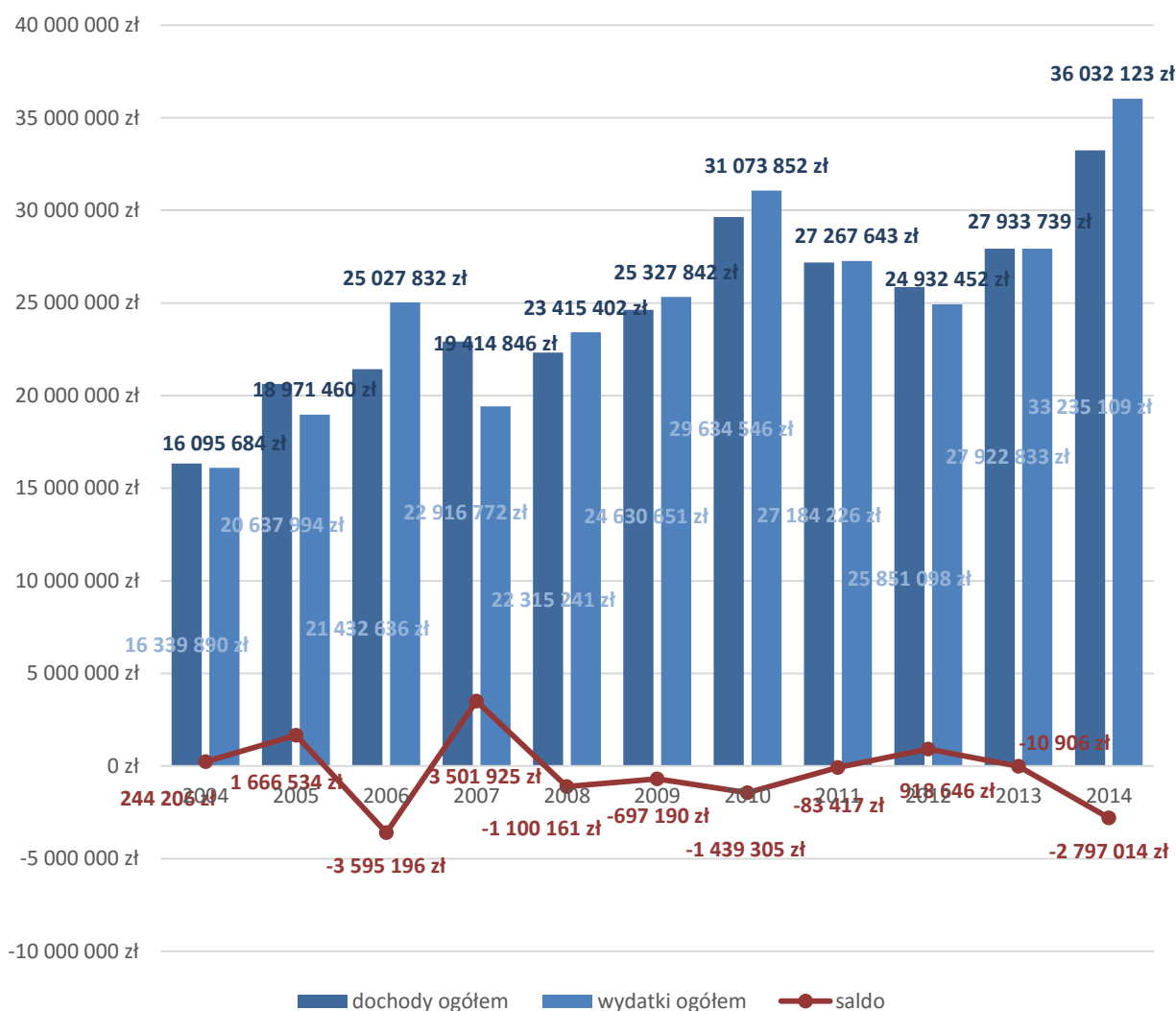

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Zdolność inwestowania gminy Szczepleszyn uzależniona jest głównie od struktury wydatków i dochodów budżetowych. Im wyższy dodatni bilans, tym większa liczba wolnych środków, które można przeznaczyć na inwestycje. Zestawienie dochodów i wydatków gminy w latach 2004-2014

wskazuje na dość wyraźny deficyt budżetowy. Oceniając na tej podstawie stan budżetu gminy należy jednakże rozróżnić pomiędzy wydatkami bieżącymi i majątkowymi gminy. Pierwsze z nich są przeznaczane na tzw. bieżącą realizację zadań własnych samorządu, drugie natomiast to wydatki inwestycyjne stymulujące dalszy rozwój gminy. Deficyt budżetowy w gminie Szczepieszyn jest głównie spowodowany działaniami inwestycyjnymi. Zadłużenie jest jednak obsługiwane na bieżąco i nie stanowi bezpośredniego zagrożenia dla stanu finansów gminy.

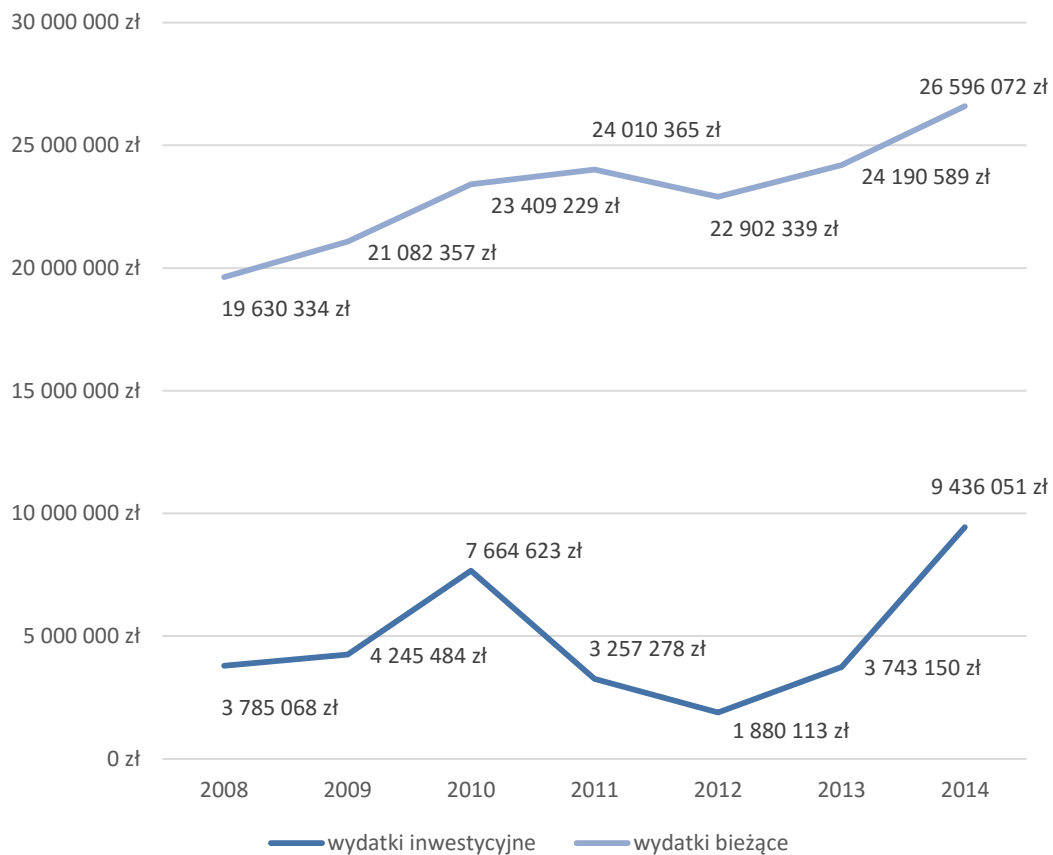
Wykres 56. Struktura wydatków i dochodów gminy Szczepieszyn w latach 2004-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Największą część kosztów ponoszonych przez gminę stanowią wydatki bieżące, które w 2014 roku stanowiły 73,81% ogółu wydatków. Ich wzrost notowany jest od co najmniej 6 lat, z wyjątkiem roku 2012. Pozostałą część 26,19% stanowią natomiast wydatki inwestycyjne, które również stale rosną. Ich kumulacja przypada na 2014 rok.

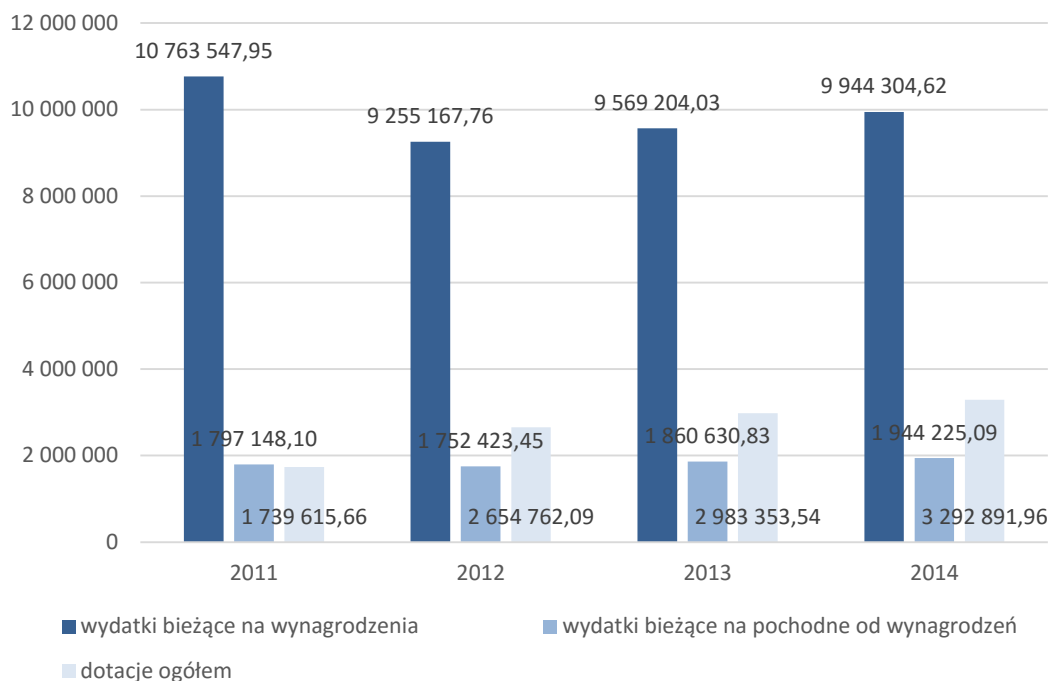
Wykres 57. Wydatki inwestycyjne i bieżące w gminie Szczepleszyn w latach 2008-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Analiza podziału wydatków bieżących gminy w latach 2011-2014 pokazuje, iż zdecydowaną większość kosztów gmina Szczepleszyn ponosi na wynagrodzenia osób zatrudnionych w szeroko rozumianej sferze budżetowej. Kwota ta przekracza wielokrotnie wydatki na dotacje.

Wykres 58. Podział wydatków bieżących w PLN gminy Szczepczeszyn w latach 2011 – 2014.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Analiza wydatków gminy według działów klasyfikacji budżetowej dostarcza także istotnych informacji na temat funkcjonowania gminy. W zestawieniu tym widać, które dziedziny funkcjonowania gminy pochłaniają najczęściej środków budżetowych. Z poniższej tabeli wynika, że największe wydatki gmina ponosi w związku z oświatą i wychowaniem (33,68%). W 2014 roku na ten cel wydano ponad 12 mln zł. Istotne wydatki gmina ponosi również w działach: gospodarka komunalna i ochrona środowiska (20,28%), pomoc społeczna (16,51% ogółu wydatków), administracja publiczna (12,17%) oraz transport i łączność (6,47%). Zdecydowanie mniejsze kwoty wydawane są na takie działy jak: informatyka, działalność usługowa, urzędy naczelnych organów władzy państwowej kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne. W sumie w 2014 roku gmina Szczepczeszyn finansowała 20 działów klasyfikacji budżetowej.

Tabela 52. Wydatki wg działów klasyfikacji budżetowej.

DZIAŁY KLASYFIKACJI BUDŻETOWEJ	WARTOŚĆ [zł]	% OGÓŁU WYDATKÓW
DZIAŁ 010 - ROLNICTWO I ŁOWIECTWO	421 042	1,17
DZIAŁ 020 - LEŚNICTWO	0	0,00
DZIAŁ 050 - RYBOŁÓWSTWO I RYBACTWO	0	0,00
DZIAŁ 100 - GÓRNICTWO I KOPALNICTWO	0	0,00
DZIAŁ 150 - PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE	0	0,00
DZIAŁ 400 - WYTWARZANIE I ZAOPATRYWANIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ, GAZ I WODĘ	0	0,00

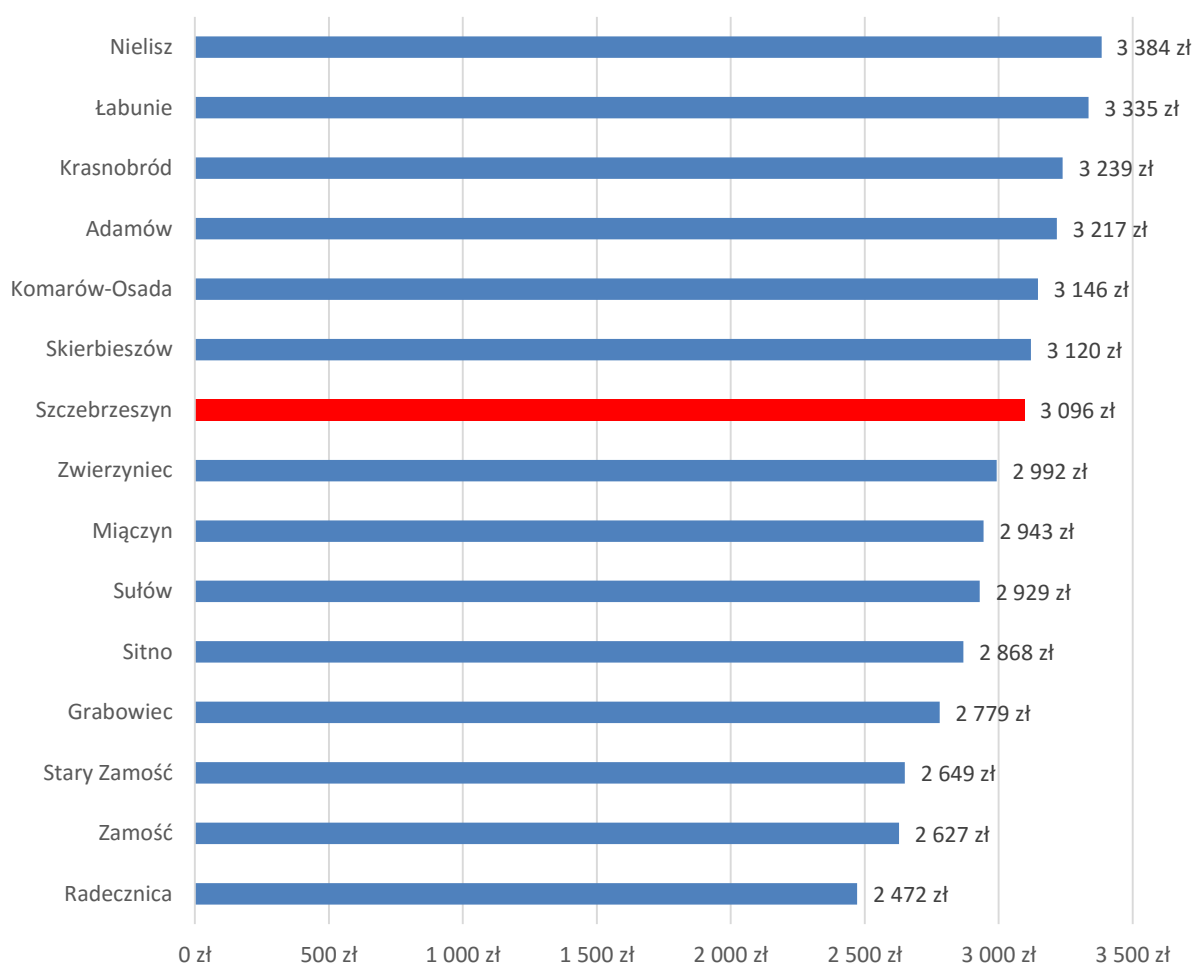

DZIAŁ 500 - HANDEL	0	0,00
DZIAŁ 550 - HOTELE I RESTAURACJE	0	0,00
DZIAŁ 600 - TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ	2 332 622	6,47
DZIAŁ 630 - TURYSTYKA	70 000	0,19
DZIAŁ 700 - GOSPODARKA MIESZKANIOWA	232 892	0,65
DZIAŁ 710 - DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA	20 059	0,06
DZIAŁ 720 - INFORMATYKA	14 893	0,04
DZIAŁ 730 - NAUKA	0	0,00
DZIAŁ 750 - ADMINISTRACJA PUBLICZNA	4 386 627	12,17
DZIAŁ 751 - URZĘDY NACZELNYCH ORGANÓW WŁADZY PAŃSTWOWEJ, KONTROLI I OCHRONY PRAWA ORAZ SĄDOWNICTWA	101 536	0,28
DZIAŁ 752 - OBRONA NARODOWA	1 000	0,00
DZIAŁ 753 - OBOWIĄZKOWE UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE	0	0,00
DZIAŁ 754 - BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE I OCHRONA PRZECIWPÓŻAROWA	358 604	1,00
DZIAŁ 755 - WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI	0	0,00
DZIAŁ 756 - DOCHODY OD OSÓB PRAWNYCH, OD OSÓB FIZYCZNYCH I OD INNYCH JEDNOSTEK NIEPOSIADAJĄCYCH OSOBOWOŚCI PRAWNEJ ORAZ WYDATKI ZWIĄZANE Z ICH POBOREM	0	0,00
DZIAŁ 757 - OBSŁUGA DŁUGU PUBLICZNEGO	129 329	0,36
DZIAŁ 758 - RÓŻNE ROZLICZENIA	74 530	0,21
DZIAŁ 801 - OŚWIATA I WYCHOWANIE	12 135 549	33,68
DZIAŁ 803 - SZKOLNICTWO WYŻSZE	0	0,00
DZIAŁ 851 - OCHRONA ZDROWIA	182 551	0,51
DZIAŁ 852 - POMOC SPOŁECZNA	5 947 905	16,51
DZIAŁ 853 - POZOSTAŁE ZADANIA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ	316 076	0,88
DZIAŁ 854 - EDUKACYJNA OPIEKA WYCHOWAWCZA	540 495	1,50
DZIAŁ 900 - GOSPODARKA KOMUNALNA I OCHRONA ŚRODOWISKA	7 308 389	20,28
DZIAŁ 921 - KULTURA I OCHRONA DZIEDZICTWA NARODOWEGO	1 167 841	3,24
DZIAŁ 925 - OGRODY BOTAN. I ZOOLOG. ORAZ NATURALNE OBSZARY I OBIEKTY CHRONIONEJ PRZYRODY	0	0,00
DZIAŁ 926 - KULTURA FIZYCZNA	290 185	0,81
OGÓŁEM	36 032 123	100,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Analiza wydatków na 1 mieszkańca wskazuje na 7 miejsce Szczepieszyna w klasyfikacji wszystkich gmin powiatu zamojskiego. Gmina Szczepieszyn w roku 2014 wydała średnio 3 096,00 zł. Największe wydatki na 1 mieszkańca występowały w gminach Nielisz, Łabunie i Krasnobród. Należy jednak podkreślić, iż podobnie jak w przypadku zestawienia dotyczącego dochodów w przeliczeniu na 1 mieszkańca również w przypadku wydatków dystans dzielący poszczególne gminy powiatu zamojskiego jest dość umiarkowany.

Wykres 59. Wydatki na 1 mieszkańca w gminach powiatu zamojskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

5.4. Jakość rządzenia w gminie

Jakość administrowania i zdolność pokonywania wyzwań i problemów ma bez wątpienia istotne znaczenie dla efektywnego i skutecznego zarządzania jednostką samorządu terytorialnego. W chwili obecnej stanowi to jedno z największych wyzwań dla zarządzających samorządami. Jakość rządzenia warunkują w dużym stopniu cztery podstawowe czynniki. Są to:

- » Administracja i jakość kadr
- » Współpraca z otoczeniem
- » Planowanie strategiczne
- » Promocja

5.4.1. Administracja i jakość kadr

Ustrój gminy Szczepieszyn określa Statut Miasta i Gminy Szczepieszyn uchwalony przez Radę Miejską dnia 14 lutego 2003 roku. Organizację i zasady funkcjonowania Urzędu Miejskiego reguluje z kolei Regulamin Organizacyjny Urzędu Miejskiego w Szczepieszynie stanowiący załącznik do Zarządzenia Nr 1 Burmistrza Szczepieszyna z dnia 05.01.2006 r. Obydwa dokumenty są w pełni zgodne z obowiązującym prawodawstwem, a struktura urzędu dopasowana jest nie tylko do przepisów ustawy o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r., ale także do obecnych uwarunkowań rozwojowych Szczepieszyna.

Dla jakości zarządzania bardzo istotne jest wykształcenie i doświadczenie kadry pracowniczej. W Urzędzie Miejskim zatrudnionych jest 48 osób, z których wykształcenie wyższe posiada 33 osoby, średnie – 11, a zawodowe 4 pracowników. Burmistrz Miasta legitymuje się tytułem naukowym - dr inż.

W 2013 roku w gminie Szczepieszyn powstało 85 uchwał, z których w stosunku do 6 wszczęto postępowania o rozstrzygnięciu, a 4 zmieniono we własnym zakresie. 1 uchwała została uchylona w całości przez Lubelski Urząd Wojewódzki. W 2014 roku powstały 73 uchwały, z których 2 zostały częściowo zmienione. Świadczy to o wysokiej jakości uchwalanych aktów prawnych.

Kolejnym wyznacznikiem jakości administracji samorządowej jest dobrze prowadzona strona internetowa. Strona Szczepieszyna jest przygotowana w sposób czytelny i prosty. Widnieją na niej trzy główne zakładki: „Dla mieszkańca”, „Dla turysty” oraz „Internet”. Mieszkańcy mogą zdobyć tam informacje na temat Urzędu Miejskiego, miasta i gminy, funkcjonujących stowarzyszeń, wydarzeń kulturalnych, projektów UE oraz odpadów komunalnych. Warta zaznaczenia jest również możliwość korzystania z miejscowej biblioteki za pośrednictwem strony internetowej. Strona gminy Szczepieszyn umożliwia również wirtualny spacer po mieście Szczepieszyn.

Ponadto o funkcjonowaniu gminy i jakości zarządzania nią mogą świadczyć zdobyte wyróżnienia i nagrody. W ciągu ostatnich 10 lat gmina Szczepieszyn zdobyła:

- » Wyróżnienie w rankingu „Europejska gmina, europejskie miasto” w województwie lubelskim (Kraków, 28 marca 2007r.).

- » Wyróżnienie w rankingu „Europejska gmina, europejskie miasto” w województwie lubelskim (Lublin, 13 października 2010r.).
- » Certyfikat potwierdzający wdrożenie procedur mających na celu zwiększenie skuteczności poboru podatków i opłat lokalnych w ramach programu „Samorządowa Ekstraklasa – poprawa zarządzania oraz podniesienie standardów partycypacji i przejrzystości w urzędach administracji samorządowej w województwie lubelskim” (2015r.).
- » Certyfikat potwierdzający wdrożenie procedury konsultacji społecznych w ramach projektu „Samorządowa Ekstraklasa – poprawa zarządzania oraz podniesienie standardów partycypacji i przejrzystości w urzędach administracji samorządowej w województwie lubelskim” (2015r.).
- » Certyfikat Dobroczynności dla Urzędu Miejskiego w Szczepieszynie za pomoc przy realizacji Programu „Zdążyć z pomocą” – statuetka ”SUMMA BONITAS”.

5.4.2. Współpraca z innymi podmiotami

Oprócz sektora prywatnego i publicznego bardzo dużą rolę w oddziaływaniu na rzecz mieszkańców oraz integracji i aktywizacji społecznej odgrywają organizacje pozarządowe. Fakt, iż działają one w interesie publicznym sprawia, że ich współpraca z gminą zwiększa skuteczność podejmowanych działań.

Na terenie gminy Szczepieszyn funkcjonują następujące organizacje pozarządowe:

LP.	NAZWA ORGANIZACJI	DZIAŁALNOŚĆ
1.	STOWARZYSZENIE PRZYJACIÓŁ SZCZEPESZYNA	<ul style="list-style-type: none"> » PROMOWANIE MIASTA I GMINY SZCZEPESZYNA W KRAJU I ZA GRANICĄ. » STWORZENIE WIZERUNKU SZCZEPESZYNA JAKO MIASTA PRZYJAZNEGO TURYSTOM. » PRACE NA RZECZ ZACHOWANIA MATERIALNYCH I NIEMATERIALNYCH ZABYTKÓW HISTORII. » POPIERANIE INICJATYW SPOŁECZNYCH W ZAKRESIE GOSPODARKI, SPORTU, KULTURY I TURYSTYKI. » BUDOWANIE WZAJEMNYCH WIĘZI MIĘDZYLUZDZKICH. » ROZWÓJ ŚWIADOMOŚCI OBYWATELSKIEJ. » POPIERANIE WSZELKICH DZIAŁAŃ MAJĄCYCH NA CELU PROMOWANIE MIASTA I GMINY SZCZEPESZYNA.
2.	STOWARZYSZENIE WSPIERANIA KULTURY	<ul style="list-style-type: none"> » DZIAŁALNOŚĆ TWÓRCZA ZWIĄZANA Z KULTURĄ I ROZRYWKĄ » DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ORGANIZACJĄ TARGÓW, WYSTAW I KONGRESÓW » PROMOWANIE POZASZKOLNYCH FORM EDUKACJI ARTYSTYCZNEJ
3.	MIĘDZYSZKOLNY UCZNIOWSKI KLUB SPORTOWY (MUKS) PRZY GIMNAZJUM W SZCZEPESZYNE	<ul style="list-style-type: none"> » WSPIERANIE I UPOWSZECHNIANIE KULTURY FIZYCZNEJ I SPORTU W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY » ORGANIZOWANIE ZAJĘĆ SPORTOWO – REKREACYJNYCH W RÓŻNYCH DYSCIPLINACH
4.	STOWARZYSZENIE SZTUK I SPORTÓW WALKI BUSHIDO W SZCZEPESZYNE	<ul style="list-style-type: none"> » WSPIERANIE I UPOWSZECHNIANIE KULTURY FIZYCZNEJ I SPORTU » DZIAŁALNOŚĆ KULTYWOWANIA RÓŻNYCH STYLÓW SZTUK I SPORTÓW WALKI » W ŚRODOWISKU LOKALNYM PROMUJE POTRZEBĘ DBANIA O WŁASNE ZDROWIE I ZDROWY STYL ŻYCIA, KSZTAŁTUJĄC U

		<p>DZIECI I MŁODZIEŻY ZACHOWANIA I POSTAWY PROZDROWOTNE PRZY JEDNOCZESNYM WSKAZANIU NA ZAGROŻENIA ZE STRONY ZACHOWAŃ RYZYKOWNYCH</p> <p>» DZIAŁANIA PODEJMOWANE NA RZECZ ZORGANIZOWANIA CZASU WOLNEGO I KONSTRUKTYWNEGO JEGO SPĘDZANIA SPROWADZAJĄ SIĘ DO ORGANIZOWANIA RAJDÓW PIESZYCH, WYCIEZEK ROWEROWYCH ORAZ UCZESTNICTWA W LOKALNYCH IMPREZACH KULTURALNO-OŚWIATOWYCH PODCZAS KTÓRYCH DEMONSTROWANE SĄ TECHNIKI JIU-JITSU GOSHIN-RYU.</p>
5.	ASPN „ROZTOCZE” SZCZEBRZESZYN	» WSPIERANIE I UPOWSZECHNIANIE KULTURY FIZYCZNEJ I SPORTU
6.	MŁODZIEŻOWA SEKCJA PIŁKI NOŻNEJ „ROZTOCZE” SZCZEBRZESZYN	<p>» WSPIERANIE I UPOWSZECHNIANIE KULTURY FIZYCZNEJ I SPORTU</p> <p>» POPULARYZACJA PIŁKI NOŻNEJ WŚRÓD MŁODZIEŻY</p> <p>» UDZIAŁ W ROZGRYWKACH LIGOWYCH</p>
7.	STOWARZYSZENIE SPORTOWE SANUS W SZCZEBRZESZYNIE	<p>» WSPIERANIE I UPOWSZECHNIANIE KULTURY FIZYCZNEJ I SPORTU</p> <p>» KSZTAŁTOWANIE POSTAW DBANIA O SPRAWNOŚĆ FIZYCZNĄ WŚRÓD MŁODZIEŻY I OSÓB DOROSŁYCH</p>
8.	LUDOWY ZESPÓŁ SPORTOWY ANITEX W KĄTACH DRUGICH	» WSPIERANIE I UPOWSZECHNIANIE KULTURY FIZYCZNEJ I SPORTU
9.	KLUB SPORTOWY ALWA BRODY MAŁE	» WSPIERANIE I UPOWSZECHNIANIE KULTURY FIZYCZNEJ I SPORTU
10.	JEDNOSTKI OCHOTNICZYCH STRAŻY POŻARNYCH	<p>» PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI MAJĄCEJ NA CELU ZAPOBIEGANIE POŻAROM ORAZ WSPÓŁDZIAŁANIE W TYM ZAKRESIE Z INSTYTUCJAMI I STOWARZYSZENIAMI</p> <p>» UDZIAŁ W AKCJACH RATOWNICZYCH PRZEPROWADZANYCH W CZASIE POŻARÓW, ZAGROŻEŃ EKOLOGICZNYCH ORAZ INNYCH KLĘSK I ZDARZEŃ</p> <p>» INFORMOWANIE LUDNOŚCI O ISTNIEJĄCYCH ZAGROŻENIACH POŻAROWYCH I EKOLOGICZNYCH ORAZ SPOSOBACH OCHRONY PRZED NIMI</p> <p>» ROZWIJANIE WŚRÓD CZŁONKÓW OSP KULTURY FIZYCZNEJ I SPORTU ORAZ PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI KULTURALNO-OŚWIATOWEJ I ROZRYWKOWEJ</p> <p>» UCZESTNICZENIE I REPREZENTOWANIE OSP W ORGANACH SAMORZĄDOWYCH I PRZEDSTAWICIELSKICH</p> <p>» WYKONYWANIE INNYCH ZADAŃ WYNIKAJĄCYCH Z PRZEPISÓW O OCHRONIE PRZECIWPOŻAROWEJ</p>
11.	KOŁA GOSPODYŃ WIEJSKICH	

Dodatkowo na terenie gminy funkcjonują stowarzyszenia zarejestrowane w mieście Zamość, jednak zakres ich działalności rozszerza się na gminę Szczepieszyn poprzez kościoły i szkoły, dzięki współpracy nauczycieli i księży. Są to:

- » Katolickie Stowarzyszenie Ruchu Światło Życie Diecezji Zamojsko-Lubaczowskiej „CEDRON” – prowadzona jest działalność profilaktyczna wśród dzieci i młodzieży i osób dorosłych chroniąca przed uzależnieniem od narkotyków, alkoholu, nikotyny, działalność w zakresie kultury fizycznej i sportu wśród dzieci i młodzieży, działalność dobroczynna na rzecz dzieci i młodzieży z rodzin ubogich i patologicznych. Ponadto Stowarzyszenie oferuje udział w życiu i rozwoju wspólnot lokalnych, wszechstronny rozwój członków, wspieranie osobistej przemiany życia ku dojrzałości chrześcijańskiej na drodze realizacji praktyk życia duchowego zawartych w programie formacyjnym ruchu światło-życie, umacnianie jedności małżeńskiej i odnowę katechumenatu rodzinnego, posługę na rzecz ewangelizacji oraz aktywne uczestnictwo członków w życiu społeczno-gospodarczym, kulturalnym i politycznym. Organizowane są również rekolekcje, obozy i spotkania formacyjno-modlitewne.
- » Związek Harcerstwa Polskiego Hufiec Zamość – prowadzona jest działalność oświatowo wychowawcza, charytatywna, upowszechnianie tradycji i dziedzictwa narodowego, kształtowanie postaw patriotycznych oraz promowanie zdrowego trybu życia oraz ochrony zdrowia.

Coroczna kwota przeznaczana na realizację zadań publicznych wspólnie z organizacjami pozarządowymi wynosi 198 000 zł (w 2015r.).

Ponadto gmina Szczepieszyn aktywnie uczestniczy w pracach różnego rodzaju organizacji. Gmina należy do następujących stowarzyszeń i związków międzygminnych:

- » *Unia Miasteczek Polskich* – w dniu 7 maja 1991 r. podjęta została uchwała Nr XII/76/91 wówczas Rady Gminy i Miasta w Szczepieszynie w sprawie przystąpienia gminy i miasta Szczepieszyn do UMP. Podstawowym celem Unii jest reprezentowanie i obrona interesów małych miasteczek w procesach legislacyjnych.
- » *Związek Transgraniczny „Euroregion Bug”* – w dniu 10 września 1999r. Rada Miejska w Szczepieszynie podjęła uchwałę Nr XII/58/99 w sprawie przystąpienia gminy Szczepieszyn do stowarzyszenia : Związek Transgraniczny „Euroregion Bug”. Związek wspiera wszelkie działania pobudzające rozwój terenów przygranicznych w Polsce i Ukrainie na terenie dorzecza Bugu.

Gmina Szczepieszyn jest również członkiem:

- » *Lokalnej Organizacji Turystycznej „Zamość i Roztocze”* – w dniu 29 września 2003 r. podjęta została uchwała Nr XI/72/03 w sprawie przystąpienia Gminy Szczepieszyn do stowarzyszenia pod nazwą LOT „Zamość i Roztocze”. Stowarzyszenie prowadzi działania promocji turystycznej gmin roztoczańskich oraz Zamościa, wydaje materiały reklamowe i reprezentuje nasz region na międzynarodowych targach turystycznych.
- » *Lokalnej Grupy Działania „Nasze Roztocze”* – uchwała Nr XI/68/2015 Rady Miejskiej w Szczepieszynie z dnia 28 września 2015 roku.
- » *Zamojsko – Roztoczańskiego Związku Gmin* - w dniu 29 grudnia 2009r. podjęta została uchwała Nr XL/230/09 w sprawie przystąpienia Gminy Szczepieszyn do Zamojsko –

Roztoczańskiego Związku Gmin. Najważniejszym zadaniem realizowanym przez ZRZG jest budowa zakładu utylizacji odpadów, który będzie obsługiwał zrzeszone gminy.. W związku ze zrealizowaniem tej inwestycji, według posiadanych informacji Związek zostanie rozwiązany.

5.4.3. Planowanie strategiczne

Duże znaczenie dla jakości zarządzania jednostką samorządową ma również polityka planowania strategicznego, w tym jakość dokumentów strategicznych. Gmina Szczepieszyn posiada większość wymaganych prawem dokumentów strategicznych. Dotychczasowa polityka rozwoju gminy prowadzona jest w oparciu Strategię Rozwoju Gminy Szczepieszyn na lata 2007 – 2015.

Kierunki rozwoju przestrzennego oraz zasady polityki przestrzennej określa Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Szczepieszyn.

Dodatkowo gmina posiada Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Szczepieszyn na lata 2004-2020.

W ramach ochrony środowiska i dbania o estetykę i ład przestrzenny, gmina Szczepieszyn opracowała Program Ochrony Środowiska Gminy Szczepieszyn do 2015 roku (Uchwała Nr XXX/164/05 Rady Miejskiej w Szczepieszynie z dnia 31 stycznia 2012 r.) oraz Program Usuwania Wyrobów Zawierających Azbest dla Miasta i Gminy Szczepieszyn na lata 2011-2032 (Uchwała Nr VIII/52/2011 Rady Miejskiej w Szczepieszynie z dnia 30 maja 2011r.) oraz Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta i Gminy Szczepieszyn.

Kolejnym i równie ważnym zagadnieniem dla planowania strategicznego jest polityka społeczna. W związku z tym w gminie wdrażane są programy wspierające działania z poszczególnymi problemami życia społecznego:

- » Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- » Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
- » Wieloletni Program Osłony w Zakresie Dożywiania „Pomoc gminy Szczepieszyn w zakresie dożywiania na lata 2014-2020”

5.4.4. Promocja gminy

Promocyjna działalność gmin to jeden ze sposobów wspierania rozwoju lokalnego. Gmina Szczepieszyn stosuje różne metody i narzędzia promocyjne. Podstawowe narzędzie stanowi oficjalna strona internetowa www.szczepieszyn.pl, która jest obszernym źródłem informacji na temat gminy oraz podejmowanych na jej terenie działań. Ponadto zadania z zakresu promocji realizuje Punkt Informacji Turystycznej działający w Miejskim Domu Kultury. Duże znaczenie dla gminy mają również wydawane przez nią publikacje, foldery, przewodniki oraz gadżety promocyjne m.in. figurki chrząszcza stanowiące jej symbol. Nie bez znaczenie pozostają ponadto liczne spoty reklamowe oraz organizacja szeregu imprez sportowo-rekreacyjnych i turystycznych. Również udział władz w festiwalach, targach i misjach gospodarczych zarówno o zasięgu

krajowym jak i międzynarodowym, należy zaliczyć do działań mających na celu promocję Szczepieszyna.

Działania promocyjne gminy finansowane są ze środków własnych oraz źródeł zewnętrznych. Do chwili obecnej Szczepieszyn sięgał do wsparcia pochodzącego z zarówno ze środków Unii Europejskiej jak i dotacji ministerialnych.

W ciągu ostatnich lat gmina Szczepieszyn zrealizowała m.in. następujące projekty:

- » Projekt pn. „Z kulturalną wizytą w chrząszczowym grodzie”, który został wybrany do dofinansowania w ramach Osi Priorytetowej VII Kultura, turystyka i współpraca międzyregionalna, Działanie 7.2 Promocja kultury i turystyki RPO WL na lata 2007 – 2013.

W ciągu dwóch lat trwania projektu zrealizowano cykl imprez kulturalnych m.in: „Święto Chrzęszcza”, Festiwal „Rozśpiewany Chrzęszcz”, Międzynarodowy Festiwal Folklorystyczny „Eurofolk”, Dni Kultur Żydowskiej, Katolickiej i Prawosławnej, Sobótka, Dożynki, Turniej Tańca Dyskotekowego, Przegląd Teatrów Szkolnych „Bawmy się w teatr”, Wystawa plastyczna „Artyści Swojemu Miastu”, Otwarte biegi uliczne, Wigilia dla Mieszkańców oraz Sylwester na Rynku Miejskim w Szczepieszynie. Ponadto w ramach projektu zrealizowane zostały wydawnictwa: kalendarze, przewodniki oraz książki o Szczepieszynie, zakupiona została scena plenerowa wraz z nagłośnieniem i zadaszeniem.

- » Projekt pn. „W Szczepieszynie chrząszcz...”, którego nadrzędnym celem było zorganizowanie kampanii promocyjnej miasta i gminy Szczepieszyn w środkach masowego przekazu w kraju i za granicą oraz w Internecie, zgodnie z programami rozwoju regionalnego oraz Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Szczepieszyn. W ramach projektu, realizowane zostały następujące działania: opracowanie dokumentów eksperckich – Programu Promocji Gminy oraz Strategii PR, film promocyjny w Internecie, emisja spotu reklamowego w TV, wirtualny spacer z punktami POI, przewodnik po regionie, promocyjne materiały drukowane, System Identyfikacji Wizualnej dla gminy Szczepieszyn.

Ponadto, przy trasach wjazdowych do Szczepieszyna zainstalowane zostały cztery witacze. W oparciu o wydarzenia tematyczne w ramach projektu „W Szczepieszynie chrząszcz...” zorganizowane zostało 2-dniowe study tour dla dziennikarzy oraz koncert finałowy „Dni Chrzęszczowego Grodu” na zakończenie projektu. Projekt był współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013. Oś priorytetowa Infrastruktura ekonomiczna.

Obecnie gmina planuje realizację projektu „Budowa na terenie Szczepieszynskiego Parku Krajobrazowego ścieżek poznawczych z elementami małej infrastruktury turystycznej łączącej tereny o znacznej wartości historycznej, przyrodniczej i krajobrazowej”.

5.5. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest oparta na prostym schemacie klasyfikacji: wszystkie czynniki mające wpływ na bieżącą i przyszłą pozycję gminy dzieli się na:

- » zewnętrzne w stosunku do gminy,
- » mające charakter uwarunkowań wewnętrznych, wywierające zarówno negatywny jak i pozytywny wpływ na gminę.

Ze skrzyżowania tych dwóch podziałów powstają kategorie czynników:

1. wewnętrzne pozytywne – mocne strony (S)
2. wewnętrzne negatywne – słabe strony (W)
3. zewnętrzne pozytywne – szanse (O)
4. zewnętrzne negatywne – zagrożenia (T).

Rysunek 7. Klasyfikacja czynników wpływających na pozycję strategiczną gminy w metodzie SWOT.

Źródło: <http://www.ceo.org.pl/pl/szkolazklasa2zero/library/analiza-swot>

Metoda SWOT polega na identyfikacji przedstawionych czterech grup czynników, opisanie ich wpływu na rozwój gminy, a także możliwości osłabiania lub wzmacniania siły ich oddziaływania. Wzajemne powiązanie ze sobą szans i zagrożeń z mocnymi i słabymi stronami pozwala na

określenie pozycji strategicznej w analizie SWOT/TOWS lub analizie M-M. W analizie SWOT nie jest konieczne systematyczne wyodrębnianie i opisywanie wszystkich czynników, ale przede wszystkim zidentyfikowanie czynników kluczowych, które mogą mieć decydujący wpływ na przyszłość gminy lub zastosowanie innych narzędzi do badania jednostki samorządowej i otoczenia.¹²

Przedmiotowa analiza SWOT jest podsumowaniem mocnych i słabych stron gminy Szczepieszyn wynikających z uwarunkowań wewnętrznych oraz szans i zagrożeń zdeteminowanych w dużej mierze przez czynniki zewnętrzne. Uwarunkowania wewnętrzne rozwoju gminy wynikają z obecnej sytuacji w sferze zaspokojenia potrzeb społecznych, gospodarki lokalnej, ochrony środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego, wyposażenia w infrastrukturę techniczną, finansową, współpracy gminy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego w kraju i za granicą. Uwarunkowania te analizowano w kategoriach silnych i słabych stron. Analiza potencjału i barier rozwojowych gminy obejmuje również uwarunkowania zewnętrzne określające potencjalne szanse i zagrożenia w rozwoju.

Tabela 53. Analiza SWOT gminy Szczepieszyn.

	POZYTYWNE	NEGATYWNE
	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
WEWNĘTRZNE	<ul style="list-style-type: none"> ▶ KORZYSTNE POŁOŻENIE MIASTA SZCZEPIESZYN ▶ WYSOKIE WALORY PRZYRODNICZE GMINY ▶ WYSOKIE WALORY KULTUROWE – RÓŻNORODNOŚĆ TYPÓW ZABYTKÓW I DÓBR KULTURY ▶ FUNKCJONOWANIE BEZPŁATNEJ, BEZPRZEWODOWEJ SIECI INTERNETOWEJ (SZCZEPRESZYN.ORG) ▶ PRZEBIEGAJĄCA PRZEZ TEREN GMINY LINIA HUTNICZA SZEROKOTOROWA ▶ KORZYSTNA STRUKTURA WIEKOWA MIESZKAŃCÓW – WIĘKSZOŚĆ W WIEKU PRODUKCYJNYM (62,9%) ▶ DOBRA INFRASTRUKTURA OŚWIATOWO-EDUKACYJNA ▶ AKTYWNI DZIAŁAJĄCY MIEJSKI DOM KULTURY ▶ WYSOKI POZIOM BEZPIECZEŃSTWA ▶ POŁOŻENIE W OBSZARZE OD DOBRYCH WARUNKACH ROZWOJU ENERGETYKI SŁONECZNEJ ▶ ROZBUDOWANA BAZA NOCLEGOWA ▶ POŁOŻENIE NA TRASIE SZLAKU ROWEROWEGO GREEN VELO (CENTRALNY SZLAK ROWEROWY ROZTOCZA) 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ NIEWYSTARCZAJĄCO ROZWIĘTA SIĘĆ WODOCIĄGOWA I KANALIZACYJNA NA TERENACH WIEJSKICH ▶ SŁABO ROZWIĘTA SIĘĆ GAZOWNICZA NA TERENIE GMINY ▶ WYSTĘPOWANIE DRÓG NIEUTWARDZONYCH ▶ BARDZO SŁABO ROZWIĘTA SIĘĆ GAZOWNICZA NA OBSZARACH WIEJSKICH ▶ SYSTEMATYCZNIE ZMNIĘSZAJĄCA SIĘ LICZBA MIESZKAŃCÓW ▶ UJEMNY PRZYROST NATURALNY ▶ NIEKORZYSTNY WSKAŹNIK OBCIĄŻENIA DEMOGRAFICZNEGO ▶ SPADEK LICZBY UCZNIÓW W SZKOŁACH ▶ NIEWYSTARCZAJĄCA OPIEKA MEDYCZNA (BRAK SPECJALISTÓW) ▶ BRAK OŚRODKÓW ZDROWIA W MIEJSCOWOŚCIACH INNYCH NIŻ SZCZEPRESZYN I BODACZÓW ▶ NIEDOPOSAŻENIE PODMIOTÓW ODPOWIEDZIALNYCH ZA BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE ▶ ROZDROBNIENIE GOSPODARSTW ROLNYCH

¹² T. Imiela, *Próba oceny pozycji strategicznej i koncepcja strategii dla dużej elektrowni na przykładzie elektrowni Bełchatów II. Rozdział IV: Metody analizy strategicznej, jako narzędzia oceny i formułowania strategii, Łódź 2000, s. 173-174.*

	<ul style="list-style-type: none"> ▶ AKTUALNE PROGRAMY I STRATEGIE W ZAKRESIE ROZWOJU LOKALNEGO I OCHRONY ŚRODOWISKA 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ NIEKORZYSTNA SYTUACJA NA RYNKU PRACY, NISKIE ZAROBKI, WYSOKI WSKAŹNIK BEZROBOCIA ▶ NISKA SKUTECZNOŚĆ W POZYSKIWANIU FUNDUSZY Z UE PRZEZ PRZEDSIĘBIORCÓW ▶ NIŻSZA OD PRZECIĘTNEJ ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA ▶ RELATYWNIE SŁABA DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA - ZŁY STAN DRÓG ▶ BRAK REKREACYJNEGO ZBIORNIKA WODNEGO ▶ SŁABA POLITYKA INFORMACYJNA URZĘDU, ZWŁASZCZA W ZAKRESIE E-USŁUG
ZEWNĘTRZNE	SZANSE	ZAGROŻENIA
	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ZMNIEJSZENIE STOPY BEZROBOCIA DZIĘKI WYKORZYSTYWANIU FUNDUSZY UNIJNYCH ▶ EFEKTYWNE WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW UNIJNYCH POCHODZĄCYCH Z NOWEJ PERSPEKTYWY FINANSOWEJ 2014-2020. ▶ ROZWÓJ TURYSTYKI KRAJOZNAWCZEJ I KULTUROWEJ ORAZ SPECJALISTYCZNEJ (WĘDKARSKA, ROWEROWA, JEŹDZIECKA), W TYM DALSZE WYZNACZANIE TERENÓW NA DZIAŁALNOŚĆ TURYSTYCZNĄ NP. ŚCIEŻKI PIESZE, KONNE ETC. ▶ ROZWÓJ DROBNEGO PRZEMYSŁU PRZETWÓRCZEGO Z WYKORZYSTANIEM BIOGOSPODARKI PRZEZ GRUPY MAŁYCH PRODUCENTÓW ▶ POWSTAWANIE INSTYTUCJI OTOCZENIA BIZNESU ORAZ AKTYWNE DZIAŁAJĄCE ORGANIZACJE, STOWARZYSZENIA ORAZ PRZYCZYNIAJĄCE SIĘ DO PODNIESIENIA AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ GMINY ▶ REJESTRACJA I SPRZEDAŻ PRODUKTÓW REGIONALNYCH ▶ MODERNIZACJA ISTNIEJĄCEJ ORAZ BUDOWA NOWEJ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ ZMIERZAJĄCA DO ZWIĘKSZENIA ATRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ ▶ UNOWOCZEŚNIENIE GOSPODARSTW ROLNYCH I ICH PRODUKCJI ▶ ROZWÓJ ROLNICTWA EKOLOGICZNEGO W ZWIĄZKU ZE WZRASTAJĄCYM POPYTEM NA ZDROWĄ ŻYWNOŚĆ ▶ ROZWÓJ NOWYCH FORM KRÓTKOOKRESOWEGO WYPOCZYNKU - AGROTURYSTYKI I EKOTURYSTYKI, APITURYSTYKI ETC. ▶ WYKORZYSTANIE ENERGII SŁONECZNEJ JAKO ALTERNATYWNEGO ŹRÓDŁA ENERGII ▶ MALEJĄCE WYDATKI NA POMOC SPOŁECZNĄ 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ WYSOKIE WYMOGI STAWIANE PRZEZ UE PRODUCENTOM ROLNYM ▶ SILNA KONKURENCJA W PRZYCIĄGANIU INWESTORÓW ZEWNĘTRZNYCH ZE STRONY INNYCH GMIN WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO ▶ SILNA KONKURENCJA W PRZYCIĄGANIU TURYSTÓW ZE STRONY GMIN SĄSIADUJĄCYCH ORAZ INNYCH GMIN WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO ▶ DALSZY ODPIŁYW MŁODYCH LUDZI I WYKWALIFIKOWANEJ KADRY DO PRACY W DUŻYCH AGLOMERACJACH MIEJSKICH I POZA GRANICAMI KRAJU ▶ SŁABA KONIUNKTURA GOSPODARCZA POLSKI NA ŚWIECIE OBNIŻAJĄCA ZDOLNOŚĆ SAMORZĄDU LOKALNEGO I PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W ZAKRESIE FINANSOWANIA PRZEDSIĘWZIĘĆ PROROZWOJOWYCH ▶ BRAK REALNYCH MOŻLIWOŚCI WYKORZYSTANIA NIEKTÓRYCH ŚRODKÓW Z BUDŻETU UE NA LATA 2014-2020 (WYNIKAJĄCYCH M.IN. Z NIEDOSTOSOWANIA INSTRUMENTÓW DO POTRZEB LOKALNYCH GMIN) ▶ NIEDOSTATECZNE ŚRODKI NA BUDOWĘ I REMONTY DRÓG ▶ ZMIENNE PRAWO W ZAKRESIE PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ, STOSOWANIA PZP ▶ ZAGROŻENIE DLA ROLNICTWA ZE STRONY SIECIOWYCH PRODUCENTÓW ŻYWNOŚCI

6. Rozwój strategiczny Gminy Szczepleszyn w latach 2015-2022

6.1 Wizja gminy

Wizja gminy przedstawia obraz przyszłego stanu gminy, stanowiący wyobrażenie pożądanej rzeczywistości lokalnej w perspektywie do 2022 roku. Stanowi syntetyczny opis dążeń i aspiracji społeczności lokalnej opracowany przez całą wspólnotę gminy tj. władze samorządowe, partnerów społecznych oraz mieszkańców i ich reprezentantów. Wizja ukierunkowana jest prognostycznie, określa cel, do jakiego zmierza gmina oraz wskazuje zasadniczy kierunek podejmowanych działań.

WIZJA ROZWOJU GMINY SZCZEPLESZYN

W 2022 roku gmina Szczepleszyn w pełni wykorzystuje swoje położenie na szlaku komunikacji drogowej i kolejowej o znaczeniu międzynarodowym i krajowym pełniąc tym samym rolę silnego ośrodka turystycznego Roztocza.

Zwiększony dostęp do sieci kanalizacyjnej oraz budowa przydomowych oczyszczalni ścieków przyczyniają się do znacznej poprawy jakości życia ludności zamieszkującej wiejską część gminy. Rozwinięta i zmodernizowana infrastruktura drogowa, techniczna oraz mieszkaniowa prowadzą do polepszenia się warunków życia mieszkańców. Stanowi ona również podstawę rozwoju osadnictwa oraz przyciągania zewnętrznych inwestycji.

Położenie gminy na Roztoczu Zachodnim w obrębie Szczepleszyńskiego Parku Krajobrazowego, a także Roztoczańskiego Parku Narodowego oraz atrakcyjna oferta rekreacyjno-turystyczna gminy przyciągają dużą liczbę turystów. Opracowany i wdrażany zintegrowany produkt turystyczny zwiększa popyt na lokalne usługi turystyczne i pozwala efektywnie wykorzystywać istniejącą infrastrukturę rekreacyjno-turystyczną oraz walory przyrodnicze i kulturowe Szczepleszyna.

Na terenie gminy powstają nowe, korzystające m.in. z funduszy unijnych przedsiębiorstwa i rozwija się nowoczesne oraz innowacyjne rolnictwo. Prowadzi to do rozwoju rynku pracy i spadku liczby osób bezrobotnych. Rozwijająca się gospodarka lokalna odwraca ponadto niekorzystne trendy demograficzne oraz przyczynia się do wzrostu dochodów do budżetu gminy umożliwiając powstawanie nowych inwestycji.

Sprawną, efektywnie funkcjonującą administracja publiczna zapewnia wysoką jakość i dostępność usług. Wysokie kompetencje kadr, w szczególności w zakresie zastosowania innowacyjnych rozwiązań przyczyniają się do bardzo sprawnego zarządzania gminą. Znacznie

zwiększa się poziom cyfryzacji lokalnej administracji, a tym samym liczba świadczonych przez nią e-usług. Administracja aktywizuje społeczność lokalną do bliskiej współpracy, co powoduje rozwój partnerstwa publiczno-prywatnego oraz publiczno-społecznego.

Inwestycje w odnawialne źródła energii przyczyniają się do lepszego gospodarowania energią. Ograniczanie emisji gazów cieplarnianych prowadzi natomiast do zachowania dobrego stanu środowiska naturalnego.

6.2 Misja gminy oraz cele strategiczne

6.2.1. Misja rozwoju

Misja stanowi nadrzędny cel rozwoju gminy Szczepieszyn, któremu podporządkowane są priorytetowe obszary jej rozwoju. Wskazując ogólny kierunek, w którym powinna rozwijać się społeczność lokalna, określa ona rolę władz samorządowych. Zgodnie z misją, władze samorządowe pełnią rolę inicjatora dla realizacji przedsięwzięć zgodnych ze Strategią Rozwoju gminy Szczepieszyn na lata 2016-2022, a podejmowanych przez różnych aktorów życia społecznego i gospodarczego – liderów lokalnych, organizacje pozarządowe, instytucje publiczne, przedsiębiorców, grupy nieformalne mieszkańców, itd. Ponadto, władze samorządowe są także realizatorem własnych projektów (leżących w zadaniach własnych oraz we współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego), zmierzających do rozwoju gminy, upowszechniania jej walorów, ułatwiania współpracy partnerów lokalnych i wdrażania innowacyjnych rozwiązań. Misja to syntetyczny opis sposobu postępowania w celu realizacji wizji gminy.

Misja Gminy Szczepieszyn

Strategiczne działania gminy Szczepieszyn będą ukierunkowane na stworzenie na jej obszarze atrakcyjnego miejsca do zamieszkania, inwestowania oraz pracy i wypoczynku. Jednocześnie zapewnią one swoim mieszkańcom dostęp do wysokiej jakości usług publicznych oraz bogatą ofertę turystyczną i kulturalną.

Powyższa misja rozwoju gminy zakłada osiągnięcie celu nadrzędnego, jakim jest wzrost poziomu życia i zamożności mieszkańców, w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju, czyli stałego rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru całej gminy, przy zachowaniu jej wysokich walorów przyrodniczych i kulturowych oraz właściwej struktury demograficznej społeczności lokalnej. Takie sformułowanie misji gminy wynika bezpośrednio z działań podejmowanych dotychczas przez lokalne władze.

Misja rozwoju gminy Szczepieszyn będzie możliwa do osiągnięcia dzięki realizacji celów strategicznych wskazanych w punkcie 6.2.2.

6.2.2. Priorytetowe obszary rozwoju (cele strategiczne) oraz cele operacyjne

Wskazane poniżej cele strategiczne są tożsame z priorytetowymi obszarami rozwoju gminy Szczepleszyn. W ich ramach podejmowane będą zróżnicowane działania powodujące długookresowy rozwój gminy. Cele te wynikają bezpośrednio z przyjętej wizji rozwoju i stanowią najważniejsze wyzwania przed którymi stoi gmina i jej mieszkańcy w perspektywie najbliższych siedmiu lat. W pierwszej kolejności są one związane z dalszym podnoszeniem atrakcyjności turystycznej gminy Szczepleszyn, co w późniejszej perspektywie powinno spowodować wzrost inwestycji w tym obszarze, ale także opracowaniem i konsekwentnym wdrażaniem Zintegrowanego Produktu Turystycznego, także przy współpracy z sąsiadującymi samorządami. Gmina potrzebuje ponadto efektywnie działającej gospodarki, opartej w głównej mierze o nowoczesne i wydajne rolnictwo oraz rozwój sektora MSP. Rozwój w tych dwóch obszarach spowoduje lepsze wykorzystanie lokalnych zasobów oraz zwiększy dynamikę wzrostu lokalnego rynku pracy. Nie bez znaczenia pozostaje także podejmowanie działań w zakresie ochrony środowiska oraz ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, co z kolei ma doprowadzić do rozwoju gospodarki niskoemisyjnej na jej terenie i tym samym wpłynąć korzystnie na jakość życia w gminie. Istotnym wyzwaniem dla gminy Szczepleszyn jest także większa aktywizacja społeczności lokalnej. Służyć temu będzie rozwój organizacji pozarządowych i współpraca z nimi oraz angażowanie mieszkańców gminy w realizację w wspólnych przedsięwzięć i projektów. Konieczna jest również dalsza poprawa podstawowej infrastruktury technicznej oraz szeroko rozumianego komfortu życia mieszkańców. Należy podnieść także jakość i dostępność usług publicznych szczególnie w sferze społecznej oraz prowadzić aktywne działania ograniczające zjawisko wykluczenia społecznego mieszkańców. Zgodnie z zasadą wieloszczeblowego zarządzania gmina realizując swoje zadania i cele statutowe powinna prowadzić bliską współpracę z innymi szczeblami samorządu oraz wprowadzać nowe modele dobrego rządzenia.

Poniżej zaprezentowano priorytetowe obszary rozwoju gminy, w ramach których będą podejmowane wszystkie działania operacyjne. Należy podkreślić, iż nie mają one układu hierarchicznego, tylko wertykalny. Oznacza to, że będą realizowane równocześnie, z zachowaniem zasad synergii, w zależności od dostępnych źródeł finansowania oraz zaangażowania się we wdrażanie strategii poszczególnych instytucji i podmiotów.

CELE STRATEGICZNE		
PRIORYTET 1	PRIORYTET 2	PRIORYTET 3
Gmina Szczepleszyn atrakcyjna dla turystów oraz przyjazna środowisku naturalnemu	Gmina Szczepleszyn z efektywną gospodarką oraz nowoczesnym rolnictwem	Gmina Szczepleszyn atrakcyjnym i komfortowym miejscem zamieszkania i pobytu
Cele operacyjne		
1.1. Współpraca przy opracowaniu i wdrożeniu Zintegrowanego Produktu Turystycznego z innymi samorządami z terenu Roztocza (inicjatywa „Aktywne Roztocze”) oraz opracowanie lokalnego produktu turystycznego (zintegrowanego) wpisującego się w produkt regionalny	2.1. Wzrost gospodarczego wykorzystania potencjału gminy, w tym potencjału w zakresie odnawialnych źródeł energii	3.1. Poprawa i dalszy rozwój infrastruktury komunikacyjnej i technicznej
1.2. Ochrona walorów i zasobów dziedzictwa naturalnego i kulturowego.	2.2. Aktywizacja lokalnej społeczności poprzez rozwój przedsiębiorczości ze szczególnym uwzględnieniem branży turystycznej i okołoturystycznej	3.2. Rewitalizacja fizyczna, gospodarcza i społeczna gminy
1.3. Rozbudowa istniejącej oraz budowa nowej bazy gastronomicznej i noclegowej, w tym gospodarstw agroturystycznych i ekoturystycznych	2.3. Wzmocnienie zdolności inwestycyjnej lokalnych przedsiębiorstw w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy oraz wdrażania innowacyjnych rozwiązań.	3.3. Poprawa bezpieczeństwa i komfortu życia mieszkańców poprzez rozwój wybranych elementów infrastruktury, w tym infrastruktury społecznej
1.4. Opracowanie i wdrożenie skutecznej kampanii promocyjnej dla turystów	2.4. Wdrożenie efektywnych form przeciwdziałania bezrobociu	3.4. Kompleksowa cyfryzacja lokalnej administracji oraz rozwój e-usług dla mieszkańców i turystów

	i wykluczeniu społecznemu (włączenie społeczne)	
1.5. Wsparcie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz gospodarka niskoemisyjna	2.5. Wspieranie efektywnego gospodarowania w rolnictwie oraz przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną	3.5. Zwiększenie kompetencji kadr oraz poprawa skuteczności zarządzania gminą
	2.6. Promowanie rozwoju gospodarczego i ograniczanie ubóstwa na obszarach rolniczych gminy	3.6. Zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych poprzez modernizację i doposażenie obiektów pełniących funkcje oświatowe

6.3 Cele operacyjne i kierunki działań

W niniejszym rozdziale przedstawiono zestawienie kierunków działań, które gmina Szczepleszyn planuje podjąć w ramach każdego z założonych celów operacyjnych. Wskazano tu również rolę i zadania gminy przy ich realizacji oraz potencjalne źródło finansowania zewnętrznego. Należy podkreślić, iż zaprezentowane zestawienie kierunków działań nie stanowi zamkniętego katalogu i będzie mogło być w każdej chwili uzupełniane o nowe elementy w zależności od potrzeb gminy, charakteru zewnętrznych konkursów oraz jej możliwości finansowych.

6.3.1. Priorytet 1. Gmina Szczepleszyn atrakcyjna dla turystów oraz przyjazna środowisku naturalnemu

Cel operacyjny 1.1.

Współpraca przy opracowaniu i wdrożeniu Zintegrowanego Produktu Turystycznego z innymi samorządami z terenu Roztocza (inicjatywa „Aktywne Roztocze”) oraz opracowanie lokalnego produktu turystycznego (zintegrowanego) wpisującego się w produkt regionalny.

LP.	KIERUNKI DZIAŁAŃ OPERACYJNYCH	ROLA I ZADANIA GMINY W REALIZACJI ZAPLANOWANYCH DZIAŁAŃ	MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA DZIAŁAŃ ZE ŹRÓDEŁ ZEWNĘTRZNYCH
1.	OPRACOWANIE KONCEPCJI ROZWOJU I WDROŻENIE ZINTEGROWANEGO PRODUKTU TURYSTYCZNEGO „7 BRAM ROZTOCZA”/ „7 PORTÓW ROZTOCZA”, AKTYWNE	ROZWIJANIE PRODUKTU W POSTACI PONADLOKALNYCH/ PONAD REGIONALNYCH POTENCJAŁÓW PRZYRODNICZYCH I KULTUROWYCH, REALIZACJA	PO POLSKA WSCHODNIA 2014- 2020: OŚ PRIORYTETOWA I. PRZEDSIĘBIORCZA POLSKA WSCHODNIA

	ROZTOCZE W WYMIARZE PONADLOKALNYM /PONADREGIONALNYM	ZAPLANOWANYCH W JEGO RAMACH INWESTYCJI	
2.	OPRACOWANIE KONCEPCJI ROZWOJU I WDROŻENIE ZINTEGROWANEGO PRODUKTU TURYSTYCZNEGO W WYMIARZE LOKALNYM	ROZWIJANIE PRODUKTU W POSTACI LOKALNYCH POTENCJAŁÓW PRZYRODNICZYCH I KULTUROWYCH, REALIZACJA ZAPLANOWANYCH W JEGO RAMACH INWESTYCJI	PO POLSKA WSCHODNIA 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA I. PRZEDSIĘBIORCZA POLSKA WSCHODNIA
3.	BUDOWA DODATKOWEJ ORAZ ROZBUDOWA ISTNIEJĄCEJ INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNEJ W RAMACH ROZWIJANYCH PRODUKTÓW TURYSTYCZNYCH	WSPARCIE DLA INWESTYCJI REALIZOWANYCH PRZEZ SAMORZĄD GMINNY LUB JEDNOSTKI PODLEGŁE LUB PODMIOTY PRYWATNE DZIAŁAJĄCE W BRANŻY TURYSTYCZNEJ	PO POLSKA WSCHODNIA 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA I. PRZEDSIĘBIORCZA POLSKA WSCHODNIA; RPO WL 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA 3. KONKURENCYJNOŚĆ PRZEDSIĘBIORSTW
4.	WYKORZYSTANIE ZABYTKÓW DO ROZWOJU TURYSTYKI POPRZEC ZWIĘKSZENIE ICH DOSTĘPNOŚCI POLEPSZENIE INFORMACJI O NICH ETC.	BLISKA WSPÓŁPRACA Z JEDNOSTKAMI ZARZĄDZAJĄCYMI DANYMI OBIEKTAMI ZABYTKOWYCH	RPO WL 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA 7. OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I NATURALNEGO; PROW 2014-2020: DZIAŁANIE. PODSTAWOWE USŁUGI I ODNOWA MIEJSCOWOŚCI NA OBSZARACH WIEJSKICH (ART. 20)
5.	ZBUDOWANIE WSPÓLNEJ STRUKTURY INSTYTUCJONALNEJ DO ŚWIADCZENIA OKREŚLONYCH USŁUG W RAMACH ROZWIJANYCH PRODUKTÓW TURYSTYCZNYCH	ZAINICJOWANIE I WSPIERANIE WSPÓŁPRACY SIECIOWEJ (NP. W FORMIE STOWARZYSZENIA LUB KLASTRA) PRZEDSIĘBIORSTW Z BRANŻY TURYSTYCZNEJ NA TERENIE GMINY, POWIATU I OBSZARU ROZTOCZAŃSKO-PUSZCZAŃSKIEGO	PO POLSKA WSCHODNIA 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA I. PRZEDSIĘBIORCZA POLSKA WSCHODNIA; RPO WL 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA 10. ADAPTACYJNOŚĆ PRZEDSIĘBIORSTW ORAZ PRACOWNIKÓW DO ZMIAN
6.	MONITOROWANIE STANDARDÓW JAKOŚCI ŚWIADCZONYCH USŁUG ORAZ	WSPÓŁPRACA GMINY ZE STRUKTURAMI SIECIOWYMI NASTAWIONYMI NA ROZWÓJ I ŚWIADCZENIE USŁUG	RPO WL 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA 10. ADAPTACYJNOŚĆ PRZEDSIĘBIORSTW ORAZ PRACOWNIKÓW DO ZMIAN

	WDROŻENIE KOMPLEKSOWYCH SZKOLEŃ KADR	TURYSTYCZNYCH W UKŁADZIE SIECIOWYM	
7.	PROWADZENIE SKUTECZNYCH DZIAŁAŃ PROMOCYJNYCH ZACHĘCAJĄCYCH TURYSTÓW DO KORZYSTANIA Z PAKIETU USŁUG OFEROWANYCH W RAMACH ROZWIJANYCH PRODUKTÓW TURYSTYCZNYCH NP. POPRZEZ WSPÓLNY SYSTEM INFORMACJI TURYSTYCZNEJ	DZIAŁANIA POWINNY BYĆ PROWADZONE ZARÓWNO PRZEZ LIDERA STRUKTUR SIECIOWYCH JAK I PRZEZ POSZCZEGÓLNYCH UCZESTNIKÓW STOWARZYSZENIA, KLASTRA ETC.	PO POLSKA WSCHODNIA 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA I. PRZEDSIĘBIORCZA POLSKA WSCHODNIA; RPO WL 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA 7. OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I NATURALNEGO

Cel operacyjny 1.2.

Ochrona walorów i zasobów dziedzictwa naturalnego i kulturowego.

LP.	KIERUNKI DZIAŁAŃ OPERACYJNYCH	ROLA I ZADANIA GMINY W REALIZACJI ZAPLANOWANYCH DZIAŁAŃ	MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA DZIAŁAŃ ZE ŹRÓDEŁ ZEWNĘTRZNYCH
1.	RENOWACJA I REWITALIZACJA NA CELE TURYSTYCZNE OBIEKTÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO ORAZ REWITALIZACJA I MODERNIZACJA INFRASTRUKTURY KULTURY	PRZYGOTOWANIE I REALIZACJA INWESTYCJI DOTYCZĄCYCH WŁASNYCH OBIEKTÓW, WSPÓŁPRACA Z INNYMI PODMIOTAMI (NP. KOŚCIOŁAMI) W ZAKRESIE OBIEKTÓW, KTÓRYCH WŁAŚCICIELEM NIE JEST GMINA	RPO WL 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA 7. OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I NATURALNEGO
2.	ODNAWIANIE LUB POPRAWA STANU TECHNICZNEGO OBIEKTÓW BUDOWLANYCH, W TYM ZABYTKOWYCH, SŁUŻĄCYCH ZACHOWANIU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ROZWOJU TURYSTYKI NA OBSZARACH WIEJSKICH	PRZYGOTOWANIE I REALIZACJA INWESTYCJI NA OBIEKTACH, KTÓRYCH WŁAŚCICIELEM JEST GMINA	PROW 2014-2020: DZIAŁANIE. PODSTAWOWE USŁUGI I ODNOWA MIEJSCOWOŚCI NA OBSZARACH WIEJSKICH (ART.20)
3.	ROZBUDOWA MAŁEJ INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNEJ, SŁUŻĄCEJ UDOSTĘPNIANIU NA CELE TURYSTYCZNE OBSZARÓW	BLISKA WSPÓŁPRACA Z INSTYTUCJAMI ZAJMUJĄCYMI SIĘ OCHRONĄ ŚRODOWISKA, Z INNYMI GMINAMI, WYKORZYSTANIE	RPO WL 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA 7. OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I NATURALNEGO

CENNYCH PRZYRODNICZO (ŚCIEŻKI EKOLOGICZNE, EKOMUZEJA, ŚCIEŻKI ROWEROWE, PIESZE ETC.)	ROZTOCZAŃSKIEGO PARKU KRAJOBRAZOWEGO	
---	---	--

Indykatywny wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych w ramach celów operacyjnych 1.1. *Współpraca przy opracowaniu i wdrożeniu Zintegrowanego Produktu Turystycznego z innymi samorządami z terenu Roztocza (inicjatywa „Aktywne Roztocze”) oraz opracowanie lokalnego produktu turystycznego (zintegrowanego) wpisującego się w produkt regionalny i 1.2. Ochrona walorów i zasobów dziedzictwa naturalnego i kulturowego:*

- ▽ Budowa pięciu ścieżek poznawczych (19 km) z elementami małej infrastruktury turystycznej łączącej tereny o znacznej wartości historycznej, przyrodniczej i krajobrazowej. Ścieżki położone na terenie Szczepieszyskiego Parku Krajobrazowego będą komplementarne dla większości szlaków turystycznych Roztocza, w tym szlaku rowerowego GREEN VELO
- ▽ Budowa zbiornika wodnego w dolinie rzeki Wieprz i Świnka w miejscowości Brody Małe
- ▽ Wykonanie promenady pieszej wraz ze ścieżką rowerową, przyrodniczą, edukacyjną i ornitologiczną wzdłuż rzeki Wieprz
- ▽ Zagospodarowanie i odrestaurowanie przestrzeni dziedzictwa narodowego o dużym znaczeniu historycznym: tereny Grodziska – Zamczyska oraz Kirkutu
- ▽ Oznakowanie i wykonanie infrastruktury informacyjnej obejmującej swoim zasięgiem przestrzeń miejską Szczepieszyna
- ▽ Remont oraz utwardzenie ścieżki rowerowej (Sołectwo Kawęczynek)
- ▽ Budowa toru wyścigowego na nieużytkowych łąkach w Bodaczowie

Cel operacyjny 1.3.

Rozbudowa istniejącej oraz budowa nowej bazy gastronomicznej i noclegowej, w tym gospodarstw agroturystycznych i ekoturystycznych.

LP.	KIERUNKI DZIAŁAŃ OPERACYJNYCH	ROLA I ZADANIA GMINY W REALIZACJI ZAPLANOWANYCH DZIAŁAŃ	MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA DZIAŁAŃ ZE ŹRÓDEŁ ZEWNĘTRZNYCH
1.	BUDOWA NOWYCH I MODERNIZACJA ISTNIEJĄCYCH GOSPODARSTW AGROTURYSTYCZNYCH I EKOTURYSTYCZNYCH	BLISKA WSPÓŁPRACA Z PODMIOTAMI ZAINTERESOWANYMI PODJĘCIEM DZIAŁAŃ W TYM ZAKRESIE	KREDYT W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU WSI POLSKIEJ; INSTRUMENTY KREDYTOWE BGŻ

2.	WSPARCIE OSÓB PLANUJĄCYCH ROZPOCZĘCIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ, W TYM GASTRONOMICZNEJ, AGROTURYSTYCZNEJ I EKOTURYSTYCZNEJ	BLISKA WSPÓŁPRACA GMINY Z POWIATOWYM URZĘDEM PRACY ORAZ INNYMI INSTYTUCJAMI W ZAKRESIE PROMOCJI PROGRAMÓW NASTAWIONYCH NA ZWIĘKSZENIE SAMOZATRUDNIENIA MIESZKAŃCÓW	RPO WL 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA 9. RYNEK PRACY
----	--	--	--

Cel operacyjny 1.4.

Opracowanie i wdrożenie skutecznej kampanii promocyjnej dla turystów.

LP.	KIERUNKI DZIAŁAŃ OPERACYJNYCH	ROLA I ZADANIA GMINY W REALIZACJI ZAPLANOWANYCH DZIAŁAŃ	MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA DZIAŁAŃ ZE ŹRÓDEŁ ZEWNĘTRZNYCH
1.	KREOWANIE DOBREGO WIZERUNKU GMINY JAKO ATRAKCYJNEGO MIEJSCA DLA TURYSTÓW POPRZEZ ZRÓŻNICOWANE DZIAŁANIA MARKETINGOWE	OPRACOWANIE STRATEGII DZIAŁAŃ MARKETINGOWYCH I JEJ KONSEKWENTNE WDRAŻANIE; WSPÓŁPRACA Z PAIIIZ, LCOI, ARP ETC.	RPO WL 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA 3. KONKURENCYJNOŚĆ PRZEDSIĘBIORSTW
2.	ROZBUDOWA I WDROŻENIE KOMPLEKSOWEGO SYSTEMU INFORMACJI I PROMOCJI TURYSTYCZNEJ I KULTURALNEJ W GMINIE	ROZBUDOWA I POWIĄZANIE SYSTEMU Z PODOBNYMI DZIAŁANIAM, REALIZOWANYMI NA POZIOMIE POWIATU LUBELSKIEGO ORAZ WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO	RPO WL 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA 7. OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I NATURALNEGO
3.	PROMOCJA TURYSTYCZNA GMINY W RAMACH PROWADZONEJ PRZEZ GMINĘ WSPÓŁPRACY KRAJOWEJ I MIĘDZYNARODOWEJ	REALIZACJA PROJEKTÓW SIECIOWYCH Z INNYMI JEDNOSTKAMI W KRAJU I ZA GRANICĄ	PROGRAMY EUROPEJSKIEJ WSPÓŁPRACY TERYTORIALNEJ 2014-2020 (PROGRAM REGION MORZA BAŁTYCKIEGO; PROGRAM DLA EUROPY ŚRODKOWEJ, INTERREG EUROPA; PROGRAM WSPÓŁPRACY TRANSGRANICZNEJ POLSKA-BIAŁORUŚ- UKRAINA

Cel operacyjny 1.5.

Wsparcie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz gospodarka niskoemisyjna.

LP.	KIERUNKI DZIAŁAŃ OPERACYJNYCH	ROLA I ZADANIA GMINY W REALIZACJI ZAPLANOWANYCH DZIAŁAŃ	MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA DZIAŁAŃ ZE ŹRÓDEŁ ZEWNĘTRZNYCH
1.	MODERNIZACJA I PRZEBUDOWA ISTNIEJĄCYCH KOTŁOWNI I BUDOWA EKOLOGICZNYCH ŹRÓDEŁ WYTWARZANIA ENERGII	REALIZACJA WŁASNYCH PROJEKTÓW LUB WE WSPÓŁPRACY Z POTENCJALNYMI INWESTORAMI Z ZEWNĄTRZ	RPO WL 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA 4. ENERGIA PRZYJAZNA ŚRODOWISKU; PO INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO: OŚ PRIORYTETOWA I. ZMNIJSZENIE EMISYJNOŚCI GOSPODARKI
2.	POPRAWA EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ BUDYNKÓW MIESZKALNYCH I OBIEKTÓW PUBLICZNYCH M.IN. POPRZEZ DZIAŁANIA TERMOMODERNIZACYJNE, POPRAWĘ SYSTEMU GRZEWCZEGO I OŚWIETLENIOWEGO BUDYNKÓW, STOSOWANIE INTELIGENTNYCH SYSTEMÓW MONITOROWANIA I STEROWANIA ZUŻYCIEM ENERGII, SZERSZE WYKORZYSTANIE ENERGII ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH ITP.	REALIZACJA PROJEKTÓW WŁASNYCH GMINY LUB WE WSPÓŁPRACY Z PARTNERAMI (NA PRZYKŁAD ZE SPÓŁDZIELNIAMI MIESZKANIOWYMI) NA PODSTAWIE WDRAŻANEGO GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ W GMINIE.	RPO WL 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA 5. EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA I GOSPODARKA NISKOEMISYJNA; PO INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO: OŚ PRIORYTETOWA I. ZMNIJSZENIE EMISYJNOŚCI GOSPODARKI
3.	MODERNIZACJA INFRASTRUKTURY OŚWIETLENIA ULICZNEGO W GMINIE NA BARDZIEJ ENERGOOSZCZĘDNE	REALIZACJA PROJEKTÓW WŁASNYCH ZGODNYCH TREŚCIĄ OPRACOWANEGO PLANU GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ W GMINIE.	RPO WL 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA 5. EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA I GOSPODARKA NISKOEMISYJNA

4.	WDRÓŻENIE PLANU OGRANICZENIA EMISJI CO ₂ NA TERENIE GMINY	WDRÓŻENIE ZAWIERAJĄCEGO NAJWAŻNIEJSZE PROJEKTY INWESTYCYJNE Z SEKTORA PUBLICZNEGO I MIESZKANIOWEGO PROWADZĄCE DO OGRANICZENIA EMISJI CO ₂ W GMINIE	NFOŚiGW: TERMOMODERNIZACJA OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ- PLANY GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ
----	--	---	---

Indykacyjny wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych w ramach celu operacyjnego 1.5. *Wsparcie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz gospodarka niskoemisyjna:*

Termomodernizacja

- ▽ Termomodernizacja budynku Przedszkola Samorządowego w Szczepleszynie
- ▽ Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej nr 1 w Szczepleszynie
- ▽ Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Bodaczowie
- ▽ Termomodernizacja budynku Gimnazjum im. Polskich Olimpijczyków w Szczepleszynie

Infrastruktura ciepłownicza

- ▽ Modernizacja i przebudowa kotłowni węglowej dostarczającej energię ciepłą do mieszkań SM, WM, oraz obiektów szkolnych (Okręg ul. XXX – Lecia PRL, ul. Trębacka, ul. Polna)
- ▽ Kapitałny remont sieci przesyłowej ciepła z kotłowni osiedlowej (Okręg ul. XXX – Lecia PRL, ul. Trębacka, ul. Polna)

6.3.2. Priorytet 2. Gmina Szczepleszyn z efektywną gospodarką oraz nowoczesnym rolnictwem

Cel operacyjny 2.1.

Wzrost gospodarczego wykorzystania potencjału gminy, w tym potencjału w zakresie odnawialnych źródeł energii.

LP.	KIERUNKI DZIAŁAŃ OPERACYJNYCH	ROLA I ZADANIA GMINY W REALIZACJI ZAPLANOWANYCH DZIAŁAŃ	MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA DZIAŁAŃ ZE ŹRÓDEŁ ZEWNĘTRZNYCH
1.	POPRAWA EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ FUNKCJONUJĄCYCH	EFEKTYWNE INFORMOWANIE I ZACHĘCANIE ZAINTERESOWANYCH PODMIOTÓW DO KORZYSTANIA	RPO WL 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA 5. EFEKTYWNOŚĆ

	PRZEDSIĘBIORSTW (M.IN. POPRZECZ MODERNIZACJĘ INFRASTRUKTURY ZWIĄZANEJ Z OGRZEWANIEM/ CHŁODZENIEM BUDYNKÓW, OŚWIETLENIEM LUB WYKORZYSTANIEM ENERGII Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII)	Z DOSTĘPNYCH INSTRUMENTÓW FINANSOWANIA POPRAWY EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ PRZEDSIĘBIORSTW	ENERGETYCZNA I GOSPODARKA NISKOEMISYJNA; PO INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO: OŚ PRIORYTETOWA I. ZMNIĘSZENIE EMISYJNOŚCI GOSPODARKI
2.	WYPOSAŻENIE ISTNIEJĄCYCH I NOWYCH TERENÓW INWESTYCYJNYCH W PODSTAWOWĄ INFRASTRUKTURĘ (DROGOWĄ, ENERGETYCZNA, WODNO-ŚCIEKOWA, TELEINFORMATYCZNA) ORAZ INFRASTRUKTURĘ KUBATUROWĄ	REALIZACJA INWESTYCJI I ZARZĄDZANIE WYBUDOWANĄ INFRASTRUKTURĄ	RPO WL 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA 3. KONKURENCYJNOŚĆ PRZEDSIĘBIORSTW
3.	ROZWÓJ FIRM W BRANŻY ENERGETYKI ODNAWIALNEJ (FIRMY PRODUKUJĄCE URZĄDZENIA DO WYTWARZANIA ENERGII Z OZE, FIRMY BUDOWLANE ZAJMUJĄCE SIĘ INSTALACJAMI OZE, FIRMY PRODUKUJĄCE ENERGIĘ Z OZE, W TYM W RAMACH MIKROINSTALACJI	WSPIERANIE POTENCJALNYCH PRZEDSIĘBIORCÓW W ZAKRESIE UDZIELANIA ODPOWIEDNIEJ INFORMACJI ORAZ POMOC W PROCESIE INWESTYCYJNYM	RPO WL 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA 4. ENERGIA PRZYJAZNA ŚRODOWISKU; PO INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO: OŚ PRIORYTETOWA I. ZMNIĘSZENIE EMISYJNOŚCI GOSPODARKI

Cel operacyjny 2.2.

Aktywizacja lokalnej społeczności poprzez rozwój przedsiębiorczości ze szczególnym uwzględnieniem branży turystycznej i okołoturystycznej.

LP.	KIERUNKI DZIAŁAŃ OPERACYJNYCH	ROLA I ZADANIA GMINY W REALIZACJI ZAPLANOWANYCH DZIAŁAŃ	MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA DZIAŁAŃ ZE ŹRÓDEŁ ZEWNĘTRZNYCH
1.	KOMPLEKSOWE WSPARCIE OSÓB PLANUJĄCYCH ROZPOCZĘCIE WŁASNEJ DZIAŁALNOŚCI	BLISKA WSPÓŁPRACA GMINY Z POWIATOWYM URZĘDEM PRACY ORAZ INNYMI INSTYTUCJAMI W	RPO WL 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA 9. RYNEK PRACY

	GOSPODARCZEJ W POSTACI SYSTEMU SZKOLEŃ, DORADZTWA, MONITORINGU ORAZ FINANSOWANIA KOSZTÓW PROWADZENIA WŁASNEJ DZIAŁALNOŚCI W POCZĄTKOWYM OKRESIE	ZAKRESIE PROMOCJI PROGRAMÓW NASTAWIONYCH NA ZWIĘKSZENIE SAMOZATRUDNIENIA MIESZKAŃCÓW	
2.	INKUBOWANIE INNOWACYJNYCH POMYSŁÓW BIZNESOWYCH W RAMACH FUNKCJONUJĄCYCH PLATFORM STARTOWYCH (OD INNOWACYJNEGO POMYSŁU DO ZAŁOŻENIA START UP-U)	WSPÓŁPRACA Z INSTYTUCJAMI OTOCZENIA BIZNESU - PLATFORMY STARTOWE BĘDĄ MOGŁY BYĆ TWORZONE NA BAZIE REGIONALNYCH I LOKALNYCH OŚRODKÓW INNOWACJI, FUNKCJONUJĄCYCH W SYSTEMIE INSTYTUCJI OTOCZENIA BIZNESU	PO POLSKA WSCHODNIA 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA II. PRZEDSIĘBIORCZA POLSKA WSCHODNIA
3.	ZORGANIZOWANIE STAŁEGO PUNKTU INFORMACYJNO-KONSULTINGOWEGO DLA PRZEDSIĘBIORSTW, UDOSTĘPNIAJĄCEGO KOMPLEKSOWĄ INFORMACJĘ W ZAKRESIE DOSTĘPNYCH ŚRODKÓW Z UE NA ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI	UTWORZENIE PUNKTU W STRUKTURACH ORGANIZACYJNYCH URZĘDU MIEJSKIEGO WE WSPÓŁPRACY Z INSTYTUCJAMI OTOCZENIA BIZNESU (LPR, ODR)	RPO WL 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA 3. KONKURENCYJNOŚĆ PRZEDSIĘBIORSTW
4.	AKTYWNE ANGAŻOWANIE PRZEDSIĘBIORSTW DO UCZESTNICTWA W PROJEKTACH SZKOLENIOWO-DORADCZYCH W RAMACH DOSTĘPNEGO SYSTEMU WSPARCIA ROZWOJU KOMPETENCJI/KWALIFIKACJI PRACOWNIKÓW PRZEDSIĘBIORSTW ORAZ KADR ZARZĄDCZYCH ZGODNIE Z ICH DIAGNOZOWANYMI POTRZEBAMI	WSPÓŁDZIAŁANIE Z LOKALNYMI INSTYTUCJAMI OTOCZENIA BIZNESU ORAZ FIRMAMI FUNKCJONUJĄCYMI W REJESTRZE USŁUG ROZWOJOWYCH (RUR)	(i)RPO WL 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA 10. ADAPTACYJNOŚĆ PRZEDSIĘBIORSTW ORAZ PRACOWNIKÓW DO ZMIAN: (ii)PO POLSKA WSCHODNIA 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA II EFEKTYWNE POLITYKI PUBLICZNE DLA RYNKU PRACY, GOSPODARKI I EDUKACJI
5.	PROMOCJA GOSPODARCZA GMINY W RAMACH PROWADZONEJ	REALIZACJA PROJEKTÓW SIECIOWYCH Z INNYMI JEDNOSTKAMI W KRAJU I ZA GRANICĄ	PROGRAMY EUROPEJSKIEJ WSPÓŁPRACY TERYTORIALNEJ 2014-2020 (PROGRAM REGION MORZA BAŁTYCKIEGO; PROGRAM DLA

PRZEZ GMINĘ WSPÓŁPRACY KRAJOWEJ I MIĘDZYNARODOWEJ		EUROPY ŚRODKOWEJ, INTERREG EUROPA; PROGRAM WSPÓŁPRACY TRANSGRANICZNEJ POLSKA- BIAŁORUŚ- UKRAINA
--	--	--

Cel operacyjny 2.3.

Wzmocnienie zdolności inwestycyjnej lokalnych przedsiębiorstw w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy oraz wdrażania innowacyjnych rozwiązań.

LP.	KIERUNKI DZIAŁAŃ OPERACYJNYCH	ROLA I ZADANIA GMINY W REALIZACJI ZAPLANOWANYCH DZIAŁAŃ	MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA DZIAŁAŃ ZE ŹRÓDEŁ ZEWNĘTRZNYCH
1.	ROZWÓJ BAZY PRODUKCYJNEJ I USŁUGOWEJ PRZEDSIĘBIORSTW POPRAZ ICH LEPSZY DOSTĘP DO KAPITAŁU INWESTYCYJNEGO W POSTACI INSTRUMENTÓW BEZZWROTNYCH (DOTACJI) I ZWROTNYCH (POŻYCZEK)	AKTYWNE INFORMOWANIE I ZACHĘCANIE PRZEDSIĘBIORSTW DO KORZYSTANIA Z RÓŻNYCH INSTRUMENTÓW FINANSOWANIA INFRASTRUKTURY PRODUKCYJNEJ I USŁUGOWEJ	RPO WL 2014-2020 OŚ PRIORYTETOWA 3. KONKURENCYJNOŚĆ PRZEDSIĘBIORSTW
2.	ROZWÓJ RYNKÓW ZBYTU PRZEDSIĘBIORSTW POPRAZ ICH AKTYWNIJSZY UDZIAŁ W TARGACH, WYSTAWACH I MISJACH GOSPODARCZYCH (KRAJOWYCH I ZAGRANICZNYCH)	AKTYWNE INFORMOWANIE I ZACHĘCANIE PRZEDSIĘBIORSTW DO UDZIAŁU W WYJAZDACH ZAGRANICZNYCH, WSPÓŁPRACA Z INSTYTUCJAMI OTOCZENIA BIZNESU W ZAKRESIE WSPÓLNYCH WYJAZDÓW	RPO WL 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA 3. KONKURENCYJNOŚĆ PRZEDSIĘBIORSTW PO POLSKA WSCHODNIA 2014- 2020: OŚ PRIORYTETOWA II PRZEDSIĘBIORCZA POLSKA WSCHODNIA
3.	ZWIĘKSZENIE AKTYWNOŚCI INNOWACYJNEJ PRZEDSIĘBIORSTW W GMINIE POPRAZ ZACHĘCANIE ICH DO ANGAŻOWANIA SIĘ W PRACĘ BADAWCZO-ROZWOJOWE	BLISKA WSPÓŁPRACA Z IOB W ZAKRESIE AKTYWNEGO INFORMOWANIA I ZACHĘCANIA PRZEDSIĘBIORSTW DO KORZYSTANIA Z RÓŻNYCH INSTRUMENTÓW FINANSOWANIA DZIAŁALNOŚCI BADAWCZO-ROZWOJOWEJ	RPO WL 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA 1. BADANIA I INNOWACJE PO POLSKA WSCHODNIA 2014- 2020; OŚ PRIORYTETOWA I INNOWACYJNA POLSKA WSCHODNIA
4.	ROZWÓJ WSPÓŁPRACY SIECIOWEJ PRZEDSIĘBIORSTW	SKUTECZNE INFORMOWANIE I ZACHĘCANIE PRZEDSIĘBIORCÓW DO	RPO WL 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA 3.

ORAZ PRODUCENTÓW ROLNYCH, W TYM W FORMIE BRANŻOWYCH KLASTRÓW ORAZ GRUP PRODUCENTÓW ROLNYCH	UCZESTNICZENIA W LOKALNYCH I PONADLOKALNYCH SIECIACH WSPÓŁPRACY, ORGANIZOWANIE SPOTKAŃ, POKAZYWANIE DOBRYCH PRAKTYK I KORZYŚCI WYNIKAJĄCYCH ZE WSPÓŁPRACY ITP.	KONKURENCYJNOŚĆ PRZEDSIĘBIORSTW; PO POLSKA WSCHODNIA 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA II. PRZEDSIĘBIORCZA POLSKA WSCHODNIA; PROW 2014-2020) DZIAŁANIE I TWORZENIE GRUP I ORGANIZACJI PRODUCENCKICH (ART.27)
--	--	---

Cel operacyjny 2.4.

Wdrożenie efektywnych form przeciwdziałania bezrobociu i wykluczeniu społecznemu (włączenie społeczne).

LP.	KIERUNKI DZIAŁAŃ OPERACYJNYCH	ROLA I ZADANIA GMINY W REALIZACJI ZAPLANOWANYCH DZIAŁAŃ	MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA DZIAŁAŃ ZE ŹRÓDEŁ ZEWNĘTRZNYCH
1.	ROZWÓJ INSTYTUCJONALNYCH I POZAINSTYTUCJONALNYCH FORM WSPARCIA OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH (W TYM PLACÓWEK WSPARCIA DZIENNEGO ORAZ ŚRODOWISKOWEGO)	REALIZACJA ZADAŃ WŁASNYCH W RAMACH OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ, A TAKŻE POPRZEC BLISKĄ WSPÓŁPRACĘ Z INSTYTUCJAMI O PLACÓWKAMI PODLEGAJĄCYMI SAMORZĄDOWI POWIATOWEMU	RPO WL 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA 11. WŁĄCZENIE SPOŁECZNE; OŚ PRIORYTETOWA 13. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA
2.	AKTYWIZACJA ORAZ REORIENTACJA ZAWODOWA OSÓB POZOSTAJĄCYCH BEZ PRACY, SZCZEGÓLNIE OSÓB MŁODYCH I OSÓB DŁUGOTRWALE BEZROBOTNYCH Z CAŁYM PAKIETEM INSTRUMENTÓW (STAŻE, SZKOLENIA ZAWODOWE, BONY SZKOLENIOWE, STAŻOWE, ZATRUDNIENIOWE, GRANTY NA ZAGOSPODAROWANIE POZA MIEJSCEM ZAMIESZKANIA ITP.)	BLISKA WSPÓŁPRACA GMINY Z POWIATOWYM URZĘDEM PRACY ORAZ INNYMI INSTYTUCJAMI RYNKU PRACY W ZAKRESIE REALIZACJI WSPÓLNYCH PROJEKTÓW NASTAWIONYCH NA AKTYWIZACJĘ ZAWODOWĄ OSÓB BEZROBOTNYCH	RPO WL 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA 9. RYNEK PRACY; PO WIEDZA EDUKACJA ROZWÓJ 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA I. OSOBY MŁODE NA RYNKU PRACY

3.	AKTYWNY UDZIAŁ GMINY W REALIZACJI KOMPLEKSOWYCH PROGRAMÓW NA RZECZ INTEGRACJI OSÓB I RODZIN WYKLUCZONYCH LUB ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM UKIERUNKOWANE NA AKTYWIZACJĘ SPOŁECZNO-ZAWODOWĄ	REALIZACJA ZADAŃ WŁASNYCH W RAMACH OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ, A TAKŻE POPRZEC BLISKĄ WSPÓŁPRACĘ Z INSTYTUCJAMI I PLACÓWKAMI PODLEGAJĄCYMI SAMORZĄDOWI POWIATOWEMU	RPO WL 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA 11. WŁĄCZENIE SPOŁECZNE (ii)PO WIEDZA EDUKACJA ROZWÓJ 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA II. EFEKTYWNE POLITYKI PUBLICZNE NA RYNKU PRACY, GOSPODARKI I EDUKACJI
4.	BUDOWA PARTNERSTW PUBLICZNO-SPOŁECZNYCH NA RZECZ ROZWOJU EKONOMII SPOŁECZNEJ PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ MIESZKAŃCÓW	WSPÓŁPRACA Z PODMIOTAMI ZAINTERESOWANYMI ROZWOJEM NA TERENIE GMINY RÓŻNYCH FORM EKONOMII SPOŁECZNEJ	RPO WL 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA 11. WŁĄCZENIE SPOŁECZNE
5.	REALIZACJA DZIAŁAŃ NA RZECZ REINTEGRACJI I REHABILITACJI SPOŁECZNO-ZAWODOWEJ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	WSPÓŁPRACA PARTNERSKA Z PODMIOTAMI O CHARAKTERZE REINTEGRACYJNYM (ZAKŁADY AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ, WARSZTATY TERAPII ZAJĘCIOWEJ, CENTRA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ, KLUB INTEGRACJI SPOŁECZNEJ)	RPO WL 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA 11. WŁĄCZENIE SPOŁECZNE
6.	DZIAŁANIA WSPIERAJĄCE OSOBY DOROSŁE CHCĄCE NABYĆ LUB DOSTOSOWAĆ SWOJE KOMPETENCJE I KWALIFIKACJE DO POTRZEB RYNKU PRACY W RAMACH EDUKACJI FORMALNEJ I POZAFORMALNEJ	WSPÓŁPRACA Z PLACÓWKAMI KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO W ZAKRESIE ZACHĘCANIA OSÓB DOROSŁYCH DO PODNOSZENIA KOMPETENCJI I UMIEJĘTNOŚCI	RPO WL 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA 12. EDUKACJA, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJE
7.	WSPIERANIE NOWATORSKICH INICJATYW NA RZECZ E-INTEGRACJI I BUDOWANIA KAPITAŁU SPOŁECZNEGO Z WYKORZYSTANIEM TECHNOLOGII CYFROWYCH	WSPIERANIE RÓŻNYCH GRUP SPOŁECZNYCH Z UWZGLĘDNIENIEM ICH SPECYFICZNYCH POTRZEB	PO POLSKA CYFROWA 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA III. CYFROWA AKTYWIZACJA SPOŁECZEŃSTWA

Indykatorywny wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych w ramach celu operacyjnego 2.4. *Wdrożenie efektywnych form przeciwdziałania bezrobociu i wykluczeniu społecznemu (włączenie społeczne):*

- ▽ Zakup i adaptacja budynku na potrzeby Domu Pomocy Społecznej

Cel operacyjny 2.5.

Wspieranie efektywnego gospodarowania w rolnictwie oraz przechodzenia na gospodarke niskoemisyjną.

LP.	KIERUNKI DZIAŁAŃ OPERACYJNYCH	ROLA I ZADANIA GMINY W REALIZACJI ZAPLANOWANYCH DZIAŁAŃ	MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA DZIAŁAŃ ZE ŹRÓDEŁ ZEWNĘTRZNYCH
1.	POPRAWA EFEKTYWNOŚCI KORZYSTANIA Z ZASOBÓW WODNYCH W ROLNICTWIE	WSPARCIE SZKOLENIOWE I DORADCZE DLA ZAINTERESOWANYCH; WSPÓŁPRACA W TYM ZAKRESIE	PROW 2014-2020: INWESTYCJE W ŚRODKI TRWAŁE (ART.17) (
2.	POPRAWA EFEKTYWNOŚCI WYKORZYSTANIA ENERGII W ROLNICTWIE I PRZETWÓRSTWIE SPOŻYWCZYM	WSPARCIE SZKOLENIOWE I DORADCZE DLA ZAINTERESOWANYCH; WSPÓŁPRACA W TYM ZAKRESIE	PROW 2014-2020: USŁUGI DORADCZE, USŁUGI Z ZAKRESU ZARZĄDZANIA GOSPODARSTWEM I USŁUGI Z ZAKRESU ZASTĘPSTW (ART. 15)
3.	UŁATWIANIE DOSTAW I WYKORZYSTYWANIA ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII, PRODUKTÓW UBOCZNYCH, ODPADÓW I POZOSTAŁOŚCI ORAZ INNYCH SUROWCÓW NIEŻYWNOŚCIOWYCH DLA CELÓW BIOGOSPODARKI	WSPARCIE MERYTORYCZNE Z ZAKRESU BUDOWY JEDNOSTEK WYTWARZANIA ENERGII WYKORZYSTUJĄCYCH ENERGIĘ WIATROWA, BIOGAZ, BIOMASĘ, ENERGIĘ SŁONECZNA, WODĘ ORAZ GEOTERMIE	PROW 2014-2020: USŁUGI DORADCZE, USŁUGI Z ZAKRESU ZARZĄDZANIA GOSPODARSTWEM I USŁUGI Z ZAKRESU ZASTĘPSTW (ART. 15)
4.	REDUKCJA EMISJI GAZÓW CIEPLARNIANYCH I AMONIAKU Z ROLNICTWA	WSPARCIE INWESTYCJI SŁUŻĄCYCH POPRAWIE GOSPODARKI EMISYJNEJ I NAWOZOWEJ	PROW 2014-2020: DZIAŁANIE ROLNO-ŚRODOWISKOWO-KLIMATYCZNE (ART.28)
5.	PROMOWANIE OCHRONY POCHŁANIACZY DWUTLENKU WĘGLA ORAZ POCHŁANIANIA DWUTLENKU WĘGLA W ROLNICTWIE I LEŚNICTWIE	ZWIĘKSZANIE POWIERZCHNI LEŚNEJ POPRZEZ ZALESIENIA	PROW 2014-2020: INWESTYCJE W ROZWÓJ OBSZARÓW LEŚNYCH I POPRAWĘ ŻYWOTNOŚCI LASÓW (ART. 21-26)
7.	PROMOCJA SZKOLEŃ ZAWODOWYCH I NABYWANIA	WSPÓŁPRACA Z ZESPOŁEM DORADZTWA ROLNICZEGO W	PROW 2014-2020: DZIAŁANIE, TRANSFER WIEDZY I DZIAŁALNOŚĆ

UMIĘTNOŚCI PRZEZ ROLNIKÓW ORAZ WŁAŚCICIELI LASÓW W ZAKRESIE PROWADZONEJ PRODUKCJI, OCHRONY ŚRODOWISKA ORAZ MARKETINGU SWOICH PRODUKTÓW I USŁUG	SZCZEBRZESZYŃNIE W ZAKRESIE ORGANIZACJI WSPÓLNYCH SZKOLEŃ ORAZ SYSTEMU DORADZTWA	INFORMACYJNA (ART.14); DZIAŁANIE. USŁUGI DORADCZE (ART.15)
--	--	--

Cel operacyjny 2.6.

Promowanie rozwoju gospodarczego i ograniczanie ubóstwa na obszarach rolniczych gminy.

LP.	KIERUNKI DZIAŁAŃ OPERACYJNYCH	ROLA I ZADANIA GMINY W REALIZACJI ZAPLANOWANYCH DZIAŁAŃ	MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA DZIAŁAŃ ZE ŹRÓDEŁ ZEWNĘTRZNYCH
1.	POPRAWA WYNIKÓW GOSPODARCZYCH WSZYSTKICH GOSPODARSTW ORAZ UŁATWIANIE RESTRUKTURYZACJI I MODERNIZACJI GOSPODARSTW, SZCZEGÓLNIE Z MYŚLĄ O ZWIĘKSZENIU UCZESTNICTWA W RYNKU I ZORIENTOWANIA NA RYNEK, A TAKŻE ZRÓŻNICOWANIA PRODUKCJI ROLNEJ	WSPARCIE SZKOLENIOWE I DORADCZE DLA ZAINTERESOWANYCH; WSPÓŁPRACA W TYM ZAKRESIE	PROW 2014-2020: <ul style="list-style-type: none"> • TRANSFER WIEDZY I DZIAŁALNOŚĆ INFORMACYJNA (ART. 14) • USŁUGI DORADCZE, USŁUGI Z ZAKRESU ZARZĄDZANIA GOSPODARSTWEM I USŁUGI Z ZAKRESU ZASTĘPSTW (ART. 15) • INWESTYCJE W ŚRODKI TRWAŁE (ART. 17) • ROZWÓJ GOSPODARSTW I DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ (ART. 19) • WSPÓŁPRACA (ART. 35)
2.	UŁATWIANIE WEJŚCIA ROLNIKÓW POSIADAJĄCYCH ODPOWIEDNIE UMIĘTNOŚCI DO SEKTORA ROLNICTWA, A W SZCZEGÓLNOŚCI WYMIANY POKOLEŃ	WSPARCIE SZKOLENIOWE I DORADCZE DLA ZAINTERESOWANYCH; WSPÓŁPRACA W TYM ZAKRESIE	PROW 2014-2020: Rozwój GOSPODARSTW I DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ (ART. 19)
3.	POPRAWA KONKURENCYJNOŚCI PRODUCENTÓW ROLNYCH POPRZEZ LEPSZE ICH ZINTEGROWANIE Z ŁAŃCUCHEM ROLNO-SPOŻYWCZYM POPRZEZ SYSTEMY JAKOŚCI, DODAWANIE WARTOŚCI DO PRODUKTÓW ROLNYCH, PROMOCJĘ NA RYNKACH LOKALNYCH I KRÓTKIE CYKLE DOSTAW, GRUPY PRODUCENTÓW ORAZ	WSPIERANIE ZRZESZANIA SIĘ ROLNIKÓW W GRUPACH PRODUCENTÓW I ROZWOJU LOKALNYCH TARGOWISK.	PROW 2014-2020: <ul style="list-style-type: none"> • TRANSFER WIEDZY I DZIAŁALNOŚĆ INFORMACYJNA (ART. 14) • SYSTEMY JAKOŚCI PRODUKTÓW ROLNYCH I ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH (ART. 16) • INWESTYCJE W ŚRODKI TRWAŁE (ART. 17)

	ORGANIZACJE MIĘDZYBRANŻOWE		<ul style="list-style-type: none"> • PODSTAWOWE USŁUGI I ODNOWA WSI NA OBSZARACH WIEJSKICH (ART. 20) • TWORZENIE GRUP I ORGANIZACJI PRODUCENTÓW (ART. 27) • WSPÓŁPRACA (ART. 35)
4.	UŁATWIANIE RÓŻNICOWANIA DZIAŁALNOŚCI, ZAKŁADANIA I ROZWOJU MAŁYCH PRZEDSIĘBIORSTW, A TAKŻE TWORZENIA MIEJSC PRACY	WSPARCIE PODEJMOWANIA PRZEZ LUDNOŚĆ ROLNICZĄ DZIAŁALNOŚCI POZAROLNICZEJ; PROWADZENIE KAMPANII INFORMACYJNYCH	PROW 2014-2020: M06 - ROZWÓJ GOSPODARSTW I DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ (ART. 19)
5.	WSPIERANIE ROZWOJU LOKALNEGO NA OBSZARACH WIEJSKICH	REALIZACJA PROJEKTÓW WŁASNYCH LUB WSPARCIE W REALIZACJI PROJEKTÓW PRZEZ PODMIOTY ZEWNĘTRZNE NP., W RAMACH INICJATYWY LEADER	PROW 2014-2020: <ul style="list-style-type: none"> • PODSTAWOWE USŁUGI I ODNOWA WSI NA OBSZARACH WIEJSKICH (ART. 20) • WSPARCIE DLA ROZWOJU LOKALNEGO W RAMACH INICJATYWY LEADER

6.3.3. Priorytet 3. Gmina Szczepleszyn atrakcyjnym i komfortowym miejscem zamieszkania i pobytu

Cel operacyjny 3.1.

Poprawa i dalszy rozwój infrastruktury komunikacyjnej i technicznej.

LP.	KIERUNKI DZIAŁAŃ OPERACYJNYCH	ROLA I ZADANIA GMINY W REALIZACJI ZAPLANOWANYCH DZIAŁAŃ	MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA DZIAŁAŃ ZE ŹRÓDEŁ ZEWNĘTRZNYCH
1.	PRZEBUDOWA LUB MODERNIZACJA DRÓG KRAJOWYCH POPRAWIAJĄCYCH ZEWNĘTRZNĄ DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNĄ GMINY	LOBBOWANIE I WSPÓŁPRACA Z GENERALNĄ DYREKCJĄ DRÓG KRAJOWYCH I AUTOSTRAD W ZAKRESIE PROWADZONYCH INWESTYCJI NA DROGACH KRAJOWYCH	PO INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA IV. ZWIĘKSZENIE DOSTĘPNOŚCI DO TRANSPORTOWEJ SIECI EUROPEJSKIEJ
2.	PRZEBUDOWA BĄDŹ MODERNIZACJA DRÓG GMINNYCH I POWIATOWYCH POPRAWIAJĄCYCH DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNĄ I MOBILNOŚĆ MIESZKAŃCÓW GMINY	REALIZACJA INWESTYCJI NA DROGACH GMINNYCH/WSPÓŁPRACA Z POWIATEM W ZAKRESIE MODERNIZACJI DRÓG POWIATOWYCH	RPO WL 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA 8. MOBILNOŚĆ REGIONALNA I EKOLOGICZNY TRANSPORT;

			<p>PROGRAM ROZWOJU GMINNEJ I POWIATOWEJ INFRASTRUKTURY DROGOWEJ;</p> <p>PROW 2014-2020: DZIAŁANIE PODSTAWOWE USŁUGI I ODNOWA WSI NA OBSZARACH WIEJSKICH, Poddziałanie 7.2. WSPARCIE INWESTYCJI ZWIĄZANYCH Z TWORZENIEM, ULEPSZANIEM LUB ROZBUDOWĄ WSZYSTKICH RODZAJÓW MAŁEJ INFRASTRUKTURY, W TYM INWESTYCJI W ENERGIĘ ODNAWIALNĄ I W OSZCZĘDZANIE ENERGII</p>
3.	<p>UZUPEŁNIENIE INFRASTRUKTURY DROGOWEJ NA ISTNIEJĄCYCH OSIEDLACH I TERENACH WIEJSKICH</p>	<p>REALIZACJA ZADAŃ WŁASNYCH</p>	<p>RPO WL 2014-2020: Oś PRIORYTETOWA 8. MOBILNOŚĆ REGIONALNA I EKOLOGICZNY TRANSPORT;</p> <p>PROGRAM ROZWOJU GMINNEJ I POWIATOWEJ INFRASTRUKTURY DROGOWEJ;</p> <p>PROW 2014-2020: DZIAŁANIE PODSTAWOWE USŁUGI I ODNOWA WSI NA OBSZARACH WIEJSKICH, Poddziałanie 7.2. WSPARCIE INWESTYCJI ZWIĄZANYCH Z TWORZENIEM, ULEPSZANIEM LUB ROZBUDOWĄ WSZYSTKICH RODZAJÓW MAŁEJ INFRASTRUKTURY, W TYM INWESTYCJI W ENERGIĘ ODNAWIALNĄ I W OSZCZĘDZANIE ENERGII</p>
4.	<p>BUDOWA LUB MODERNIZACJA WYBRANYCH ELEMENTÓW INFRASTRUKTURY WODOCIĄGOWEJ W GMINIE (SIEĆ WODOCIĄGOWA, STACJE UJĘCIA I UZDATNIANIA WODY ITP.)</p>	<p>ANALIZA ISTNIEJĄCYCH POTRZEB A NASTĘPNIE REALIZACJA NAJWAŻNIEJSZYCH ELEMENTÓW INFRASTRUKTURY Z PUNKTU WIDZENIA EFEKTYWNOŚCI EKONOMICZNEJ ORAZ ZAKŁADANYCH EFEKTÓW ŚRODOWISKOWYCH</p>	<p>RPO WL 2014-2020: Oś PRIORYTETOWA 6: OCHRONA ŚRODOWISKA I EFEKTYWNE WYKORZYSTYWANIE ZASOBÓW;</p> <p>PROW 2014-2020: DZIAŁANIE. PODSTAWOWE USŁUGI I ODNOWA</p>

			WSI NA OBSZARACH WIEJSKICH (ART. 20)
5.	POPRAWA BEZPIECZEŃSTWA RUCHU DROGOWEGO POPRZEZ BUDOWĘ M.IN.: CHODNIKÓW, PRZEJŚĆ DLA PIESZYCH, OŚWIETLENIA, OSŁON PRZECIWOLŚNIENIOWYCH, BARIER OCHRONNYCH, NAWIERZCHNI ANTYPOŚLIZGOWYCH,	REALIZACJA ZADAŃ WŁASNYCH	RPO WL 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA 8. MOBILNOŚĆ REGIONALNA I EKOLOGICZNY TRANSPORT;
6.	ROZBUDOWA LUB MODERNIZACJA JUŻ ISTNIEJĄCEJ INFRASTRUKTURY PARKINGOWEJ	REALIZACJA PRZEDSIĘWZIĘĆ W RAMACH WYDZIELONYCH ZADAŃ INWESTYCYJNYCH LUB W RAMACH KOMPLEKSOWEGO PROGRAMU REWITALIZACJI WYBRANYCH OBSZARÓW MIASTA	RPO WL 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA 13. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA
7.	BUDOWA LUB MODERNIZACJA WYBRANYCH ELEMENTÓW INFRASTRUKTURY KANALIZACYJNEJ W GMINIE (KANALIZACJA ŚCIEKOWA I DESZCZOWA, OCZYSZCZALNIA ŚCIEKÓW ITP.)	ANALIZA ISTNIEJĄCYCH POTRZEB, A NASTĘPNIE REALIZACJA NAJWAŻNIEJSZYCH ELEMENTÓW INFRASTRUKTURY Z PUNKTU WIDZENIA EFEKTYWNOŚCI EKONOMICZNEJ ORAZ ZAKŁADANYCH EFEKTÓW ŚRODOWISKOWYCH	RPO WL 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA 6: OCHRONA ŚRODOWISKA I EFEKTYWNE WYKORZYSTYWANIE ZASOBÓW; PROW 2014-2020: DZIAŁANIE. PODSTAWOWE USŁUGI I ODNOWA WSI NA OBSZARACH WIEJSKICH (ART. 20)
8.	BUDOWA PRZYDOMOWYCH OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW NA TERENACH WIEJSKICH	ANALIZA ISTNIEJĄCYCH POTRZEB A NASTĘPNIE BUDOWA W UZGODNIENIU Z MIESZKAŃCAMI PRZYDOMOWYCH OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW NA WYBRANYCH TERENACH	RPO WL 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA 6: OCHRONA ŚRODOWISKA I EFEKTYWNE WYKORZYSTYWANIE ZASOBÓW; PROW 2014-2020: DZIAŁANIE. PODSTAWOWE USŁUGI I ODNOWA WSI NA OBSZARACH WIEJSKICH (ART. 20)
9.	REALIZACJA PROGRAMU USUWANIA AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH	WDROŻENIE DZIAŁAŃ WYNIKAJĄCYCH Z PROGRAMU USUWANIA AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST	RPO WL 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA 6: OCHRONA ŚRODOWISKA I EFEKTYWNE WYKORZYSTYWANIE ZASOBÓW

	AZBEST Z TERENU GMINY SZCZEBRZESZYN		
10.	ROZBUDOWA SIECI GAZOWNICZEJ NA TERENIE GMINY	WSPÓŁPRACA Z MIESZKAŃCAMI ORAZ PGNIG	PO IŚ 2014-2020; ŚRODKI PGNIG ORAZ MIESZKAŃCÓW

Indykatywny wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych w ramach celu operacyjnego 3.1. *Poprawa i dalszy rozwój infrastruktury komunikacyjnej i technicznej.*

Infrastruktura drogowa

- ▽ Położenie asfaltu na odcinku drogi Mleczarnia – Dom Seniora
- ▽ Remont nawierzchni asfaltowej wzdłuż całej ulicy Nadrzecznej oraz chodnik dla pieszych
- ▽ Wymiana nawierzchni na asfaltową na ulicach „os. Klinowa”
- ▽ Poprawa jakości nawierzchni wokół skwerku przy ul. Partyzantów
- ▽ Połączenie ul. Stara Rozłopska do ul. Cmentarnej na odcinku z ulicą Partyzantów
- ▽ Pokrycie asfaltem odcinka drogi Dolna Szperówka od skrzyżowania do Rozłop w stronę Remizy Strażackiej (obecnie droga szutrowa- położony tłuczeń)
- ▽ Położenie tłucznia na odcinku drogi Szperówka „Szelechy”
- ▽ Poprawa drogi dojazdowej do pola w Bodaczowie
- ▽ Położenie asfaltu na drodze gminnej w Wielączy „Zawada – Bodaczów”
- ▽ Utwardzenie dróg dojazdowych do pól na terenie Wielączy Wsi
- ▽ Pokrycie głównych dróg asfaltem w Wielączy Kolonii
- ▽ Położenie dywanika asfaltowego na drodze dojazdowej do Sołectwa Lipowiec Kolonia (od torów kolejowych Brody Małe w kierunku Sołectwa Lipowiec Kolonia)
- ▽ Remont dróg dojazdowych do pól na terenie Sołectwa Kawęczynek
- ▽ Drogi dojazdowe do pól, oraz wytyczenie ich szerokości we wsi Brody Duże (droga tzw. „Kowalskiego”, droga szeroki wygon, droga „dawne kółko rolnicze”, poprzeczki przy lesie, które są nieprzejezdne”
- ▽ Przebudowa drogi na Kolonie Lipowiec (Brody Duże)
- ▽ Połączenie asfaltem utwardzonej drogi „Marynówka – Kolonia Niedzieliska”
- ▽ Utwardzenie drogi przy remizie OSP Błonie
- ▽ Utwardzenie dróg kamieniem we wsi Niedzieliska Kolonia
- ▽ Położenie asfaltu na drogach we wsi Niedzieliska Kolonia
- ▽ Poprawa- wyrównanie nawierzchni dróg pokrytych kostką, zwłaszcza ulic: Startowa, Sportowa, Środkowa, Parkowa. Zmiana nawierzchni żwirowych na kostkę na ul. Przechodniej, Lipowej, Krzywej

- ▽ Remont drogi gminnej w Kolonii Niedzieliska
- ▽ Wykonanie nawierzchni asfaltowej (około 300 m) na drodze gminnej tzw. „majdanowa droga” (Niedzieliska)
- ▽ Remont nawierzchni asfaltowej drogi powiatowej we współpracy ze Starostwem (Kąty II)
- ▽ Remont drogi gminnej (biegnącej przez wieś Kąty II)

Chodniki

- ▽ Naprawa chodnika na ul. Zamojskiej
- ▽ Kontynuacja wybrukowania drogi dla pieszych na odcinku zamieszkałym na ul. Lubelskiej
- ▽ Budowa chodnika wzdłuż ul. Klinowej
- ▽ Wykonanie chodnika przy drodze powiatowej Bodaczów Podborek
- ▽ Budowa chodnika na trasie Bodaczów- Kolonia Niedzieliska
- ▽ Budowa chodnika wzdłuż drogi (od początku Kawęczynka do Ośrodka Gminnego)
- ▽ Budowa chodnika przy drodze Brody Duże – Niedzieliska (Niedzieliska Kolonia)
- ▽ Budowa chodnika we wsi Brody Duże
- ▽ Budowa chodnika przy ul. Słodkiej (obszar Klemensów)
- ▽ Naprawa chodnika przy ul. Zamojskiej na odcinku od Restauracji Klemens do Domu Seniora (obszar Klemensów)
- ▽ Naprawa chodnika przy ul. Osiedlowej w kierunku Michałowa (obszar Klemensów)
- ▽ Dokończenie budowy chodnika w Kątach I
- ▽ Montaż luster drogowych przy źle widocznych wyjazdach skrzyżowań w Bodaczowie

Oświetlenie uliczne

- ▽ Budowa oświetlenia wzdłuż ul. Lubelskiej na odcinku od Spółdzielni Transporotowo-Handlowej do działek zamieszkałych
- ▽ Budowa oświetlenia wzdłuż ul. Klinowej
- ▽ Poprawa jakości oświetlenia na ul. Partyzantów
- ▽ Kontynuacja oświetlenia na odcinku drogi Mleczarnia – Dom Seniora
- ▽ Budowa oświetlenia w Szperówce
- ▽ Wykonanie oświetlenia- ścieżka rowerowa, koniec Bodaczowa- początek Klemensowa
- ▽ Oświetlenie dróg w Wielączy Kolonii
- ▽ Budowa oświetlenia przed Szkołą Podstawową w Bodaczowie
- ▽ Budowa lamp ulicznych (od początku Kawęczynka do Ośrodka Gminnego)

- ▽ Budowa oświetlenia na ul. Bocznej (Sołectwo Przedmieście Błonie)
- ▽ Budowa oświetlenia drogi na odcinku wsi Niedzieliska Kolonia (Brody Duże- Niedzieliska)
- ▽ Budowa oświetlenia przy ul. Osiedlowej na odcinku ogródków działkowych (obszar Klemensów)

Infrastruktura parkingowa

- ▽ Renowacja oraz powiększenie parkingu przed SP w Bodaczowie
- ▽ Renowacja oraz powiększenie parkingu na osiedlu ZOR (Bodaczów)
- ▽ Budowa parkingu przy remizie OSP w Brodach Dużych (kostka brukowa)

Infrastruktura wodociągowa i kanalizacyjna

- ▽ Wymiana rur azbestowych wodociągu z ujęcia w Szperówce na PCW, podłączenie reszty gospodarstw domowych do wody (Szperówka)
- ▽ Podłączenie mieszkańców Szperówki do wodociągu z ujęcia wody ze Szczebrzeszyna
- ▽ Wykonanie kanalizacji w Bodaczowie
- ▽ Budowa kanalizacji na terenie obszaru Wielącza Wieś
- ▽ Budowa kanalizacji ściekowej łącznie z kanalizacją burzową na oś. Klinowa
- ▽ Budowa kanalizacji ściekowej Sołectwo Przedmieście Błonie
- ▽ Budowa kanalizacji burzowej na osiedlu Klemensów
- ▽ Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowości Bodaczów

Infrastruktura gazowa

- ▽ Doprowadzenie gazu ziemnego do miejscowości Bodaczów
- ▽ Budowa gazociągu na terenie obszaru Wielącza Wieś

Cel operacyjny 3.2.

Rewitalizacja fizyczna, gospodarcza i społeczna gminy.

LP.	KIERUNKI DZIAŁAŃ OPERACYJNYCH	ROLA I ZADANIA GMINY W REALIZACJI ZAPLANOWANYCH DZIAŁAŃ	MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA DZIAŁAŃ ZE ŹRÓDEŁ ZEWNĘTRZNYCH
1.	PROWADZENIE POLITYKI PRZESTRZENNEJ	REALIZACJA INICJATYW WŁASNYCH	PO WIEDZA EDUKACJA ROZWÓJ 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA II.

	I REWITALIZACYJNEJ W GMINIE W OPARCIU O AKTUALNE STUDIA I PLANY		EFEKTYWNE POLITYKI PUBLICZNE DLA RYNKU PRACY, GOSPODARKI I EDUKACJI
2.	KOMPLEKSOWA REWITALIZACJA ZDEGRADOWANYCH OBSZARÓW MIEJSKICH I WIEJSKICH, PRZYWRACAJĄCA LUB NADAJĄCA NOWE FUNKCJE TYM OBSZAROM ORAZ PROWADZĄCA DO ROZWIĄZANIA ZDIAGNOZOWANYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TYCH OBSZARACH	REALIZACJA DZIAŁAŃ NA PODSTAWIE LOKALNYCH PLANÓW REWITALIZACJI ZAWIERAJĄCYCH OPIS ZDIAGNOZOWANYCH PROBLEMÓW NA REWITALIZOWANYCH OBSZARACH ORAZ SPOSÓB ICH ROZWIĄZANIA W WYMIARZE SPOŁECZNYM, INFRASTRUKTURALNYM, GOSPODARCZYM I PRZESTRZENNYM	RPO WL 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA 13. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA
3.	KSZTAŁTOWANIE PRZESTRZENI PUBLICZNEJ NA OBSZARACH WIEJSKICH	REALIZACJA WŁASNYCH PROJEKTÓW LUB WE WSPÓŁPRACY Z INSTYTUCJAMI PARTNERSKIMI (NP. INSTYTUCJAMI KOŚCIELNYMI, OSP ITP.)	PROW 2014-2020: DZIAŁANIE. PODSTAWOWE USŁUGI I ODNOWA WSI NA OBSZARACH WIEJSKICH (ART. 20)
4.	ZWIĘKSZENIE ŚWIADOMOŚCI I WIEDZY MIESZKAŃCÓW W ZAKRESIE EKOLOGII, ŁADU PRZESTRZENNEGO I ESTETYKI MIEJSCA ZAMIESZKANIA	REALIZACJA PROJEKTÓW WŁASNYCH	RPO WL 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA 7. OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I NATURALNEGO

Indykacyjny wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych w ramach celu operacyjnego 3.2. *Rewitalizacja fizyczna, gospodarcza i społeczna gminy.:*

▽ *Rewitalizacja śródmieścia*

Cel operacyjny 3.3.

Poprawa bezpieczeństwa i komfortu życia mieszkańców poprzez rozwój wybranych elementów infrastruktury, w tym infrastruktury społecznej.

LP.	KIERUNKI DZIAŁAŃ OPERACYJNYCH	ROLA I ZADANIA GMINY W REALIZACJI ZAPLANOWANYCH DZIAŁAŃ	MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA DZIAŁAŃ ZE ŹRÓDEŁ ZEWNĘTRZNYCH
1.	DOPOSAŻENIE OCHOTNICZYCH STRAŻY POŻARNYCH DZIAŁAJĄCYCH NA TERENIE GMINY W SPECJALISTYCZNY	ZAKUP SPRZĘTU DLA WYBRANYCH OSP (FUNKCJONUJĄCYCH W SYSTEMIE KSRG I BĘDĄCYCH POZA NIM) DLA WYBRANYCH NA WE	RPO WL 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA 6. OCHRONA ŚRODOWISKA I EFEKTYWNE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW

	SPRZĘT DO PROWADZENIA AKCJI RATOWNICZYCH ORAZ USUWANIA SKUTKÓW ZAGROŻEŃ NATURALNYCH I KATASTROF	WSPÓŁPRACY Z KOMENDĄ POWIATOWĄ PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ	
2.	MODERNIZACJA INFRASTRUKTURY LECZNICZEJ SPZSOZ W SZCZEBRZESZYŃNIE POPRAWIAJĄCEJ DOSTĘPNOŚĆ MIESZKAŃCÓW GMINY DO SPECJALISTYCZNYCH USŁUG ZDROWOTNYCH	LOBBOWANIE I WSPÓŁPRACA Z SAMORZĄDEM POWIATOWYM ORAZ DYREKCJĄ SZPITALA W ZAKRESIE POZYSKANI NIEZBĘDNYCH ŚRODKÓW INWESTYCYJNYCH NA ROZWÓJ SZPITALA	RPO WL 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA 13. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA
3.	ROZBUDOWA, PRZEBUDOWA I REMONT NIEZABYTKOWEJ INFRASTRUKTURY NA CELE DZIAŁALNOŚCI KULTURALNEJ, EDUKACJI ARTYSTYCZNEJ, ARCHIWÓW;	WSPÓŁPRACA WŁADZ GMINNYCH Z SAMORZĄDOWYMI INSTYTUCJAMI KULTURY	POIS 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA 7. OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ROZWÓJ ZASOBÓW KULTURY
4.	ZAKUP TRWAŁEGO WYPOSAŻENIA DO PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI KULTURALNEJ, W TYM EDUKACJI ARTYSTYCZNEJ ORAZ REALIZACJI PRAC KONSERWATORSKICH	WSPÓŁPRACA WŁADZ GMINNYCH Z SAMORZĄDOWYMI INSTYTUCJAMI KULTURY	POIS 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA 7. OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ROZWÓJ ZASOBÓW KULTURY
5.	BUDOWA PLACÓW ZABAW DLA DZIECI (WYPOSAŻENIE I MONTAŻ PLACU ZABAW WRAZ Z BEZPIECZNĄ NAWIERZCHNIĄ I OGRODZENIEM)	REALIZACJA INWESTYCJI WŁASNYCH	RPO WL 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA 13. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA; PROW 2014-2020
6.	PRZEBUDOWA, REMONT LUB MODERNIZACJA ZDEGRADOWANYCH BUDYNKÓW W CELU PRZYWRÓCENIA LUB NADANIA IM NOWYCH FUNKCJI UŻYTKOWYCH, NP. SPOŁECZNYCH, GOSPODARCZYCH, TURYSTYCZNYCH LUB KULTURALNYCH WRAZ	REALIZACJA INWESTYCJI WŁASNYCH	RPO WL 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA 13. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

Z ZAGOSPODAROWANIEM TERENU FUNKCJONALNIE ZWIĄZANEGO Z OBIEKTEM		
--	--	--

Indykatywny wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych w ramach celu operacyjnego 3.3. *Poprawa bezpieczeństwa i komfortu życia mieszkańców poprzez rozwój wybranych elementów infrastruktury, w tym infrastruktury społecznej:*

Inwestycje w OSP

- ▽ Dokończenie remontu remizy OSP Bodaczów – budowa świetlicy dla mieszkańców
- ▽ Zakup wozu przez OSP Bodaczów
- ▽ Ogrzewanie w remizie strażackiej OSP Bodaczów
- ▽ Kapitałny remont budynku strażnicy OSP Wielącza (wymiana dachu, rozbudowa i elewacja budynku)
- ▽ Modernizacja remizy OSP Błonie

Inwestycje w zakresie kultury

- ▽ Zaadaptowanie obiektów kubaturowych przy Rynku Miejskim w Szczepieszynie dla potrzeb utworzenia Ośrodka Edukacyjnego im. Dr Zygmunta Klukowskiego
- ▽ Utworzenie Muzealno-Edukacyjnego Centrum Kultury w Szczepieszynie z budową amfiteatru plenerowego
- ▽ Inwestycje w Miejskim Domu Kultury w Szczepieszynie:
  - Montaż systemu klimatyzacji i zabezpieczeń alarmowych w budynku synagogi
  - Rozbudowa systemu nagłośnienia i oświetlenia scenicznego
  - Zakup agregatu prądotwórczego
  - Zakup samochodu 9-osobowego wraz z przyczepką transportową
  - Dopuszczenie pracowni graficznej poprzez zakup ploterów tnącego i drukującego, oklejarki, laminatora, bindownicy oraz prasy do broszur
  - Wyposażenie kina studyjnego (rzutnik, ekran wielkoformatowy, nagłośnienie kinowe)
  - Zakup instrumentów do pracowni muzycznej (pianino cyfrowe, akordeon, gitara akustyczna)
  - Wymiana przestarzałego sprzętu komputerowego
  - Infrastruktura plenerowa rynku miejskiego (otoczenie pomnika chrząszcza, wiaty handlowe, namioty, krzesła, stoły, ławki)
  - Zakup kosiarki samojezdnej do pielęgnacji stadionu
  - Zakup zestawu do pielęgnacji nawierzchni sztucznej trawy na Orliku

- ▽ Budowa Wiejskiego Domu Kultury na terenie placu po byłym kółku rolniczym w Bodaczowie
- ▽ Budowa Wiejskiego Domu Kultury w Sołectwie Kawęczynek
- ▽ Budynek gospodarczy przy Wiejskim Domu Kultury w Kątach II

Place zabaw dla dzieci

- ▽ Budowa placu zabaw dla dzieci w Szczebrzeszynie
- ▽ Budowa placu zabaw dla dzieci w sołectwie Kawęczynek
- ▽ Budowa placu zabaw dla dzieci w sołectwie Przedmieście Błonie
- ▽ Budowa placu zabaw przy Domu Ludowym we wsi Niedzieliska Kolonia
- ▽ Urządzenie placu zabaw przy Szkole Podstawowej w Niedzieliskach

Inne:

- ▽ Budowa siłowni zewnętrznych dla dorosłych, młodzieży i seniorów
- ▽ Budowa budynku przeznaczonego na organizowanie spotkań mieszkańców (Sołectwo Kawęczynek)
- ▽ Remont lub budowa nowego budynku przeznaczonego na spotkania mieszkańców we wsi Niedzieliska Kolonia

Cel operacyjny 3.4.

Kompleksowa cyfryzacja lokalnej administracji oraz rozwój e-usług dla mieszkańców i turystów

LP.	KIERUNKI DZIAŁAŃ OPERACYJNYCH	ROLA I ZADANIA GMINY W REALIZACJI ZAPLANOWANYCH DZIAŁAŃ	MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA DZIAŁAŃ ZE ŹRÓDEŁ ZEWNĘTRZNYCH
1.	ORGANIZOWANIE KAMPANII EDUKACYJNO-INFORMACYJNYCH NA RZECZ ZWIĘKSZANIA ZNACZENIA E-UMIEJĘTNOŚCI ORAZ UPOWSZECHNIANIA KORZYŚCI Z WYKORZYSTYWANIA TECHNOLOGII CYFROWYCH PRZEZ MIESZKAŃCÓW	SZERSZA WSPÓŁPRACA Z ADMINISTRACJĄ RZĄDOWĄ I SAMORZĄDOWĄ	PO POLSKA CYFROWA 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA III. CYFROWA AKTYWIZACJA SPOŁECZEŃSTWA
2.	ROZWÓJ ELEKTRONICZNEJ ADMINISTRACJI I USŁUG PUBLICZNYCH ŚWIADCZONYCH DROGĄ ELEKTRONICZNĄ	REALIZACJA WŁASNYCH PROJEKTÓW INWESTYCYJNYCH ORAZ JEDNOSTEK ORGANIZACYJNYCH PODLEGŁYCH GMINIE	RPO WL 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA 2. CYFROWE LUBELSKIE

3.	<p>TWORZENIE I ROZWÓJ CYFROWYCH ZASOBÓW GMINY M.IN. W ZAKRESIE MIENIA I NIERUCHOMOŚCI, PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO, KULTURY, EDUKACJI, TURYSTYKI, OCHRONY ZDROWIA</p>	<p>REALIZACJA WŁASNYCH PROJEKTÓW LUB PROJEKTÓW PARTNERSKICH ART. NA POZIOMIE POWIATU</p>	<p>RPO WL 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA 2. CYFROWE LUBELSKIE</p>
----	---	--	---

Cel operacyjny 3.5.

Zwiększenie kompetencji kadr oraz poprawa skuteczności zarządzania gminą

LP.	KIERUNKI DZIAŁAŃ OPERACYJNYCH	ROLA I ZADANIA GMINY W REALIZACJI ZAPLANOWANYCH DZIAŁAŃ	MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA DZIAŁAŃ ZE ŹRÓDEŁ ZEWNĘTRZNYCH
1.	<p>OPRACOWYWANIE I WDROŻENIE EFEKTYWNEGO MODELU ZARZĄDZANIA KOMPETENCJAMI KADR, UWZGLĘDNIAJĄCEGO BIEŻĄCE MONITOROWANIE LUK KOMPETENCYJNYCH I POTRZEB SZKOLENIOWYCH PRACOWNIKÓW</p>	<p>WYKORZYSTANIE W PRACACH NAD SYSTEMEM ROZWIĄZAŃ WYNIKAJĄCYCH Z PROCEDUR SYSTEMU ISO</p>	<p>PO WIEDZA EDUKACJA ROZWÓJ 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA II. EFEKTYWNE POLITYKI PUBLICZNE DLA RYNKU PRACY, GOSPODARKI I EDUKACJI</p>
2.	<p>ZWIĘKSZENIE AKTYWNOŚCI GMINY W ZAKRESIE REALIZACJI PROJEKTÓW PARTNERSKICH W WYMIARZE KRAJOWYM I MIĘDZYNARODOWYM</p>	<p>REALIZACJA PONADLOKALNYCH PROJEKTÓW PARTNERSKICH, ZARÓWNO Z WŁASNEJ INICJATYWY GMINY (M.IN. W ZAKRESIE ROZWOJU TURYSTYKI), JAK RÓWNIEŻ POPURZEC UDZIAŁ GMINY W PROJEKTACH ZARZĄDZANYCH PRZEZ PODMIOTY ZEWNĘTRZNE</p>	<p>PO WIEDZA EDUKACJA ROZWÓJ 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA III: INNOWACJE SPOŁECZNE I WSPÓŁPRACA PONADNARODOWA</p>
3.	<p>WZMOCNIENIE BAZY WIEDZY I POTENCJAŁU KADROWEGO GMINY W ZAKRESIE REALIZACJI PROJEKTÓW W FORMULE PARTNERSTWA PUBLICZNO-</p>	<p>UDZIAŁ PRACOWNIKÓW GMINY W ORGANIZOWANYCH SZKOLENIACH, SEMINARIACH ORAZ PLATFORMACH WSPÓŁPRACY</p>	<p>PO WIEDZA EDUKACJA ROZWÓJ 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA II. EFEKTYWNE POLITYKI PUBLICZNE DLA RYNKU PRACY, GOSPODARKI I EDUKACJI</p>

	PRYWATNEGO ORAZ PUBLICZNO-SPOŁECZNEGO		
4.	WZMOCNIENIE ZDOLNOŚCI ANALITYCZNYCH SŁUŻB PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO POPRZECZ DOSTĘP DO NOWOCZESNYCH NARZĘDZI	REALIZACJA ZADAŃ WŁASNYCH W RAMACH TWORZONEJ KRAJOWEJ I REGIONALNEJ INFRASTRUKTURY INFORMACJI PRZESTRZENNEJ,	PO WIEDZA EDUKACJA ROZWÓJ 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA II. EFEKTYWNE POLITYKI PUBLICZNE DLA RYNKU PRACY, GOSPODARKI I EDUKACJI

Cel operacyjny 3.6.

Zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych poprzez modernizację i doposażenie obiektów pełniących funkcje oświatowe

LP.	KIERUNKI DZIAŁAŃ OPERACYJNYCH	ROLA I ZADANIA GMINY W REALIZACJI ZAPLANOWANYCH DZIAŁAŃ	MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA DZIAŁAŃ ZE ŹRÓDEŁ ZEWNĘTRZNYCH
1.	DZIAŁANIA ZWIĄZANE Z ADAPTACJĄ, ROZBUDOWĄ, MODERNIZACJĄ I WYPOSAŻENIEM OBIEKTÓW NA POTRZEBY EDUKACJI PRZEDSZKOLNEJ I PODSTAWOWEJ, PROWADZĄCE DO POPRAWY DOSTĘPNOŚCI I JAKOŚCI KSZTAŁCENIA W GMINIE	REALIZACJA WŁASNYCH ZADAŃ INWESTYCYJNYCH ORAZ WSPÓŁPRACA Z PRYWATNYMI PODMIOTAMI, ZAINTERESOWANYMI ROZWOJEM EDUKACJI PRZEDSZKOLNEJ NA TERENIE GMINY	RPO WL LUBELSKIEGO 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA 13. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA
2.	WZROST POZIOMU UPOWSZECHNIANIA USŁUG W ZAKRESIE EDUKACJI PRZEDSZKOLNEJ ORAZ PODNIESIENIE JEJ JAKOŚCI	WSPÓŁPRACA GMINY Z PODMIOTAMI UPRAWNIONYMI DO PROWADZENIA EDUKACJI PRZEDSZKOLNEJ- INFORMOWANIE O MOŻLIWOŚCIACH ZEWNĘTRZNEGO FINANSOWANIA	RPO WL 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA 12. EDUKACJA, KWALIFIKACJE, KOMPETENCJE
3.	BUDOWA, ROZBUDOWA, ADAPTACJA I MODERNIZACJA OBIEKTÓW NA POTRZEBY PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI EDUKACYJNEJ WRAZ	REALIZACJA WŁASNYCH ZADAŃ INWESTYCYJNYCH	RPO WL 2014-2020: OŚ PRIORYTETOWA 13. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

	Z ZAPLECZEM SOCJALNYM (M.IN. PLACE ZABAW)		
4.	POPRAWA WARUNKÓW EDUKACJI OGÓLNEJ PRZYCZYNIAJĄCA SIĘ DO ROZWOJU KOMPETENCJI KLUCZOWYCH NA RYNKU PRACY Z UWZGLĘDNIENIEM ROZWOJU WŁAŚCIWYCH POSTAW	WSPÓŁPRACA GMINY ZE SZKOŁAMI I INFORMOWANIE O MOŻLIWOŚCI DOFINANSOWANIA PROJEKTÓW ZE ŹRÓDEŁ ZEWNĘTRZNYCH	RPO WL 2014-2020: Oś PRIORYTETOWA 12. EDUKACJA, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJE
5.	ROZWIJANIE INDYWIDUALNYCH UMIEJĘTNOŚCI UCZNIÓW, SZCZEGÓLNIE UCZNIÓW UZDOLNIONYCH ORAZ UCZNIÓW O SPECJALNYCH POTRZEBACH EDUKACYJNYCH I PREDYSPOZYCJACH SPORTOWYCH	WSPÓŁPRACA GMINY ZE SZKOŁAMI DZIAŁANIA REALIZOWANE PRZEZ WŁASNE JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE ORAZ WE WSPÓŁPRACY Z JEDNOSTKAMI PODLEGŁYMI SAMORZĄDOWI POWIATOWEMU ZAJMUJĄCYMI SIĘ SZKOLNICTWEM NA POZIOMIE PONADGIMNAZJALNYM	RPO WL 2014-2020: Oś PRIORYTETOWA 12. EDUKACJA, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJE
6.	ROZWÓJ NA POZIOMIE GMINY I POWIATU SPÓJNEGO SYSTEMU DORADZTWA EDUKACYJNO-ZAWODOWEGO ORAZ POMOCY PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNEJ DLA MŁODZIEŻY SZKOLNEJ	DZIAŁANIA REALIZOWANE PRZEZ WŁASNE JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE ORAZ WE WSPÓŁPRACY Z JEDNOSTKAMI PODLEGŁYMI SAMORZĄDOWI POWIATOWEMU	RPO WL 2014-2020: Oś PRIORYTETOWA 12. EDUKACJA, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJE
7.	PODNIESIENIE JAKOŚCI I ATRAKCYJNOŚCI KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO ORAZ ZWIĘKSZENIE UPOWSZECHNIENIA UCZESTNICTWA W ZAWODOWYM KSZTAŁCENIU USTAWICZNYM I NABYWANIU KWALIFIKACJI ZAWODOWYCH PRZEZ OSOBY DOROSŁE.	WSPÓŁPRACA GMINY ZE SZKOŁAMI ZAWODOWYMI I INFORMOWANIE O MOŻLIWOŚCI DOFINANSOWANIA PROJEKTÓW ZE ŹRÓDEŁ ZEWNĘTRZNYCH	RPO WL 2014-2020: Oś PRIORYTETOWA 12. EDUKACJA, KWALIFIKACJE, KOMPETENCJE

Indykatorywny wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych w ramach celu operacyjnego 3.6. *Zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych poprzez modernizację i doposażenie obiektów pełniących funkcje oświatowe:*

Infrastruktura oświaty:

▽ Przedszkole Samorządowe w Szczepieszynie

- Wykonanie remontu elewacji budynku (ocieplenie, odwodnienie)
- Wykonanie remontu schodów i ułożenie płytek chodnikowych
- Wykonanie przebudowy tarasu i schodów
- Przebudowa – modernizacja wewnętrznej instalacji c.o i c.c.w wraz z kotłownią gazową w budynku
- Wymiana ogrodzenia
- Wymiana dachu
- Wymiana nawierzchni chodników z odprowadzeniem wody opadowej od ścian budynku
- Wymiana instalacji elektrycznej
- Modernizacja placu zabaw- zakup nowych urządzeń
- Wymiana podłóg w budynku
- Remont łazienki dla personelu na piętrze
- Wykonanie łazienki dla personelu na parterze
- Modernizacja zmywalni

▽ Przedszkole Samorządowe w Bodaczowie

- Zakup kotła konwekcyjno – parowego do wyposażenia kuchni przedszkolnej
- Wykonanie odwodnienia wokół przedszkola
- Remont piwnic
- Zakup i montaż kolektorów słonecznych do ogrzewania wody
- Zakup kserokopiarki

▽ Szkoła Podstawowa nr. 1 w Szczepieszynie:

- Wykonanie termomodernizacji budynku szkoły (pokrycie dachowe, remont elewacji budynku, docieplenie i odnowienie tynków)
- Wymiana ogrzewania budynku (z węglowego na gazowe)
- Wykonanie modernizacji c.o
- Wykonanie modernizacji instalacji kanalizacyjnej wraz z armaturą
- Wymiana instalacji oświetlenia wewnątrz budynku szkoły
- Dostosowanie budynku dla osób niepełnosprawnych
- Budowa parkingu przed budynkiem szkoły
- Zmodernizowanie ogrodzenia szkoły z bramami wjazdowymi

- Wybrukowanie terenu wokół placu zabaw
- Modernizacja boksów w szatni, wymiana stolarki okiennej w szatni
- Modernizacja dziedzińca przy szkole tj. patio (zadaszenie)
- Rozbudowa sieci internetowej w szkole
- Rozbudowa systemu monitoringu wizyjnego – instalacja kamer
- Wyposażenie sal lekcyjnych w nowe regały, stoliki, krzesła
- Zakup jednostek komputerowych do pracowni komputerowej, klasopracowni i dla administracji
- Zakup tablic interaktywnych do klasopracowni

▽ Szkoła Podstawowa w Wielączy

- Wymiana pokrycia dachowego wraz z wymianą rynien, rur spustowych oraz obróbek blacharskich na budynku szkoły
- Naprawa kominów, kanalizacji
- Wykonanie barierki schodowej zewnętrznej, modernizacja schodów zewnętrznych, wymiana drzwi
- Modernizacja korytarza dolnego oraz sal lekcyjnych na potrzeby przedszkola, wykonanie chodnika (dojście do przedszkola)
- Remont schodów wewnątrz szkoły oraz schodów prowadzących do kotłowni i łaźienek
- Wzmocnienie fundamentów i odwodnienia budynku
- Termomodernizacja budynku szkoły (ocieplenie) wykonanie elewacji
- Remont instalacji elektrycznej oraz oświetlenia placu szkoły
- Remont ogrodzenia placu szkolnego
- Wymiana skorodowanych rur c.o.
- Modernizacja boiska szkolnego, budowa boiska do piłki ręcznej, piłki siatkowej i koszykowej
- Remont korytarza górnego oraz sal lekcyjnych (podłogi, lamperie, schody prowadzące na strych)
- Gruntowny remont zastępczej sali gimnastycznej
- Modernizacja łaźienek – wymiana skorodowanych rur, umywalek, sedesów i pisuarów
- Remont klasopracowni komputerowej
- Adaptacja pomieszczenia na bibliotekę szkolną
- Remont pokrycia dachowego budynku gospodarczego (komórki)
- Wymiana okien w drewnianym budynku przedszkola)

- ▽ Gimnazjum i SP w Bodaczowie
  - Budowa boiska wielofunkcyjnego o nawierzchni syntetycznej
  - Termomodernizacja budynku szkoły
  - Wykonanie dachu na budynku szkoły
  - Wymiana instalacji grzewczej węglowej na gazową, wykonanie instalacji gazowej w pomieszczeniach szkoły
  - Wymiana chodnika przy budynku szkoły
- ▽ Zadania inwestycyjne z zakresu oświaty planowane do realizacji na lata 2016-2022 Gimnazjum im. Polskich Olimpijczyków w Szczepleszynie
  - Obiekty sportowe
    - a. Budowa bieżni 4 torowej o sztucznej nawierzchni 110 metrowej
    - b. Budowa skoczni w dal z rozbiegiem o sztucznej nawierzchni
    - c. Budowa ścieżki biegowej /dookoła Orlika/
    - d. Zakup i montaż „Zielonej Sali” z urządzeniami sportowymi zewnętrznymi
    - e. Budowa krytej sceny widowiskowej w obiekcie sportowym /w miejscu starej/
    - f. Budowa trybun przy szkolnych boiskach /na nasypie/
    - g. Zakup rozsuwanych trybun na balkon sali gimnastycznej
  - Budynek główny
    - a. Docieplenie budynku szkoły wraz z odnowieniem elewacji
    - b. Zmiana ogrzewania węglowego CO na gazowe
    - c. Realizacja II etapu modernizacji układu komunikacyjnego
    - d. Zakup 35 komputerów do wszystkich pracowni i sal
    - e. Dokończenie zadania wymiany okien w szkole – wymiana 5 sztuk okien na klatce schodowej i 33 sztuk w szatniach
    - f. Wprowadzenie klimatyzacji w 4 pomieszczeniach
    - g. Modernizacja szatni polegająca na zakupie indywidualnych, estetycznych i nowoczesnych szafek uczniowskich i dostosowaniu szatni do standardów.
- ▽ Rozbudowa budynku, w którym mieści się Szkoła Podstawowa nr. 3 o cztery pomieszczenia na sale lekcyjne
- ▽ Kontynuacja wymiany okien w budynku Szkoły Podstawowej w Niedzieliskach

6.4. Wdrażanie i finansowanie strategii

6.4.1. System instytucjonalny wdrażania strategii

Przy opracowaniu strategii zastosowano podejście holistyczne, polegające m.in. na tym, że przy określaniu celów i kierunków działań wzięto pod uwagę nie tylko kompetencje i zadania statutowe gminy miejsko-wiejskiej, ale również uwzględniono o wiele szerszy wymiar rozwoju gminy. Chodzi tu głównie o te obszary rozwoju społeczno-gospodarczego gminy, na które władze nie mają bezpośredniego wpływu, a więc m.in. rozwój lokalnego rynku pracy i przedsiębiorczości, rozwój szkolnictwa zawodowego, czy bezpieczeństwo publiczne.

Co do kompetencji samorządu gminnego zaproponowane kierunki działań będą miały swoje odzwierciedlenie w projektach kluczowych – wynikających z planu działań operacyjnych. Są to projekty najważniejsze z punktu widzenia rozwoju gminy, których realizacja warunkuje osiągnięcie założonych celów strategii. Projekty te będą realizowane przez Urząd Miejski bądź jednostki mu podległe przy użyciu funduszy własnych lub z wykorzystaniem dostępnych środków zewnętrznych. Osiągnięcie założonych celów będzie w dużej mierze uzależnione od tego, czy inne podmioty (przedsiębiorstwa, instytucje otoczenia biznesu, organizacje pozarządowe) zechcą włączyć się w nurt działań zaproponowanych w niniejszej strategii. Zakłada się, że zaproponowane cele odpowiadają potrzebom i możliwościom rozwojowym gminy Szczepieszyn, a także, że w procesie konsultacji społecznych osiągnięta została ich społeczna akceptacja. Dla przyśpieszenia tych działań i zachęcenia innych podmiotów do respektowania założeń strategii Urząd Miejski będzie wspierał podmioty, których projekty będą wpisywać się w założenia i cele strategii. Ze względu na wielość podmiotów będących realizatorami strategii konieczne jest wprowadzenie mechanizmu koordynacyjnego. Zadanie to należy do Urzędu Miejskiego w Szczepieszynie i będzie m.in. polegało na:

- » informowaniu społeczności lokalnej o istnieniu strategii, zapisanych w niej priorytetach rozwoju, a także o postępach i efektach jej wdrażania;
- » skorelowaniu procesów planowania przestrzennego z zapisami strategii;
- » ścisłej współpracy z jednostkami odpowiedzialnymi za przygotowywanie i realizację zadań inwestycyjnych;
- » wydawaniu jednostkom ubiegającym się o środki zewnętrzne opinii o zgodności planowanej inwestycji/zadania z zapisami strategii, jeśli taka opinia będzie warunkiem sine qua non do udziału w konkursie;
- » dokonywaniu koniecznych modyfikacji i zmian wynikających ze zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych i sytuacji wewnętrznej gminy.

Główną instytucją odpowiedzialną za wdrożenie strategii jest Burmistrz Szczepieszyna wraz z podległym mu Urzędem Miejskim. Burmistrz odpowiada za ogólną koordynację procesu wdrażania i monitorowania strategii. W szczególności odpowiedzialny jest za przygotowanie i wdrożenie projektów wynikających z planu działań operacyjnych, a także zidentyfikowanych projektów kluczowych do realizacji do roku 2022.

Instytucjami wspomagającymi Burmistrza i Urząd Miejski w procesie wdrażania strategii są:

- » Rada Miejska, która powinna zadbać o promocję i właściwe zrozumienie strategii wśród społeczności lokalnej;
- » Placówki szkolno-wychowawcze (przedszkola, szkoły podstawowe i gimnazja);
- » Jednostki organizacyjne gminy (m.in. Miejski Dom Kultury, Zakład Gospodarki Komunalnej, Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna);
- » Organizacje pozarządowe działające na terenie gminy;
- » Inne.

Instytucjami partnerskimi, zarządzającymi określonymi instrumentami i programami, w ramach których będą finansowane niektóre działania wynikające ze strategii, będą:

- » Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego wraz z instytucjami zaangażowanymi w zarządzanie i wdrażanie Regionalnego Programu Operacyjnego 2014-2020 oraz wybranych działań w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020;
- » Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (jako instytucja zaangażowana we wdrażanie Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020);
- » Agencje rozwoju regionalnego oraz wspierania przedsiębiorczości (m.in. Lubelska Fundacja Rozwoju, Lubelska Agencja Wspierania Przedsiębiorczości, Fundacja Rozwoju Lubelszczyzny m.in.);
- » Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (jako instytucja pośrednicząca w wydatkowaniu środków w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020);
- » Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;
- » Inne.

Do ważnych pomiotów, które w istotny sposób będą przyczyniać się do realizacji celów strategii, należy również zaliczyć podmioty realizujące poszczególne projekty, jak i beneficjentów końcowych objętych wsparciem i działaniami projektowymi, w tym przede wszystkim:

- » Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad;
- » Komendę Powiatową Policji;
- » Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej;
- » przedsiębiorców i organizacje ich zrzeszające;
- » instytucje otoczenia biznesu (w tym Izba Rolnicza, Ośrodek Doradztwa Rolniczego);
- » rolników i ich zrzeszenia (spółdzielnie i grupy producenckie);
- » organizacje pozarządowe;
- » osoby podnoszące swoje kwalifikacje zawodowe;
- » bezrobotnych i osoby wykluczone.

6.4.2. Finansowanie strategii

Głównymi źródłami finansowania strategii w okresie jej realizacji będą:

- » środki budżetu gminy Szczepieszyn;
- » zewnętrzne środki publiczne, dostępne przede wszystkim w ramach:

Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 – łączna alokacja środków unijnych na program wynosi 2 229 mln euro, z czego 1 677 mln euro będzie finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), zaś 552 mln euro będzie pochodziło z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS);

Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 – łączna alokacja środków na program wynosi 8 242 ml euro, finansowana z Europejskiego Funduszu Rolnego na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich;

LEADER- przynależność gminy Szczepieszyn do Lokalnej Grupy Działania Nasze Roztocze

- » środki z sektora prywatnego, dostępne w ramach realizowanych przez przedsiębiorstwa przedsięwzięć inwestycyjnych.

Uzupełniającymi źródłami finansowania strategii będą inne programy operacyjne finansowane ze środków unijnych perspektywy 2014-2020, w tym:

- » **Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014-2020**, w ramach którego będzie m.in. istniała możliwość finansowania rozwoju działalności innowacyjnej przedsiębiorstw, a także współpracy sieciowej podmiotów oferujących wspólny produkt turystyczny;
- » **Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020**, w ramach którego będzie m.in. możliwe finansowanie ponadlokalnych przedsięwzięć w zakresie energetyki odnawialnej, termomodernizacji budynków użyteczności publicznej, rozbudowy infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, a także przebudowy dróg krajowych;
- » **Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014-2020**, w ramach którego zaplanowano finansowanie przedsięwzięć związanych z poprawą dostępu mieszkańców do szybkiego Internetu, rozwojem administracji elektronicznej i e-usług, a także podnoszeniem umiejętności cyfrowych społeczeństwa;
- » **Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020**, w ramach którego będzie m.in. możliwość finansowania projektów podnoszących kompetencje pracowników administracji samorządowej oraz rozwijających systemy zarządzania strategicznego i finansowego w jednostkach samorządu terytorialnego.
- » **Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej 2014-2020**, w tym Program Region Morza Bałtyckiego; Program dla Europy Środkowej, Interreg Europa; Program Współpracy Transgranicznej Polska Białoruś Ukraina.
- » **Szwajcarskie i Norweskie Instrumenty Finansowe**, umożliwiające finansowanie różnorodnych inicjatyw związanych ze sportem, kulturą, edukacją, zdrowiem oraz rozwojem społeczeństwa obywatelskiego.

Strategia będzie również finansowana ze środków krajowych. W szczególności dotyczy to takich programów i funduszy krajowych jak:

- » **Program Rozwoju Gminnej i Powiatowej Infrastruktury Drogowej**, w ramach którego będzie istniała możliwość uzyskania dotacji na modernizację dróg powiatowych i gminnych;
- » **Roczne programy finansowania kultury**, realizowane przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, z których będą dofinansowywane imprezy i wydarzenia kulturalne;
- » **Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej**, w ramach którego będzie możliwość finansowania w formie instrumentów zwrotnych przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska, efektywności energetycznej, energii odnawialnej m.in.;
- » **Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej**, umożliwiający finansowanie różnorodnych przedsięwzięć w zakresie ekologii, ochrony przyrody oraz zarządzania gospodarką wodną i odpadową;
- » **Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych**, umożliwiający finansowanie m.in. projektów z zakresu integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.

Znaczna część środków inwestycyjnych gminy będzie mogła pochodzić z programów operacyjnych perspektywy finansowej Unii Europejskiej 2014-2020. Głównym źródłem środków unijnych będzie **Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego (RPO WL) na lata 2014-2020**. RPO WL 2014-2020 jest programem operacyjnym finansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS). Zgodnie z UP alokacja środków unijnych na Program wynosi 1 607 222 235 EUR EFRR i 621 593 397 EUR EFS. Łączna alokacja środków unijnych na program wynosi 2 228 815 632 EUR. Minimalne zaangażowanie środków krajowych – szacowane na podstawie art. 120 rozporządzenia ramowego zakładającego maksymalny poziom dofinansowania każdej osi priorytetowej EFRR i EFS w regionach słabiej rozwiniętych na poziomie 85% - wynosi w momencie programowania 393 320 406 EUR. W realizację programu zaangażowane będą środki krajowe publiczne i prywatne. Zakłada się, że ostateczne zaangażowanie środków krajowych, głównie prywatnych w momencie zamknięcia programu będzie mogło być wyższe w zależności od zakresu i stopnia udzielania pomocy publicznej w ramach programu.¹³

Tabela 54. Alokacja środków unijnych na osie priorytetowe RPO WL na lata 2014-2020

NAZWA OSI PRIORYTETOWEJ	NAZWA FUNDUSZU FINANSUJĄCEGO	WKŁAD UNIJNY W EURO	PROCENT W CAŁOŚCI ALOKACJI
1. BADANIA I INNOWACJE	EFRR	45 416 755	2,04%
2. CYFROWE LUBELSKIE	EFRR	72 255 674	3,24%
3. KONKURENCYJNOŚĆ PRZEDSIĘBIORSTW	EFRR	291 639 451	13,08%
4. ENERGIA PRZYJAZNA ŚRODOWISKU	EFRR	158 807 254	7,13%

¹³ Źródło: Opracowanie własne na podstawie RPO WL na lata 2014-2020

5. EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA I GOSPODARKA NISKOEMISYJNA	EFRR	236 999 005	10,63%
6. OCHRONA ŚRODOWISKA ORAZ EFEKTYWNE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW	EFRR	170615611	7,65%
7. OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I NATURALNEGO	EFRR	98 707 126	4,43%
8. MOBILNOŚĆ REGIONALNA I EKOLOGICZNY TRANSPORT	EFRR	271 031 040	12,16%
9. RYNEK PRACY	EFS	202 044 086	9,07%
10. ADAPTACYJNOŚĆ PRZEDSIĘBIORSTW I PRACOWNIKÓW DO ZMIAN	EFS	62 138 448	2,79%
11. WŁĄCZENIE SPOŁECZNE	EFS	180 540 178	8,10%
12. EDUKACJA, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJE	EFS	107 446 601	4,82%
13. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	EFRR	261750319	11,74%
14. POMOC TECHNICZNA	EFS	69 424 084	3,11%
ŁĄCZNIE		2 228 815 632	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie RPO WL 2014-2020

Drugim kluczowym źródłem pozyskiwania środków unijnych ma wdrażanie działań strategii będzie **Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) na lata 2014-2020**, który będzie finansowany z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW). Alokacja środków z EFRROW kształtuje się na poziomie 8 242 mln euro, które w dużej mierze będą wydatkowane na działania inwestycyjne związane z modernizacją gospodarstw rolnych oraz rozwój przetwórstwa produktów rolnych, a także na rozbudowę infrastruktury na obszarach wiejskich oraz wspieranie przedsiębiorczości pozarolniczej.

Tabela 55. Alokacja środków unijnych na działania i poddziałania zaplanowane do wdrożenia w ramach PROW na lata 2014-2020 (w euro)

LP.	NAZWA DZIAŁANIA	NAZWA PODDZIAŁANIA	WKŁAD UNIJNY (EURO)	PROCENT W CAŁOŚCI ALOKACJI
1.	TRANSFER WIEDZY I DZIAŁALNOŚĆ INFORMACYJNA (ART.14)	- WSPARCIE DLA DZIAŁAŃ W ZAKRESIE KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO I NABYWANIA UMIEJĘTNOŚCI - WSPARCIE DLA PROJEKTÓW DEMONSTRACYJNYCH I DZIAŁAŃ INFORMACYJNYCH	36905246	0,45%

2.	USŁUGI DORADCZE, USŁUGI Z ZAKRESU ZARZĄDZANIA GOSPODARSTWEM I USŁUGI Z ZAKRESU ZASTĘPSTW (ART.15)	<ul style="list-style-type: none"> - WSPARCIE NA SZKOLENIA DORADCÓW - ŚWIADCZENIE KOMPLEKSOWEJ PORADY DLA ROLNIKA - ŚWIADCZENIE KOMPLEKSOWEJ PORADY DLA WŁAŚCICIELA LASU 	47722830	0,58%
3.	SYSTEMY JAKOŚCI PRODUKTÓW ROLNYCH I ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH (ART. 16)	<ul style="list-style-type: none"> - WSPARCIE DLA NOWYCH UCZESTNIKÓW SYSTEMÓW JAKOŚCI - WSPARCIE NA PRZEPROWADZENIE DZIAŁAŃ INFORMACYJNYCH I PROMOCYJNYCH 	21000000	0,25%
4.	INWESTYCJE W ŚRODKI TRWAŁE (ART. 17)	<ul style="list-style-type: none"> - INWESTYCJE W GOSPODARSTWACH POŁOŻONYCH NA OBSZARACH NATURA 2000 - INWESTYCJE W GOSPODARSTWACH POŁOŻONYCH NA OBSZARACH OSN - MODERNIZACJA GOSPODARSTW ROLNYCH - PRZETWÓRSTWO I MARKETING PRODUKTÓW ROLNYCH - SCALANIE GRUNTÓW 	2120177704	25,72%
5.	PRZYWRACANIE POTENCJAŁU PRODUKCJI ROLNEJ ZNISZCZONEGO W WYNIKU KLĘSK ŻYWIOŁOWYCH I KATASTROF ORAZ WPROWADZANIE ODPOWIEDNICH ŚRODKÓW ZAPOBIEGAWCZYCH (ART. 18)	<ul style="list-style-type: none"> - INWESTYCJE ODTWARZAJĄCE POTENCJAŁ PRODUKCJI ROLNEJ - INWESTYCJE ZAPOBIEGAJĄCE ZNISZCZENIU POTENCJAŁU PRODUKCJI ROLNEJ 	264046000	3,20%
6.	ROZWÓJ GOSPODARSTW I DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ (ART. 19)	<ul style="list-style-type: none"> - PREMIE DLA MŁODYCH ROLNIKÓW - PREMIE NA ROZPOCZĘCIE DZIAŁALNOŚCI POZAROLNICZEJ - PŁATNOŚCI DLA ROLNIKÓW PRZEKAZUJĄCYCH MAŁE GOSPODARSTWA - RESTRUKTURYZACJA MAŁYCH GOSPODARSTW - ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI – ROZWÓJ USŁUG ROLNICZYCH 	1406133450	17,06%
7.	PODSTAWOWE USŁUGI I ODNOWA WSI NA OBSZARACH WIEJSKICH (ART. 20)	<ul style="list-style-type: none"> - BUDOWA LUB MODERNIZACJA DRÓG LOKALNYCH - GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA - INWESTYCJE W OBIEKTY PEŁNIĄCE FUNKCJE KULTURALNE LUB KSZTAŁTOWANIE PRZESTRZENI PUBLICZNEJ - INWESTYCJE W TARGOWISKA LUB OBIEKTY BUDOWLANE PRZEZNACZONE NA CELE PROMOCJI LOKALNYCH PRODUKTÓW - OCHRONA ZABYTEKÓW I BUDOWNICTWA TRADYCYJNEGO 	683983100	8,30%

8.	INWESTYCJE W ROZWÓJ OBSZARÓW LEŚNYCH I POPRAWĘ ŻYWOTNOŚCI LASÓW (ART. 21-26)	- ZALESIANIE I TWORZENIE TERENÓW ZALESIONYCH	191519339	2,32%
9.	Tworzenie grup i organizacji producentów (ART. 27)	- Tworzenie grup i organizacji producentów w sektorze rolnym i leśnym	256414153	3,11%
10.	DZIAŁANIE ROLNO-ŚRODOWISKOWO-KLIMATYCZNE (ART. 28)	- ROLNICTWO ZRÓWNOWAŻONE - OCHRONA GLEB I WÓD - ZACHOWANIE SADÓW TRADYCYJNYCH ODMIAN DRZEW OWOCOWYCH - CENNE SIEDLISKA I ZAGROŻONE GATUNKI PTAKÓW NA OBSZARACH NATURA 2000 - CENNE SIEDLISKA POZA OBSZARAMI NATURA 2000 - ZACHOWANIE ZAGROŻONYCH ZASOBÓW GENETYCZNYCH ROŚLIN W ROLNICTWIE - ZACHOWANIE ZAGROŻONYCH ZASOBÓW GENETYCZNYCH ZWIERZĄT W ROLNICTWIE	753399101	9,14%
11.	ROLNICTWO EKOLOGICZNE (ART. 29)	- PŁATNOŚCI W CELU UTRZYMANIA ROLNICTWA EKOLOGICZNEGO - PŁATNOŚCI W OKRESIE KONWERSJI NA ROLNICTWO EKOLOGICZNE	445373661	5,40%
12.	PŁATNOŚCI DLA OBSZARÓW Z OGRANICZENIAMI NATURALNYMI LUB INNYMI SZCZEGÓLNYMI OGRANICZENIAMI (ART. 31)	- PŁATNOŚCI ONW	1378188270	16,72%
13.	WSPÓŁPRACA	- WSPÓŁPRACA W RAMACH GRUP EPI	36904246	0,45%
14.	WSPARCIE DLA ROZWOJU LOKALNEGO W RAMACH INICJATYWY LEADER	- WDRAŻANIE LOKALNYCH STRATEGII ROZWOJU - WDRAŻANIE PROJEKTÓW WSPÓŁPRACY - WSPARCIE KOSZTÓW BIEŻĄCYCH I AKTYWIZACJI - WSPARCIE PRZYGOTOWAWCZE	467668000	5,67%
15.	POMOC TECHNICZNA Z INICJATYWY PAŃSTW CZŁONKOWSKICH		132527195	1,61%
ŁĄCZNIE			8241962295	100,00%

Źródło: opracowanie własne na podstawie projektu PROW 2014-2020.

6.5. Monitoring i ocena realizacji strategii

System monitorowania jest ważnym instrumentem w procesie wdrażania strategii. Dane monitoringowe służą do oceny skuteczności realizowanych działań i pozwalają na bardziej efektywne wydatkowanie środków publicznych. Proces monitorowania umożliwia również ocenić postępy we wdrażaniu strategii, a także mobilizować władze i społeczność lokalną do większej aktywności na rzecz realizacji strategii. Głównymi elementami systemu monitoringu są:

- » instytucje odpowiedzialne za proces monitorowania wdrażania strategii,
- » przyjęty system raportowania z procesu monitorowania strategii,
- » zestaw wskaźników służących do oceny postępów we wdrażaniu strategii.

Instytucją odpowiedzialną za koordynację procesu monitorowania realizacji strategii będzie Burmistrz Szczepieszyna wraz z podlegającym mu Urzędem Miejskim. Za proces monitorowania i raportowania będzie odpowiedzialny Referat Rozwoju Gospodarczego. Ocena postępów we wdrażaniu strategii będzie dokonywana w cyklu rocznym, na podstawie opracowanego raportu monitorującego obejmującego analizę zebranych danych na bazie przyjętych wskaźników monitoringowych. Przy czym pierwszy raport z procesu monitorowania wdrażanej strategii obejmie rok 2016 i zostanie przygotowany do połowy 2017 roku. Burmistrz i Rada Miejska, na podstawie przedstawionego raportu i zawartych w nim wniosków oraz rekomendacji dokonają śródkresowej oceny stanu wdrażania strategii, a także zaproponują ewentualne zmiany skorygowania jej treści.

Przyjęty zestaw wskaźników zakłada monitorowanie strategii na dwóch poziomach, tj. strategicznym – odnoszącym się do priorytetowych obszarów rozwoju gminy – oraz operacyjnym, pozwalającym na ocenę stopnia osiągnięcia zakładanych celów operacyjnych strategii. Przy konstruowaniu systemu wskaźników starano się ograniczyć ich liczbę do minimum, a także wykorzystać przede wszystkim te, których wartości można monitorować w oparciu o oficjalną statystykę Głównego Urzędu Statystycznego.

1. Załączniki:

Załącznik nr 1: Wykaz wskaźników monitoringowych

Cel strategiczny	Wskaźniki w poszczególnych celach operacyjnych
1. Gmina Szczepleszyn atrakcyjna dla turystów oraz przyjazna środowisku naturalnemu	<i>1.1. Współpraca przy opracowaniu i wdrożeniu Zintegrowanego Produktu Turystycznego z innymi samorządami z terenu Roztocza (inicjatywa „Aktywne Roztocze”) oraz opracowanie lokalnego produktu turystycznego (zintegrowanego) wpisującego się w produkt regionalny</i> <ul style="list-style-type: none"> • liczba założonych klastrow/stowarzyszeń turystycznych funkcjonujących na terenie gminy • liczba przedsiębiorstw z branży turystycznej zaangażowana w świadczenie usług w ramach zintegrowanego produktu turystycznego
	<i>1.2. Ochrona walorów i zasobów dziedzictwa naturalnego i kulturowego.</i> <ul style="list-style-type: none"> • liczba poddanych renowacji i rewitalizacji na cele turystyczne obiektów dziedzictwa kulturowego • liczba odnowionych zabytkowych obiektów budowlanych, służących zachowaniu dziedzictwa kulturowego i rozwoju turystyki na obszarach wiejskich • liczba stworzonych ścieżek ekologicznych, ekomuzeów, ścieżek rowerowych i pieszych • długość stworzonych ścieżek ekologicznych, ekomuzeów, ścieżek rowerowych i pieszych • liczba wybudowanych ścieżek poznawczych • liczba zagospodarowanych i odrestaurowanych przestrzeni dziedzictwa narodowego
	<i>1.3. Rozbudowa istniejącej oraz budowa nowej bazy gastronomicznej i noclegowej, w tym gospodarstw agroturystycznych i ekoturystycznych</i> <ul style="list-style-type: none"> • liczba nowopowstałych lokali prowadzących działalność gastronomiczną • liczba nowo wybudowanych i/lub zmodernizowanych gospodarstw agroturystycznych • liczba przedsiębiorców, którzy podjęli działalność w sferze gastronomicznej, agroturystycznej lub ekoturystycznej
	<i>1.4. Opracowanie i wdrożenie skutecznej kampanii promocyjnej dla turystów</i> <ul style="list-style-type: none"> • liczba turystów korzystających z noclegów w turystycznych obiektach • liczba korzystających z noclegów turystów zagranicznych w ciągu roku • liczba podjętych działań marketingowych mających na celu przyciągnięcie turystów
	<i>1.5. Wsparcie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz gospodarka niskoemisyjna</i> <ul style="list-style-type: none"> • poziom emisji CO₂ na terenie gminy • liczba wybudowanych ekologicznych źródeł energii

	<ul style="list-style-type: none"> • łączna moc zainstalowana na terenie gminy do produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych • liczba zlikwidowanych kotłowni
<p>2. Gmina Szczepleszyn z efektywną gospodarką oraz nowoczesnym rolnictwem</p>	<p><i>2.1. Wzrost gospodarczego wykorzystania potencjału gminy, w tym potencjału w zakresie odnawialnych źródeł energii</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • powierzchnia terenów inwestycyjnych wyposażonych w podstawową infrastrukturę • liczba przedsiębiorstw wykorzystujących odnawialne źródła energii • liczba zrealizowanych szkoleń mających na celu informowanie i zachęcanie zainteresowanych podmiotów do korzystania z dostępnych instrumentów finansowania poprawy efektywności energetycznej przedsiębiorstw • liczba firm działających w branży energetyki odnawialnej na terenie gminy
	<p><i>2.2. Aktywizacja lokalnej społeczności poprzez rozwój przedsiębiorczości ze szczególnym uwzględnieniem branży turystycznej i okołoturystycznej</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • liczba zorganizowanych szkoleń mających na celu kompleksowe wsparcie osób planujących rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej • liczba klientów punktu informacyjno- konsultingowego dla przedsiębiorstw • liczba projektów mających na celu promocję gospodarczą gminy w ramach prowadzonej przez gminę współpracy międzynarodowej • liczba przedsiębiorstw uczestniczących w projektach szkoleniowo-doradczych w ramach dostępnego wsparcia rozwoju kompetencji pracowników przedsiębiorstw oraz kadr zarządczych zgodnie z ich diagnozowanymi potrzebami
	<p><i>2.3. Wzmocnienie zdolności inwestycyjnej lokalnych przedsiębiorstw w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy oraz wdrażania innowacyjnych rozwiązań.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach na jednego mieszkańca • nakłady inwestycyjne ogółem w przeliczeniu na jedno przedsiębiorstwo • odsetek przedsiębiorstw przemysłowych ponoszących nakłady na działalność innowacyjną • stopa bezrobocia • udział długotrwale bezrobotnych w ilości bezrobotnych ogółem • stopa zatrudnienia • udział zatrudnionych w sektorze przemysłowym w ilości zatrudnionych ogółem • liczba przedsiębiorstw, które obniżyły emisję Co2 do atmosfery
	<p><i>2.4. Wdrożenie efektywnych form przeciwdziałania bezrobociu i wykluczeniu społecznemu (włączenie społeczne)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • odsetek osób starszych i niepełnosprawnych objętych wsparciem instytucjonalnym i pozainstytucjonalnym • liczba osób, które podjęły zatrudnienie • liczba osób poddana skutecznej aktywizacji społecznej i zawodowej

	<ul style="list-style-type: none"> • liczba inicjatyw/projektów zrealizowanych w ramach partnerstw publiczno-społecznych • liczba akcji informacyjnych mających na celu Zwiększenie aktywności innowacyjnej przedsiębiorstw w gminie poprzez zachęcenie ich do angażowania się w prace badawczo-rozwojowe • odsetek osób młodych wśród bezrobotnych • odsetek osób długotrwale bezrobotnych w grupie osób bezrobotnych • liczba zrealizowanych kompleksowych programów na rzecz integracji osób i rodzin wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową • liczba podjętych inicjatyw na rzecz e-integracji i budowania kapitału społecznego z wykorzystaniem technologii cyfrowych
	<p><i>2.5. Wspieranie efektywnego gospodarowania w rolnictwie oraz przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • liczba zorganizowanych szkoleń dla rolników • zużycie wody na potrzeby rolnictwa • wykorzystanie energii Elektrycznej w rolnictwie i przetwórstwie spożywczym • emisja gazów cieplarnianych i amoniaku z rolnictwa • liczba gospodarstw wykorzystujących odnawialne źródła energii • powierzchnia obszarów zalesionych
	<p><i>2.6. Promowanie rozwoju gospodarczego i ograniczanie ubóstwa na obszarach rolniczych gminy</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • udział gospodarstw prowadzących działalność pozarolniczą w ilości gospodarstw ogółem • liczba zmodernizowanych i poddanych restrukturyzacji gospodarstw rolnych • liczba rolników, którzy przystąpili do systemów jakości
<p>3. Gmina Szczepreszyn atrakcyjnym i komfortowym miejscem zamieszkania i pobytu</p>	<p><i>3.1. Poprawa i dalszy rozwój infrastruktury komunikacyjnej i technicznej</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • długość zmodernizowanych dróg • udział dróg o nawierzchni twardej (twardej ulepszonej) w długości dróg ogółem • nakłady na utrzymanie dróg • nakłady inwestycyjne na remont i budowę dróg • powierzchnia nowobudowanych lub zmodernizowanych stref parkingowych • powierzchnia zbudowanych lub zmodernizowanych chodników • długość czynnej sieci wodociągowej • zużycie wody na potrzeby ludności /i /lub gospodarki narodowej • długość czynnej sieci kanalizacyjnej • połączenia kanalizacyjne prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania • odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej • ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w ludności ogółem • przepustowość oczyszczalni ścieków • ludność obsługiwana przez oczyszczalnię w ludności ogółem • liczba nowobudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków
	<p><i>3.2. Rewitalizacja fizyczna, gospodarcza i społeczna gminy</i></p>

- liczba zrewitalizowanych, zdegradowanych obszarów wiejskich
- liczba zrealizowanych projektów mających na celu kształtowanie przestrzeni publicznej na obszarach wiejskich
- liczba zrealizowanych projektów mających na celu zwiększenie świadomości i wiedzy mieszkańców w zakresie ekologii, ładu przestrzennego i estetyki miejsca zamieszkania

3.3. Poprawa bezpieczeństwa i komfortu życia mieszkańców poprzez rozwój wybranych elementów infrastruktury, w tym infrastruktury społecznej

- liczba doposażonych jednostek OSP na terenie gminy
- liczba rozbudowanej, przebudowanej lub wyremontowanej infrastruktury na cele działalności kulturalnej
- liczba zakupionego trwałego wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej
- liczba wybudowanych placów zabaw dla dzieci

3.4. Kompleksowa cyfryzacja lokalnej administracji oraz rozwój e-usług dla mieszkańców i turystów

- liczba zorganizowanych kampanii edukacyjno-informacyjnych na rzecz zwiększania znaczenia e-umiejętności oraz upowszechniania korzyści z wykorzystywania technologii cyfrowych przez społeczność lokalną gminy
- zrealizowane projekty inwestycyjne w zakresie elektronicznej administracji i usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną
- ilość cyfrowych zasobów gminy m.in. w zakresie mienia i nieruchomości, planowania przestrzennego, kultury, edukacji, turystyki, ochrony zdrowia
- liczba odwiedzających stronę internetową
- liczba spraw załatwianych drogą elektroniczną

3.5. Zwiększenie kompetencji kadr oraz poprawa skuteczności zarządzania gminą

- odsetek urzędników w gminie objętych specjalistycznymi szkoleniami w zakresie podnoszenia swoich kompetencji
- liczba projektów realizowanych przez gminę w partnerstwie z innymi podmiotami i instytucjami
- liczba projektów zrealizowanych w formule partnerstwa prywatno-publicznego

3.6. Zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych poprzez modernizację i doposażenie obiektów pełniących funkcje oświatowe

- liczba zmodernizowanych placówek oświatowych
- liczba zorganizowanych zajęć mających na celu przyczyniających się do rozwoju kompetencji kluczowych na rynku pracy oraz właściwych postaw

Spis wykresów, tabel, rysunków.

Wykres 1. Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej i wodociągowej w latach 2004-2013. ...	20
Wykres 2. Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej i wodociągowej w latach 2004-2013 w rozbięciu na wsie i miasta.	21
Wykres 3. Długość czynnej sieci gazowej w km w latach 2007-2013.....	29
Wykres 4. Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej w latach 2004-2013 [%].....	30
Wykres 5. Odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej w latach 2004-2013 w rozbięciu na wsie i miasta [%].....	30
Wykres 6. Zużycie gazu w gminie Szczepieszyn w latach 2007-2013. [tys. m ³]	31
Wykres 7. Liczba ludności w gminie Szczepieszyn w latach 2004-2014.....	35
Wykres 8. Przyrost naturalny w gminie Szczepieszyn w latach 2004-2014.	37
Wykres 9. Saldo migracji w gminie Szczepieszyn w latach 2004-2014.	38
Wykres 10. Ludność wg ekonomicznych grup wieku w gminie Szczepieszyn w latach 2004-2014 w ujęciu procentowym.	38
Wykres 11. Struktura procentowa ludności wg ekonomicznych grup wieku w gminie Szczepieszyn, powiecie zamojskim i województwie lubelskim w 2014 roku.....	39
Wykres 12. Wskaźnik obciążenia demograficznego w gminie Szczepieszyn w latach 2004-2014.....	40
Wykres 13. Wskaźnik obciążenia demograficznego w gminie Szczepieszyn, powiecie zamojskim i województwie lubelskim w latach 2010-2014.	40
Wykres 14. Struktura wykształcenia w gminie Szczepieszyn w 2002 roku.	42
Wykres 15. Struktura wykształcenia w gminie Szczepieszyn w podziale na płeć w % w 2002 roku.	43
Wykres 16. Porównanie struktury wykształcenia w % w gminie Szczepieszyn, powiecie zamojskim i województwie lubelskim w 2002 roku.	44
Wykres 17. Gospodarstwa domowe wg liczby osób w 2002 roku.	45
Wykres 18. Gospodarstwa domowe wg składu rodzinnego w 2002 roku.	46
Wykres 19. Mieszkania wyposażone w instalacje w % ogółu mieszkań w miastach.	48
Wykres 20. Mieszkania wyposażone w instalacje w % ogółu mieszkań na wsiach.....	49
Wykres 21. Stosunek wszystkich dzieci w wieku 3-6 lat do dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym na terenie gminy Szczepieszyn w latach 2003-2013.	51
Wykres 22. Stosunek wszystkich dzieci w wieku 3-6 lat do dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym na terenie gminy Szczepieszyn w latach 2003-2013 w rozbięciu na wieś i miasto.....	52
Wykres 23. Liczba uczniów uczęszczających do szkół podstawowych w latach 2003-2013.	53
Wykres 24. Liczba uczniów uczęszczających do szkół gimnazjalnych w latach 2003-2013.	53
Wykres 25. Liczba uczniów uczęszczających do szkół ponadgimnazjalnych i policealnych w latach 2003-2013.....	54
Wykres 26. Współczynnik skolaryzacji brutto w gminie Szczepieszyn w latach 2003-2013	55
Wykres 27. Poziom czytelnictwa w latach 2003- 2013.	63
Wykres 28. Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w latach 2003-2013.	63
Wykres 29. Liczba porad lekarskich w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w latach 2012-2014.	65
Wykres 30. Liczba porad lekarskich w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej w latach 2012-2014.	65
Wykres 31. Liczba gospodarstw rolnych wg grup obszarowych użytków rolnych w 2002 i 2010 roku.	78
Wykres 32. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w gminie Szczepieszyn w latach 2004-2014.....	79
Wykres 33. Liczba podmiotów gospodarczych w gminie Szczepieszyn w latach 2004-2014 z uwzględnieniem struktury własności.	80

Wykres 34. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności w gminach powiatu zamojskiego w 2013 roku.....	82
Wykres 35. Liczba jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 10 tys. ludności w gminach powiatu zamojskiego w 2013 roku.....	82
Wykres 36. Liczba podmiotów wykreślonych z rejestru REGON na 10 tys. ludności w gminach powiatu zamojskiego w 2013 roku.....	83
Wykres 37. Procentowy rozkład podmiotów gospodarczych w gminie Szczepieszyn w roku 2014.....	86
Wykres 38. Liczba podmiotów gospodarczych w gminie Szczepieszyn wg klasyfikacji PKD 2007 w 2014 roku.....	87
Wykres 39. Dynamika zmian liczby podmiotów gospodarczych w gminie Szczepieszyn w latach 2010-2014.....	88
Wykres 40. Różnice w procentowym udziale podmiotów gospodarczych w powiecie zamojskim i województwie lubelskim w 2014 roku w poszczególnych sekcjach klasyfikacji PKD 2007 w porównaniu z gminą Szczepieszyn.....	90
Wykres 41. Liczba osób pracujących w gminie Szczepieszyn w latach 2007-2013.....	96
Wykres 42. Liczba zatrudnionych w gminie Szczepieszyn z podziałem na płeć w latach 2007 – 2013....	96
Wykres 43. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto mieszkańców powiatu zamojskiego w latach 2004-2014.....	97
Wykres 44. Liczba osób bezrobotnych w gminie Szczepieszyn w latach 2007-2015.....	98
Wykres 45. Liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku z podziałem na płeć w gminie Szczepieszyn w latach 2007 – 2015.....	98
Wykres 46. Liczba osób bezrobotnych w podziale na płeć w gminie Szczepieszyn w latach 2007-2015.....	99
Wykres 47. Liczba bezrobotnych do 25. oraz po 50. roku życia w latach 2007-2014.....	99
Wykres 48. Liczba bezrobotnych z podziałem na czas pozostawiania bez pracy w miesiącach w latach 2012-2015.....	100
Wykres 49. Udział bezrobotnych w % zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2007 – 2014.....	101
Wykres 50. Dochody gminy Szczepieszyn w latach 2004-2014.....	110
Wykres 51. Dochody własne gminy Szczepieszyn w latach 2004-2014.....	111
Wykres 52. Struktura dochodów własnych gminy Szczepieszyn w latach 2004-2014.....	112
Wykres 53. Struktura dochodów w gminie Szczepieszyn w 2014 roku.....	113
Wykres 54. Dochód na 1 mieszkańca w gminach powiatu zamojskiego.....	114
Wykres 55. Wydatki w gminie Szczepieszyn w latach 2004-2014.....	116
Wykres 56. Struktura wydatków i dochodów gminy Szczepieszyn w latach 2004-2014.....	117
Wykres 57. Wydatki inwestycyjne i bieżące w gminie Szczepieszyn w latach 2008-2014.....	118
Wykres 58. Podział wydatków bieżących w PLN gminy Szczepieszyn w latach 2011 – 2014.....	119
Wykres 59. Wydatki na 1 mieszkańca w gminach powiatu zamojskiego.....	121

Tabela 1. Długość i powierzchnia dróg według rodzaju nawierzchni.....	11
Tabela 2. Wykaz dróg publicznych na terenie gminy Szczepieszyn.....	12
Tabela 3. Masa wytworzonych i zebranych odpadów zmieszanych odebranych od spółdzielni, wspólnot, bloków komunalnych, indywidualnych posesji. [Mg] [wg. sprawozdań/raportów przedstawionych przez ZGK].....	23
Tabela 4. Ilość i rodzaje odpadów wytworzonych i zebranych selektywnie odebranych od spółdzielni, wspólnot, bloków komunalnych, indywidualnych posesji i dostarczonych do PSZOK.....	23
Tabela 5. Zużycie energii cieplnej w latach 2013-2014 przez poszczególne grupy odbiorców.....	25
Tabela 6. Sieć WN, SN i nN na terenie gminy Szczepieszyn.....	25

Tabela 7. Raport dostarczonej energii dla gminy Szczepieszyn w latach 2010-2014.....	26
Tabela 8. Charakterystyka infrastruktury gazowej na terenie gminy Szczepieszyn.....	28
Tabela 9. Rozmieszczenie nadajników sieci internetowej Szczepieszyn.org na terenie gminy.	32
Tabela 10. Liczba mieszkańców w gminach powiatu zamojskiego w 2014 roku.	34
Tabela 11. Liczba kobiet i mężczyzn w gminie Szczepieszyn w latach 2004-2014.	35
Tabela 12. Zestawienie mieszkańców gminy Szczepieszyn na dzień 30.06.2015 roku.	36
Tabela 13. Charakterystyka zaludnienia na terenie gminy Szczepieszyn wg ekonomicznych grup wieku w latach 2012-2014.	39
Tabela 14. Struktura ludności ze względu na wiek i płeć w 2014 roku.	41
Tabela 15. Struktura wykształcenia w województwie lubelskim i powiecie zamojskim w 2002r i 2011 r.	44
Tabela 16. Rodzaj źródła utrzymania gospodarstw domowych w 2002 roku.....	46
Tabela 17. Zasoby mieszkaniowe w latach 2011 – 2013.....	47
Tabela 18. Stan wyposażenia mieszkań w urzędzenia techniczno–sanitarne w latach 2004-2013.	48
Tabela 19. Liczba i kwoty wypłaconych dodatków mieszkaniowych w latach 2011 – 2013.....	49
Tabela 20. Liczba uczniów z uwzględnieniem typów szkół w ostatnich trzech latach.....	52
Tabela 21. Porównanie wysokości subwencji oświatowej i wydatków na oświatę w PLN.	55
Tabela 22. Wykaz obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie Szczepieszyn.	56
Tabela 23. Wykaz imprez sportowych i turystycznych w gminie Szczepieszyn.	56
Tabela 24. Imprezy kulturalne, sportowe, turystyczne na terenie gminy Szczepieszyn.	59
Tabela 25. Twórczość ludowa na terenie gminy Szczepieszyn.....	62
Tabela 26. Struktura organizacyjna SPZOZ w Szczepieszynie.	64
Tabela 27. Formy pomocy społecznej realizowane w gminie Szczepieszyn w latach 2012-2015.....	66
Tabela 28. Przyczyny korzystania z pomocy społecznej w gminie Szczepieszyn w latach 2012-2015.....	67
Tabela 29. Liczba przestępstw stwierdzonych na terenie miasta i gminy Szczepieszyn.	69
Tabela 30. Liczba wykroczeń na terenie działania KP Szczepieszyn (miasto i gmina Szczepieszyn, gm. Radecznica, gm. Sułów).....	69
Tabela 31. Liczba popełnionych przestępstw i wykroczeń w podziale na ich rodzaj za ostatnie 3 lata.....	69
Tabela 32. Liczba wykroczeń na terenie działania KP Szczepieszyn (miasto i gmina Szczepieszyn, gm. Radecznica, gm. Sułów).....	70
Tabela 33. Liczba sporządzonych wniosków o ukaranie za ostatnie 3 lata.....	70
Tabela 34. Liczba osób zatrzymanych na gorącym uczynku w 2014 r.....	71
Tabela 35. Liczba interwencji za ostatnie trzy lata.....	71
Tabela 36. Odnotowane wskaźniki wykrywalności przestępstw na terenie miasta i gminy Szczepieszyn w ciągu I półrocza 2015 r.....	72
Tabela 37. Wartość wskaźnika LHDI dla powiatu zamojskiego w roku 2010 i zmian pozycji w rankingu w porównaniu do 2007 r.....	75
Tabela 38. Struktura użytkowania gruntów w gminie Szczepieszyn w latach 2002 i 2010 wg danych z Powszechnych Spisów Rolnych.	76
Tabela 39. Struktura użytkowania gruntów w gminie Szczepieszyn 2002 roku.....	76
Tabela 40. Struktura użytkowania gruntów w gminie Szczepieszyn w 2010 roku.....	76
Tabela 41. Liczba gospodarstw rolnych wg grup obszarowych użytków rolnych w 2002 i 2010 roku.	77
Tabela 42. Powierzchnia zasiewów w gminie Szczepieszyn w roku 2010.....	78
Tabela 43. Liczba podmiotów gospodarczych w gminie Szczepieszyn w latach 2004-2014 z uwzględnieniem struktury własności.	80
Tabela 44. Rodzaje podmiotów gospodarki narodowej w gminie Szczepieszyn w 2014 roku.	81
Tabela 45. Wskaźniki dotyczące rozwoju przedsiębiorczości w gminach powiatu zamojskiego 2013 roku.	83
Tabela 46. Podmioty gospodarcze w gminie Szczepieszyn wg klasyfikacji PKD 2007 stan na 2014 r.....	84
Tabela 47. Wykaz najważniejszych podmiotów gospodarczych w gminie Szczepieszyn.	91

Tabela 48. Wykaz środków z UE pozyskanych przez przedsiębiorstwa z gminy Szczepieszyn w latach 2007-2015.	91
Tabela 49. Redukcja zanieczyszczeń w efekcie realizacji projektu „EKO SZCZEPRESZYN – CIEPŁO W PROMIENIACH SŁOŃCA”	104
Tabela 50. Wybrane źródła dochodów własnych w gminach powiatu zamojskiego w 2014 roku.	113
Tabela 51. Struktura dochodów gminy Szczepieszyn w 2014 roku według działów klasyfikacji budżetowej.....	115
Tabela 52. Wydatki wg działów klasyfikacji budżetowej.....	119
Tabela 53. Analiza SWOT gminy Szczepieszyn.	129
Tabela 54. Alokacja środków unijnych na osie priorytetowe RPO WL na lata 2014-2020.....	168
Tabela 55. Alokacja środków unijnych na działania i poddziałania zaplanowane do wdrożenia w ramach PROW na lata 2014-2020 (w euro).....	169

Rysunek 1. Wąwóz lessowy w lesie Cetnar w Szczepieszynskim Parku Krajobrazowym.....	17
Rysunek 2. Ruiny zamku w XVI wieku.	18
Rysunek 3. Kościół św. Mikołaja w Szczepieszynie.....	19
Rysunek 4. Cerkiew greckokatolicka w Szczepieszynie.	19
Rysunek 5. Struktura KMP Zamość od 2011 r.	68
Rysunek 6. Szkic okręgów geotermalnych.	106
Rysunek 7. Klasyfikacja czynników wpływających na pozycję strategiczną gminy w metodzie SWOT....	128

Mapa 1. Położenie administracyjne gminy Szczepieszyn na tle powiatu zamojskiego.....	9
Mapa 2. Położenie administracyjne gminy Szczepieszyn na tle województwa lubelskiego.	10
Mapa 3. Walory krajoznawcze i wypoczynkowe w powiecie zamojskim.....	93
Mapa 4. Roczne promieniowanie całkowite na terenie Polski	102
Mapa 5. Usłonecznienie w ciągu roku na terenie województwa lubelskiego.....	102
Mapa 6. Strefy energetyczne wiatru w województwie lubelskim	105
Mapa 7. Mapa rozkładu temperatur w granicach województwa lubelskiego.	107
Mapa 8. Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna gmin województwa lubelskiego	109